

J. STEINBECK

AŞK
OTOBÜSÜ

V. Gülvelin

ŞAHESER ROMANLAR

JOHN STEINBECK

AK OTOBÜSÜ

Çeviren
VAHDET GÜLTEKİN

İKİNCİ BASKI

GÜVEN
YAYINEVİ

Bu dizi
VAHDET GÜLTEKİN
başkanlığında bir kurulca hazırlanmaktadır.

Yayınlayan

GÜVEN BASIM ve YAYINEVİ
Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokağı 11
İstanbul, 1975

Genel Dağıtım

OCAK KİTAP DAĞITIM ve TİCARET Koll. Şti.
Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokağı, No. 11
İstanbul

**BU ROMANI
G W Y N ' E
SUNUYORUM**

J. S.

*Hepinizden rica ederim,
Saygıyla dinleyin
Bu mecazî hikâyeyi.
Everyman sizi buna davet eder:
Hayatlarımız, akibetlerimiz
Nekadar fani olduğumuzu gösterir.*

Everyman.

JOHN STEINBECK

JOHN ERNEST STEINBECK, 27 Şubat 1902'de Amerika'nın Kaliforniya eyaletinin Salinas şehrinde doğdu. Babası defterdar, annesi de öğretmendi. Steinbeck, baba tarafından Almandır. (Steinbeck soyadı da Grossteinbeck'in kısaltılmış şeklidir.)

Steinbeck'in annesi İrlandalıydı. Kuzey İrlanda'nın tanınmış ailelerinden Hamilton'ların kızıydı. Steinbeck, annesinin akrabalarını meşhur «Cennet Yolu» romanının başlıca kahramanları arasına almış, onları ölümsüzleştirmiştir. Steinbeck'in babaannesinin ailesi XVII. yüzyılda Massachusetts'e yerleşmişti. Bütün bunlara rağmen yazar kelimenin tam mânasıyla Kaliforniya vâdilerinin yetiştirmesidir. Eserlerinin çoğunda da doğup büyüdüğü yerlerden bahseder.

TÜRLÜ İŞLERDE
TALİHİNİ DENEDİ

John Steinbeck, orta öğrenimini Salinas'ta tamamladıktan sonra Stanford Üniversitesi'ne girdi. Sınıf geçme, diploma alma kaygısı olmadan, dinleyici öğrenci sıfatıyla dört yıl üni-

versiteye devam etti. O günlerde dirimbilime merak sarmıştı. Zaten üniversitenin de fen kısmına gidiyordu. Steinbeck, hele denizaltı bitkileri, hayvanları hakkında çok geniş bilgi edindi.

Üniversiteden ayrıldıktan sonra, hertürlü işte talihini denedi. Bir ara, New York gazetelerinden birinde de çalışmaya başladı ama, bu tecrübe pek de başarılı olmadı. Zira bir muhabirden beklendiği şekilde olayları gördüğü, duyduğu gibi yazacak yerde, bu olaylar için düşündüklerini de yazıyordu. En sonunda işten çıkardılar.

Steinbeck de, talihini yazı dünyasından daha uzak alanlarda denemeye karar verdi. Yapıcıların yanında, omzunda bir sopaya asılı kovayla harç taşıdı, bir yapı boyacısının yanında yamak olarak çalıştı, eczanelerde kalfalık etti, bahçelerde yemiş topladı, bir çiftlikte kâhyalık yaptı.

İLK ESERİ, İLK BAŞARISI

1929'da ilk kitabı, «Cup of Gold» (Altın Kupa) çıktı. Steinbeck daha önce de iki eser hazırlamıştı, fakat ikisini de bastırtmadı. Sonradan müsveddeleri yok etti.

1930'da yirmi sekiz yaşındaydı, evlendi. Karısı Carol Henning, Monterey'liydi. Karı-koca oraya yerleştiler. Kayıkları vardı, sık sık balığa çıkıyorlardı. Böylece Steinbeck'in ayda yirmibeş dolar olan kazancıyla aldıkları kuru ekmeği tuttukları balığa katık ederek yaşadılar.

Steinbeck, yazı yazmaya devam ediyordu, fakat daha pek tanınmamıştı, romanları hikâyeleri para getirmiyordu.

Steinbeck'i ilk tanıtan eseri, «The Tortilla Flat» (Kenar Mahalle) oldu. 1935'te çıkan bu kitaptan iki yıl sonra «Of Mice And Men» (Farelerle İnsanlar) ona tiyatro alanında da ba-

şarı sağladı. 1938'de «The Long Valley» (Uzun Vâdi) adındaki hikâye kitabı yayınlandı.

1939'da çıkan «The Grapes Of Wrath» (Gazap Üzümleri) Steinbeck'in ününü daha da artırdı. Amerika'nın başlıca yazarları arasında yer aldı. Bu romanıyla 1940'da meşhur Pulitzer Edebiyat Armağanı'nı da kazandı. Roman sonradan filme de alındı, filim olarak da çeşitli armağanlar kazandı.

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK, HAKLI KIVANÇ

Steinbeck, yazarlar arasında eşine pek ender rastlanan tiplerdendi. Son derece utangaç, reklâmı, alkışı sevmeyen bir kimseydi. Pulitzer Armağanı'nı kazandıktan sonra, New York'a geldiğinde, kendisiyle konuşmak isteyen gazetecilerden bucak bucak kaçtı.

— «Söyleyecek bir şeyim yok, ben olgun bir yazar değilim daha» diyordu.

1952 yılında «East Of Eden (Cennet Yolu)» çıkıncaya kadar, Steinbeck'in en kuvvetli eseri «Gazap Üzümleri» sayılırdı. «Cennet Yolu» çıktıktan sonra, «Gazap Üzümleri» ikinci plana düştü. Steinbeck, önceleri kendini acemi bir yazar olarak görürken, «Cennet Yolu» çıktıktan sonra hiç çekinmeden göğsünü gere gere şunları söylüyordu:

— «Bundan önce yazdıklarım bir tecrübeydi. Nem var, nem yok «Cennet Yolu»na koydum. Acı, heyecan, iyi duygular, kötü duygular, hepsi içinde. Bu romanı herkesin okumasını beyenmesini müthiş istiyorum. Okumazlar, beyenmezlerse, müthiş bedbaht olacağım.»

Steinbeck'in gerçekçi üslûbuyla yazdığı eserler, pek çok fırtına kopardı. Yazar hakkında söylenmedik laf kalmadı. Naziler onun için «Yahudi» dediler. Steinbeck'in Yahudilikle hiç-

bir ilgisi yoktu. Çiftlik sahipleri onu komünistlikle suçladılar. Steinbeck'in Amerikan çiftçiliğini yermesi, işçinin kötü şartlarla çalıştırılmasını doğru bulmayışı birçoğunun işine gelmiyordu elbette. Gerçekte ise Steinbeck sınıf farkı gözetmenin topluma verdiği zararları belirtmek istiyordu.

STEINBECK'İN FİKİRLERİ

Daha önce de belirttiğimiz gibi Steinbeck'in fikirleri dünya edebiyatında pek çok tartışmalara yol açtı. Steinbeck, bunlara karşılık, düşüncelerini şöyle anlatıyor:

— «Bence bir insanın bu dünyadaki değeri, beyninde yanan ışığın kuvvetiyle, sayısıyla ölçülebilir. Tek başına bir şeydir bu ama bizi dünyaya bağlar. Yaratıcılığın anasıdır bu, her insanı bir başkasından ayırır.

«Önümüzdeki çağlarda nasıl olacak bilmiyorum... Dünyada korkunç değişiklikler var. Türlü türlü kuvvetler nasıl bir biçim alacağını bilmediğimiz bir geleceğe hazırlanıyor. Bu kuvvetlerin kimisi bize kötü görünüyor. Belki aslında kötü değildirler ama, bizim iyi diye bildiğimiz şeyleri ortadan kaldırmaya hazırlanır gibi göründükleri için bize öyle görünüyorlardır.

«Doğru, koca bir taş iki adam bir adamdan daha çabuk kaldırır. Otomobilleri biralay adam bir adamdan daha çabuk, daha iyi yapar. Büyük bir fabrikadan çıkan ekmekler hem daha ucuza mal olur, hem de birbirine daha çok benzer. Bugün elbirliğiyle üretim ekonomimize, siyasetimize, hattâ dinimize bile girmiştir. Öyle ki, bazı milletler elbirliği fikrini, Tanrı fikrinin yerine geçirmiştir.

«İşte yaşadığımız çağın tehlikesi bu. Dünyada büyük bir gerginlik var, kopma noktasına gelecek kadar büyük bir gerginlik. İnsanlar bedbaht, şaşkın...

«Biz insanlar, tek yaratıcı mahlûklarız, yaratma için de bir tek aracımız vardır: İnsanın kendi kafası, kendi ruhu. Hiçbir şeyi iki kişi yaratmamıştır. Ne musikide, ne resimde, ne şiirde, ne matematikte, ne felsefede ortaklama bir iş yapılmış değildir. Bir kere yaratma mucizesi oldu mu ondan sonra insanlar bir araya gelip onu kurarlar, geliştirirler ama, kalabalık hiçbir zaman bir şey icat etmemiştir. Değer bir adamın tek başına düşünen kafasındadır.

«Eugün topluluk fikri etrafında saf saf dizilen kuvvetler insan kafası denen değere karşı bir yok etme savaşına girişmiş bulunuyor.

«Hor görerek, aç bırakarak, baskı altına alarak, zorla bir yola sürükleyerek, balyozla biçime sokarak o özgür, çevik insan kafasına işkence ediliyor. Elleri-kolları bağlanıyor, sindiriliyor, uyuşturuluyor. İnsanlık kötü bir kendi kendini öldürme yolunu tutmuş gibi.

«Ben şuna inanıyorum: Bireyin özgür araştırmacı kafası dünyanın en değerli şeyidir; ben de, insan kafasının, başkasının zoru olmadan, istediği yöne gidebilme özgürlüğü uğrunda çarpışırım. Kendisine karşı çarpışacağım şey de şudur: Bireyi bağlayan, yok eden hertürlü düşünce, din, yönetim.

«İşte ben buyum... Amacım da bu... Bir kalıp üzerine kurulmuş bir düzenin özgür insan kafasını yok etmeye niçin gerek gördüğünü anlıyorum; çünkü böyle bir düzeni yok edecek tek şey varsa o da insan kafasının araştırmacı, bulucu gücüdür. Bunu elbette anlıyorum. Bunun içindir ki, o düzene düşmanım. Yaratma yeteneği olmayan öteki yaratıklardan bizi ayıran bu tek şeyi elde tutma uğrunda çalışacağım. Zihnimizi nura boğan ışık sönerse mahvoluruz.»

«CENNET YOLU» NUN
KLASİK DEĞERİ

Hayat felsefesini, dünya sorunları karşısındaki görüşünü

belirten bu özlü sözlerinden de anladığımız gibi, Steinbeck klasik değer taşıyan büyük yazarların, dâhi sanatçıların özelliğini kendinde toplamış bulunuyor: Olup bitenlere evrensel bir açıdan bakmak, gelip geçici olayların üzerine çıkabilerek insanın ölmez yanlarını görmek. Yılları, yüzyılları aşarak bize kadar gelebilen büyük sanat eserleri hep bu temele dayanmıştır; yılları, yüzyılları aşarak gelecek kuşaklara kalacak eserler de bu başarıyı ancak bu temele dayanmakla elde edebilir.

Bu bakımdan, Steinbeck'in eserlerini bugünden yarına kalacak pek az eser arasında yerini daha şimdiden tutmuş birer anıt olarak görmek hiç de yanlış olmaz.

«Cennet Yolu» bunun için Steinbeck'in en güçlü eseri olarak kabul edilmiş, dünya edebiyatının klasik değerleri arasında çoktan en başta bir yer almıştır.

Steinbeck, bu romanıyla bir insanlık destanı yazmıştır. Adcmoğlunun yeryüzündeki hayatını tâ başından bugüne kadar özetleyivermiştir diyebiliriz.

Romanın belli-başlı kişilerinden Adam Trask, iyiliğin canlanmış örneğidir, kardeşi Charles de kötülüğün. Biri Habil, biri Kabil. Adam (Habil) iyiliğin, Charles (Kabil) de kötülüğün örneği.

İki kardeş büyüyorlar, hayatları ayrı ayrı yollara dökülüyor. Sonra aralarına bir kadın giriyor: Catherine (o da, kötülüğün örneği). Bu kadın onları birbirine düşürüyor. Adam, bu kötü kadını temiz bir aşkla sevmektedir. Onu alıyor, ikiz çocuğu oluyor. Çocuklar doğduktan sonra anaları — «yaradılış garibesi canavar» — Adam'ı vurup kaçıyor.

Çocuklar büyüyorlar. Onların da biri (Abel) iyi bir adam oluyor, öteki (Caleb) kötü... Hayat da böylece sürüp gidiyor. Onların hayatı bir aile içinde bütün insanlığın hayat özetidir.

Orada — Steinbeck'in dediği gibi— iyi duygular, kötü duygular, iyi niyetler, kötü niyetler, heyecan hırs, hınç, se-

vinç, keder... hepsi var. Yazarın, bütün ustalığını dökerek ortaya çıkardığı eser gerçekten bir sanat anıtı.

BİR BAŞKA ROMANI: «AŞK OTOBÜSÜ»

John Steinbeck, Hemingway gibi, Amerika'da olduğu kadar bütün dünyada da her yeni eseri büyük bir sabırsızlıkla beklenen, çıkınca kapışılan, filme alınan, «gözde» bir yazardı. Yalnız, gene Hemingway gibi, günlük değeri arasında temelli bir değeri de olan bir edebiyat dehası. Nice yazarlar var ki bir eseriyle dünyayı heyecana veriyorlar kısa zamanda milyonlar sahibi oluyorlar; sonra, aynı kuvvette başka eser veremedikleri, gibi, dünyayı alt-üst eden o eserleri de kısa bir zaman sonra unutuluyor.

Gene niceleri var ki, biriki eseriyle tanındıktan sonra, bundan aldıkları güçle, cesaretle, arka arkaya birçok eser daha yazıyorlar, romanları birbirini kovalıyor. Yalnız, gücünü, duruluğunu geniş bir alana yayarak tüketen bir kaynak gibi, cıvılaşıyorlar.

Steinbeck bunlardan değildi. O roman yazmak için yazmazdı; yazacak bir konusu söyleyecek bir sözü, anlatacak bir hikâyesi olduğu zaman yazardı. Onun için, büyük yazardan yeni bir roman okuyabilmek ancak yıllarla bekledikten sonra kabil oluyordu.

Steinbeck o güne kadar yazdıklarının en kuvvetlisi olarak kendi ağzıyla ilân ettiği «Cennet Yolu»ndan sonra yeni bir roman verebilmek için yıllarca bekledi. En sonunda, daha küçük çapta da olsa, gene büyük bir sanat değeri taşıyan «Weyward Bus» (Aşk otobüsü)nü verdi.

Steinbeck'in bu romanında da, yer yer, «Cennet Yolu»nu hatırlatır güzellikte, derinlikte, güçlülükte parçalar var. «Cennet Yolu»nda hasta bir ruhun türlü bunalım içinde kıvranan,

bu yüzden bir canavar gibi davranan Cathy vardı; «Aşk Otobüsü»ndeki Alice'te bir başka acı-çeken kadın ruhunu buluyoruz:

Alice kocasının kendisi üzerine başka bir kadını sevmesi korkusu içinde kıvranan zavallı bir kadındır. Bu korkunun etkisi altında, türlü garip davranışlar gösterir. Bu arada, içip içip sarhoş olmaya, dış dünyayla ilgisini kesip iç dünyasının hayalleri arasında bir avuntu bulmaya çalıştığı sırada geçirdiği bunalım «Cennet Yolu»nda Cathy'nin ruhundaki gizli âleme dalmak için harcadığı çabaları ne kadar andırıyor!

«Aşk Otobüsü»ndeki kahramanlardan Mildred de dünyanın bağlarıyla ilgisini kesip yepyeni bir benliğe bürünmek isteyen, açık fikirli bir genç kız tipini canlandırıyor. İçinden taşan, onu türlü deliliklere zorlayan isteklere bu genç kız gem vurmasını bilemediği gibi istemiyor da. O ruhunun sere-serpe gelişmesi için delicesine bir maceraya gözünü kırpmadan atılabiliyor.

«Aşk Otobüsü»ndeki Norma da günümüzün kadın tiplerinden biri. Basit bir kız; yalnız, gönlü yükselerde; sinema artisti olmak sevdasında. Camille ise, başlı başına bir roman kahramanı olacak kadar değişik hayat yaşayan bir kız. Norma hayallerinin gerçekleşmesi için onda büyük bir umut buluyor.

Bu kadınların yanı başında erkekler de var. Onların da hayalleri, emelleri değişik. Yalnız, her günkü hayatlarında, yaşadıkları toplum içinde baskı altında kalan bu emeller, otobüsün çukura saplandığı bir dağ başında, kendini bütün hırsıyla gösteriyor.

Steinbeck, bu bir avuç insanla, oldukça da dar bir çerçeve içinde, insanlık destanının bambaşka, yepyeni bir parçasını daha kendine özgü büyük sanat gücüyle yazmış yeni bir şaheser yaratmıştır.

«Şaheser Romanlar» arasında bundan önce Steinbeck'in «Cennet Yolu» nu okumuş olan okurlarımıza bugün de büyük romancının bir başka güzellikteki bu eserini sunuyoruz.

«Aşk Otobüsü» Amerika'da 20th Century-Fox şirketi tarafından filme alındı. Charles Bracektt'in yapımcılığı Victor Vicas'ın yöneticiliği altında çevrilen filmde başrolleri Jane Mansfield, Joan Collins, Dolores Michaels, Dan Dailey, Rick Jason oynadılar.

I

KALİFORNİYA'DA San Ysidro'nun yetmiş kilometre kadar aşağısında, kuzeyden güneye inen büyük bir ana yol üzerinde, bir kavşak vardır, seksen-şukadar yıldan beri Âsiler Yatağı diye anılır. Oradan batıya doğru, tam dik açı bir dönemeçle, bir kasaba yolu sapar; o da, seksen kilometre gittikten sonra, gene kuzeyden güneye inen başka bir anayolla birleşir. Bu anayol San Francisco'yu Los Angeles'e bağlar; Los Angeles'e bağlar demek de Hollywood'a bağlar demek, elbet.

Bu bölgede memleketin içerilerinden deniz kıyısı yerlere gitmek isteyen biri Âsiler Yatağı'ndan başlayan yolu tutmak zorundadır. Bu yol tepelerin arasından kıvrıla kıvrıla gider, küçük bir çölü aşar, ekili-biçili topraklardan geçer, en sonunda San Juan de la Cruz kasabasının göbeğinde kıyı yoluna ulaşır.

Âsiler Yatağı'nın adı 1862'den kalmış. Blanken'ler dedikleri bir ailenin o yol kavşağında bir nalbant dükkânı varmış. Blanken'ler de, damatları da parasız, bilgisiz ama, mert, zorlu kimselermiş. Oraya Doğu'dan, Kentucky'den gelmişler. Gelirken de, getirilecek eşyaları, malları falan olmadığı için, yanlarına inançlarını alıp gelmişler. Köleleri falan da olmadığı için kölelerin kurtuluşu uğruna canlarını vermeye hazırmışlar.

Savaş başlayınca, memleketlerine dönüp Güneyliler hesabına çarpışmayı düşünmüşler ama, Batı'dan kalkıp yollara düş-

mek, gelirken geçtikleri bütün o uçsuz-bucaksız toprakları yeniden aşmak zor iş. Bunun üzerine, aşırı Zenci düşmanı olan bir Kaliforniya'lıdan kendilerine yüz altmış dönüm toprakla bir de nalbant dükkânı koparıyorlar, sonra Güney'lilerden yana oluyorlar.

Anlattıklarına göre, Blanken'ler baş kaldıran adacıklarını o pis Yankee'lere karşı korunmak için siperler kazmışlar, demir ocağında süngü yapmışlar. Yankee'ler de, çoğu Meksikalı. Alman, İrlandalı, Çinli falan olduğundan Banken'lere saldırmak şöyle dursun onlarla ner'deyse koltukları kabarıyormuş.

Blanken'ler hiç görmedikleri bir hayat sürmeye başlıyorlar: Düşman onlara tavuk getiriyor, yumurta getiriyor, domuz sucuğu getiriyor. Çünkü, «Dâvâları ne olursa olsun, böylesine gözü-pek kimseler alkışlanmaya değer» diye düşünüyorlar. Blanken'lerin topraklarına Âsiler Yatağı adı veriliyor, bugüne kadar da öyle kalıyor.

Savaşın sonra Blanken'ler tembel, kavgacı kimseler olup çıkıyorlar; herkese düşman gibi bakıyorlar, durumlarından boyuna yüksünlük getiriyorlar.... Savaşta yenilenler hep öyle olur ya. Ahali de, savaşla birlikte koltuklarının kabarması da sona erdiği için, artık atlarını nallatmaya, sabanlarını biletmeye onları getirmez oluyorlar. En sonunda, Kuzey Orduları'nın zor yoluyla yapamadığını İlk Millî Banka haciz yoluyla beceriyor.

Seksen-şukadar yıldan sonra bugün Blanken'leri pek anan yok ama, pek mert kimseler olduklarını, bu yüzden de pek hoşla gitmediklerini herkes biliyor. O günden bu yana topraklar elden ele geçiyor, en sonunda bir gazete kiralının imparatorluğu içine giriyor. Nalbant dükkânı yanıyor, yeniden yapılıyor, birdaha yanıyor, kalanı da önce benzin istasyonu oluyor, sonra hem benzin istasyonu, hem otomobil tamirhanesi, hem lokanta hem bakkal dükkânı.

Juan Chicoy'la karısı burayı alıp da Âsiler Yatağı'yla

San Juan de la Cruz arasında bir han haline getirince hem eskiden neyse hepsiyle öyle kaldı, hem de üstelik otobüs durağı oldu. Âsi Blanken'ler yeryüzünden silinip gittiler. Ne biçim şeyler olduklarını bugün kimse hatırlamıyor. Ama Âsiler Yatağı'nı bilmeyen yoktur, Chicoy'ları da herkes pek sever.

Benzin tulumbalarımın arkasında küçük bir yemek odası vardı: bir içki tezgâhı, yere kakılı yuvarlak yuvarlak yüksek iskemleler, üç tane de, yemeklerini biraz daha keyfini çıkararak yemek isteyenler için masa. Bu masalar pek kullanılmazdı, çünkü âdet olmuştı: Bn. Chicoy istediklerini masaya getirirse sonra kendisine bahşiş verilirdi, tezgâhta yer, içerseniz bahşiş vermezsiniz.

Tezgâhın arkasındaki ilk rafta şekerli ekmekler, burma çörekler, kurabiyeler bulunurdu; ikinci rafta kutu kutu çorba, portakal, muz konserveleri; üçüncü rafta da ayrı ayrı kutular içinde, patlatılmış mısır, kavrulmuş pirinç, koz helvası, daha birtakım işkenceye uğramış tahıl.

Gene tezgâhın arkasında bir uçta, bir ıskara ocağı vardı, yanında bir musluktaşı, onun yanında bira, soda tulumbaları, bunların yanında dondurma kapları; tezgâhın üzerinde de, içinde kâğıt peçetelerin, marka atınca çalan gramofonun markalarının, tuz, biber domates salçası gibi şeylerin bulunduğu gözlerin ortasında üzeri geniş plâstik örtülü pastalar duruyordu. Duvarlar, yer kaldıysa, takvimlerle, üzerinde kız resimleri bulunan reklâmlarla süslenmişti. Bu kızlar göz-alıcı şeylerdi ama, insan biraz da yadırgıyordu: Göğüsleri dolgun, kalça namına bir şey yok... Kimi sarışın, kimi esmer, kimi kızıl saçlı ama hepsinde en çok göğüsler gelişmiş; öyleki, başka dünyadan biri gelse bunları görünce yeryüzü insanlarının üretim uzuvları memelerindeymiş sanırdı.

Alice Chicoy, yâni Juan Chicoy'un karısı, bu gözkaşırtıcı kızların arasında iş görürdü. O geniş kalçalı, sarkık

göğüslü bir kadındı, topuklarının üzerinde, arkaya kaykıla kaykıla bir yürüyüşü vardı. Takvimlerdeki kızları, gazoz reklamlarındaki kızları zerre kadar kıskanmazdı. Onlara benzer birtek kız görmemişti, başkalarının da gördüğünü hiç sanmazdı. Yumurtalarını pişirir, köfteli sandviçlerini kızartır, kutu çorbalarını ısıtır, bira çeker, dondurmalarını doldururdu; akşama doğru da ayakları ağrıyaya başlayınca aksileşir, bağırıp çağırırdı.

Gene akşama doğru, saçının yatık kahkülü yana düşer, yüzüne doğru ırlak, yapışkan yapışkan sarkardı. Önce eliyle yana yana atar sonra hızla gözlerinin önünden arkaya doğru iterdi.

Yemek odasının yanında demirci dükkânından çevrilme bir arabalık vardı. Tavanı, kirişleri eski demirci ocağından kalma işlerle kapkaraydı. Juan Chicoy Âsiler Yatağı'yla San Juan de la Cruz arasında otobüs sürmediği zamanlar buradaki işlere başkanlık ederdi.

Yakışıklı, oturaklı bir adamdı bu Juan Chicoy. Yarı Meksikalıydı, yarı İrlandalı. Elli yaşlarında kadardı. Parlak, kara kara gözleri, gür saçlı bir başı, esmer, yakışıklı bir yüzü vardı.

Karısı çılgınca tutkundu ona. Biraz da korkardı ondan, erkek adamdı çünkü: Alice Chicoy da artık çoktan öğrenmişti: Erkek adam pek azdı. Eninde-sonunda herkes de anlardı ya: Erkek adam pek azdı bu dünyada.

Arabalıkta Juan Chicoy patlak lastikleri yamar, benzin borularını tıkayan havaları boşaltır, boğulan karbüratörlerden elmas sertliğindeki tozları temizler, benzin pompalarına yeni diyaframlar takar, sözün kısası, sözde otomobilden anlar kişilerin hiç anlamadıkları ne varsa hepsini yapardı.

Bu işlerde bir, on-buçukla dört arasında uğraşmazdı. O saatler arasında otobüsü kullanır, Büyük Tazı otobüslerinin Âsiler Yatağı'na bıraktığı yolcuları San Juan de la Cruz'a

götürür, San Juan de la Cruz'dan aldığı yolcuları da Âsiler Yatağı'na getirirdi. Oradan da bu yolcular ya dört-ellialtıda kalkan Tazı otobüsüyle kuzeye giderlerdi, ya da beş-onyedi-de kalkan Tazı'yla güneye.

B. Chicoy yola gidince arabalıktaki işlerini ya biralay yetişkin delikanlı, ya da az-çok çıraklığa erişmiş toy çocuklar görürdü. Bunların hiçbirisi çok durmazdı. Pislenmiş karbüratörlerin akılsız sahipleri bu çırakların bir karbüratöre verecekleri türlü zararları önceden hiç düşünemezlerdi. Juan Chicoy çok iyi bir ustaydı ama, çırakları pek kendini-beyenmiş delikanlılardı, vakitlerini ya yemek odasındaki gramofona marka atıp plâk çalmakla geçirirlerdi, ya da Alice Chicoy'a hafif tertip dalaşmakla. Bu delikanlılara boyunca tırsat işmar eder, onları kandırıp güneye Los Angeles'e doğru sürüklerdi, oradan da, elbette, Hollywood'a. E, dünyanın bütün delikanlıları da eninde-sonunda Hollywood'da toplanacak değiller mi ya?

Arabalığın arkasında üzeri çardaklı iki küçük kulübe vardı, bunlardan birinde «Erkekler», ötekinde de «Kadınlar» yazılıydı. İkisine de birer daracık yoldan gidiliyordu, biri arabalığın sağından, öbürü solundan.

Âsiler Yatağı'nı belirten, ekili - biçili tarlalar arasında kilometrelerce uzaktan belli eden arabalıkla lokantanın çevresindeki ulu meşe ağaçlarıydı. Uzun, zarif biçimleriyle, kara gövdeleriyle, kara kollarıyla, yazın açık yeşil kışın kap-kara düşünceli görünüşleriyle bu meşeler geniş düz koyakta bir dikilitaş gibiydi. Bunları Blanken'ler mi dikmişlerdi, yoksa onlar mı gelip bu ağaçların yanına yerleşmişlerdi, kimse bilmiyordu. Bu sonuncusu daha akla yakındı; çünkü, bir kere, Blanken'lerin yiyemeyecekleri bir şeyi diktikleri hiç görülmemişti; sonra, ağaçlar seksenbeş yaşından daha yaşlı görünüyordu. Belki ikiyüz yaşındaydılar; belki de, kökleri yeraltında bir kaynak falan bulmuş, bu yarı-çöl toprak-

larında çabucak boy atıp gelişmişlerdi.

Bu ulu ağaçlar yazın o mola yerine gölge verirdi. Oradan geçenler çoğunluk arabalarını onların altına çekerler, yemeklerini yerler, kızan motorlarını soğuturlardı.

Han da çok hoştu. Pek canlı bir yeşille kırmızıya boyanmıştı, lokantanın çevresini diz boyu bir sıra sardunya kuşatmıştı... kıpkırmızı sardunyalar, çit gibi sık yemyeşil yapırlar.

Benzin pompalarının önündeki, çevresindeki beyaz çakıllar her gün taraktan geçirilir, ayıklanırdı.

Lokantada da, arabalıkta da bir derli-topluluk vardı. Lokantadaki raflarda konserve kutuları, hatta kızmameleri bile küçük küçük tepeler biçiminde dizilmişti: altta, dört tane, onun üstünde üç, daha üstünde iki, en üstte de bir tane. Arabalıkta yağ tenekeleri de öyle diziliydi vantilâtör kayışları da çivilere boy sırası asılmıştı.

Pek derli-toplu, pek temiz bir yerdi burası. Lokantanın pencerelerine, sinek girmesini diye, tel gerilmişti, kapı da her giriş çıkışta küt! diye sıkı sıkıya kapanırdı. Alice Chcioy sineklere düşmandı çünkü. Şu dünyayı zaten anlayamıyordu, derdini çekemeyecek hale gelmişti, bir de sinekler... üstüne tüy dikiyordu doğrusu. Öyle diş biliyordu ki şu sineklere! Şaplakla bir tanesini öldürdü mü, ya da içlerinden biri yapışkan kâğıda yakalanıp yavaş yavaş geberdi mi, bayram ederdi.

Juan'ın arabalıkta sürü sürü çırakları vardı ya, tıpkı onun gibi Alice'nin de yemek odasında kendisine yardım edecek sürü sürü kızları vardı. Bu kızlar pek abul-labut, pek toy, pek suratsız şeylerdi... güzelleri, durmaz, bir iki gün içinde müşterilerden biriyle kaçırırdı çünkü.

Bu kızlar iş bakımından da pek beceriksizdiler. Elleriindeki ıslak bezlerle dört-bir yanı kirletirler sinema dergilerine kapanıp hülyalara dalarlar, marka atıp çaldıkları gramofono-

nun ağzından içeri uzanıp derin derin iç çekerlerdi. Bunlardan en son geleni kan çanağı gibi gözleri, balkabağı gibi de bir kafası vardı, oturur Clark Gable'ye uzun uzun ateşli mektuplar döşenirdi.

Alice Chicoy, sinekleri içeri alıyorlar diye, hepsinden ayrı ayrı kuşkulanıyordu. Norma, yâni kızların en iyisi, sinek yüzünden epey papara yemişti ondan.

II

SABAHLARI hep aynı minval üzere geçerdi. Gün ısır ısırmaz, hattâ, kışın, ondan da önce, yemek odasında ışıklar yanar Alice kahve suyunu kaynatmaya başlardı. Bu suyun kaynadığı gümüş güğüm öyle alâmet bir şeydi ki gelecek çağlarda toprak altından çıkaranlar bir tanrı heykeli sanabilirler «Neden olduğu anlaşılmadan yeryüzünden silinip gitmiş Atom-adamları'ndan daha önce yaşamış bir kavmin tapındığı şey» diye sergilerde gösterirler.

İlk kamyon şoförleri, yorgun-argın, kahvaltı etmeye geldiklerinde lokantayı sıcacık, canayakın bulurlardı.

Ondan sonra, iş gününden kaybetmeyelim diye, güneydeki şehirlere sabah karanlığında varmak için acele eden esnaf gelirdi. Bunlar nerede kamyon görürlerse orada dururlardı, çünkü yol üzerinde nerede iyi kahve var, nerede iyi yiyecek var kamyon şoförleri çok iyi bilir, diye öğrenmişlerdi.

Güneş yükselirken de, kendi arabalarıyla, memleket gezmeye çıkmış yolcular sükün eder, kahvaltı etmeye, yol falan sormaya gelirlerdi.

Kuzeyden gelenler Norma'yı pek ilgilendirmezdi ama, güneyden gelenlerle, bir de San Juan de la Cruz kestirmesinden

gelenlere biterdi artık, çünkü bunlar belki Holyyywood'u görmüş kimselerdi.

Norma, dört ayda, Hollywood'a gitmiş, onbeş kişiyle, bir filmde oynamış beş kişiyle, Clark Gable'yle yüz yüze gelmiş iki kişiyle tanıştı.

Bu son ikisi birbirinin pek ardı-sıra gelmişlerdi. Norma da bunlardan hevese kapıldı oniki sayfalık bir mektup yazdı. Mektup «Sayın B. Gable» diye başlıyor, «Sevgilerimle, Bir Dostunuz» diye bitiyordu. Ondan sonra da, aklına geldikçe: «Ya Clark Gable bu mektubu benim yazdığımı anlarsa?» diye, sık sık ürpertiler geçirdi.

Bağlandığına bağlanan bir kızdı Norma. Bırakın başkaları, semsemeler zıpcıktiların — Sinatra'ların, Van Johnson'ların, Sonny Tufts'ların — peşinden koşsun. Harp yıllarında bile sinemalarda Clark Gable'nin hiçbir filmi yokken, Norma gene ona bağlı kaldı, onun, omuzlarında iki şerit 50 kalibrelik fişek, hava subayı kıyafetiyle çekilmiş resmiyle hayalini sıcacık tuttu.

Sonny Tufts'a dudak bükerek, gülerdi. Yüzü anlamlı yaşlı adamları severdi o. Kimi vakit, elindeki o ıslak bezi tezgâhın üzerinde ileri, geri gezdirirken, hayallere dalarak iri iri açılmış gözleri kapıya dikilir, bu açık renk gözler önce bir kırpı-sır, sonra bir ara kapanırdı.

O zaman anlardınız ki kızın kafasındaki o gizli bahçede, Clark Gable lokantadan içeri girmiş, onu görünce küçükdilini yutar gibi olmuş, orada öylecene kala-kalmış... dudakları aralık, gözleri: «İşte aradığım kadın!» der gibi. Dört-bir yanında da densiz sinekler dönüp duruyorlar...

Bu hayal daha öteye hiç gitmezdi. Mahçup tazeydi Norma. Bundan başka, öyle şeylerin nasıl yapıldığını da bilmezdi. Ömründe sevişme diye başından geçen tek şey birtakım güreşmelerdi; bir arabanın içinde biri onu soymaya çalışır, o da elbiselerini üzerinde tutmak için becelleşir. Bunda ayak diremiş,

şimdiye kadar da hep kazanmıştı. Ona öyle geliyordu ki Clark Gable, bugibi şeyler yapmak şöyle dursun, işitmek bile istemezdi.

Norma hep Halk İçin Ucuz Elbise Mağazası'nın çıkardığı yıkanabilir elbiseler giyerdi ama, eğlenciler için de ipekli bir elbise vardı. Yalnız, yakından bakarsanız o ucuz elbiseler içinde de azçok güzel bulurdunuz onu. Bir de, Meksika işi gümüş iğnesi vardı. Azteklerin takvim taşı biçiminde olan bu iğneyi ona teyzesi bırakmıştı. Norma bu teyzesine yedi ay bakmıştı; aslında, teyzesinin çok derisi atkısıyla incili, firuze yüzünü istiyordu ama, teyzesi vasiyetnamesinde bunları ailenin başka dalına bırakmıştı.

Norma'nın bir de, annesinden kalma küçük küçük kehribarlardan yapılma bir kolyesi vardı. Meksika işi iğneyle bu kolyesini hiç bir arada takmazdı. Bunlardan başka, ayrıca iki mücevheri daha vardı ki pek saçma şeylerdi, saçma şeyler olduğunu kendisi de bilirdi: Bavulunun dibinde altın kaplama bir nikâh yüzüğüyle bir de Brezilya biçimi kocaman bir elmas yüzük dururdu. Bunların ikisine beş doları gitmişti.

Norma bunları yatarken takardı. Sabahleyin çıkarır, gene bavulun dibine saklardı. Kimsenin haberi yoktu bunlardan. Yatakta bunları sol elinin yüzükparmağında döndüre döndüre uykuya dalarlı.

Handa yatak durumu pek sadeydi. Yemek odasının hemen arkasında beşikörtüsü bir yer vardı. Yemek tezgâhının dibinde bir kapıdan Chicoy'ların hem oturma, hem yatak odası olarak kullandıkları odaya geçilirdi. İçeride üzerine el örgüsü yün bir örtü serilmiş iki kişilik bir yatak, dolaplı bir radyo, içi fazla doldurulmuş iki iskemleyle bir divan —bunlara «oda takımı» derlerdi — bir de damarlı yeşil camdan abajurlu madenî bir lamba vardı.

Norma'nın odasına bu odadan geçilirdi, çünkü Alice'in bir görüşü vardı, «Kızlara göz-kulak olmalı, yoksa pıydırırlar»

derdi. Norma banyoya gideceği vakit Chicoy'ların odasından geçmek zorundaydı... ya da pencereden atlamak zorunda; çoğunluk öyle yapardı ya.

Tamirci kalfasının odası karı-kocanın odasının öbür yanındaydı ama, onun dışarıdan da kapısı vardı, arabalığın arkasında, üzerinde «Erkekler» yazılı, üstü asmayla kaplı kulübeyi kullanırdı.

Yan yana ufak ufak yapılardan ortaya çıkmış güzel bir topluluktuk orası: işe yarar, hoş bir yer. Blanken'lerin günündeki Âsiler Yatağı perişan, pis, korkunç bir yerdi; Chicoy'lar ise burada refaha ermişlerdi. Bankada paraları vardı; geleceklerinden az-çok emindiler; az-çok mesuttular da.

Ulu ağaçlarla kaplı bu ada kilometrelerce uzaktan görülebilirdi. Âsiler Yatağı'nı, San Juan de la Cruz'a giden yolu bulmak için hiç yol işareti falan istemezdi. O geniş ovada buğday tarlaları doğuya doğru, tepelerin eteklerine, yüksek dağlara doğru git-gide yassılaşıp, batıya doğru da yuvarlak yuvarlak tepelere doğru uzanıp ortadan silinirler. Bu yuvarlak tepeler de de, dinç meşeler kara kara kümelerle, oturuvermişlerdi.

Yazın, fıırına dönen tepelerin üzeri burcu burcu sıcak tüter, adamı yakar, gözünü kamaştırırdı. Onun için, Âsiler Yatağı'ndaki o ulu ağaçlar sarımtırak yeşil gencecik yapraklarla yeni yeni uyanırdı.

Kışın da, bardaktan boşanırcasına yağmur yağarken, lokanta kahve içip baklayla etli börek yenecek sıcacık bir yerdi.

Baharın göbeğinde, tarlalarda, tepelerin eteklerinde otlar yemyeşilken, gelinciklerle acıbakkalar toprağı alla mora bürürken, o ulu ağaçlar sarımtırak yeşil gencecik yapraklarla yeni yeni uyanırlarken, dünyada oradan daha güzel bir yer olamazdı. Nekadar alışsanız gene de doyamazdınız bu güzelliğe. Sabahleyin boğazınızdan yakalardı sizi, güneş batarken de zevkten içiniz burkulurdu. Çiçeklerin, otların o tatlı koku-

sundan soluğunuz kesilirdi, sanki kanınız alevlenmiş gibi solurdunuz.

İşte bu çiçek açma, gelişme günlerinden birinde — gün dedim ama, daha gün doğmamıştı — Juan Chicoy, elindeki elektrik lâmbası, dışarı çıktı, otobüse doğru ilerledi. Kalfası Ergenlikli Carson da, uyku sersemi, onun arkasından, sendeleye sendeleye geliyordu.

Yemek odasının pencereleri hâlâ kapkaranlıktı. Doğudaki tepelere daha birtek gümüşülük bile belirmemişti. Öylesine geceydi ki tarlalarda baykuşlar halâ ötüyordu.

Juan Chicoy arabalığın önünde duran otobüse yaklaştı. Otobüs, fenerin ışığında, pencereleri gümüşten, kocaman bir balonu andırıyordu.

Ergenlikli Carson, daha pek adam-akıllı kendine gelememişti, elleri ceplerinde, çene atıyordu; soğuktan değil, uykudan.

Tarlalardan doğru ince bir esinti geldi, kır çiçekleriyle toprağın kokusunu — üretmeden dolayı kendinden geçmiş, kıvılcılcık kaynayan toprağın kokusunu — getirdi.

III

ELEKTRİK fenerinin ışığı aşağı doğru veren yayvan bir siperi vardı, yalnız bacakları, ayakları, lastikleri, ağaçların dibini keskin bir ışıkla aydınlatıyordu. Hopluyor, sallanıyordu; o ufacık gözkamaştırıcı ampulu da mavimsi bir beyazlıktaydı.

Juan Chicoy elinde fener, arabalığa gitti, tulumunun cebinden bir deste anahtar aldı, bunların arasından asmakilidin anahtarını buldu, büyük kapıları açtı. Tavandaki lambayı yaktı, feneri söndürdü.

Sonra tezgâhının üzerinden çizgili iş kasketini aldı, başına geçirdi. Göğüslük parçası, yanlarındaki kaskıları iri iri piring düğmeli tulumunu giydi, bunun üzerine de kolağızları, yakası siyah yün örgü siyah meşin ceketini geçirdi. Yuvarlak burunlu ayakkapları pek sertti, tabanları da öyle kalındı ki şişmiş gibiydi.

Yanağında, o iri burnunun yanı-başında, eski bir yara izi vardı, tepeden vuran ışıktaki gölge gibi görünüyordu. O sık, kapkara saçlarını kasketinin içine parmaklarıyla ite ite tıktı. Elleri güdük, geniş, kuvvetliydi; parmakları kısacıktı, tırnakları da iş görmekten yassılaşmış, çekiç yiye yiye ezilmiş, çentik-çüntük olmuştu. Sol elinin yüzükparmağının ilk boğumdan ötesi yoktu, parmağın kesildiği yerde de et mantar gibi toplanmıştı. Bu küçücük top parıl-parıl parlardı; dokusu da parmağın geri kalan yerlerindeki dokudan apayrıydı, sanki o eski boğum yeri uzayıp parmak olmak ister gibiydi.

Juan'ın bu parmağında kalın bir altın nikâh yüzüğü vardı... bu parmak artık işe yaramıyacağına göre, bari süse yarasın der gibi.

Üzerindeki tulumun göğüslüğü andıran parçasındaki bir yarıktan dışarı bir kurşunkalemle bir de havasaatinin ucu çıkmıştı.

Juan hiç sakallı gezmezdi ama, o gün tıraş olmamıştı. Tıraşı çenesinin iki yanında, bir de ensesinde uzamış tüyler hayli ağarmıştı, yaşlı bir tazının yüzündeki tüyler gibi bembeyazdı. Sakalının geri kalanı kapkara olduğu için bunlar daha da göze çarpıyordu.

O kapkara gözlerinin de şaşımı, alaylı alaylı bir bakışı vardı... hani biri cıgara içerken, cıgarayı ağzından alamazsa nasıl şaşı şaşı bakar, öyle. Ağzı da iyi bir adamın ağzıydı, rahat bir ağız; kalın kalın dudaklar, alt dudak biraz dışarlık — küstahça değil, keyifli kendine güvenir bir biçimde dışarlık — üst dudak da pek biçimli; yalnız, sol yarısında derin bir ya-

ra izi vardı, o pespembe et üzerinde beyaza yakın görünüyordu. Anlaşılan, dudak bir vakitler boydan boya yarılmıştı, şimdi de şu ince beyaz gergin çizgi dudağın dolgun etini ortasından içeri bastırarak yarıyor, iki yanda ufacık birer kabarıklık meydana getiriyordu.

Kulakları pek büyük değildi ama, başının iki yanından birer midye kabuğu gibi ayrıktı, ya da söyleneni daha iyi işitmek isteyen birinin elleriyle iki kulağını öne doğru tutuşu gibi. Juan hep etrafa kulak kabartmış dinler gibiydi, şaşımış gözleri de işittiğine güler gibi. Ağzının yarısı da bu işittiğine sevinirken öteki yarısı üzülür gibiydi.

Özen istemeyen bir şey yaparken bile davranışı ölçülü, güvenliydi. Nereye gideceğini iyice hesaplamış da doğru oraya gidiyormuş gibi bir yürüyüşü vardı. Elleri çabuk çabuk, tam yerinde işlerdi; ne kibritle oynardı bu eller, ne çiviyle. Dişleri uzun uzundu; uçlarına da, altın geçirilmişti; bu yüzden, gülüşü biraz korkunç görünürdü.

Tezgâhına gidip duvarda çivilere takılı âletlerden birkaçını aldı, uzun, yayvan bir kutunun içine dizdi... somun anahartları, kıskaçlar, tornavidalar, bir çekiç bir de keski.

Ergenlikli Carson da hâlâ uyku sersemi, onun yanı-başında, dirseğini tezgâhın yağlı tahtasının üzerine dayamış, öyle, duruyordu. Arkasında bir motosiklet kulübünün parça-parça olmuş kazağı vardı, başında da kenarları testere ağzı gibi tırtık tırtık kesilmiş çuha bir şapka.

Onyediyi yaşında, sıska, çerden-çöpten bir çocuktü; daracık omuzları, tilki gibi uzun bir burnu vardı, gözleri de sabahleyin pek açık bir renk alır, akşama doğru yeşil-elâ olurdu. Yanaklarını altın gibi bir ayvatüyü bürümüştü. Yüzü de ergenlikten şahrem - şahremdi, yara olmuş, yer yer yenmişti. Eski yara yerlerinin arasında kimi mor, kimi kırmızı, yeni sivilceler çıkıyordu; biri silinirken öbürü belirliyordu. Derisi bu der-

de deva diye satılan, ama, hiçbir faydası olmayan ilâçlardan parıl-parıl parlıyordu.

Ergenlikli Carson'un ayağında dapdaracak bir mavi pantolon vardı. Pantolon okadar uzundu ki paçaları tam bir karışıkvrılmıştı. Oğlanın daracak belinde pantolonu geniş, güzel meşin bir kemer tutuyordu. Kemerin ortasında dört tane firuzeyle süslü kalın, savatlı bir gümüş toka vardı.

Ergenlikli Carson elinden geldiği kadar kollarını iki yanına sarkıtır öyle dururdu ama, elinde değildi, ikide-bir parmakları o delik-deşik yanaklarına giderdi; yaptığıının farkına varınca hemen ellerini gene iki yanına indirirdi. Nerede «Ergenliği iyi eder» diye bir ilân ilânı görse hemen yazar getirirdi; birçok doktora da gitmişti. Bu doktorlar ergenliği iyi edemeyceklerini bilirlerdi ama, biriki yıla kadar geçeceğini de bilirlerdi, gene de melhemler, sular verirlerdi; biri de çocuğu perhize koymuş, sebzededen başka bir şey yedirmemişti.

Ergenlikli Carson'un gözleri uykusu gelmiş bir kurdun gözleri gibi süzüktü baygın baygın bakardı. Hele şimdi, sabah karanlığında, çapaktan ner'deyse bütün bütün kapalıydı. Gö-rülmemiş bir uykucuydu o. Bıraksalar, gece, gündüz uyurdu.

Ergenlikli Carson'un bütün vücudü, ruhu delikanlılığın zorlu bir savaş alanıydı. Delikanlılık duyguları hep ayaktaıydı. Bu duygular doğrudan doğruya, açıktan açığa şehevî bir biçim almazsa birtakım hülyalar, gözyaşlarıyla karışık derin duygular, ya da kuvvetli, kokusu başdöndürücü bir dindarlık yoluna dökülürdü.

Kafası da, duyguları da yüzü gibiydi: Boyuna fışkırır, yatışırđı; boyuna sert, boyuna sinirliydi. Acınacak durumundan dolayı hüngür-hüngür ağladığı olurdu, arkasından da üzerine öyle bir durgunluk, tembellik çökerdi ki pek perişan bir hale düşer, sonra bu bitkin halden de uykuya geçerdi. Afyon yutmuş, içki içmiş gibi, uzun zaman sızar kalırdı.

O sabah çıplak ayağına kahverengili-beyazlı, yırtık-pırtık

yalin kat bir ayakkabı giymişti, ayakbileklerinin paçası kıvrık pantolondan aşağıda görünen kısmı çamur içinde kalmıştı. Üzerine o bitkin haller geldiği sıralarda yıkanmayı falan unutturdu, yiyecekten de kesilirdi. Tepesi özene-bezene çukurlaştırılmış olan şapkasını başından eksik etmeyişi de süse düşkün oluşundan değil, daha çok, o uzun açık kumral saçlarının gözüne düşmemesi, bir de arabanın altında çalışırken saçlarının yağlanmaması içindi.

Şimdi, aptal aptal durmuş, Juan Chicoy'un kutuya âletleri koyuşuna, bakıyordu ama, kafası gene uykunun o koca koca pamuk bulutlarının üzerinde bir yandan öbür yana gidiyordu; bu uyku bulutları da adamı gönül bulantısı verecek kadar sarıp sarhoş ediyorlardı doğrusu.

Juan: «Tak uzun kordona şu el lâmbasını» dedi. «Hadi, Ergenlikli, sana söylüyorum, uyuma!»

Ergenlikli köpek gibi silkindi.

— «Birtürlü kendime gelemiyorum,» diye de açıklamada bulundu.

Juan : «Hadi, getir lâmbayı dışarı,» dedi. «Benim sırt tahtamı da getir. Gidelim artık, çabuk.»

Ergenlikli, ampulu telden kafesli el lambasını aldı, kalın lâstik kaplı kordonunu sapının yanından döndüre döndüre çıkardı, yerine daha uzun bir kordon taktı. Bunu kapıya yakın bir fişe yaktı, lâmba bir sıçrayışta parladı.

Juan âlet-edevat kutusunu aldı, eşikten dışarı adım attı, kapkara gökyüzüne baktı. Havada bir değişiklik olmuştu. Ufak bir esinti meşelerin körpecik yapraklarını kımıldatıyor, sardunyaların arasında hışırıyordu. Ürkek ürkek dolaşan ıslak bir esintiydi bu. Juan çiçek koklar gibi kokladı.

— «Eyvah! Bir de yağmur yağarsa tamam olur!» diyor-du.

Gün doğmak üzereydi. Doğuda, dağların tepeleri yavaş yavaş belirmeye başlamıştı.

Ergenlikli Carson, elinde yanık lâmba, dışarı çıktı, kordonu yerde sürüye sürüye geliyordu.

Işık o ulu ağaçları ayağa kaldırdı, yeni çıkmış sarımtırak yeşil meşe yapracıklarının üzerinde ışıldadı.

Ergenlikli Carson ışığı otobüsün yanına götürüp bıraktı, sonra uzun tahtayı almaya arabalığa döndü. Bu tahtanın altında ufak ufak tekerlekler vardı, üzerine yatan, bir arabanın altında çalışırken, oradan oraya geçebilirdi.

Oğlan getirdi tahtayı da otobüsün yanına attı.

— «Valla, yağmur yağacak bence» diyordu. «Kaliforniya'da her yıl bu aylarda yağmur yağar.»

Juan: «Ona bir dediğim yok,» dedi. «Ama, otobüsün şanzımanı bozulmuş, yolcular bekliyor, üstelik bir de yağmur yağar da yerler kaypaklaşırsa...»

Ergenlikli: «Ekmeğimize yağ sürülür,» dedi.

Juan durup etrafına bakındı. Gözleri keyifli keyifli gidip geliyordu.

— «Elbette,» dedi. «Elbette ya.»

Delikanlı, utana utana, başını öbür yana çevirdi.

Otobüs şimdi lâmbanın aydınlığında ortaya çıkmıştı. Pek acayip, pek zavallı bir hali vardı, çünkü eskiden arka tekerleklerin bulunduğu yerde şimdi koca koca iki takoz vardı; otobüsün arkası da dingiller üzerinde duracak yerde, bir takozdan öbür takozu kadar uzanan ona-on kalınlıkta bir kalasın üzerinde duruyordu.

Eski bir otobüstü bu. Motoru dört silindirli, alçak kompresyonluydu; yalnız, yeni icat değişik bir şanzımanı vardı. İleriye üç vites yerine beş vitesle gidebiliyordu, geriye de bir yerine iki vitesle.

Otobüsün balon gibi şişkin iki yanı, kalın bir tabaka alüminyum boyayla boyanmıştı, pırıl-pırıl parlıyordu ama, üzerinde çentikler sıyrıklar vardı ki bunlar arabanın hayli uzun bir ömür sürmüş olduğunu gösteriyordu. Eski bir otomobilin

üzerine evden vurulan boya onu daha eski, daha külüstür gösterir; bırakın kendi haline, şerefiyle çürüsün, dökülsün daha iyi.

Otobüsün içi de yeniden yapılmıştı. Oturacak yerler eskiden kamış örgüymüş, sonradan kırmızı muşamba kaplanmış; temiz kaplanmıştı ama, usta elinden çıkmadığı belliydi. Havada acımtırak bir muşamba kokusuyla aşıktan açığa adamın içine işleyen yağ kokusu, benzin kokusu vardı.

Eski, çok eski bir otobüstü; birçok yolculuklar, birçok zorluklar görmüştü. Meşe döşemesi yolcuların ayaklarından aşınmış, parlamıştı. Yanları eğrilmiş, sonradan doğrultulmuştu. Pencereleler açılıp kapanmazdı, çünkü arabanın her bir yanı yerinden oynamıştı. Yazın Juan pencereleri çıkarır kış gelince takardı.

Şöför yeri öyle eskimişti ki, yayları dışarı fırlamıştı; yalnız, bu eskimiş yerin üstüne çiçekli basma bir minder konmuştu. Bu minder iki işe yarıyordu: Biri, şöförü korumak, ikincisi de dışarı fırlamış yayları aşağı bastırmak.

Ön camın yukarısından nazarlık sarkıyordu: bir patik, bir de ufacık boks eldiveni; patik kazadan korunmak içindi, çünkü çocuk sendeleye sendeleye yürürken Tanrı gözünü, yardımını ondan hiç ayırmaz; boks eldiveni de kuvvet için... arabayı süren bileğe, tekerlekleri döndüren pistonlara yumruk gücü gelsin, ikisi de ödevini bilen, kendini bilen kimseler gibi çalışsın diye.

Gene ön cama bir de plastikten ufacık bir bebek asılıydı. Bebek adamın içini gıcıklayan bir örtüye bürünmüş başına da pembeli, yeşilli devekuşu tüyü sarmıştı. Bu da, adamın kanını, gözünü, burnunu, kulağını okşasın diye asılmıştı oraya. Otobüs giderken bu asılı şeyler şöförün gözünün önünde hoplar, zıplar, sallanır dururdu.

Camın ortada köşeleştiği yere, çitanın yukarı doğru kıvrıldığı noktaya, kablo tahtasının ortasına, madenden yapılmış,

gözelci renklerle boyanmış ufacık bir Meryem Ana oturtulmuştu. Meryem Ana'nın başından saçılan ışıklar altın gibi parlıyordu entarisi maviydi, yeni doğmuş bir ayın üzerinde duruyordu, ayı da melekler tutuyordu.

Juan Chicoy'un öbür dünyayla ilintisi bir buydu. Dinin kilisesiyle, kaideleriyle değil de, daha çok, dinin anısıyla duyusuyla ilgili bir şeydi bu Juan için. Bu esmer Meryem onun anmesiydi çevresi de annesinin, isyanyolcayı biraz taşra ağzı konuşarak, onu büyüttüğü loş ev. Çünkü annesi bu Guadalupe'li Meryem'i kendine tanrıçe yapmıştı. Kuzeylilerin o binlerce saz benizli Meryem'leri bir yana itilmiş, kadının içinde bu esmer Meryem — damarlarında kan olan, insanlarla yakından ilgisi bulunan bu esmer Meryem — yer etmişti. Juan Chicoy'un annesi Meryem'ine tutkundu.

Guadalupe'li Meryem'in günü havaifişekler patlatılarak kutlanırdı, Juan'ın Meksikalı olan babası da bundan hiç mi hiç hoşlanmazdı elbet. Ama, havaifişekler Mübareklerin günlerini kutlamak için yapılmamış mıydı? Başka türlüünü kim düşünebilirdi ki? Işık çalaraktan havaya fırlayan bu fişek Cennet'e giden ruhtu besbelli, tâ tepede ışık saçıp bum! diye patlaması da, ihtişamla, Cennet-i Âlâ'dan içeri girmesi.

Juan Chicoy pek öyle dini-bütün bir adam değildi ama, şimdi ellisine gelmişti ya, Guadalupe'li Meryem karşısında olmadıkça otobüsü sürerken içi rahat etmezdi. Onun dini işine bağlıydı.

Meryem'in altında eski bir eldiven kutusu vardı, bunun içinde Smith and Wasson marka 45-lik bir tabancayla, bir top sargı bezi, bir şişe tentürdüyot, küçük bir şişe lavantaçiçeği kokulu lokmanruhu, bir şişe de hiç açılmamış viski bulunurdu. Yanında bunlar oldu mu, Juan'a bir güven gelirdi. İstenilen durumla karşılaşmayı göze alabilirdi.

Otobüsün ön tamponunda eskiden bir yazı varmış, hâlâ açıkça okunabiliyordu: «El Gran Poder de Jesus» (İsa'nın ulu

gücü) yazılıydı. Bunu arabanın eski sahibi yazmıştı. Şimdi bunun üstüne boya çekilmiş, ön tampona da, arka tampona da bir tek kelime: «Sevgili» yazılmıştı. Bu otobüsü herkes de «Sevgili» diye bilirdi.

İşte şimdi bu «Sevgili» eli-kolu bağlı bulunuyordu; arka tekerlekleri çıkmış, kıcı havaya kalkmış, iki takoz arasına konulan ona-on bir kalas üzerinde duruyordu.

Juan Chicoy yeni halkayla vites dişlilerini dikkatle birbirine geçiriyordu.

Ergenlikli'ye: «Tut ışığı biraz yakına» dedi. Dişliyi hal-kanın içinde döndürdü. «Hatırlarım, bir keresinde eski bir dişliye yeni bir halka geçirmiştim, pekâlâ da işledi.»

Ergenlikli: «Kırık diş takırtı yapar» dedi. «Ayağının altından farlayıp sana doğru gelecekmış gibi olur. Bunun diş neden kırıldı acaba?»

Juan halkayı yanlamasına, ışığa doğru tutup dişliyi ağır ağır döndürdü, dişler dişlere geliyor mu diye baktı.

— «Bilmem» dedi. «Madenlerin, makinelerin öyle şeyleri var ki kimse akıl erdiremez. Ford'u al ele. Yüz araba yapar, içinden ikisi, üçü bir işe yaramaz. Bir yeri bozuk olsa gene neyse, araba baştan başa berbat! Yaylar, motor, su pompası vantilâtör, karbüratör. Hepsi birer birer bozulur, kimse anlayamaz neden.

«Sonra, sıradan bir araba alırsın, bu da tıpkı ötekiler gibi dersin ama, değildir. Ötekilerde olmayan bir şey vardır onda. Daha iyi çeker. Tıpkı yaman bir delikanlı gibidir. Ne yaparsan bozulmaz.»

Juan dişlileri otobüsün basamağına koydu, yerden eskisini aldı, kırık dişin yerini parmağıyla yokladı.

— «Maden acayip şeydir» diyordu. «Kimi vakit yorulur sanki. Bak, bizim or'da, Meksika'da kasapların iki, üç bıçağı olurdu. Birini kullanırlar, ötekileri toprağa gömerlerdi. «Bıçağın ağzı dinlenir» derlerdi. Doğru mu, değil mi bilmem ama

bakardım topraktan çıkan bıçakların ağzı ustura gibi keskinleşirdi. Bence kimsenin aklı ermez madenlere, yapanların bile. Takalım şu dişliyi yerine. Lambayı şuraya tutsan-a.»

Juan sırt tahtasını otobüsün arkasına doğru sürdü, arkaüstü üzerine yattı, ayaklarıyla yere dayanarak kendini arabanın altına doğru çekti.

— «Lambayı biraz daha sola tut. Yok, biraz daha yukarı. Tamam. Şimdi kutuyu uzat bakayım bana.»

Elleri harıl-harıl işliyordu. Yanağına biraz yağ damladı. Elinin tersiyle sildi.

— «Pis iş!» diye söylendi.

Ergenlikli Garson otobüsün altına doğru uzanmış ona bakıyordu.

— «Lambayı şu somunun üzerine assam bari.»

Juan : «Yo, şimdi başka yana alacaksın» dedi.

Delikanlı : «İnşallah bugün bitirirsin şunu» diye söylendi. «Bugece yatağında yatmak isterim doğrusu. Sandalyada dinlenemiyor adam.»

Juan güldü :

— «Sen ömründe bunlardan daha çılgın kimse gördün mü acaba? Dişli kırılıp da geri dönmek zorunda kalınca ne kızdılar! Mahsus kırdım sanki. Hepsi öyle sinirliydi ki börekten dolayı Alice'yi fena haşladılar. Böreği Alice yaptı sandılar sağlam. Bir kere yola çıktılar mı yollarından hiçbir şey alkoymasının isterler.»

Ergenlikli Carson: «E, bizim yatakları onlara verdik ya» dedi. «Daha ne söyleniyorlar anlamıyorum. Sen, ben, Alice, Norma hep sandalyada uyuduk. Hele şu Pritchard'lar yok mu, en mendeburu onlar. Mildred, yani kızları, değil ama, babası olacak moruklan anası olacak kocakarı. Sanki mahsus yapıp tuzığa düşürmüştük. Adam bana belki yüz kere söyledi: Bir yerde başkan mıymış neymiş, öc almasını bilirmiş. Çok ağırına gitmiş, öyle diyor. Halbuki senin yatağı bu adamları karısı-

na verdik. Mildred ner'de yattı acaba?»

Bunu sorarken delikanlının gözleri parlamıştı.

Juan: «Divanda sanırım» dedi. «Kimbilir, belki o da anasılan, babasının bir arada yatmıştır. Şu dalavereci herife de Norma'nın odası düştü.»

Ergenlikli: «Ben hoşlandım o adamdan» dedi. «Pek söylenmedi o. Ne işle uğraştığını da pek anlatmadı. Ama, şu Pritchard'lar onun konuşmadığı zamanları da doldurdular. Yalnız, Mildred pek öyle geveze değil. Nereye gidiyorlarmış, biliyor musun, Bay Chicoy? Meksika'ya gidiyorlarmış, gezmeye. Mildred ispanyolca öğrenmiş okulda, onlara tercümanlık edecekmiş.»

Juan şafta bir kılavuz pim soktu, yavaş yavaş yerine oturttu. Sonra, otobüsün altından sıyrıldı.

— «Şimdi şu arka takımlara bakalım.»

Gün ışımış, gökyüzü, dağlar yavaş yavaş aydınlanmaya başlamıştı. İlk renksiz aydınlık sıyrıldı, beyazlar, maviler gümüşüyle kırmızı oldu, koyu yeşiller de siyah. O ulu meşelerde ki körpe yapraklar siyahlı beyazlı göründü, dağların çizgileri keskinleşti. Gökyüzünde hamur gibi dolaşan küme küme ağır bulutların doğudan yana olan uçları uçuk pembe bir renk almaya başladı.

Derken, yemek odasında ışıklar yandı, yapının çevresindeki sardunyalar yoktan var oldu.

Juan ışıklara doğru baktı :

— «Alice kalktı,» dedi. «Yakında kahve hazırdır. Gel, arka takımı yerine takalım.»

İkisi beraber iyi çalışıyorlardı. Ne yapılacağını ikisi de biliyordu. İkisi de kendine düşeni yapıyordu. Ergenlikli de sırt üstü yattı, somunları sıkıştırdı. Böyle beraber çalışınca da keyiflenmişti.

Juan bir somunu olanca gücüyle sıkıyordu, anahtar elinden kaydı, parmağının bir boğumunun derisini, etini kopardı.

Yağ içindeki elinden kopkoyu, kapkara kan aktı. Juan parmağının boğumunu ağzına aldı, emdi; ağzının çevresinde yağdan bir çizgi oldu.

Ergenlikli Carson : «Çok acıdı ha?» diye sordu.

Juan : «Yo» dedi. «Uğurdur. Kan akmadıkça iş bitmez. Bizim moruk hep öyle derdi.»

Parmağını birdaha emdi, kanın akması azalmaya başlamıştı bile.

Doğan günün ılıklığı, pembeliği dört-bir yanlarına öyle gizliden gizliye sızmıştı ki elektrik lâmbası parlaklığını biraz kaybetmiş gibiydi.

Ergenlikli Carson yayvan yayvan : «Tazi'ylan kaç kişi gelecek bakalım...» diyordu.

Sonra, ustasına karşı içinde kaşaran iyi duygulardan dolayı aklına zorlu bir düşünce geldi. Öyle keskin bir düşünceydi ki bu canını acıttı sanki.

— «Bay Chicoy...» diye başladı ama, ne söyleyeceğini adam-akıllı tasarlayamamıştı. Sesi pek sümsükçesine, pek küğülerek valvarırcasına çıkmıştı.

Juan somunu döndürürken birdenbire durdu, oğlanın la-kırdısının arkasını getirmesini bekledi; izin isteyecek parasının arttırılmasını isteyecek falan sanıyordu. Bir şey isteyecekti, sağlam; sesinden belliydi. Bu da, Juan için, cansıkıcı bir şeydi. Cansıkıcı şeyler hep böyle başlardı.

Ergenlikli de ses yoktu. Nasıl söyleyeceğini birtürlü bilemiyordu.

Juan, tetikte durur gibi bir hale: «Ne istiyorsun?» diye sordu.

— «Bay Chicoy, ben diyorum ki biz artık... yâni, siz artık Ergenlikli diye çağırmasanız beni. Olmaz mı?»

Juan anahtarı somundan çekti, başını yana doğru çevirdi. İkisi de, arabanın altında, yüzleri birbirine dönük, arka-üstü yatıyorlardı. Juan oğlanın yüzündeki ergenlikleri görüyordu:

Eski bir yaranın sönmüş bir yanardağ ağzı gibi duran yeri, yeni çıkmaya başlamış sivilceler, bir de tam yanağının üzerinde, patlamak üzere baş vermiş taptaze, gepgergin bir kabarcık. Bunlara bakarken, bakışları yumuşadı. Anlamıştı. Birdenbire aklına gelmişti. Şaşıyordu: nasıl olmuştu da daha önce anlayamamıştı.

Kaba bir sesle: «Senin adın ne?» diye sordu.

Ergenlikli: «Ed» dedi. «Ed Carson, Kit Carson'lan uzak-tan akraba oluruz. İlkokulda bana bu lakabı takmadan önce Kit derdi herkes bana.»

Bunları söylerken sesini kolluyor, sakın görünmeye çalışıyordu ama, göğsü hızlı hızlı inip kalkıyor, burundelikleri ısıklık çalışıyordu.

Juan başını öbür yana çevirdi, gözlerini gene somuna dikti.

—«Peki» dedi. «Şimdi şu takımları toplayalım arabanın altından.» Sonra kendisi de arabanın altından sıyrılıp çıktı. «Sen şimdi orasını yağla.»

Ergenlikli arabalığa seğirtti, yağlama tabancasını aldı geldi hortumunu arkasına sürüye sürüye. Tıpayı açtı, sıkışmış hava, fısılayarak, yağı itti. Yuva yağla dolarken tabanca tıkırdıyordu. En sonunda, doldu, o kopkoyu yağdan biraz da dışarı taşıtı. Ergenlikli Carson tıpayı kapadı.

Juan: «Sil ellerini, git bak bakalım Alice kahve yapmış mı, olmaz mı, Kit?» dedi.

Ergenlikli yemek odasına doğru gitti.

Kapıya yakın, o ulu meşelerden birinin bulunduğu yerde, koca bir leke gibi, koyu bir karanlık vardı. Soluğunu tutarak, orada biraz durdu. Tuhaf bir ürperme geçiriyor baştan aşağı tir-tir titriyordu.

IV

GÜNEŞİN etekleri doğudaki dağları ağartırken, Juan Chicoy yerden kalktı, bacaklarındaki, tulumun arkasındaki toprakları eliyle süpürdü. Güneş yemek odasının pencerelerine vuruyor, arabalığa sınır çizen yemyeşil otların üzerine sıcaklık uzanıyordu. Dümdüz tarlalardaki gelinciklerim, öbek öbek masmavi acıbakla çiçeklerinin üzerinde de ısıldıyordu.

Juan Chicoy otobüsün kapısına gitti, içeri uzanıp kontak anahtarını çevirdi, elinin tabanıyla marşa bastı. Marş bir ara, paslı bir ses çıkararak, vınladı, sonra motor aldı homurdana homurdana işlemeye başladı, sonra Juan işlemeyi hafifletti. Eliyle dabreyaya bastı, vitesi bire verdi, debreyayı bıraktı. Arka tekerlekler havada ağır ağır dönmeye başladı. Juan dolandı gitti arabanın arkasına, dişlilerin işleyişini dinledi, bozuk bir ses var mı diye kulak kabarttı.

Ergenlikli, arabalıkta, benzin dolu yayvan bir kabın içinde ellerini yıkıyordu.

Güneş bildirdi kalmış, uçup arabalığın kapı pervazının bir köşesine sıkışmış kuru bir yaprağın üzerine vurmuş, ısıtıyordu. Biraz sonra, gece ağırlığıyla uyusmuş küçük bir sinek zorlukla yaprağın altından sıyrıldı çıktı, gün ışığında durdu. Kanatları çamurlu bir pırıltıyla ısıldıyordu, gecenin soğuktan da ıslanmış, hantallaşmıştı.

Sinek kanatlarını bacaklarıyla sıvazladı, sonra ön bacaklarıyla da yüzünü sildi. Bir yandan da güneş, koca koca köpük köpük bulutların altından yanlamasına vuruyor, sineğin salyasını ısıtıyordu.

Derken, sinek havalandı, iki kere dönük, meşelerin altından geçti, geldi yemek odasının kapısındaki tele çarptı, arka-

üstü yuvarlandı yerde tepetaklak bir saniye kadar vızıldadı. Sonra, düzeldi, gene uçtu, yemek odasının kapısının pervazına kondu.

Alice Chicoy, geceyi uykusuz geçirdiği için serseme dönmüştü, kapıya geldi, dışarıya, otobüse doğru baktı. Telli kapı ancak biriki parmak aralandı ama, sinek bu aralıktan içeri dalıverdi.

Alice sineğin geldiğini görünce elindeki bulaşık havlusuyla üzerine üzerine vurdu. Sinek bir ara deli gibi vızıldadı, sonra tezgâhın kenarının altına gizlendi.

Alice dışarıya baktı, otobüsün havada tembel tembel dönen tekerleklerini seyretti, sonra tezgâhın arkasına geçti, kahve güğümünün buhar musluğunu açtı. Güğümün böğründeki cam boruda esmerimsi bir su vardı, pek hafif, pek soluk görünüyordu.

Alice havlusuyla tezgâhın üzerini sildi. Silerken, gözüne çarptı: üzeri bir yanından bakılınca öbür yanı görünür plâstik örtü örtülü o kocaman beyaz hindistancevizi pastasının bir kenarından V biçimi bir parça kesilmiş alınmıştı. Gümüş tepsi-den bir bıçak aldı, örtüyü kaldırdı, pastanın ucunu düzeltti, kıvrıntıları da ağzına attı.

Tam örtüyü yeniden örtüyordu sinek örtünün alt ucundan içeri daldı, hindistancevizi ezmesine doğru atıldı. Ezmenin biraz taşmış bir parçası vardı, onun altına tutundu; öyle ki, yukarıdan bakınca görünmüyor. O tatlı ezmeye dalıp, başladı kıtlıktan çıkmış gibi yemeye. Önünde dağ gibi, kocaman bir pasta vardı, öyle sevinliyordu ki!

Ergenlikli geldi içeri; baştan aşağı benzin, yağ kokuyordu. Yuvarlak iskemlelerden birine oturdu.

— «E, bitirdik işi» diyordu.

Alice alaylı alaylı: «Kim kim?» diye sordu.

— «E, Bay Chicoy yaptı elbet işin ustalık tarafını. Bir fincan kahveylen biraz da pasta isterim yani.»

Alice: «Sen o pastadan daha önce yemişsin zaten ben kalkmadan,» dedi. Saçı gözlerinin üzerine düşmüştü, eliyle arkaya attı. «Saklama.»

Ergenlikli: «Valla, yaz hesabıma» dedi. «Yediğimin parasını veriyorum, değil mi ya?»

Alice: «Sen tatlıyı niye bu kadar seviyorsun?» dedi. «Sabahattan akşama kadar şeker tabağının önünden ayrılmıyorsun. Eline hemen hemen hiç para geçmiyor, aldığın hep şekere, tatlıya gidiyor. Şu ergenlikler de hep ondan bence. Biraz perhiz yapsan olmaz mı?»

Ergenlikli Carson, utanmıştı, gözlerini ellerine eğdi. Tırnaklarının arası kara karaydı, benzin oralara işlememişti.

— «Şeker insanı besler» dedi. «Çalışan da besleyici şeyler yemeli ki kuvvetlensin. Öğleden sonra üçe doğru insan gevşeyiverir. Neden? Besleyici şeye ihtiyaç duyar da ondan.»

Alice: «Besleyiciyi falan bırak şimdi!» diye çıktı. «Benim şeye ne kadar ihtiyacım varsa senin de besleyici şeye okadar ihtiyacın var...»

«Şeye» diyordu ama, neye olduğunu söylemedi. Pek külhan bir kadındı ama, hiç açıkça söylemez, yalnız, ne demek istediğini dolayısıyla anlatırdı.

Altı düz, tabaksız, kalın bir fincana kahve doldurdu, içine biraz da süt koydu, tezgâhın üzerinden oğlana doğru sürdü.

Ergenlikli Carson, para atınca çalan gramofonun üzerinde insanı baştan çıkartırcasına sallanıp duran gazoz kızına baygın baygın bakarken, fincanına dört kaşık şeker koydu, kaşığı dimdik tutarak karıştırdı, hababam karıştırdı.

Sonra, kadının biraz önce söylediklerini hiç umursamadan: «Ben biraz pasta istiyorum,» dedi.

Alice: «E, vallahi gebereceksin sen!» diye söylendi. «Yüzün davul gibi şişecek.»

Ergenlikli Carson Alice'in o pek biçimli arkasına şöyle bir baktı, sonra hemen gözlerini başka yana çevirdi.

Alice tezgâhın arka tarafından bıçağı aldı, hindistancevizi pastasından bir parça kesti. Kestiği parça, duvar devrilir gibi, sineğin üzerine devrildi, onu al-aşağı etti. Alice küreği daldırıp pastayı aldı, tabağa koydu, tezgâhın üzerinden ileri doğru sürdü. Ergenlikli de başladı elindeki kahve kaşığıyla yemeye.

— «Kalkmadılar mı onlar daha?» diye sordu.

— «Yo, daha kalkmadılar ama, uyanmışlar, ayakseslerini duydum, gezimiyorlardı. Biri de bütün sıcak suyu bitirmiş. Yemek odasında zerre sıcak su kalmadı buna.»

Ergenlikli: «Mildred'dir» dedi.

— «Hing?»

— «Ö kız. Yıkanmıştır belki.»

Alice oğlana şöyle bir dik dik baktı. Sert bir tavırla: «Sen tatlıyı ye beslen de aklını başına topla» dedi.

Oğlan: «Ben bir şey demedim ki» dedi.

Sonra bir çığlık kopardı:

— «A! sinek var pastamın içinde!»

Alice şöyle bir gerildi.

— «Dün senin çorbanda da sinek vardı. Sinekleri sen cebinde taşıyorsun galiba.»

— «Yo, yo, bak! Debeleniyor henüz.»

Alice uzanıp baktı.

— «Gebert şunu!» diye haykırdı. «Ez şunu! Kurtarmak mı istiyorsun yoksa?»

Bir çatal aldı, sinekle pasta kırıntılarını ezdi, ezdi, sonra hepsini aldı çöp tenekesine attı.

Ergenlikli: «E, ne oldu benim pastam?» diyordu .

Alice: «Başka vereceğim,» dedi. «Anlamıyorum neden sinekler başkasına gelmiyor da hep sana geliyor.»

Oğlan, alçak sesle: «Ben talihliyim de ondan bence» dedi.

— «Hing»

— «Diyorum ki ben...»

Alice: «Duydun mu dediğini!» diye onun lakırdısını kesti. Pek tedirgin, pek sinirli bir hali vardı. «Ağzından çıkanı kulağın işitsin, yoksa bur'dan öyle bir gidiş gidersin ki gören bir yerin tutuştu sanır. Tamirci kalfasıymışsın falan vız gelir bana. Benim için sen hödüğün birisin. Yüzü ergenlikli bir hödük.»

Ergenlikli'nin süngüsü düşmüştü. Kadının öfkesi arttıkça onun çenesi sarkmış, sarkmıştı. Bilmiyordu ki kadın birçok şeylerin hıncını ondan alıyordu.

— «Ben bir şey demedim ki!» diye sızlandı. «Artık şaka da mı yapmayacağız!»

Alice öyle bir hale gelmişti ki bu hale gelince ya babaları tutar, çılgına dönüp saçını-başını yolar, etrafını kasıp kavururdu; ya da hemencecik yatışiverirdi, göğsünden boğazına doğru gemvurulmaz bir sıkıntının yükseldiğini sezerdi çünkü.

Ossaat durumu kavradı. İşler kötü gidiyordu. Otobüsün yola çıkarılması gerekti. Juan da hiç dinlenmemişti. Alice sinirlenip bağırarak, çağırarak olursa, yataklarda yatanlar gü-rültüye kalkarlar, dışarı fırlarlar, Juan da onu döverdi. Bir ke-re yapmıştı. Pek fazla dövmemişti ama, öyle bir tam sırasında yapmıştı ki bu işi Alice ner'deyse kendisini öldürecek sanmıştı.

Sonra, kafasının bir köşesinde daima dolaşıp duran bir korku vardı: Ya Juan onu bırakıp giderse? Başka kadınları çok bırakıp gitmişti. Kaç taneydi bunlar, bilmiyordu, çünkü Juan hiç anlatmamıştı ama, böyle yakışıklı bir adam birçok kadınları bırakıp gitmiş olsa gerekti.

Bütün bunlar Alice'nin aklından bir lâzhada geçti. Burun üzerine, karar verdi: Sinirlenmeyecekti. Göğsünden doğru kabaran sıkıntıyı zorladı, içeri bastırdı.

Sert bir hareketle, pastanın üzerindeki örtüyü kaldırdı, hayli okkalı bir parça kesti, tabağa koydu, tezgâhın üzerinden, Ergenlikli'nin önüne sürdü.

— «Herkes sinirli» dedi.

Erfgenlikli gözlerini tırnaklarından çekti, kadına baktı. Boynundan aşağı sinsi sinsi inen yaşlılık çizgilerini gördü, gözkapaklarının üzerindeki şişlikler gözüne çarptı. Ellerinde de kızların ellerindeki cilt gerginliği kalmamıştı. Kadına acıdı. Kendisi güzellikten yoksun olduğu için, ona göre bu dünyada bir insanda aranacak tek şey gençlikti, gençliği kalmamış biri ölmüş demekti.

Ergenlikli o sabah büyük bir başarı kazanmıştı, şimdi Alice'de bir çökme, bir ne-yapacağını-bilmemezlik görüyordu ya, ikinci bir başarı kazanmak hevesine kapıldı.

— «Bay Chicoy beni artık Ergenlikli diye çağırmayacakmış» dedi.

— «Neden?»

— «E, ben öyle istedim. Edward benim adım. Okulda bana Kit derlerdi, Carson da soyadım.»

— «Kit mi diyecek Juan sana?»

— «Hı-hıng.»

Alice bu işi pek iyi anlayamamıştı. Bu sırada arkadan birtakım sesler işitti. Yatak odasında gidip gelmeler oluyor, halıların arasında boş kalan yerlerden ayaksesleri geliyordu, bir de alçak sesle bir konuşma vardı.

Alice şimdi yabancılara kulak kabartmıştı ya, Ergenlikli ona daha çok yakınlık duydu, çünkü kendisi yabancı değildi.

— «Gideyim bakayım n'oluyor» dedi.

V

PENCERELEERDEN kapıdan içeri güneş vurmuş, duvarda beş tane parlak leke meydana getirmişti. Tezgâhın arkasındaki paketleri, portakal üçgenlerini aydınlatmış-

tı. Sonra, o parlak dörtköşeler karardı, ortadan silindi. Derken gök gürledi, ansızın yağmur başladı. Damın üzerinde bir şakırtıdır gidiyordu.

Ergenlikli kapıya gitti, dışarı baktı. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor, çimento yolun üzerinde yerden karış karış sıçırıyordu. Dörtbir yan kararmıştı.

Ergenlikli baktı: Juan Chicoy otobüsün içine sığınmıştı. Arka tekerlekler ağır ağır dönüyordu hâlâ. Derken, Juan otobüsten atladı, yemek odasına doğru bir koşu kopardı.

Oğlan ona kapıyı açıp tuttu, Juan ok gibi içeri daldı. Kısa bir yolu koşu koşu gelmişti ama, gene öyleyken arkasındaki tulum ıslanmış, kopkoyu bir renk almıştı, ayakkapları da, yere bastıkça şap-şap ediyordu.

— «Vay anam!» dedi. «Gök delindi diye işte buna derler!»

Boz renkli su duvarı yamaçları karartmış ortalığı loş bir madenî aydınlık kaplamıştı. Acıbaklalar, ıslanıp ağırlaşmışlar, ikibüklüm olmuşlardı. Gelinciklerin yapracıkları kopmuş, savrulmuş, yerlerde altın paracıklar gibi duruyordu. Toprak suya öyle doymuştu ki artık suyu ememiyordu. Çukur yerlerden ufak ufak derecikler akmaya başlamıştı. Sağnak yemek odasının damında gümbürdüüyordu.

Juan Chicoy pencerenin yanındaki masalardan birine oturmuştu. Bir yandan, üzeri bir parmak kaymaklı kahvesini içip kurabiyesini yerken, bir yandan da dışarıya bakıyor, yağmuru seyrediyordu.

Norma geldi, tezgâhın arkasındaki o lekesiz çelik musluktaşında duran biriki kabı yıkamaya koyuldu.

Juan: «Bana bir fincan daha kahve getirir misin?» dedi.

Kız hemen tezgâhın arkasına seğırtti. Fincan çok dolmuştu. Biraz taşı, fincanın kenarından dibine doğru süzüldü. Juan bir kâğıt peçete çekti, katladı, kahveyi emsin diye tabağın içine yaydı.

— «Sen de pek dinlenemedin, değil mi?»

Norma'nın pek perişan bir hali vardı, elbisesi de buruş-buruş olmuştu. Onu bu haliyle gören, «Bu kadın yaşlanmadan yaşlı gösterecek» derdi. Derisi çamuru andırıyordu, o sıska elleri de parça parça leke içindeydi. Türlü şeyden dolayı derisinde sivilceler kabarcıklar peyda olurdu.

— «Hiç uyumadım» dedi. «Yerde yatayım bari dedim ama, uyuyamadım.»

Juan: «Valla, bir kere oldu bu» dedi. «Ne yapıp yapıp bir araba bulmalı, bunları San Ysidro'ya atmalıydım.»

Alice alaylı alaylı: «Yataklarımızı onlara vermek...» diye söylendi. «Ner'den de geldi senin aklına bu! Evsahipleri yataklarını versinler... ner'de gördün sen bunu! Bugün sabahtan akşama kadar onlar mı çalışacaklar? Gece pekâlâ oturabilirlerdi.»

Juan: «Kabahat gene benim galiba» dedi.

Alice: «Karı sabaha kadar sandalyede pineklemiş, umurunda değil ki senin» dedi. Onun yatağını sen her zaman başkasına verebilirsin.»

Bunları söylerken, Alice gene içinden öfkesinin kabarmak üzere olduğunu sezinledi, korktu. Öfkesi kabarsın istemiyordu. O zaman herşey berbat olacaktı, biliyordu. Bundan korkuyordu ama, öfkesi kabarıyordu, kaynıyordu işte.

Bir yağmur dalgası damın üzerini ağır bir süpürge gibi yaladı geçti, geçip gidince yerinde bir sessizlik kaldı, sonra arkasından yassı bir dalga daha geldi. Saçaklardan dökülen sular, oluklardaki gurultular yeniden arttı.

Juan, durmuş öyle, düşünceli düşünceli yere bakıyordu. Ağzı belli-belirsiz bir gülümsemeyle gerilmiş, dudağındaki o beyaz yara izi ortaya çıkmıştı. Alice'i bu da ayrıca korkutuyordu. Juan «Kendine söyle iyice bir bak bakalım» der gibi, onu orada tek başına bıraka-komuştu.

Alice biliyordu bunu. Çünkü, onun için biriyle konuşmak, bir durumla karşılaşmak hep yalnız kendisiyle karşılarındaki

arasında geçen bir olaydı; kendisi de, karşısındaki de büyür, büyür, dağ gibi olur, başka kim varsa, ne varsa hepsi ortadan siliniverirdi. Başka türlüğü yoktu bunun. Juan'la konuşurken ortada yalnız ikisi kalırdı. Norma'ya takılırken, bütün dünya silinir gider, külrengi bir bulut âleminde bir Norma, bir o kalırdı.

Ama, Juan öyle değildi bakın. İstedığını bir yana atar, herşeyi bir başka şeyle olan ilgisine göre ayrı ayrı değerde birtakım şeyler. Bakar, gözden geçirir, hükmünü verir, tadını çıkarırdı.

İnsanların tadını çıkarırdı Juan. Alice ise yalnız sever, hoşlanır, hoşlanmaz, tiksiniirdi. Hiçbir şeyi ufak ufak ayrıntılarla ne görür, ne duyardı.

Şimdi saçı düşmüş, arkaya atıyordu. Ayda-bir saçını bir suyla durulardı, sözde bu saça büyüğü bir parlaklık, bir ışıltı vermekte bire-birmiş, bu parlaklık, bu ışıltı da erkekleri avlar, kul - köle edermiş.

Juan'ın gözleri uzaklara dikilmişti, pek de keyifli keyifli bakıyordu. Alice bunu görünce öyle bir ürktü ki! Anlamıştı: Kocasını şimdi gözlerinin önünde onu görüyordu ama, dünyayı karartan öfkeli bir kadın olarak değil de incelenecek, evrilip, çevrilip gözden geçirilecek, sonra da, evet, evet, tadı çıkarılacak o binlerce öfkeli kadından biri olarak.

Alice başından aşağı soğuk sular iner gibi oldu kendini ya-payalnız görür gibi oldu. Juan onun önünden bütün kâinatı silivermişti ama, o onun önünden hiçbir şeyi silip kaldıramıyordu. Juan yalnız onun çevresindeki şeyleri görmekle kalmıyor, üstelik ortasından yarıp geçerek öbür yanını da görüyordu.

Bir keresinde dövmüştü ya, bunun unutulmaz korkunçluğu Alice'nin yediğı yumruktaki değildi; daha önce de ne dayaklar yemişti, ağırına gitmek şöyle dursun, heyecan duymuştu, haz duymuştu ama, o sefer Juan ona böceğı vurur gibi vur-

muştı. Alice'nin kabahati de onun ilgisini çekmek için bildiği biriki yoldan birine başvurmaktan başka bir şey değildi.

İşte şimdi de gene buna kalkmıştı, kocasının gözlerinden de anlıyordu ki adam ondan uzaklaşmıştı.

— «Ben şöyle ufacak, şirin bir yuvamız olsun diye uğraşıyorum... içinde bir halı, kadife kaplı bir oda takımı, şöyle şirin bir yuva, sen kalkıyorsun onu yabancılara veriveriyorsun.»

Alice bunları kendine büyük bir güvenle söylemeye başlamıştı ama, sonra sonra güveni azaldı.

— «Karın gece sabaha kadar sandalyede pinekliyor.»

Juan başını ağır ağır kaldırdı.

— «Norma» dedi, «bir fincan kahve daha getiririr misin bana? Kaymağı bol olsun.»

. Alice kendini tuttu, çünkü öfkesi kabarmak üzereydi, biliyordu.

Juan ağır ağır başını çevirerek ona baktı. O kapkara gözlerinde keyifli sıcak bir bakış vardı. Sonra, gözlerinin uzaklık âyarı yeniden değişti. Şimdi gerçekten ona bakıyordu. Alice de anlamıştı: Kocası, üstelik, onu görüyordu da.

— «Alınacağını bilmiyordum» dedi. «Bugece yatağını sevdirim sana.»

Alice'in soluğu kesilir gibi oldu. Başından aşağı sıcacık bir dalga dolaştı. İçindeki öfke değişti, kızgın bir istek biçimine girdi. Kocasına dalgın dalgın bakarak gülümsedi, dudaklarını yaladı.

Alçak sesle: «Seni piç seni!» dedi.

Sonra, dolu dolu, titreye titreye bir içini çekti.

— «Yumurta ister misin?» diye sordu.

— «Ya. İki tane haşla, dört dakika kadar.»

Alice: «Bilirim ben nasıl seversin» dedi. «Pastırma da koyayım mı yanına?»

— «Yo. Bir parça kızarmış ekmek, iki de kurabiye.»

Alice tezgâhın arkasına geçti.

— «Şunlar bir çıksalar» diyordu. «Ben kendi banyoma girmek isterim.»

Juan: «Dolaşıyorlar» dedi. «Birazdan çıkar gelirler.»

Evet, dolaşıyorlardı. Yatak odasında ayaksesleri vardı. İçeriden bir kapı açıldı, bir kadın sesi öfkeyle: «Kapıyı vurmamak yok mu!» diye haykırdı.

Bir adam karşılık verdi :

— «Kusura bakmayın, bayan. Başka yol yok ki. Buradan geçmezsek pencereden atlamak gerekecek.»

Bir erkek sesi daha duyuldu; âmirane, gevrek, makamlı bir ses:

— «Vurmadan hiç girmemeli, azizim. Ayağınız mı acıdı?»

— «Evet.»

VI

TEZGÂHIN sonundaki kapı açıldı, ufak-tefek bir adam girdi içeri. Arkasında çift-önlü bir takım elbiseler vardı gömleği de hani «bin beşyüz kilometrelik» derler, yolculukta giyilir, kir götürür, açık kahverengi gömlekler vardır, onlardandı. Elbisesi de gene bir götürsün diye, ağırbaşlı siyah-beyaz kumlu bir kumaştandı. El örgüsü koyu yeşil bir boyunbağı takmıştı. Yüzü köpek yavrusunun yüzü gibi, pek keskindi, gözleri de, gene köpek yavrusunun gözleri gibi, şıldır-şıldırı, hep bir şey sorar gibi bakıyordu. Özene-bezene düzeltilmiş ince bir bıyık üst dudagının üzerinde tırtıl gibi uzanıyordu, adam konuşukça da sırtını kabarta kabarta yürür gibi oluyordu. Dişleri bembeyazdı, pek de düzgündü; yalnız, üstte en öndeki iki diş altındı, pırıl-pırıl parlıyordu. Üzerinde pek aşırı fırçalanmış bir hal vardı; saç fırçasını almış, elbisesindeki bütün iplikleri

iyice fırçalamıştı sanki. Gömleğinin de pek gergin bir görünüşü vardı: yakalıkları eltasında yıkarlar da sonra konsolun üzerine yayıp kuruturlar, ozaman nasıl gerilir? öyle.

Adamın davranışında da, hem sıkılır, hem kendine güvenir gibi bir hal vardı. Yüzünde de tetikte gibi bir hal: ağırına gidecek bir hareketle karşılaşmamak için boyuna dört-bir yanını kolluyordu sanki.

— «Günaydın hepinize» dedi. «Nerede yattınız diye merak ettim. Sabaha kadar oturdunuz sanırım.»

Alice acı bir alayla: «Valla, öyle oldu» dedi.

Juan: «Zarar yok» dedi. «Bugece erken yatarız.»

Adam: «Yapıldı mı otobüs?» diye sordu. «Gidebilecek miyiz bu yağmurda?»

Juan: «A, elbette» dedi.

Adam tezgâhın yanından topallaya topallaya geldi, ufak masalardan birine zorlukla çöktü. Norma bir bardak suyla bir de, kâğıt peçeteye sarılı bir avuç gümüş takım getirdi.

— «Yumurta?» diye sordu.

— «Sahanda. Sarıları kapanmasın. Biraz da gevrek pastırmayla tereyağlı kızarmış ekmek. Bak ama, kızarmış ekmeğe yağ süreceksin, şöyle çokça, sonra bekleyeceksin öyle eriyecek ki üzerinde sarı sarı topaklar kalmayacak. Öyle yaparsan sana iyi bir bahşış var.»

Ayağını kaldırdı, — üzeri delikli, süslü kahverengi ince bir ayakkabı vardı ayağında — baktı, canı acır gibi inledi.

Juan: «Ayakbileğiniz mi incindi?» diye sordu.

Tezgâhın sonundaki kapı açıldı, orta boylu bir adam göründü. Truman'a, yönetim kurulu asbaşkanlarına, hesap uzmanlarına benziyordu. Gözlüğünün camları köşeli-köşeliydi. Arkasında mum gibi kurşunî bir elbise vardı yüzünde de biraz kurşunilik vardı. Bir işadamıydı bu; iş adamı gibi giyinmiş, iş adamı gibi görünen bir iş adamı. Yakasındaki ilikte okadar küçük bir rozet vardı ki ne olduğunu göremiyordunuz. Yele-

ğinin en alt düğmesi iliklenmemiştir. Hoş, bu düğme hiç iliklenmez ya. Güzel bir altın zincir — hem saat, hem anahtar zinciri — bu yeleğin bir yanında başlıyor, ortadaki bir ilmikten girip çıkarak öbür yanına kadar uzanıyordu.

Adam: «Bizim hanım akı sarısına karıştırılarak pişirilmiş yumurta istiyor» dedi. «Yumurtalar tazeyse çok pişmesin. Bir de kızarmış ekmekle, marmelat. Kızımıza yalnız portakal suyu, bir de kahve. Ben de, sahanda yumurta, üzümlü çörek, kaymak isterim. Yumurtanın sarısı akına karışmasın. Sonra, biraz kızarmış kuru ekmek, bir de Boston kahvesi, yani yarı yarıya sütlü. Hepsini bir tepsiyle getirebilirsiniz.»

Alice bir hışımla şöyle bir baktı.

— «Buraya gelseniz daha iyi edersiniz» dedi. «Tepsiyle göndermiyoruz.»

Pritchard ona soğuk soğuk baktı.

— «Biz bur'da kapandık kaldık» dedi. «Tatilimin bir günü gitti. Otobüs bozulduysa kabahat benim mi? Onun için, kahvaltıyı tepsiyle odaya getirin bari. Karım pek iyi değil. İşkemelede oturmaya alışık değilim ben, bizim hanım da öyle.»

Alice kızgın bir inek gibi başını önüne eğdi.

— «Bana bakın!» dedi. «Ben gidip yüzümü-gözümü yıka-mak istiyorum, benim banyodan birtürlü çıkmıyorsunuz.»

Pritchard, sinirli-sinirli elini gözlüklerine götürdü.

— «A! anlıyorum...» dedi.

Başını Juan'a doğru çevirdi. Gözlüklerine güneş öyle vurduki arkalarında göz falan kalmadı, küçük küçük iki ayna oldu. Adamın eli yeleğinin cebinden zinciri hızla bir çekti. Küçük bir altın tırnak törpüsünü açtı, ucunu çabuk çabuk bütün tırnaklarının arasına sokup çıkardı. Dört-bir yana şöyle bir baktı, ne yapacağını kestiremiyormuş gibi hafifçe bir ürperdi.

Pritchard iş adamıydı, orta çapta bir ortaklığın yönetim kurulu başkanıydı. Hiç yalnız kaldığı olmazdı. İşlerini yürüten birtakım insan toplulukları vardı, bunlar hep birbirleri gibi

çalışırlar, birbirleri gibi düşünürlerdi, birbirlerine bile benzerlerdi. Öğle yemeklerini kendisine benzer kimselerle yerdı, bu kimseler de, aralarına yabancı biri yabancı bir düşünce girmesin diye hep kulüplerde bir araya gelirlerdi.

Pritchard haftada bir gece poker oynardı, poker oynadığı arkadaşları da okadar kendisine benzer kimselerdi ki oyun hep bir-teviye giderdi; bundan da onlar «Hepimiz iyi poker oynuyoruz da ondan» sonucuna varırlardı.

Pritchard nereye giderse tek kişi değil, bir kuruldu; kulüpte kurul, birlikte kurul, kilisede kurul, partide kurul. Düşüncelerine görüşlerine kimse karşı çıkmazdı, çünkü seçer, hep kendine benzeyenlerle ahbap olurdu. Okuduğu gazete de kendisi gibilerin kendisi gibiler için çıkardıkları bir gazeteydi. Evine gelen kitaplar bir kurulun seçmesinden geçer de öyle gelirdi; bu kurul onu sinirlendirebilecek kitapları ayıklar bir yana atardı.

Pritchard yabancı memleketleri de hiç sevmezdi, yabancıları da, çünkü oralarda, onlar arasında kendi âyarında olanları bulmak zordu. Kendi takımından uzak kalmaya gelemezdi. O isterdi hepsinin üzerinde sivriilsin, hepsi ona hayran kalsın. Onlardan ayrılmak aklından bile geçmezdi. Yalnız erkekler arasında ehyanede-bir yapılan âlemler vardı: kızlar, çırıl-çıplak, masaların üzerine çıkıp oynarlar, şarap dolu koca koca kapların içine oturlarlardı; Pritchard bu eğlenticilere kakkahalarla güler, kızların içine girdikleri şarabı içerdi ama, onunla birlikte daha beşyüz Pritchard vardı.

Şimdi, Alice'nin hela gibi çirkin bir şeyden bahseddiği üzerine, çevresine şöyle bir bakınmış. kendini yapa-yalnız bulmuştu. Başka bir Pritchard yoktu burada.

Bir ara, gövü o iş adamı kılıklı ufak-tefek adamın üzerine takıldı kaldı ama, bunda da tuhaf bir hal vardı. Evet, yakasında rozet gibi bir şey vardı ama, küçücük bir mavi mine şerit

üzerine beyaz beyaz yıldızlar... Pritchard'ın tanıdığı kulüplerden hiçbirinin böyle rozeti yoktu.

Birden, bütün buradakilerden tiksindi, tatile çıkmış olmasından dolayı bile kendi kendine kızdı. Gidip yatak odasına kapanmak istiyordu ama, bakınız-a, şu iri-yarı kadın helaya gitmek istiyormuş. Pritchard kösteğinin ucundaki altın törpüyle tırnaklarını çabuk çabuk temizledi.

İşin doğrusu aranırsa, Pritchard hiç de böyle bir adam değildi. Bir vakitler Amerikan toplumsalcılarının başı Eugene Debs'e bile oy vermişti ama, çok eskiden. Nevarki, onun içinde bulunduğu toplulukta herkes birbirini göz altında tutardı. Onlarca şart olan davranıştan en ufak bir ayrılış önce göze çarpar, sonra da tartışırlardı. Değişen adam güvenilir kimse sayılmazdı; bunda ayak direrse onunla herkes ilgiyi keserdi. Bir kimsenin korunmak için büründüğü renk yalnızca bir kabuk olmalıydı. Bunun dışında, Pritchard'ın ikinci bir hayatı yoktu.

Hürriyetinden vazgeçmişti, sonra da hürriyetin ne olduğunu unutmuştu. Şimdi bunu andıkça «gençlik deliliği» diyordu. Eugene Dabs'e oy verişini de, yirmi yaşındayken bir kötü-eve gidişini de bir yana atmıştı. Bunlardan ikisi de ancak yeni yetişen çocuklardan beklenir şeylerdi. Debs'e oy verdiğini kulüpteki yemeklerde bile pek seyrek anlatırdı, bunu da sırf gençliğinde kafalı bir çocuk olduğunu göstermek için yapardı: Bugibi şeyler bir delikanlının yüzündeki ergenlikler gibiydi; yetişme olayının bir gereği. Yalnız, Debs'e oy vermekteki züppeliğini hoşgörmekle, bundan zevk bile duymakla birlikte gene de kızı Mildred'in davranışlarından dolayı tasa duyuyordu.

Mildred okulda öğretmenlerin, daha başkalarının Kızıl saydıkları birtakım tehlikeli arkadaşlarla düşüp kalkıyordu. Harpten önce, Japonya'ya giden hurda demir yüklü bir gemiyi ihbar etmiş, İspanya harbinde babasının Kızılar dediği tarafa

sıhhi malzeme sağlamak için para toplamıştı Pritchard bunlar üzerinde kızıyla hiç tartışmaya girişmemiş Mildred bunları konuşmaya hiç yanaşmazdı çünkü. Sonra, Pritchard'da şöyle bir inanç vardı: Kimse sesini çıkarmazsa, engel olmaya kalkmazsa kızda zamanla bu içten vazgeçerdi. Hele bir kocaya varsın, çocuğu olsun, ondaki bu siyaset sevdası kendiliğinden tavsardı. Ozaman asıl değerlerini bulurdu, babası öyle diyordu.

Pritchard kötü eve gidişini pek iyi hatırlamazdı. Yirmi yaşında bir delikanlıydı, sarhoştur da. Sonradan, günah işlemiş olmanın verdiği iç baygınlığını, derin üzüntüyü duymuştu. Yalnız, şunu çok iyi hatırlıyordu : Ondan sonra iki hafta, bir belirti görünecek mi diye, korku içinde beklemişti. Görünürse kendini öldürmeyi bile tasarlamıştı. Kendini öldürecek ama, buna bir kazâ süsü verecekti.

Şimdi pek sinirliydi. Hiç istemediği bir tatile çıkıyordu. Meksika'ya gidiyordu. Meksika'yı da, ilânlarda öylesine göklere çıkarırlardı ya, o hiç sevmezdi; ona göre, yalnız pis değil, korkunç sayılacak kadar devrimci bir memleketti orası. Petrolü devletleştirmişlerdi; açıkçası, onun-bunun malını elinden almışlardı. Rusya'dan aşağı kalır yeri var mıydı bunun? Pritchard'a göre de Rusya, Ortaçağ'da bütün kötülüklerin, korkunç şeylerin kaynağı sayılan şeytanın yerini almıştı.

Bu sabah sinirliydi, çünkü gece de hiç uyuyamamıştı. Kendi yatağını pek severdi. Aradan bir hafta geçmeden başka bir yatağa dünyada alışamazdı. İşte şimdi üç hafta aşağı-yukarı her gece başka bir yatakta yatacaktı, bunların kimisi de kimbilir nelerle dolu olacaktı!

Yorgundu, derisi pütür-pütür olmuş gibiydi. Buranın suyu pek sertti, tıraş olurken, üç güne kadar ensesini kıl bürüyecekmiş gibi geliyordu ona.

Üst cebinden mendili aldı, gözlüğünü çıkarıp sildi.

— «Gideyim karıma, kızıma söyleyeyim» dedi. «Sizleri bukadar tasdi ettiğimizi bilmiyorduk.»

Bu lâkırdı Norma'nın pek hoşuna gitti. İçinden birkaç kere söyledi :

— «Tasdi... Sizi tasdi edeceğim ama, Bay Gable, bence siz de bilirsiniz ki...»

Pritchard odaya dönmüştü. Sesi geliyordu: Durumu anlatıyordu. Karısıyla kızının sesleri de geliyordu: Birşeyler soruyorlardı.

Bıyıklı adam sandalyesinden kalktı, topallaya topallaya, zorlukla, tezgâha doğru gitti. Bir yandan da homurdanıyordu. Şeker kabını aldı geldi, ağzını, burnunu buruştura buruştura, gene sandalyesine çöktü.

Norma çıkışır gibi: «Benden isteseydiniz getirirdim,» dedi.

Adam ona bakarak gülümsedi. Açıkça : «Sizi rahatsız etmek istemedim» dedi.

Norma lûgat paralayarak: «Beni hiç tasdi etmediniz» dedi.

Juan elinden kahve fincanını bıraktı.

Ergenlikli: «Şu hindistancevizli pastadan biraz isterdim» dedi.

Alice dalgın dalgın ona bir parça kesti, tabağı tezgâhın üzerinden sürdü, bir mukavvanın üzerine işaret koydu.

Juan o ufak-tefek adama döndü :

— «Fena incitmişsiniz galiba?»

— «Ezildi» dedi. «Parmaklarım ezildi. Bakın, göstereyim.»

Pritchard yatak odasından geldi, kalan masaya oturdu.

Ufak-tefek adam ayağındaki ince altlı ayakkabının bağını çözdü, çıkardı. Çorabını sıyırdı çekti, özene-bezene ayakkabısının üzerine koydu. Ayağı sırtından parmakların ucuna kadar sarılıydı, sargının üzerinde açık kırmızı kan lekeleri vardı, kimi yeri de kandan lök olmuştu.

Alice öteden atıldı:

— «Göstermeye ne gerek var!»

Kan görünce bayılırdı.

Ufak-tefek adam: «Sargıyı değiştirecektim zaten» dedi.

Gazbezini açtı, ayağını olduğu-gibi ortaya çıkardı. Başparmakla yanındaki iki parmak müthiş ezilmişti. Tırnaklar morarmıştı, parmaklarının uçları parçalanmış, kan içindeydi.

Juan ayağa kalkmıştı. Erginlikli daha yakına geldi. Norma bile yaklaşmadan edemedi.

Juan: «Aman yarabbi! Ne kötü ezilmiş!» dedi. «Durun biraz su getirip yıkayayım. Merhem sürmelisiniz. İltihaplanır. Kaybedersiniz bu bacağı.»

Ergenlikli yaranın bu biçimi karşısında duyduğu ilgiyi, heyecanı belirtmek üzere dişlerinin arasında keskin bir ısıklık çaldı.

Ufak-tefek adam Juan'ın yüzüne öyle bakıyordu; gözleri hazdan, kafasında kurduğu birtakım şeylerden ısıl-ısıl yanıyordu.

— «Kötü ezilmiş ha?» diye sordu.

Juan: «Öyle! Çok kötü!» dedi.

— «Doktora mı götürsem dersiniz?»

— «Vallahi, ben olsam gösterirdim.»

Ufak-tefek adam keyifli keyifli gülmeye başladı.

— «İşte ben de bunu işitmek istiyordum,» dedi.

Başparmağını ayağının sırtından aşağı doğru yürüttü, ayağının ucu olduğu-gibi kalktı; deri, kan lekeleri, ezik parmaklar, hepsi. Altından asıl ayağı, parmakları sapa-sağlam çıktı. Adam başını arkaya atarak bir kahkaha koyuverdi.

— «Güzel, değil mi? Plastik. Yeni icat.»

Pritchard, kendini tutamadı, yüzünü buruşturarak yaklaştı.

Adam : «Mucizevî Yalancı Ayak» diyordu. Yan cebinden yassı bir kutu çıkardı, Juan'a uzattı. «Bana karşı çok iyi dav-

randınız, size bundan bir tane vereyim. Mucize Ortaklığı'nın temsilcisi Ernest Horton'un saygılarıyla.» Sesi heyecandan hızlandı. «Üç numarası var: Ezik parmakları tek, çift, üç olanlar. Size erdiğim üç parmaklısı, demin gördüğünüzün tıpkısı. Ayrıca, sargı bezi, bir de, bezi daima korkunç göstermek için bir şişe de yapma kanı var. Tarifesi içinde. İlk defa koyacağınız zaman ılık suda yumuşatacaksınız. Eldiven gibi ayağınızı sarıverir, kimse ayırtedemez. Ondan sonra, herkese bol bol oyun oynayabilirsiniz.»

Pritchard öne doğru eğildi. Kafasının bir kıyısında şöyle bir sahne canlanıyordu: Yönetim kurulu toplantılarından birinde, çorabını çıkarıyor, ayağını gösteriyor. Meksika'dan döner dönmez yapabiliirdi bunu; önce, haydutlara dair bir masal uydururdu.

— «Kaça satıyorsunuz?» diye sordu.

Ernest Horton: «Bir-buçuk dolara ama,» dedi, «perakende pek satamam. Elime gelir gelmez kapışılıyor. Son iki hafta içinde kırk groso sattım.»

Pritchard: «Yok canım?» dedi.

Gözleri hayran hayran açılmıştı.

— «İnanmazsanız sipariş defterimi göstereyim. Şimdiye kadar yeni çıkan bir şeyi hiçbir kadar çabuk satmadım. Mucize Ortaklığı bununla belini doğrulttu.»

Pritchard: «Kazanç nekadardır?» diye sordu.

— «Valla, ticaretle uğraşmayanlara söyleyemem bunu. Meslek sırrı, bilirsiniz.»

Pritchard başını salladı.

— «E, bir tane almak isterim perakende fiyatına.»

Ernest Horton: «Yemekten sonra getiririm,» dedi.

Sonra, Norma'ya döndü :

— «Kızarmış yağlı ekmek hazır mı?»

Norma : «Geliyor!» dedi, suç işlemiş gibi, hemen tezgâ-

hın arkasına seğırtti, ekmek kızartma makinesinin düğmesini açtı.

Ernest ballandıra ballandıra anlatıyordu :

— «Halkın ruhuna seslenmesini biliyoruz da onun için satıyoruz, anlıyor musunuz? Yıllardan beri yalancı kesik parmak yapardık, pek yavaş giderdi. Ama, bu başka. Ayakkabıyı, çorabı çıkarmak yok mu işte orası halkın ruhunu dürtüklüyor. İnsan bu zahmete girmez sanırsınız ama değil. Bunu bulan iyi para aldı.»

Pritchard, hayran hayran: «Siz de bundan epey para kazanıyorsunuz sanırım» dedi.

Şimdi oldukça keyfi yerine gelmişti.

Ernest : «Geçinip gidiyoruz» dedi. «Benim örnek çantamda sizi ilgilendirebilecek biriki şey daha var. Ancak bu işle uğraşanlara satılmak üzere ama, size gösterebilirim. Gülersiniz.»

Pritchard: «Yaralı ayaklardan yarım düzüne almak isterim dedi.

— «Hepsi üç parmaklılardan mı?»

Pritchard şöyle bir düşündü. Hediye vermek için alacaktı ama, başka birinin çıkıp onu mat etmesini de istemezdi. Charlie Johnson bugibi oyunları ondan daha iyi başarırdı. Doğuştan güldürücü bir adamdı Charlie.

— «Bir tane üç parmaklı, üç tane iki parmaklı, bir tane de bir parmaklı alsam» dedi. «İyi olur sanırım.»

Yağmurun biçimi değişiyordu. Rüzgârla birdenbire sağnak halinde boşanıyor, bir ara hafifleyip ince ince yağıyor, sonra gene bir sağnak başlıyordu.

Juan, kahvesini almış, pencerenin önüne geçip oturmuştu. Tabağının içinde yarım bir esmer kurabiye duruyordu.

— «Dinecek galiba» dedi. «Yola çıkmadan önce otobüse bir daha bakmak isterim.»

Ergenlikli: «Şu hindistancevizli pastadan bir parça daha isterim» dedi.

Alice: «Yo, olmaz» dedi. «Müşterilere de biraz saklamalıyım.»

— «E, ben de müşteriym, değil mi ya?»

Alice: «San Ysidro'dan bugün mal gelir mi, bilmiyorum» dedi. «Elde biraz pasta bulundurmalı.»

Tezgâhın öbür başında basamak basamak bir şeker kabı vardı, üzerine kâğıda sarılı şekerler dizilmişti. Ergenlikli iskemlesinden kalktı, gitti bunların önünde durdu. Bu parlak ufacak paketleri önce şöyle bir gözden geçirdi, sonra üç tane seçti, cebine attı.

— «Bir tane Ruth Bebecik, bir tane Aşk Yuvası, bir tane de hindistancevizi Sevgilim,» dedi.

Alice: «Hindistancevizi Segilim'ler on kuruş» dedi. «İçinde hindistancevizi var çünkü.»

Ergenlikli: «Biliyorum» dedi.

Alice tezgâhın arkasından defterini aldı.

— «Aylığımı bununla aştın» dedi.

VII

PRITCHARD'LAR yatak odasından çıkar çıkmaz, Norma: «Gideyim saçımı tara'yım, kendime bir çeki-düzen vereyim» dedi, kapıya doğru fırladı. Alice de arkasındaydı.

Soğuk bir tavırla: «Banyoya önce ben gireceğim» dedi.

Norma karı-koca Chicoy'ların yatak odasından geçti, kendi yatak odasına girdi. Arkasından kapıyı kapadı, anahtar olmadığı için, kilidin yanındaki ufak sürgüyü çekti, böylece odasında tek başına kalmasını sağladı. O daracık asker yatağı düzeltilmemişti. Ernest Horton'un içinde örnekler bulunan o koca bavulu duvara dayalı duruyordu.

Daracık bir odaydı. Duvarlardan birinde bir dolap vardı,

üzerinde bir kupayla sürahi. Dolabın üstünde duvara kenarları püsküllü, pırıl pırıl, ipekli bir yastık yüzü çivilenmişti. Pembe üzerine, yağlıboya resim yapılmıştı: arkada bir demet kırmızı gül, önünde çaprazlama iki top. Üzerinde «Bir Askerin Anne-sine Duası» adında bir şiir yazılıydı :

*Kurşunlar ve mermiler arasında hep seni
Düşünüyorum, anne. İnşallah duan beni
Korur da savaş biter en sonunda zaferle,
Memlekete dönerim, kavuşurum anneme.*

Norma yağmurdan kararmış pencereye şöyle bir göz attı, sonra elbisesinin yakasından elini koynuna daldırdı, bir şey çıkardı. Kancalı iğneye geçirilmiş ufacık bir anahtardı bu. İğneyi açtı, dolabın altından bavulunu çekti, anahtarı kilidine sokup açtı, bavulun kapağını kaldırdı. En üstte, gümüş bir çerçeve içinde, Clark Gable'ın pırıl-pırıl bir resmi vardı. Altında imzalı bir yazı: «Selâmlarımla: Clark Gable». Norma bu imzalı, çerçeveli resmi San Ysidro'da hediyelik şeyler satan bir dükkândan almıştı.

Sonra, elini bavulun dibine soktu, küçük bir dörtköşe yüzük kutusu parmaklarına değince tuttu çekti, düğmesine basıp açtı, baktı yüzükleri duruyor, yeniden bavulun dibine sürdü. Bavulu kapadı, kitledi, dolabın altına soktu, anahtarı da iğneye geçirip koynuna attı. Dolabın çekmesini çekti, bir fırçayla tarak çıkardı, pencerenin önüne gitti. Duvarda, kırmızı-yeşil çiçekli basma perdenin yan-başında çerçeveli bir ayna vardı. Norma onun karşısına geçti, kendine baktı.

Pencereden kurşuni bir ışık geliyor, yüzüne vuruyordu. Gözlerini dikkatle açtı, sonra gülümsedi: otuziki dişini göstererek, canlı bir gülüşle gülümsedi. Parmaklarının ucuna kalkarak büyük bir kalabalığa selâm verdi, birdaha gülümsedi.

Sonra, başındaki azıcık saçın arasından tarağı geçirdi, ta-

rağın dişleri saçların düğüm olmuş uçlarına takılıncaya hızla çekti. Dolaptan bir kalem aldı, kalemin küt burnunu soluk kaşlarının üzerinden gezdirdi, kaşlarının ortasındaki kemeri fazlaca belirtti, öyleki yüzüne şaşır-kalmış bir ifade geldi.

Sonra saçını fırçalamaya başladı. Heriki yana onar fırça vurdu. Bir yandan saçını fırçalarken bir yandan da bir sağ bacağı, bir sol bacağı kaldırıyor, esnetiyordu: Kalçalarını geliştirmek için. Bir sinema yıldızı salık vermişti bunu. O yıldız başka hiçbir idman hareketi yapmamış ama, pek güzel bacakları vardı.

Norma gittikçe karararı pencereye bir göz attı. Böyle kaba bir dans yaparken kendisini kimsenin görmesini dünyada istemezdi. Norma bir buzdağından daha çok suya gömülüydü, yalnız pek ufak bir parçası suyun yüzündeydi. En büyük, en iyi, en güzel parçası kilit altında, güven altındaydı.

Kapının tokmağı döndü, kapı zorlandı.

Norma gerildi, kaskatı bir durdu. Yalnız bir eli kıvıldadı, telâşla kaşlarını sildi, alnını kapkara yaptı.

Şimdi kapı vuruluyordu. Hafif, nazik bir vuruş.

Norma fırçasını dolabın üzerine koydu, elbisesini aşağı doğru sıvazlayarak düzeltti, kapıya gitti. Sürgüyü çekti, kapıyı araladı.

Aralıktan Ernest Horton'un yüzü bakıyordu ona. O sık, fırça gibi bıyığı ağzının üstünde kemerleşti.

— «Bavulumu alayım da size engel olmasın, diyorum.»

Norma kapıyı hâlâ aralık tutuyordu.

Gene adam konuştu :

— «Siz hepiniz bize karşı çok iyi davrandınız. Daha fazla zararım dokunsun istemem.»

Norma yavaş yavaş gevşedi ama, gene biraz sıkı sıkı soluk alıyordu. Kapıyı açtı, geri çekildi.

Ernest, sıkılğan bir gülümseyişle, içeri girdi. Yatağa doğru gitti.

— «Yatağı düzeltip bırakmalıydım» dedi.

Çarşafı battaniyeyi çekip kaldırdı, katları eliyle vura vura düzeltmeye başladı.

Norma : «Yo, bırakın, ben yaparım» dedi.

Ernest : «Ben size bahşış vereceğimi söylemişim, almak için bile beklemediniz» dedi. «Ama, gene vereceğim.»

Yatağı öyle güzel düzeltti ki eskiden birçok defa yapmış denirdi.

Norma : «Olsun, gene de yapardım» dedi.

Ernest : «E, yaptım işte» dedi.

Sonra, o koca bavulunun başına gitti.

— «Burada açarsam kusura bakmazsın ya?» dedi. «İçinden bir şey alacağım.»

Norma : «Buyrun» dedi.

Gözleri merakla parlamıştı.

Ernest o koca bavulu kaldırdı, kızın yatağının üzerine koydu, düğmelerine basıp dillerini açtı, kapağı arkaya devirdi. Pek hoş şeyler vardı bavulun içinde. Renk değiştiren mukavva borular, mendiller vardı. Patlayan yaprakcıklar, pis koku saçan bombalar vardı. Eğlentiler için borular, borazanlar, kâğıt şapkalar, donanma bayrakları, acayip düğmeler vardı. Duvardaki gibi ipek yastıklar vardı.

Ernest yassı yassı kutularla altı tane yalancı yaralı ayak çıkarıyordu, Norma da gelmiş, bu görülmemiş bavulun başında, merakla bakıyordu. Gözüne sinema yıldızlarının biralay fotoğrafı ilmişti. Şimdiye kadar gördüklerine hiç benzemiyordu bunlar. Resimler en aşağı yarım santim kalınlığında parlak plâstik üzerine basılarak kabartma çıkarılmıştı. Sonra, tuhaf bir tarafarı daha vardı: Resimler yamyassı değildi. Bir eğme-bükme oyunuyla, ya da ışığı yandan vurdurma yoluyla, yüzler yuvarlanmış, derinli kverilmişti. Üç boyutluymuş gibi görünüyordu, çevreveleri de onbeşe yirmibeşti.

En üstte James Stewart'ın, canlı gibi, gülümser bir resmi

vardı. Altından ikinci bir resmin ucu çıkmıştı, ancak saçıyla alını görünüyordu ama, Norma bu saçla bu alını tanıdı. Dudakları aralandı, gözleri ışıldadı. Eli ağır ağır bavula gitti, James Steward'ı bir yana itti. İşte, Clark Gable, o yusyuvarlak, dolgun yüzüyle, karşısındaydı. Pek ağırbaşlı, pek sıkı bir duruşu vardı: Çene ilerde, gözler bir şey söyleyecekmiş gibi insanın tam gözünün içine bakıyor.

Norma hiç böyle resim görmemişti. Derin derin bir iç çekti, belli olmasın diye de soluğunu tutmaya çalıştı. Resmi kaldırıp gözlerinin içine baktı. Kendi gözleri de, büyüye tutulmuş gibi, iri iri açılmıştı.

Esnet kız seyrediyor, onun bu resimle nekadard ilgilendiğini görüyordu.

— «Bitirim, değil mi?» dedi. «Yeni bir buluş. Bakın nasıl kabarık görünüyor, heykel gibi!»

Norma, bir şey söyleyebilecek durumda değildi; yalnız başını salladı.

Ernest: «Bakın, söylüyorum» dedi, «bu icat bütün öteki resim nevilerinin pabucunu dama attıracak. Aside dayanır, rütubete dayanır, hiç bozulmaz, sararmaz. Çerçevenin içine dökülüp fırınlamıştır. Kıyamete kadar gider.»

Norma gözlerini resimden ayıramıyordu. Ernest almak için elini uzatınca kızın parmakları resme pençe gibi yapıştı.

— «Kaça?»

Sesi, boğazdan, pürüzlü bir homurdanışla çıkmıştı.

Ernest: «Örnek bu» dedi. «Göstermek için. Satılık değil. Sipariş üzerine yapılır.

Norma gene: «Kaça?» diye sordu.

Parmakları kasılmaktan bembeyaz kesilmişti.

Ernest ona şöyle bir yakından baktı: Kızın yüzünde hırslı, gergin bir bakış vardı; çeneleri kasılmıştı, soluğunu tutmaya çalıştığı için burundelikleri körük gibi açılıp kapanıyordu.

Ernest: «Perakende fiyatı iki papel ama» dedi, «ben sana

demedim mi iyi bir bahşiş vereceğim diye? Onun yerine bunu ister misin?»

Norma'nın sesi pek boğuk çıktı :

— «İsterim.»

— «E, al öyleyse, senin olsun.»

Kızın parmaklarındaki beyazlık ağır ağır kayboldu. Gözleri istediğini elde etmenin verdiği sevinçle ışıldadı. Diliyle, dudaklarını ıslattı.

— «Teşekkür ederim,» dedi. «Ah! çok teşekkür ederim, efendim!»

Resmi kendine doğru çevirdi, yanağına bastırdı. Plâstik cam gibi soğuk değildi; sıcacıktı, yumuşaktı.

Ernest: «Bir tane örnek bana yeter sanırım» diyordu. «Güneye iniyorum çünkü, bir-buçuk aydan önce de bizim merkeze dönmem. Louisiana'da iki hafta kalmak niyetindeyim. Yenilikler orada bir alıcı bulur.»

Norma aldı resmi dolabına götürdü, çekmeyi açtı, bir deste çamaşırın altına sürdü, çekmeyi kapadı.

— «Hollywood'a da gidersiniz sanırım» dedi.

— «A, elbette. Yenilikler orada Louisiana'dan da çok geçer. Sonra, bir bakıma bu yolculuk benim için tatil sayılır. Çok arkadaşım var oralarda. Hem dinlenirim, dolaşır, yer görürüm, hem de iş yaparım. Bir taşla iki kuş. Vaktimi hiç boşa geçirmem. Bir askerlik arkadaşım var orada bir stüdyoda. Hep onunla dolaşırım. Geçen sefer Melrose Mağarası'nda bir eğlenti yaptık. Ama, ne eğlenti idi o! Neler yaptık, size anlatmak istemem ama, ben ömrümde bu kadar hiç eğlenmedim. Ondan sonra da arkadaşım stüdyoya dönüp çalışma zorundaydı, düşünün!»

Norma, bir böceği seyreden köpek yavrusu gibi, gözlerini açmış, kulak kesilmişti.

Sanki laf olsun diye söylüyormuş gibi: «Arkadaşınız bir stüdyoda mı çalışıyor?» diye sordu. «Hangisinde?»

Ernest: «Metro-Goldwyn-Mayer'de» dedi.

Bavulunun kapıyordu, başını kaldırıp Norma'ya bakmadı. Kızın bunu sorarken boğazından bir hırıltı çıktığını, sesine yadırganır bir eda geldiğini de sezemedi.

— «Sık sık gidersiniz demek stüdyolara?»

— «Ya. Willie müsâde alır bana. Kimi vakit gider filim çekilirken seyredirim. Willie marangoz. Harpten önce orada çalışıyormuş, şimdi gene oraya döndü. Askerliğimizi beraber yaptık. Müthiş hoş çocuktur. Hele eğlencilerde ömürdür kera-ta! Çok kadın tanır, ondaki telefon numarası kimsede yoktur. Koskocaman, kalın, kara kaplı bir defter telefon numarasıyla doludur. Numaralarını aldığı kadınların yarısını kendisi bile hatırlamaz.»

Ernest gittikçe ateşleniyordu. Duvarın yanındaki küçük sandalyeye oturdu. Kıs-kıs güldü.

— «Harbin başında, ben daha kendisini tanımadan önce, Santa Ana'da bulunuyormuş. Subaylar onun bu kara kaplı defterini nasıl keşfetmişlerse etmişler, alırlarmış Willie'-yi Hollywood'a giderlermiş, o da onlara kadın bulurmuş, sonra da ne zaman isterse izin alırmış. İş iyiymiş ama, sonradan, ge-miye bindirdikleri gibi dışarılara yollamışlar.»

Adam bunları anlatırken Norma'nın gözlerine canının sıkıldığını anlatan bir bakış gelmişti. Parmakarını önlüğüne vurup duruyordu.

— «Bilmem tasdi mi ederim sizden bir ricada bulunsam?» dedi.

Bunu söylerken, sesi başlangıçta yüksek perdeden çıkmış, sonra alçalmıştı.

Ernest: «Buyrun» dedi. «Nedir istediğiniz?»

— Valla, size bir mektup versem de... madem MGM'nin adamlarındanmışsınız, Bay Gable'i görürseniz, şey... yâni, kendisine verir misiniz?»

— «Kim Bay Gable?»

Norma kaşlarını çattı:

— «Clark Gable» dedi.

— «Ha! Tanışır mısınız?»

Norma soğuk bir sesle: «Evet» dedi. «Ben onun... biz onunla kardeş çocukları oluruz.»-

— «Ya! E, veririm elbette. Ama, belki de Hollywood'a gitmem. Niye postayla göndermiyorsunuz?»

Norma gözlerini kıstı.

— «Mektuplar onun eline geçmez ki» dedi. Çok şeyler biliyormuş gibi bir hali vardı. «Bir kız var, kâtibesi gibi; mektupları hep o alır, yakar.»

Ernest: «Yapmayın!» dedi. «Peki niye?»

Norma durup bunun üzerinde bir düşündü.

— «Gelen mektupları görmesini istemiyorlar da ondan.»

— «Kısım-akrabasından gelen mektupları da mı?»

Norma: «Dayısının kızından gelen mektubu bile» dedi.

— «Kendisi size öyle mi söyledi?»

Norma: «Evet» dedi. Gözleri iri iri açılmış, bomboş bakıyordu. «Evet. Pek yakında Hollywood'a ben de gireceğim ya. Çok teklif aldım, bir keresinde tam gitmek üzereydim, halamın oğlu — yani Clark Gable — dedi ki: «Yok, daha acele etme, hayatta biraz daha pişmelisin» dedi. «Daha gençsin, acelen ne!» dedi. El, işte ben de hayatta pişiyorum. Lokantada türlü çeşit insan tanıyorsunuz. Hepsini iyice bir inceliyorum.»

Ernest kıza biraz kuşkulu kuşkulu baktı. Bir gecenin içinde yıldız oluvermiş nice garson kızlar vardı, bunlar üzerine az mı inanılmaz hikâyeler dinlemişti! Yalnız, Norma'da pek artist olacak surat göremiyordu; bacakları da güzel değildi. Norma'nın bacakları sopa gibiydi.

Yalnız, olur mu olurdu: Biriki sinema yıldızı biliyordu ki boyanmadan pek çirkin şeylerdi, perde dışında gören tanıyamazdı. Bunlar üzerine yazılanları okumuştı. Onun için, Norma da hiç artist olabilecek bir kız gibi görünmüyorsa da, e,

vallahi, süslerler, püslerler, yaparlar yaparlardı. Hele, Clark Gable da halasının oğluysa... Bu böyle bir «piston»du ki önünde akan sular dururdu. Talih diye işte buna denirdi.

— «Valla, bu sefer Willie'den bana müsâde almasını istemek niyetinde pek değildim» dedi. «Zaten, biriki kere ancak gittim, ama... siz isterseniz giderim, kendisini bulurum, mektubunuzu veririm. Ona gelen mektupları niye atıyorlar acaba? Siz ne dersiniz?»

Norma ateşlendi:

— «Onu öldürünceye kadar çalıştırmak, sonra da eski bir pabuç gibi atıvermek istiyorlar da ondan» dedi.

Üzerine dalga dalga heyecan basıyordu. Kendinden geçmiş gibiydi; bir yandan da, içinde bir korku kıvılcıktanmaya başlamıştı. Norma yalancı bir kız değildi; şimdiye kadar hiç böyle bir yalan söylememişti. Uzun bir tahtaravalli tahtasına binmiş, havaya kalkmıştı, Ernest bir şey sorabilir, bildiği bir şeyi söyleyebilir, onu fırlattığı gibi uçuruma yuvarlayabilirdi. Nevarki, Norma bir kere başlamıştı, kendini tutamıyordu.

— «Büyük adam o» diyordu, «kibar bir adam o. Kendisine verdikleri rolleri hiç beyenmiyor, çünkü aslında öyle değil o. Rhett Butler'i bile... bu rolü bile oynamak istemedi, çünkü kalles değildir o, kalles rolleri oynamasını da hiç sevmez.»

Ernest başını eğmiş, kirpiklerinin arasından Norma'yı süzüyordu. En sonunda, anlamaya başlamıştı. İşin püf tarafı kafasının içinde kıvılcıktanıp duruyordu. Norma'nın üzerine şimdi hiç umulmayacak bir güzellik gelmişti. Yüzünde bir asalet, cesaret vardı, gerçekten bir sevgi alevi parılıyordu.

Ernest için yapılacak iki şey vardı: Ya kızın yüzüne karşı kahkahayla gülecekti, ya da oyuna devam edecekti. Odada ondan başka biri — bir adam — daha bulunsaydı belki de, onun alayına uğramamak için, gülerdi; bu kızda böylesine içten, böylesine zorlu, başa-çıkılmaz bir şeyin bulunduğunu görünce kibirine dokunur, bundan dolayı da daha kaba davranırdı. Bir

dine yeni girenler mimberlerin önündeki taşın üstünde gecelerce bu inanç ateşiyle yatarlardı. Sevgi iksirinin, cıvılcıplak bir içtenliğin fışkırışıydı bu; Ernest ozamana kadar bunu hiç kimse görmemişti.

— «Götürürüm mektubu» dedi. «Dayınızın kızı yolladı, derim.»

Norma'nın yüzünü bir korku bürüdü.

— «Yo.» dedi, «okuyunca birden bire şaşırırsın isterim. Bir ahbabınız gönderdi, deyin, okadar. Başka hiçbir şey söylemeyin.»

Ernest: «Nezaman Hollywood'a gidip çalışmak niyetinde-siniz?» diye sordu.

— «Valla, Clark Gable diyor ki, bir yıl daha bekle, diyor. Gençsin, daha çok insan görüp tanımalısın, diyor. Ama, kimi vakit de öyle bıktıyorum ki! İstiyorum orada kendi evimde olayım, şeylerle... o... büyük, kalın perdelerle süslü bir odada... Şöyle, uzun bir divan... Bütün arkadaşlarım geliyorlar... Arkadaşlarım da, Bette Davis, Ingrid Bergman, Joan Fontaine; çünkü ştekilerle, c ikide-bir boşanan falan artistlerle düşüp kalkmam ben.

«Oturup ciddi şeyler konuşuyoruz, boyuna da okuyoruz, çünkü insan ancak öyle ilerler, büyük bir artist olur. Öyleleri de var ki hayranlarına karşı çok kaba davranırlar; imzalı el-yazılarını falan yollamazlar. Biz onlardan değiliz. Yani, bizim gibiler demek istiyorum. Biz sokaktan geçen kızları bile çağırırız kimi vakit, beraber çay içeriz, konuşuruz, tıpkı onlar da bizdenmiş gibi, çünkü biliriz ki ne elde ettikse hayranlarımızın bize olan bağlılıkları sayesinde etmişizdir.»

İçten içe korkudan titriyordu ama; kendini tutamıyordu da. Tahtaravallinin üzerinde yükseldikçe yükseliyordu, durmak elinde değildi, tahta onu ner'deyse fırlatıp atacaktı.

Ernest: «Önce anlamadımdı» dedi. «Demek siz bundan önce filim çevirdiniz. Yıldız mısınız?»

Norma: «Evet» dedi. «Ama, bur'da kullandığım adla tanıyamazsınız beni. Başka bir adım var, Hollywood'da onu kullanıyorum.»

— «Hangisi?»

— «Söylemem. Buralarda bana dair bir şey bilen tek kişi sizsiniz şimdi. Ama, bakın, kimseye söylemeyeceksiniz, değil mi?»

Ernest şöyle bir irkildi:

— «Hayır» dedi. «Söyleme derseniz söylemem.»

Norma: «Sırrımı kimseye açmayın» dedi.

Ernest «Açmam elbette» dedi. «Verin mektubu bana, kendisinin eline geçmesini sağlarım.»

Alice, kapının ağzından: «Kimin eline ne geçmesini sağlayacaksınız?» dedi. «Yatak odasında ne yapıyorsunuz siz ikiniz?»

Gözleri kuşkulu kuşkulu dört-bir yanda dolaşarak, suçlarını gösterecek bir şey aradı: Yatağın üzerindeki bavulu şöyle bir süzüp geçti, yastığın üzerinde biraz durdu, odadaki karışıklığa baktı, sonra Norma'nın üzerine dikildi; ayaklarından bacaklarına doğru çekti, etekliğinin üzerinde biraz durdu, belinde bir duraladı, sonra kızın alev alev yana yüzüne takıldı kaldı.

Norma okadar sıkılmıştı ki baygınlıklar geçiriyordu. Yanaklarını pençe pençe kan bürümüştü.

Alice ellerini kalçasına koydu.

Ernest onu yatıştırmak ister gibi: «Engel olmasın diye havulumu almaya geldim» dedi, «Norma'nın Louisiana'da halasının oğlu varmış, mektup versem götürür müsünüz dedi bana.»

— «Louisiana'da halasının oğlu falan yok onun.»

Ernest öfkeyle: «Var işte!» dedi. «Hem ben tanıyorum onun halasının oğlunu.»

Alice'nin o sabahtan beri içindeki taşmak için çırpınan öfke bunun üzerine fışkırıverdi.

— «Sen bana baksan-a!» diye bağırdı. «Senin gibi gezginci esnafın yanımda çalışan kızları kandırmasına gelemem ben, anladın mı?»

Ernest: «Ona el süren falan yok» dedi. «Ona el uzatan falan yok.»

— «Ya? Peki öyleyse ne işin var onun yatak odasında? Baksan-a kızın suratına!»

Alice'nin sinirleri boşanmış, içi kaynıyordu. Boğazından kalın, cırlak bir ses çıkıyordu. Saçları yüzüne dökülmüştü; gözleri sulanmış, fıldır-fıldır dönüyordu; dudakları, bir döğüşte, döğüşenlerden biri yarı baygın düşünce öteki bir yumruk daha sallarken olduğu gibi, gerilmiş, pek hayınca bir biçim almıştı.

— «Ben buna gelemem! Göz yumacağım mı sanıyorsun? Burasını piçlerle mi dolduracağım sanıyorsun? Biz size yaptıklarımızı verdik, odalarımızı verdik!»

Ernest de bağırdı:

— «Birsey olmadı diyorum size!»

Kadının bu saçmalığı karşısında ne söylese dinlemeyeceğini biliyor, pek perişan bir halde bulunuyordu. Yalanlaması kendi kulağına bile suçunu kabul etmek gibi geliyordu. Bu kadın niye böyle yapıyordu anlamıyordu. Yok yere suçlandırılışı karşısında baygınlıklar geçiriyor, onun da içinde bir öfke kabarmaya başlıyordu.

Norma'nın ağzı açıktı, havadan sinir mikrobu kapıyordu. Kesik kesik soluyor, her soluyuşunda da içinden kişner gibi çığlıklar kopuyordu. Elleri, önünde, sanki birbirini parçalamak ister gibi, çırpınıp duruyordu.

Norma'ya doğru yürüdü. Sağ eli yumruk olmuştu ama, kadının yumruğu gibi değil; parmaklar sıkı sıkı yumulmuş, boğumları dışarıda, başparmak ilk boğumların üzerine kapanmış, tam bir erkek yumruğu.

— «Defol bur'dan!» diye haykırdı. Ağzından bu sözler

kalın kalın, ıslak ıslak çıkmıştı. «Defol bizim evimizden! Defol dışarı, çık yağmur altına da gör gününü!»

Alice Norma'nın üzerine bir iniş indi, Norma geri geri bir gitti, ağzından acı bir çığlık koştı.

Kapının önünde koşuşmalar oldu.

Juan, keskin bir sesle: «Alice!» diye haykırdı.

Alice durdu. Ağzı sarktı, gözlerine bir korku geldi.

Juan ağır ağır içeri girdi. Başparmaklarını arkasındaki tulumun ceplerine geçirmişti. Karısına doğru, avının üzerine giden bir kedi gibi, usul-usul yürüdü. Kesik parmağındaki altın yüzük pencereden vuran kurşuni ışıktaki pırıl-pırıl yanıyordu.

Alice'nin öfkesi korku biçimine giriverdi .Kocasından yana kaçtı, yatağın ucundan geçti, çıkmaz bir geçide girdi, duvarla karşı karşıya geldi. Orada kala-kaldı.

— «Vurma bana!» diye fısıldadı. «Ah! n'olur! vurma bana!»

Juan ona yaklaştı, sağ kolu ağır ağır kalktı, karısını dirseğinin biraz yukarısından kavradı. Gözlerinin içine baktı... Onu delip geçerek başka yere bakmıyordu, çevresine de bakmıyordu; tam onun gözlerinin içine.

Sonra, usulca döndürdü, kapıya doğru yürüttü, kapıdan dışarı çıkarttı, kapıyı Norma'yla Ernest'in üzerine kapadı.

İçerdekiler kapanan kapıya gözlerini dikip uzun uzun baktılar. İkisinin de soluğu kesilir gibi oldu.

Juan karısını iki kişilik yataklarına götürdü, usulca yana doğru çevirdi. Alice yaralı gibi yatağın üzerine yığıldı, arkası üstü devrildi. Gözlerini kocasına dikmiş, çılgın gibi bakıyordu.

Juan yatağın baş-ucundan bir yastık çekti, karısının başının altına koydu. Sol eli, kesik parmaklı, nikâh yüzüklü eli, Alice'nin yanağını hafif hafif okşadı.

— «Şimdi düzelirsin» diyordu.

Alice kollarını yüzüne kapattı. Boğuk, sert, kuru hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

VIII

PRITCHARD, karısı, kızı yemek odasında kapıdan girince sağa gelen ufak masaya oturmuşlardı. Birbirlerine pek sokulmuşlardı: Karı-koca, nedense, kendilerini bir saldırıya uğrayacaklarmış gibi hissetmelerinden; kızları da oaları korumak istemesinden.

Mildred hep şaşardı zaten: Annesiyle babası nasıl olmuştu da şu kötü, yırtıcı dünyaya şimdiye kadar dayanabilmişlerdi? Onları bön, zavallı birer çocuk gibi görürdü; annesi bakımından bir dereceye kadar bu doğruydı da.

Yalnız, Mildred'in göz önünde bulundurmadığı bir şey vardı: Çocuklara herşey vızgelir, kolay kolay sarsılmazlar, tuttukları yoldan şaşmazlar.

Bernice Pritchard'da da böyle bir sarsılmazlık vardı. Odukça güzel bir kadındı. Düzgün bir burnu vardı, yıllardan beri maşalı gözlük taktığı için de, iki gözünün arasındaki yerler basıla basıla güzel bir biçim almıştı. Burnun yukarıdaki kıkırdaklı kısmı gözlükten yalnız incelemekle kalmamıştı, orada ayrıca kırmızı kırmızı iki de benek vardı; yayların hep orayı bastırdığı belliydi. Kadının gözleri menekşe moruydu; biraz da uzağı zor görür gibi bakışı vardı ki ona içine kapanık, tatlı bir başkalık kazandırıyordu.

Hanım-hanımcık, derli-toplu bir hali vardı. Hep biraz eski zaman işi giyinirdi. Arada-sırada oyalı önlükler takar, başına antika iğneler ilıştırirdi. Elbiselerinin göğsü hep oyalarla, elişleriyle süslüydü; yakalarında, kolağızlarında zerre leke gö-

rünmezdi. Hep lavantaçiçeği kolonyası kullanırdı; öyleki derisi, elbisesi, kesesi hep lavantaçiçeği kokardı; bir de, belli-belirsiz, ekşi bir koku duyulurdu ki bu da, kendi kokusuydu.

Ayakları, ayakbilekleri de pek biçimliydi. Çoğunluk keçi derisinden, bağlı, ufak fiyonglu pahalı ayakkaplar giyerdi.

Dudakları biraz soluktu; çocuk dudagını da andırırdı; pek benlik taşımayan, yumuşacık dudaklar.

Çok az konuşurdu ama, çevresinde iyikalpliliğiyle, zekâsıyla tanınmıştı; iyiyürekli tanınışı herkesi, tanımadıklarını bile hep iyilikle anışındandı, zeki tanınışı da kokulardan, yiyecekten başka bir şey üzerinde hiçbir düşünce ileri sürmeyişinden. Başkalarının düşüncelerini durgun bir gülümseyişle karşılardı; sanki kafalarından birtakım düşünceler geçtiği için onları bağışlıyormuş gibi. Doğrusunu ararsanız, onların anlattıklarını dinlemezdi bile.

Bir vakitler Mildred, siyaset, iktisat üzerindeki düşüncelerini açıp da annesinin böyle onu hoş görür, bağışlar gibi gülümsediğini görünce öfkesinden ağlardı. Ancak neden sonra anladı ki annesi insanlarla, şehirlerle, elle-tutulur şeylerle ilgili olmayan konuşmaları hiç dinlemezdi bile.

Öte yandan, Bernice eşyayla, renklerle, fiyatla ilgili en ufak şeyi bile hiç unutmazdı. Yedi yıl önce aldığı siyah süvet eldivene kaç para verdiğini kuruşu kuruşuna hatırlardı.

Eldiveni çok severdi, yüzüğü de öyle ...ne çeşit yüzük olursa olsun. Epey yüzüğü vardı ama hangisini takarsa taksın parmağından elmaslı çısan yüzüğüyle altın nikâh halkasını hiç eksik etmezdi. Bunları bir yıkanırken çıkarırdı. Taraklarını fırçalarını eltasına koyup amonyaklı suda yıkarken bile çıkarmazdı. Amonyak yüzükleri de temizler, elmaslar pırıl-pırıl parlardı.

Evlilik hayatı oldukça hoş geçiyordu. Kocasını pek severdi. Ona sorarsanız, kocasının bütün zayıf damarlarını, şeytanlıklarını, isteklerini çok iyi bilirdi.

Kendisinde «rahibe kukuletesi» dedikleri bir kusur vardı, evlilik hayatından cinsî bir zevk duyamazdı; sonra, bünyesi asit yapardı, onun için, vücudündeki asitler ilâçla zararsız hale getirilmeden gebe kalamazdı. O bunların ikisini de olağan sayar, bunlardan herhangibir ayrılmayı olmayacak, kötü bir şey gibi görürdü. Ateşli kadınların lafını ederken «o biçim kadınlar» der, afyonkeşlere, ayyaşlara acır gibi acırdı onlara da.

Kocasının başlangıçtaki istekliliğine önce ses çıkarmamıştı ama, sonradan, belli etmeden kendini çekerek ondaki istekleri de yavaş yavaş kalıba sokmuş, dizgine vurmuş, en sonunda da boğmuştu; öyleki, adamın karısına karşı istekleri gittikçe azalmış, en sonunda onda da «Bugibi şeylerin önemi kalmayan bir yaşa geldim artık» inancı yer etmişti.

Kendine göre pek zorlu bir kadındı. Evini gül gibi tutar, her bakımdan eksiksiz, rahat olmasına bakardı. Lezzetli değilse de besleyici yemekler yapardı. Baharatla başı pek hoş değildi, çünkü çok eskiden, baharat erkekleri azdırır, diye duymuştu. Üçü de — kocası, kızı, kendisi de — hiç şişmanlamazlardı; belki yediklerinin yavan oluşundan ilerigeliyordu bu, çünkü hiç de iştah açacak şeyler değildi yedikleri.

Bernice'nin ahabları onu hayatta rastlanabilecek en tatlı, en iyiliksever insanlardan biri olarak bilirler, «Melek gibi bir kadın» derlerdi.

Kendisi de sık sık: «Ne mutlu bana ki ahablarım dünyanın en iyi, en dürüst insanları!» derdi.

Çiçeği pek severdi. Kendi eliyle diker, ayıklar, gübreler, budardı. Evin içinde koca koca vazolarla çiçekler vardı, ahabları: «Kendimizi çiçekçi dükkânında sanıyoruz» derlerdi. Vazolara çiçekleri kendisi koyar, pek de güzel düzenlerdi.

İlâç sevmezdi; onun için, günlerce peklik çeker, hiç sesini çıkarmazdı; en sonunda, biriken sıkıntı birden boşanır, kadıncamız rahatları.

Büyük bir hastalık hiç geçirmemişti, yaralandığı falan da olmamıştı; onun için, acıyı ölçmek için elinde endaze yoktu. Böğüründe ufak bir sancı duysa, biraz sırtı ağrısa, karnındaki bir gaz kalbini zorlasa, ölüyorum sanırdı.

Mildred'i doğururken, yüzde-yüz öleceğim, diyordu; öldükten sonra kocası sıkıntı çekmesin diye herşeyi ayarlamıştı. Ölümünden sonra açılmak üzere bir mektup bile yazmıştı. Bu mektupta kocasına: «Çocuk anasız kalmasın, evlen» diyordu. Sonradan mektubu yırttı, ortadan kaldırdı.

Vücutça da, ruhça da uyusuk, tembeldi. Birçok kişiye içinden, derinden derine, gıpta ederdi; ona göre, kendisi loş bir odada kara bulut gibi ömür sürerken, onlar hayatın tadını çıkarıyorlardı.

Aklı pek fazla bir şeye ermediği için, basma-kalıp kurallarla yaşardı: Okuma iyidir. İnsan kendini kollamasını bilmelidir. Her iş vaktinde yapılmalı, her şey yerine konmalıdır. Gezip yer görmek insanın bilgisini arttırır.

İşte, Meksika'ya gitmeye de en sonunda bu düşünceyle razı olmuştu.

Kararını nasıl vermişti kendi de bilmiyordu. Çok uzun sürmüş, yavaş yavaş olmuştu bu iş: Birileri bir şey söylemiş, başkaları salık vermiş, tesadüflerin binlercesi üst üste yığılmış en sonunda bunlar, sayılarının çokluğuyla, onu karar vermeye zorlamışlardı.

İşin doğrusunu isterseniz, gene de Meksika'ya gitmek istemiyordu; onun istediği, Meksika'ya gidip geldikten sonra yeniden ahabplarına kavuşmaktı.

Pritchard da kendi hesabına hiç gitmek istememişti. Karısıyla kızı için gidiyordu; bir; bir de, bilgi bakımından kendisi için iyi olacağını düşünüyordu, okadar.

Mildred gitmek istiyordu ama, o da, annesiyle, babasıyla değil, tek başına gitmek isterdi. Başka başka, acayip acayip insanlar görmek bu yolla kendisi başkalaşmak, acayıplaşmak

istiyordu. İçinde üstü kapalı büyük kuyular varmış gibi geliyordu ona; belki de vardı. Aşağı-yukarı herkeste vardır.

Bernice Pritchard, boş inançlara inanmadığını söylerdi ama, huzursuzluk sayılabilecek şeylerin pek etkisi altında kalırdı. Daha yolculuğun başında bindikleri otobüsün bozulması korkutmuştu onu, çünkü bu ona yolculuğu yavaş yavaş felâket haline getirecek daha biralay kazânın başlangıcı gibi geliyordu.

Kocasının sinirli hali de gözünden kaçmıyordu. O gece, Chicoy'ların yatağında ikisini de uyku tutmamıştı. Yan yana yatarlarken, Bernice kocasının iç çekişlerini duyunca: «Sonunda bizim için bir macera olacak bu» dedi. «Daha şimdiden duyar gibi oluyorum, başımızdan geçenleri kimbilir nasıl anlatacaksın!»

Pritchard: «Herhalde» dedi.

Aralarında ne de olsa bir sevgi vardı, ağabey-kızkardeş sevgisi gibi. Pritchard karısındaki kadınlık kusurlarını bir hanımefendi özellikleri sayardı. Üzerime başkasını severse, diye hiç tasa çekmemişti. İçinden biliyordu ki karısında hiç kimse tepki yaratamazdı. Bunu hep aklında bulundurur, durumu böyle, olduğu gibi kabul ederdi. Kendisinin sinirlenmelerini, gördüğü kötü rüyaları, karnında ara-sıra duyduğu keskin sancıları fazla kahve içmesine az hareket etmesine yorardı.

Karısının o güzel saçlarını pek severdi; her zaman dalgalı, her zaman tertemizdi bu saçlar. O lekesiz elbiseleri de pek hoşuna giderdi. Hele karısının ev kadınlığından, çiçeklerinden dolayı kazandığı takdire biterdi. Kocasının göğsünü kabartacak bir kadındı Bernice. Hoş bir kız da yetiştirmişti; hoş, gülbüz bir kız.

Hoş bir kızdı Mildred. Uzun boyluydu; babasından üç parmak, annesinden de aşağı-yukarı bir karış uzundu. Annesinin menekçe moru gözleriyle bu gözlerdeki bozukluğu da almıştı. Bir şeyi iyice seçebilmek için gözlük takardı.

Biçimli bir kızdı: bacakları toplucaydı, ayakbilekleri de inceydi ama, sağlam yapıydı. Çok idman yaptığı için, butları, kalçaları sımsıkı, dümdüz, pürüzsüzdü. İyi tenis oynardı, okulun beyzbol takımında da santraydı. Göğüsleri iri, sıkı, dipten genişti.

Annesinin kadınlık bakımından yaradılış eksikliği ona geçmemişti. Başından pek ateşli iki aşk macerası geçmişti. Bunlardan büyük bir zevk almıştı şimdi biriyle sürekli olacak bir münasebet kurmak için can atıyordu.

Mildred'in çenesi babası gibi köşeli, kemikliydi ama, dolgun, yumuşak, biraz da ürkek dudakları vardı. Siyah çerçeveli gözlük takıyordu, bununla tam okullu kızlara benziyordu. Yeni tanıdığı kimseler onu dansta gözlüksüz görünce hep şaşırırlardı. İyi dans ederdi ama, belki biraz fazlaca ölçülü kaçırıyordu; sporcuydu çünkü, belki dansı da spor yapar gibi aklını kullanarak ediyor, kendini bırakmıyordu. Kavalyesini kendisi sürüklemeye karşı bir eğilimi vardı ama, kuvvetli bir erkek bunu yenebilirdi.

Mildred'in inançları da sağlamdı ama, değiştirdi. Birtakım davaları benimsemişti, çoğu da iyi davâlardı. Babasını hiç anlayamazdı, çünkü adam onu pek şaşırtırdı. Akıl alacak, mantık dairesinde, anlaşılır bir şey anlatırken bakardı babası mankafalık denecek kadar bir anlayışsızlık gösteriyor, kafası hiç işlemiyor. Bunu görünce korkardı. Sonra da, babası öyle zekice bir şey söylerdi ki kız hükmünü hemen değiştirirdi. Tam babasına gözü-doymaz, kaba, insafsız bir işadama karikatürü damgası vurmuşken, adam öyle iyikalplilik, incelik belirten bir şey yapar, bir şey söylerdi ki kızın kafasında kurulan düzeni birdenbire alt-üst ederdi.

Mildred, babasının duygu hayatını hiç bilmezdi, babasının da onun duygu hayatını hiç bilmeyişi gibi. Doğrusu aranırsa, Mildred orta yaşlı bir adamın hiçbir duygu hayatı yoktur sa-

nırdı. Kendisi yirmibir yaşındaydı ya, insan denen ağacın eli yaşına gelince bütün suyu- seli çekilip kuruyuverir bilirdi. Hakkı da vardı, çünkü o yaştaki erkekler de, kadınlar da insanı artık hiç çekmezdi. Ellisinde birini seven erkek de, kadın da onun gözüne pek çirkin bir şey gibi görünürdü.

Yalnız, Mildred'le babası arasında derin bir uçurum varsa, annesiyle arasında daha geniş bir uçurum vardı. Kadının hiçbir büyük isteği yoktu, kızın vardı; birbirlerine nasıl yakınlık duyabilirlerdi ki!

Başlangıçta, Mildred o derin coşkunluklarını annesine açmaya kalkmış, onun kendisine destek olacağını ummuştı ama, annesi öyle bir aval-aval bakmış, öyle bir kavrayamayış göstermişti ki kızcağız hemen gene kendi kabuğuna çekilmişti.

Ondan sonra bir ara kimseye içini açmaya kalkmadı; kendisini dünyada tek görüyor, bütün öteki kadınları annesinin tıpkısı sayıyordu. Derken, üniversitede buz-üzerinde-hokey, voleybol, ok atma öğreten etleri katılaşmış, iri-yarı bir kadın Mildred'in güvenini kazandı, bütün güvenini kazandı, sonunda onunla yatmaya kalktı.

Şimdi Mildred yalnız kendine danışıyor, yalnız kendi kafasıyla düşünüyor, ölümün, evlenmenin, ya da bir kazânın kendisini annesiyle babasından ayıracağı günü bekliyordu. Ama, yalnız içinden geçiriyordu bunları; annesiyle babasını severdi çünkü. Onların ölmesini istediği aklına gelse kendinden korkardı.

Birbirlerine karşı gerektiği gibi davranırlardı ama, Mildred'le anası, babası arasında da, anasıyla babası arasında da hiç yakın bir kaynaşma olmamıştı. Birbirlerine canım, ciğelim, şekerim derlerdi ama, karı-koca Chicoy'ların aralarında sık-sık kurdukları yakınlığı karı-koca Pritchard'ların akılları almazdı. Mildred'in de kafasına uygun, yakın arkadaşları hep

annesiyile babasının varlıklarından bile haberdar olmadıkları kimselerdi.

Başka türlü de olamazdı. Çünkü babası, arkadaşlarla yaptıkları o eğlentilerde cırıl-çıplak oynayan kadınları pek düşük görür de, bunları seyretmeyi, alkışlamayı, paraya boğmayı hiç düşüklük saymazdı.

Biriki kere, karısının üstelemesi üzerine, Mildred'in erkeklere karşı kulağını bükmeye çalışmıştı, kendini korumasını öğretmek için. Dünyayı çok iyi tanıyormuş gibi konuşuyor, kendi de inanıyordu. Gerçekten ise bu konuda onun tek bildiği şey, ömründe bir kere kötüeve gidişi bir yana, bunun dışında bir o eğlentilerdi, bir de karısının kuru, karşılıksız boyun eğişleriydi.

O sabah Mildred kırmalı etek üzerine kazak giymişti, ayaklarında da alçak topuklu, yemeni gibi ayakkaplar vardı.

Bernice'nin dörtte-üç uzunluktaki siyah tilki kürk ceketi kocasının yanbaşındaki çengele asılıydı. Bu ceketi yakından kollamayı Pritchard huy edinmişti: Karısı giyerken, çıkarırken yardım eder, gelişi-güzel bir yere atılmayıp güzelce asılmasına bakardı. Ezilmiş gibi görünce tüylerini eliyle tarayarak kabartırdı.

Pek severdi bu kürkü; pahalı oluşunu sever, karısını bunun içinde görmek, öteki kadınların aralarında bunu konuştuklarını işitmek pek hoşuna giderdi.

Siyah tilki kürkü oldukça az-bulunur bir kürktü, pek de değerli bir maldı. Onun için, Pritchard bunun iyi tutulması gerektiğini düşünürdü. Yazın sarılıp sarmalayıp kaldırılmasını ilk o söylerdi.

«Meksika'ya götürmeyelim» diyen de oydu; çünkü, birincisi, Meksika sıcak bir yerdi, ikincisi, haydut dolu bir yerdi, çalarlardı belki.

Karısı: «Götürelim» dedi; çünkü, birincisi, Los Angeles'e,

Hollywood'a gideceklerdi, oralarda herkes kürk giyerdi, ikincisi, Mexsico şehrinde geceleri bayağı soğuk olurdu, öyle işiti-miştii.

Pritchard da hemen boyun eğmişti; çünkü, karısı kadar o da bu kürk ceketini mevkilerinin arması olarak görürdü. Bu ceket onları başarılı, geleneğe bağlı, oturaklı kimseler gibi gösteriyordu. Kürk ceketiniz, güzel bavullarınız varsa nereye gitseniz sizi el üstünde tutarlardı.

İşte şimdi bu kürk ceket Pritchard'ın yanı-başına asılıydı, o da gene eliyle tüylerini yukarı yukarı tarıyordu.

Masalarında otururlarken, yatak odasından Alice'in o kaba sesini, Norma'ya haykırışını duymuşlardı. Bu sesteki hayvan haykırışı gibi bayağılık onları pek ürkütmüş, ellerinden geldiği kadar birbirlerine sokulmuşlardı.

Mildred, anesiyle göz göze gelmemeye çalışarak, bir cigara yakmıştı. Annesinin yanında cigara içmeye altı aydır, yani yirmibir başına bastığından beri başlamıştı. Başlangıçta bir kavga kopmuştu ama, ondan sonra aralarında bunun birdaha lâfı edilmemişti; yalnız, Mildred yanında cigara içerken annesi bunu hiç de beyenmediğini yüzüyle belli ederdi.

Yağmur dinmişti, damın üzerine yalnız o beyaz meşelerden süzülen damlalar düşüyordu. Toprak suya doymuş, yağmuru yiye yiye vıcık-vıcık olmuştu. Baharın yaş, dolgun başaklı ekinleri bu son sağnakla yere yatmıştı, yorgun dalgalarla uzanıp gidiyordu.

Sular, ufacık ufacık dereler olmuş, gidiyor, koşuyor, guruluyor, tarlalardaki çukur yerlere ulaşmak için atılıyordu. Şosenin iki yanındaki hendekler dolmuştu, kimi yerde sular yola kadar bile taşmıştı.

Herbir yanda bir su şırıltısı, bir su uğultusu vardı. Altın gelincikler artık cascavlak kalmıştı, acıbaklalar da buğday başakları gibi, dolgunluktan, ağırlıktan, başlarını tutamamışlar, yerlere yatı-yatıvermişlerdi.

Hava açıyordu. Bulutlar parçalanmış, aralarından parça parça masmavi bir gökyüzü görünmüştü, üzerlerinden ipek gibi incecik bulutlar süzülüp gidiyordu. Tâ yukarılarda zorlu bir rüzgâr esiyor, bulutları yayıyor, birbirine katıyor, kıvrıp büküyordu ama, aşağıda hava pek durgundu, ortalığa bir çürük kokusu, ıslak ot, açığa çıkmış kök kokusu yayılmıştı.

Âsiler Yatağı'ndaki lokantanın, arabalığın orada sular sığ hendeklerden şosenin yanındaki büyük hendeğe akıyordu. Otobüs, alüminyum boyasıyla, pırıl-pırıl, tertemiz duruyordu; yanlarından, ön camından hâlâ süzülen sular damla olup düşüyorlardı.

Lokantanın içini biraz fazlaca sıcak basmıştı. Ergenlikli, tezgâhın arkasına geçmiş, işe yardım etmeye çalışıyordu.

O güne kadar böyle bir şey onun aklından bile geçmezdi. Öteden beri, başka işlerde de, işi hiç sevmez, işin sahibine de bir soğukluk duyardı. Ama, şimdi, daha hâlâ sabahki olayın coşkunluğu vardı içinde. Kulaklarında hâlâ Juan'ın sesi çınılıyordu :

— «Ellerini yıka da, Kit, git bak bakalım Alice kahve yapmış mı?»

Ömründe işittiği en tatlı sözlerdi bunlar.

Juan'a bir yardımı dokunsun istiyordu. Pritchard'lara portakal sıkmış, kahvelerini götürmüştü, şimdi de ekmek kı-zartacağına bakıyor, bir yandan da yumurta çalkıyordu.

Pritchard : «Üçümüze de sahanda yumurta yap» diye seslendi. «Daha kolay olur. Yalnız, benimkini tavada biraz daha tut ki iyi pişsin, sertleşsin.»

— «Hayhay» dedi Ergenlikli.

Tava pek kızmıştı, yumurtalar cazırdıyor, patırdıyor, havaya ıslak tavuk tüyü kokusu yayılıyordu; bir şey çabucacık kızarınca böyle bir koku çıkar ya.

Mildred bacak bacak üstüne atmış, eteği dizinin altına sıkışmıştı; öyle ki, Ergenlikli'nin göremediği taraf açılmış olsa

gerekti. Oğlan o yana geçip bakmak istiyordu. Görebildiği kadarına o keskin, sönük bakışlarıyla durmadan kaçamak bir göz atıyordu. Bacaklarına baktığını kız görürse diye de korkuyordu.

Kafasında tasarladı: Kız kımıldamayacak olursa, yumurtaları götürürken koluna bir de peçete atacak, tabakları koyduktan sonra masadan uzaklaşacak, on adım kadar gittikten sonra peçeteyi sözde kazâra yere düşürecekti. Peçeteyi almak için eğilince, kolunu siper edip bakacaktı. Ozaman Mildred'in bacaklarını görürdü.

Peçeteyi hazırladı, kız kımıldamadan götürebilmek için yumurtaları karıştırdı ama, çoktan katılaştı, yapışmıştı, Yanmış, kabuk gibi olmuş taraflarını tavada bırakmak için, biraz üstten kepçeyle aldı. Yanık yumurta kokusu lokantayı kapladı.

Mildred başını kaldırıp baktı, Ergenlikli'nin gözlerindeki parıltıyı gördü. Aşağı baktı, eteğinin dizleri arasına nasıl sıkıştığını gördü, çekip düzeltti.

Ergenlikli doğrudan doğruya ona bakmadıysa da bunu gördü. Yakalandığını anladı, yanaklarını kan бүrүdү.

Tavada kara bir duman tütüyor, ekmek kızartacağından mavi bir duman tütüyordu.

Juan yatak odasından doğru ağır ağır geldi, kokladı.

— Eyvah!» dedi. «N'apıyorsun, Kit?»

Ergenlikli bozulmuştu :

— «Yardım ediyorum» dedi.

Juan gülümsedi :

— «Valla, eksik olma ama, şu yumurta işinde yardım etmesen daha iyi edersin.»

Ocağa doğru geldi, içi yanık yumurta dolu tavayı aldı, hepsini musluğa tuttu, üzerine su akıttı. Tavanın içindekiler cız etti, biraz daha kaynadı, sonra, söylenir gibi, suya boyun eğdi.

Juan : «Sen çık, motoru bir çalıştır bakalım, Kit,» dedi. «Almazsa fazla gaz verip boğma sakın. Boğulur, hiç çalışmaz. Hemen almazsa, distribütörü çıkar, kurula. Islanmıştı belki. Motoru işletince, önce bire ver, sonra ikiye al, bırak tekerlekler biraz dönsün. Yalnız, dikat et fazla sarsılıp takozlardan kurtulmasın. Yavaş yavaş işlesin.»

Ergenlikli, ellerini sildi.

— «Önce yağa bakayım mı, belki azalmıştır?»

— «Bak ya. Malını bilirsin. Evet, bir bak. Şaftlardaki yağ pek koyulaşmıştı bu sabah.»

Ergenlikli: «Azalmış olabilir,» dedi.

Mildred'in bacaklarına birdaha bakmayı unutmuştu. Juan'dan aferin aldığı için göklere uçuyordu o şimdi.

Juan: «Kimsenin çalacağını pek sanmam ama, Kit» dedi, «gözünü ayırma.»

Ergenlikli, koltukları kabartarak, kahkahayla güldü, kapıya doğru gitti.

Juan tezgâha geçip şöyle bir bakındı.

— «Karım biraz rahatsız» dedi. «Size ne vereyim? Biraz daha kahve?»

Pritchard: «Evet» dedi. «Çocuk yumurta yapıyordu bize, yaktı. Karım yumurtayı biraz sulu sever...»

Karısı atıldı :

— «Tazeyse.»

Pritchard da: «Tazeyse» dedi. «Ben katı severim. »

Juan: «Taze de söz mü!» dedi. «Buzdan yeni çıktı.»

Bernice Pritchard: «Buzda saklanmış yumurta yiyemem ben!» dedi.

Juan: «Valla, yumurtalarımız hep öyle» dedi. «Yalan söyleyecek değilim size.»

Bernice: «Ben bir çörek yerim öyleyse» dedi.

Pritchard da: «Ben de» dedi.

Juan Mildred'in bacaklarına açıktan açığa, hayran hayran bakıyordu .

Kız başını kaldırıp ona baktı. Juan gözlerini ağır ağır kızın bacaklarından çekti. O kapkara gözleri öylesine hazla doluydu ki, öylesine hayranlıkla bakıyordu ki Mildred biraz kızardı. Karın boşluğunda bir sıcaklık duydu. Elektriğe tutulur gibi oldu.

— «A!» diye gözlerini ondan çekti. «Ben biraz daha kahve isterim. Şey, ben de çörek yesem iyi olur sanırım.»

Juan: «Ancak iki çörek kalmış» dedi. «İki çörekle bir de pasta vereyim aranızda kavga edin.»

Dışarıda otobüsün motoru önce bir gürültüyle işlemeye başladı, sonra yavaşladı, mırıltı oldu.

Juan: «İyi işliyor» dedi.

Ernest Horton yatak odasının kapısından usulca, sanki gizlice, göründü, kapıyı arkasından yavaşça kapadı. Pritchard'a doğru geldi, elindeki altı tane paketi masanın üzerine koydu.

— «Buyrun» dedi, «altı tane.»

Pritchard cüzdanını çıkardı.

— «Yirmi doların üstü var mı?» diye sordu.

— «Hayır, yok.»

Pritchard Juan'a sordu :

— «Yirmi dolar bozabilir misiniz?»

Juan yazar-kasamın düğmesine bastı, kâğıt para gözündeki paraları bastırarak tekerleği kaldırdı.

— «İki onluk yapabilirim» dedi.

Ernest Horton: «O olur» dedi. «Bir dolar kadar bozuk param var. Borcunuz dokuz dolar.»

Onluklardan birini aldı, bir dolar verdi.

Bernice Pritchard: «Ne onlar?» diye sordu.

Birini aldı ama, kocası hemen elinden kaptı.

Bir sır saklar gibi bir tavırla: «Sakin ha!» dedi.

Kadın, alaylı alaylı: «Yo, öğrenmeliyim!» dedi.

— «Yakında öğreneceksin.»

— «A! sevindirici, şaşırtıcı bir şey mi »

— «Öyle. Küçük kızlar üzerine elzam olmayan işlere burunlarını sokmamalılar.»

Pritchard şaka ederken karısına hep «kızcağızım» derdi. Bunun üzerine, Bernice de onun gibi şakacı bir tavır takındı.

— «Haylaz kızlar o güzel hediyeyi ne zaman görecekler?»

Pritchard: «Görürsün» dedi.

O yassı yassı paketleri yan cebine koydu. İlk fırsatta içeri topallaya topallaya gelmek niyetindeydi. Oyuna daha değişik bir biçim bulmuştu: «Ayağım ağrıyor, ayakkabımı, çorabımı kendim yıkayamıyorum» diyecekti, karısına çıkarttıracaktı. Ozaman karısının yüzünü görmeliydi! Kadın o yaralı ayağı görünce öldü ner'deyse!

Bernice biraz canı sıkılmış gibi sordu: «Ne o, Elliott?»

Elliott Pritchard: «Öğrenirsin, kızcağızım» dedi, «yüreciğine dert etme.» Sonra, Ernest'e döndü: «Şey, aklıma yeni bir numara geldi» dedi. «Sonra anlatırım size.»

Ernest: «Ya» dedi, «dünya hep numara üstüne dönüyor zaten. Yani bir numara buldun mu, yaşadın. Dünyayı kökünden değiştirmene gerek yok. Bir numara bul, yeter. Hollywood'da dedikleri gibi, pundunu bulmak. Onların dediği, hikâyede. Şöyle, şapşal bir filmi ele alırsın, bir değişiklik yapıp — çok değil, biraz — pundunu bulursun, yepyeni bir şey ortaya çıkarmış olursun.»

Pritchard: «Akla uygun bir şey» dedi. «Evet, efendim, gayet akla uygun bir şey.»

Ernest: «Yeni numaralar tuhaftır» dedi. Bir iskemleye oturup ayak ayak üstüne attı. «Ne tuhaf şey! insan bazan nasıl yanılıyor! Bakın, benim bir buluşum var. «Oh!» diyordum. «artık arkama yaslanırım, paralar tıkır-tıkır gelir.» Mesele şu: Benim gibi daha birçok kimseler var ki durmadan gezer-

ler, yanlarında birtek bavul vardır. Şimdi, diyelim bir toplantı var, yada kibar biriyle buluşacaksınız, «tuxedo» (*) giymek istersiniz. Ama, yanınızda bir de «tuxedo» taşıyamazsınız ya, bir yolculukta topu-topu iki kere ya lâzım olur, ya olmaz.

İşte, bunun üzerine aklıma geldi. Şöyle düşündüm: Yanınızda güzel bir işadama elbisesi var ya: koyu lâcivert, ya siyaha yakın, ya da koyu kurşuni bir elbise. Bir de dedim, ipekli den kılâpalar, şeritler olsa da gerekince elbisenin yakalarına, pantolonuna şeritleri taktın mı olur sana bir tuxeko. Bunları içine koymak için küçük bir kese bile düşünmüştüm.»

Pritchard: «E vallahi güzel bir buluş!» dedi. «Bavulumda tuxedo için niye yer ayıracakmışım! Böyle bir şey alırım daha iyi. Bunun patentasını alır da bir reklam furyasına girecek olursanız, e belki büyük bir sinema yıldızını da bulursunuz bunu destekleyecek...»

Ernest elini kaldırdı:

— «İşte ben de böyle düşündümdü» dedi. «Yanılmışım. siz de yanıyorsunuz. Hepsini bir-bir kâğıt üzerine çizdim: nasıl takılacak, pantolonların paçalarında şeritlerin kançalarını geçirmek için ipektan ufak ufak halkalar bulunacak... Derken, bir arkadaşım vardır, büyük bir elbise imalâtçısının adamı olarak oradan oraya dolaşır,» Ernest burada kıs-kıs güldü «o beni şapa oturttu.» «Bütün terziler, bütün büyük elbise imalâtçıları tepene biner» diyordu. «Onlar tuxedoları elli dolarla yüzelli dolar arasında satıyorlar, sen çıkıyorsun, on dolarlık bir dalavereyle bu işi onların elinden almaya kalkıyorsun. A! vallahi ossaat memleketten sürdürürler seni!» diyordu.»

Prichard ağır ağır başını salladı. «Evet, anlıyorum. Onlar da kendilerini, hissedarlarını korumak zorundalar.»

(*) Önu fırak gibi, yalnız arkasında çatal kuyruğu bulunmayan bir gece kıyafeti. Adı New York'taki Tuxedo Park Klübü'nden gelir. (Çeviren)

Ernest: «Arkadaşın anlattıkları hiç de umut verici şeylere benzemiyordu» dedi. «Ben sandım ki otururum, paralar tıkır-tıkır gelir. Ben sandım ki yolculuk eden... yani uçakla yolculuk eden biri, yanında ancak bir ağırlığa kadar eşya götürebileceğine göre, bavulunda yer kazanmak ister. Bir elbise ağırlığında iki elbise götürebilecek, onun gibi bir şey bu.

«Sonra aklıma başka bir şey geldi: Belki, dedim, kuyumcular benden alır bu buluşu. Yaka düğmelerini, kol düğmelerini, benim kılapaları, şeritleri, hepsini güzel bir kutunun içine koyarlar. Bunu daha bir yoluna koyamadım. Kimseye açmadım daha. Belki gene de iş vardır bunda.»

Pritchard: «Sizinle bir konuşmalıyım» dedi. «Patentasını aldınız mı?»

— «Valla, almadım. Bakalım, önce ilgilenen biri çıksın da ondan sonra masraf ederim, diye düşündüm.»

Pritchard: «A, evet, hakkınız var» dedi. «Avukata falan. hayli para gider. Hakkınız var.»

Sonra konuyu değiştirdi. Juan'a döndü :

— «Nezaman yola çıkabileceğiz acaba?» diye sordu.

— «Valla, Tazı saat ona doğru gelir. Her gün mal getirir, biriki de yolcu. On-buçukta kalkmalıyız. Tarife öyle. Başka bir şey ister misiniz? Biraz daha kahve?»

Pritchard: «Biraz daha kahve» dedi.

Juan kahveyi getirdi, pencereden dışarı, otobüse baktı: Tekerlekleri havaya dönüyordu.

Pritchard; saatine baktı:

— «Daha bir saatimiz var.»

Uzun boylu, sırtı kamburlaşmış yaşlı bir adam dışarıdan binayı dolanıp geldi. Ergenlikli'nin yatağında yatan adamdı bu. Lokantanın kapısını açtı, içeri girdi, bir iskemleye oturdu. Baş eklemeleri kireçleşmiş boynundan öne doğru hep eğip duruyor, burnunun ucu doğru yeri gösteriyordu. Altmışın hayli

üstündeydi. Kaşları fino köpeğinin tüyleri gibi gözlerinin üzerinde yabandomuzunun dudığı gibi kalktı. Ön dişlerinin üzerine gelen kısmı ner'deyse saldıracak gibiydi. Saçları sarımtırak bir altın rengiydi, öyleki adam pek yırtıcı bir şeye benziyordu.

Damdan düşer gibi: «Hiç hoşuma gitmiyor» dedi. «Dün araba bozulunca da hoşuma gitmemişti, hele bugün hiç gitmiyor.

Juan: «Bozulan yeri yaptım» dedi. «Şimdi pek güzel işliyor.»

Adam: «Vaz geçeceğim, Tazı'la San Ysidro'ya döneceğim sanıyorum,» dedi.

Juan: «Valla' dönebilirsiniz» dedi.

Adam: «İçimde bir his var» diyordu. «Hoşuma gitmiyor. Bir şey bana haber veriyor. İki kere daha böyle olduydu. Birinde aldırmadım, başıma belâ geldi.»

Juan: «Otobüsün bir şey'si yok» dedi.

Sesi öfkeyle biraz yüksek çıkmıştı.

Adam: «Otobüse demiyorum ben» dedi. «Ben buralıyım, doğma-büyüme. Toprak suya doydu. San Ysidro Çayı taşacak. San Ysidro da taşınca nasıl taşar bilirsiniz. Pico Blanco'nun eteklerinden Leno Pine Boğazından aşağı gelir, geniş bir halkayla döner. Toprak suya doydu, en ufak damla bile San Ysidro'ya akıyor. Çay ner'deyse taşar.»

Bernice Pritchard telâşlanmıştı.

— «Tehlike var mı sahi?» diye sordu.

Pritchard: «Bırak şimdi, yavrum!» dedi.

Adam: «İçimde önsezi gibi bir duygu var» diyordu. «Eski yol ırmağın o döndüğü yerin hep kıyısından giderdi, üzerinden geçmezdi. Bundan otuz yıl önce Trask bu bölgenin Karayolları Müdürü yaptırmıştı kendini. Eski yol onu artık açmıyordu. Çayın üzerine iki köprü yaptırdı, ne kazandı? Onbeş kilometre

bir şey kazandı. Memlekete bu yirmiyedi bin dolara patladı. Düzenbazın biriydi Trask.»

O kaskatı boynunu döndürerek, Pritchard'ları uzun uzun bir süzdü.

— «Düzenbazın biri. Kendini başka bir işe koyduruyordu, ölüverdi, üç yıl oluyor. Zengin öldü. İki oğlu var Kaliforniya Üniversitesinde okuyorlar, halkın parasınlan.» Durdu, üst dudağı o uzun sarı dişlerinin üzerinden sağa, sola gitti. «O iki köprü üzerinden şöyle adam-akıllı bir zorlanacak olursa çöküverir. Çimentosu sağlam değildir. Vazgeçtim, San Ysidro'ya dönüyorum ben.»

Juan: «Dün-değil-evvelsi-gün bir şey yoktu ırmakta.» dedi. «Pek su bile yoktu.»

«Siz bilmezsiniz San Ysidro Çayı'nı. İki saatte kabarmış. Genişliğinin bir kilometreyi bulduğunu bilirim, üzeri de sığır ölüleriyle, kümeslerle doluydu. Yo, bir kere içimde böyle bir duygu uyandı mı, gitmem. Boşınançları olan biri de değilimdir ha.»

— «Yâni sizce köprüyle birlikte otobüs de gidecek, öyle mi?»

— «Aklımdan geçeni söylemem. Ama, Trask düzenbazın biriydi, onu biliyorum. Otuzaltı bin beşyüz dolarlık bir servet bıraktı. Çocukları şimdi bu parayla okuyorlar.»

Juan tezgâhın arkasından çıktı, duvardaki telefona gitti.

— «Alo!» dedi. «San Juan Yolu üzerinde Breed'in benzin deposunu verir misin bana? Numarasını bilmiyorum.»

Biraz bekledi. Sonra:

— «Alo?» dedi. «Şey, ben Chicoy, Âsiler Yatağı'ndan. Çay nasıl? Ya? Peki, köprüde bir şey yok ya? Ha. Peki. Birazdan görüşürüz.»

Telefonu kapadı.

— «Çay epey kabarmış. Köprüde bir şey yokmuş.»

— «Pine Boğazı'ndan bir sağnak koptu mu bu çay saatte

yarım arşın yükselir. Siz oraya gidinceye kadar köprü kalmaz bile.»

Juan sinirli bir tavırla adama döndü:

— «Ne yapayım yâni sizce? Yola çıkmayayım mı?»

— «Nasıl isterseniz öyle yapın. Ben vazgeçtim. San Ysidro'ya döneceğim. Başıma belâ açacak değilim. Bir kere içimde böyle bir önsezi vardı, aldırmadım, iki bacağım birden kırıldı. Ya, efendi, dün senin otobüs bozulunca geldi içime bu sezi.»

Juan: «E, peki, silelim sizi listeden» dedi.

— «Ben de bunu istiyorum, bayım. Sen bur'da yenisin daha. Trask'a dair benim bildiklerimi bilmezsin sen. Yılda bin beşyüz dolar maaşı vardı, ölürken otuzaltı bin beşyüz dolar bıraktı, ayrıca yüz altmış dönüm toprak. Ne söylüyorsun sen!»

Juan: «E, ben sizi Tazi'ya bindirtirim» dedi.

— «Valla, Trask için bir şey dediğim yok. Olanları anlatıyorum. Hükmü kendin ver. Otuzaltı bin beşyüz dolar.»

Ernest Horton: «Ya köprü yıkıldıysa?» diye sordu.

Juan: «Yıkıldıysa biz de üzerinden geçmeyiz» dedi.

— «Ne yapacağız ozaman? Dönüp buraya mı geleceğiz?»

Juan: «Elbette» dedi. «Karşıya atlayacak değiliz ya.»

İki-büklüm adam, herkesi dize getirdiği için koltukları kabarıyormuş gibi, içeridekilere şöyle bir bakındı:

— «Görüyorsunuz ya?» dedi. «Dönüp buraya geleceksiniz, San Ysidro'ya gitmek için otobüs de bulamayacaksınız. Oturup bekleyeceksiniz. Aylarca bekleyebilir misiniz? Yeni bir köprü yapıncaya kadar bekleyebilir misiniz? Şimdiki Karayolları Müdürü kim, biliyor musunuz? Okul çocuğu. Daha yeni çıkmış. Yalnız kitap okumuş, görgüsü hiç yok. Yo, köprünün taslağını çizmesine çizer ama, köprü yapabilir mi acaba? Görürüz.»

Juan bir kakhaha attı:

— «Güzel, doğrusu! Eski köprü daha yıkılmadı, siz şimdiden yeni köprünün derdine düştünüz!»

Adam ağrıyan boynunu yana doğru çevirdi.

— «Gevezelikten hoşlanıyorsun, ha?» dedi.

Bir ara Juan'ın o kapkara gözlerinden koyu kırmızı bir ışık çakar gibi oldu.

— «Yo» dedi, «hiç merak etmeyin. Tazı'ya bindiririm ben sizi. Dünyada istemem ben sizi yanımızda.»

— «Valla, istesem gelirim, kovamazsın beni, çünkü posta arabacısıysın sen.»

Juan, bezgin bir halle: «Doğru» dedi. «Kimi vakit ben de şaşıyorum ya şu otobüsü niye bırakmıyorum diye. Belki de yakında bırakırım ya. Baş belâsı! İçinizde bir sezi varmış! Sağma!»

Bernice bu konuşmayı ilgiyle dinliyordu.

— «İnanmıyorum ama» dedi, «Meksika'da şimdi en kurak aylarmış, öyle diyorlar.»

Mildred: «Bay Chicoy Meksika'yı bilirmiş, anne» dedi. «Orda doğmuş.»

— «A, sahi mi? Peki, kurak aylar mıdır şimdi or'da?»

Juan: «Kimi yerlerde» dedi. «Sizin gideceğiniz yerlerde öyledir sanıyorum. Başka yerlerde hiç kurak ay yoktur.»

Pritchard öksürerek boğazını açtı.

— «Mexico şehrine, Puebla'ya, Cuernavaca'ya, Tasco'ya gideceğiz biz. Sonra da belki Acapulco'ya kadar uzanırız, yarı yolda kadar gideriz, keyfimiz yerinde olursa.»

Juan: «Olur» dedi.

Pritchard: «Oteller nasıldır?» diye sordu. «Seyahat acenteleri nasıldır bilirsiniz. Onlara göre herşey harikulâdedir. Nasıldır oteller sahi?»

Juan: «Harikulâdedir» dedi. Şimdi gülümsüyordu. «Mükemmeldir. Sabahları kahvaltıyı yatağa getirirler.»

Pritchard: «Bu sabah size zahmet olacağını hiç düşünmedikti» dedi.

Juan: «Yo, zarar yok» dedi. Kollarını tezgâhın üzerine dayayarak ahabça konuştu. «Kimi vakit bıkar gibi oluyorum. Şu mendebur otobüsü götür, getir, götür, getir... Kimi vakit başımı alıp dağlara doğru süreceğim geliyor. Bir yerde okudum, New York'ta şehir hattı vapurlarında çalışan bir kaptan varmış, bir gün başını almış denize açılmış, birdaha haber alamamışlar. Belki batmıştır, belki de bir adada yerlilerin eline düşmüştür. Anlıyorum o adamı.»

Arkasına ayrı bir araba takılmış büyük bir kırmızı kamyon, yoldan geçerken, lokantanın önünde yavaşladı. Şoför içeri doğru baktı.

Juan «yok» der gibi elini çabuk çabuk salladı.

Kamyon ikinci vitese geçti, hızlandı, uzaklaştı.

Pritchard: «Şoför buraya gelecek sandım» dedi.

Juan: «Ahudutlu pasta sever de» dedi. «Varsa durur. Yok dedim.»

Mildred hayran hayran Juan'a bakıyordu. Bu kara adamda, acayip sıcak bakışlı gözlerinde bir şey vardı ki kıza heyecan veriyordu. Mildred ona doğru sürüklendiğini hissediyordu. Adamın gözüne çarpmak, dikkatini üzerine çekmek istiyordu. Omuzlarını arkaya çekmiş, göğüslerini ileri çıkarmıştı.

— «Niye ayrıldınız Meksika'dan?» diye sordu.

Sonra, adam bakınca gözlüksüz görsün diye, gözlüğünü çıkardı. Mâsanın üzerine ezildi, sol elinin işaretparmağını sol gözünün kuyruğuna doğru götürdü, deriyle gözkapasını arkaya doğru çekti. Böylece, gözünün odağı değişiyordu. Adamı daha iyi görebiliyordu. Böyle yapınca, üstelik, gözleri çekik, baygın bir biçim alıyordu. Gözleri de, çok güzeldi.

Juan ona bakarak: «Bilmem niye ayrıldım» dedi.

O sıcacık bakışları Mildred'e kendisini sarar gibi okşar gibi geldi. Karınboşluğunda bir şey ezilir, tatlı tatlı erir gibi oldu.

İçinden: «Bunun önüne geçmeliyim» diyordu. «Delilik bu!»

Kafasında birdenbire bir şehvet sahnesi canlanmıştı.

Juan: «Orada insan, zengin değilse, çok çalışmak zorundadır» diyordu, «öyleyken gene de çok az para kazanır. Asıl bunun için geldim sanıyorum.»

Bernice Pritchard, sanki iltifatmış gibi: «Çok güzel ingilizce konuşuyorsunuz» dedi.

— «Niye konuşmayayım? Annem İrlandalıydı, iki dili birden öğrendim.»

Pritchard: «Peki, Meksika yurttaşı mısınız?» diye sordu.

Juan: «Öyle sanıyorum» dedi. «Değiştirmek için hiçbir şey yapmadım çünkü.»

Pritchard: «İlk kâğıtlarınızı çıkarsanız iyi edersiniz» dedi.

— «Niye?»

— «İyi edersiniz.»

Juan: «Hükümet için hiç farkı yok ki» dedi. «Gene vergi alırlar, askere alırlar.»

Pritchard: «Olsun,» dedi, «iyi edersiniz.»

Juan'ın gözleri Mildred'deydi; göğüslerine dokunuyor, kalçalarına doğru iniyordu. Kızın içini çektiğini, sırtını biraz kamburlaştırdığını gördü, içinin derinliklerinde ona karşı bir hınç sızısı duydu. Pek kuvvetli değil, çünkü onun içinde böyle bir düşmanlık duygusu pek yoktu. Yalnız damarlarında Amerikan Yerlisi kanı vardı, bu kanda da, tâ eski günlerden kalma bir hınç vardı: «ojos claros» (açık renk gözlere), sarışınlarla karşı bir hınç.

Hem bir hınçtı bu, hem de bir korku. Yüzyıllardan beri en iyi toprakları, en iyi atları, en iyi kadınları hep açık renk gözlüler almışlardı.

Juan'ın içinde bir sıcaklık kıvılcımlanır, bir sevinç ışıltısı belirir gibi oldu: Anlamıştı ki isterse bu kızı alır, eğer bükür, iki paralık edebilirdi. Kafasının içine girer, aklını başından alır, vücudünü de elde eder, sonra fırlatıp atıverirdi.

İçindeki hınç kaynıyordu, Juan da önlemedi, bıraktı kabarsın. Sesi daha tatlılaştı, daha gürleştı. Mildred'in o menekşe moru gözlerinin tâ içine baka baka konuşuyordu.

— «Memleketim» diyordu, «or'da yaşamıyorsam bile, benim gönlümdedir.»

Buna içinden gülüyordu ama, Mildred hiç de gülmedi. Biraz daha öne doğru uzandı, adamın yüzünü daha iyi seçebilmek için, iki gözünün de uçlarını arkaya doğru çekti.

Juan: «Çok şeyler hatırlıyorum» diyordu. «Bizim kasabanın meydanında arzuhalciler vardı, okuma-yazma bilmeyenlerin istidalarını, mektuplarını falan yazarlardı. İyi adamlardı bunlar. İyi olmak zorundaydılar da. Köylüler ossaat anlarıydı eğer iyi adam değillerse. Çok şey bilirler, o dağ köylüleri.

«Hiç unutmam, küçükken, bir sabah bir tahta sırada oturuyordum. Kasabada mübarek bir din adamının adına panayır vardı. Kilisede çiçekten geçilmiyordu. Şekerci tezgâhları kurulmuştu, bir çarkifelek vardı, bir de ufak bir atlıkarınca. Gece sabaha kadar da ahali o mübarek adamın şerefine havaifişekler atmıştı.

«Parka bir Yerli geldi arzuhalciye, «Bizim ağaya mektup yazdıracağım» dedi. «Ben söylerim, sen onu iyi, güzel bir biçimde yazarsın ki kaba bulmasın beni,» diyordu. Adam: «Uzun mu olacak?» diye sordu. Yerli: «Bilmem ki» dedi. Adam: «Bir pesoya olur» dedi. Kısa boylu Yerli çıkardı parayı verdi. «Bizim ağaya yaz ki» dedi, «köye, tarlalara dönemeyeceğim artık, çok güzel şeyler gördüm, bur'da kalacağım. De ki, çok üzülüyorum onu da, arkadaşlarımı da üzmem istemezdim ama, dönemeyeceğim. Değiştim, arkadaşlar beni görünce tanıyamazlar. Tarlada dertlenirim, içim içime sığmaz. Sonra, onlardan başka türlü olduğum için, arkadaşlar da beni lânetlemeler, düşman gibi görürler. Yıldızları gördüm ben. Öyle ya. Sonra, de ki, benim iskemleyi kankardeşıme versin, domuzlarık iyavrusunu da ben sıtmadan yatarken bana bakan yaşlı ka-

dına. Saksılarımı da enişteme versin. Yaz ağaya, Tanrı'ya emanet olsun, sağlıcaklan kalsın. Öyle yaz.»

Juan durdu. Baktı Mildred'in dudakları aralanmış. Anladı: Kız onun anlattıklarından gizli bir mânâ çıkarıyordu.

Mildred: «Ne olmuştu o adama?» diye sordu.

Juan: «N'olacak!» dedi. «Atlıkarıncayı görmüştü. Yanından birtürlü ayrılamıyordu. Onun yanı-başında yatıp kalkıyormuş. Derken, parası bitmiş, açlıktan ölecekmış. Bunun üzerine, atlıkarıncanın sahibi, çarkı döndürme işini ona veriyor. Buna karşılık onun yemesini, içmesini sağlıyor. Adam artık hiç ayrılamıyor. Atlıkarıncaya tutuluyor. Belki hâlâ or'dadır.»

Juan bunları anlatırken yabancılaştı, dili çalmaya başlamıştı.

Mildred derin derin içini çekti.

Pritchard: «Durun, şunu daha iyi anlayayım» dedi. «Bir atlıkarınca gördü diye, bütün topraklarını, malını-mülkünü bırakıyor, memleketine birdaha dönmüyor, öyle mi?»

Juan: «Topraklar onun değilmiş ki» dedi. «Yerliciklerin hiç kendi toprakları yoktur. Yalnız, başka nesi varsa hepsini bırakmış.»

Mildred babasına şöyle bir baktı. Babasını gönülbulantısı verecek kadar aptal bulduğu olurdu ya, işte gene o ânlardan biriydi. Bu hikâyede güzelliği nasıl oluyor da anlayamıyordu, yarabbi!

Gözlerini gene Juan'a çevirdi. Bakışlarıyla: «Ben anlamdım» demek istiyordu.

Juan'ın yüzünde yepyeni bir şey görür gibi de oldu.

İçinden: «İstedigini elde etmiş olmaktan ilerigelen zalim, sinsi bir sevince benziyor ama, belki de aldanıyorum.»

Şu körolası gözleri iyi görmüyordu ki. Yalnız, gördüğü kadarı onu pek şaşırmış, pek sarısmıştı. Çabucak, annesiyle babasına bir baktı acaba onlar da farkındalar mı diye. Hayır, ikisi de Juan'a bakıp da görmüyormuş gibi bakıyorlardı.

Babası o ağır, hele Mildred'e göre, insanı zıvanadan çıkarır haliyle: «Anlarım» diyordu, «ömründe hiç atlıkarınca görmediyse pek hoşuna gider. Onu anlarım ama, insan zamanla bıkar. İnsan bir iki gün sonra saraydan bile bıkar da başka şeyler ister.»

Mildred: «Hikâye bu» dedi.

Bunu öyle öfkeli söylemişti ki babası şaşırarak dönüp ona şöyle bir baktı.

Mildred kalçalarında Juan'ın parmaklarının gezindiğini duyar gibi oluyordu. Bütün vücudu kıskırtılıp da yatıştırılamayan bir istekle sarsılıyordu. Katıksız bir cinsî canatışla yanıyordu. İçinde babasına karşı bir öfke kabardı: Sanki tam temas halindeyken birdenbire o araya girmiş de bunu bozmuştu.

Gözlüğünü taktı, Juan'a çabucak bir baktı, sonra gözlerini başka yana çevirdi, çünkü Juan oradakilere bakıyordu ama, gözlerinde bir perde vardı. Elde ettiği bir üstünlüğün tadını çıkarıyordu. İçinden kıza gülüyordu, hem de onun annesiyle babasının farkında olmadıkları bir şeye gülüyordu.

Derken, Mildred'in duyduğu istek birdenbire sertleşti, karnın boşluğunda bir düğüm oldu, karnı ağrıdı, içinde bir tiksinti duydu. Göynü bulanır gibi oldu.

Ernest Horton: «Ben de nezamandır isterim şöyle Meksika'ya kadar bir inmek» diyordu. «Bizim merkeze söylesem, diye kaç kere düşürmüşümdür. Çok iyi siparişler alabilirim ben oradan. Onların panayırlarını da pek severim. Görülmemiş şeyler satıyorlar değil mi?»

Juan: «Elbette» dedi. «Ufak tespihler, kutsal tasvirler, mumlar falan satıyorlar; sonra, şekerlemeler, dondurmalar.»

— «Valla, biri gitse oraya, epey kâr eder. E, belki biz başkalarından daha da ucuza veririz. O tespihlerin tıpkısını yaparız — ama, daha güzellerini — dökmeden. Sonra, havaifi-

şek. En büyük şenliklere havaifişikleri hep bizim şirket verir, her çeşidinden. İyi aklıma geldi. Dur bir mektup yazayım.»

Juan musluktaşında gittikçe yükselen bulaşık yığınının bakıyordu. Başını çevirip yatak odasının kapısına doğru baktı, sonra gitti kapıyı açtı, içeri baktı. Yatak boştu. Alice kalkmıştı ama, banyonun kapısı kapalıydı.

Juan döndü geldi, musluktaşının içinde kirli tabakları ova ova yıkamaya başladı.

Gökyüzünden şimdi bulutlar daha hızla sıyrılıyordu. Yıkanmış toprakların üzerine tertemiz sarı bir güneş vurmuştu. Meşelerin körpe yaprakları da bu yeni ışıktaki sarımtırak görünüyordu. Yeşil tarlalara inanılmaz bir tazelik gelmişti.

Juan kısaca bir güümsedi. İki dilim ekmek kesti.

Prichard: «Ben şöyle bir dolaşacağım» dedi. «Sen de gelirmisin, cicim?»

Karısına soruyordu.

Bernice Pritchard çabuk çabuk yatak odasının kapısına doğru bir göz attı.

— «Birazdan» dedi.

Kocasını anladı.

— «E, ben dışarı'dayım,» dedi.

IX

JUAN gittikten sonra, Alice, kollarını yüzüne kapatıp uzun zaman sırt-üstü yattı. Hıçkırması yavaş yavaş kesildi, bir çocuğun hıçkırması gibi. Yemek salonundan gelen, mırıltı gibi konuşmaları duyuyordu. Kolunun içi gözlerinin üzerine sıcak sıcak, ıslak ıslak geliyordu.

Tuhaf bir rahatlık içinde havaya kalkar gibi oluyordu. Gerginlikten sonra üzerine gelen bu gevşeyiş öyle bir şeydi ki

vücudunda bir kası germişler germişler sonra bırakıvermişlerdi sanki.

Gevşek bir rahatlık içinde öyle yatarken, biraz önce olup bitenler geldi aklına.

Norma'ya bağırın kadını hatırlamıyordu. O sabah bir sis içine bürünmüş gibiydi onun için. Ne yaptığını henüz kavrayamıyordu.

Şimdi bunun üzerinde düşünüyordu ya, hatırlıyordu: Doğrusu aranırsa Norma'dan pek kuşkulanamamıştı. Kuşkulansa bile n'olurdu sanki! Norma'yı sevmezdi ki. Metelik verdiği yoktu ona. Uyuz kedi, canı cehenneme!

Norma onlarda çalışmaya geldiği vakit Alice bu kızla Juan'ı göz hapsine almıştı elbette ama, bakmıştı ki Juan'da hiçbir değişiklik yok — ne bir sataşma, ne bir yılışma, ne bir süzme — Alice Norma'yla artık hiç ilgilenmez olmuştu; onu yalnız kahve getirip götürün, bulaşıkları yıkayan bir makine gibi görmeye başlamıştı

Herhangibir şey, bir kimse Alice'in o sırada ya şu, ya bu yolla hayatına bir şey katmaz, hayatından bir şey çalmazsa Alice bunların farkında bile olmazdı.

Şimdi, öyle, gevşemiş, yatışmış, sıcacık yatarken kafası işlemeye başladı, aklına gelen düşüncelerle üzerine bir korku göktü.

O olup bitenleri yeniden gözlerinin önüne getirdi.

Juan'ın gösterdiği yumuşaklık aklına gelince korkusu büt-bütün arttı. Döğmeliydi Juan onu. Döğmemesi kuşkulandıyordu Alice'i. Belki de kocası sevmiyordu onu artık.

Alice artık öğrenmişti: Bir erkeğin bir kadına şöyle, gelişigüzel tatlılık göstermesi baştan savmanın ilk adımıydı.

Alice şu Pritchard denen herifi karısıyla kızını gözünün önüne getirmeye çalıştı, Juan bunlardan birine hiç istekli istekli baktı mıydı? diye hatırlamaya çalıştı. Juan'ı bilirdi: Biriyle ilgilendi mi gözleri ateş kesilirdi.

Sonra, bir şey hatırladı, baştan aşağı bir sarsıldı: Juan Pritchard'lara kendi yataklarını vermişti. Çarşafılara sinen lavantaçiçeği kokusu Alice'in burnuna kadar geliyordu. Bu kokuya karşı içinde bir hınç, bir tiksinti uyandı.

Kapıya kulak verdi, içeriden gelen mırıltıları dinledi. Onlara yiyeceklerini Juan hazırlıyordu. İlgilenmese yapmazdı bunu. «Canları cehenneme!» der, çıkar giderdi otobüsün başına.

Alice'in içini bir korku aldı. Bilse, Norma'ya karşı başka türlü davranırdı.

Norma'dan başka ne beklenirdi ki! Bugibi kadınlar karşısında erkekler kendilerini tutamazlar. Norma da, artık yılışır, kendini bırakıverirdi. E, böyle bir kızıdan ne umardınız ki! Ömründe okadar az sevgi görmüştü ki havada bir tutamcık sevgi sezse artık bitiverirdi.

Bu sevişme susamışlığını pek düşük bir şey buluyordu Alice. Kendisinininkiyle Norma'ninkini ölçüştüremiyordu bile. Alice büyük bir kadındı, onun yanında herşey, herkes küçücük kalıyordu; bir, Juan bunun dışındaydı. Ama, Juan ondan ayrı biri değildi ki, onun bir parçasıydı.

Kendi kendine: «Onu, bunu bilmem ama,» diyordu, «Norma'nın gönlünü alsam iyi olur.»

Ona ihtiyacı vardı lokantayı çekip çevirmekte. Juan otobüsle gider gitmez kafayı çekmek niyetindeydi çünkü Alice. Kocasını gelince de, «Müthiş dişim ağrıyor, ölüyorum» diyecekti.

Pek sık içmezdi ama, şimdi can atıyordu. Yalnız, içecekse, minareyi çalmadan kılıfını hazırlamalıydı. Juan sarhoş kadınlardan hoşlanmazdı çünkü.

Alice kollarını yüzünden çekti. Gözleri, bastırmaktan, derine kaçmıştı, düzelmesi epey sürdü. Alice şimdi gülüyordu: Yatak odasını arkasına düşen yemyeşil ovayı güneş ne tatlı bir ışığa boğmuştu! Tâ batıda yükselen tepeleri de ne güzel aydınlatmıştı! Güzel bir gündü.

Alice zorla doğrulup kalktı, banyo odasına geçti. Orada,

bir banyo havlusunun ucunu soğuk suda ıslattı, yüzünü sildi, tombul yanaklarında kollarının bastırmasından ilerigelmış kırışıklıkları gidermeye çalıştı. Havlunun ucunu yüzünden, burundan, saçlarının diplerinden gezdirdi.

Sütyeninin bir askısı kopmuştu. Elbisesini sıyıırıp baktı, askıyı tutan çengelliğe duruyordu, askıyı sütyene yeniden iğneledi. Biraz sıkıyordu ama, olsun; Juan gittikten sonra çıkarıp dikiverirdi. Öyle diyordu ama, dikeceği falan yoktu elbet. Askı kopa kopa kalmayınca yenisini alırdı.

Saçını taradı, dudaklarını boyadı. Gözleri hâlâ kıpkırmızıydı. Gözlerinin ucuna damlalıkla birkaç damla ilâç damlattı, gözkapaklarını yumup üzerinden parmaklarıyla sıvazladı.

Bir ara ilâç dolabının üzerindeki aynada kendine baktı, sonra dışarı çıktı. Üzerindeki buruşuk elbiseyi sıyıırıp attı, yerine temiz bir basma entari giydi.

Çabuk çabuk yatak odasından geçerek Norma'nın kapısına gitti, usulca vurdu.

Ses gelmedi.

Birdaha vurdu.

İçeriden bir kâğıt hışırtısı duyuldu. Sonra, Norma geldi kapıyı açtı. Gözleri çakmak-çakmaktı, uykudan yeni uyanmış gibiydi. Elinde daha önce kaşlarını boyamakta kullandığı kömürkalem vardı.

Alice'i görünce yüzünü bir korku kapladı.

— «Bir şey yapmadım ben» diye hemen atıldı.

Alice içeri girdi. Aklı başında olduğu zamanlar Norma'yı nasıl yola getireceğini bilirdi.

— «Biliyorum, şekerim» dedi.

Utaniyormuş gibi gözlerini öüne eğdi. Kızları yola getirmesini iyi bilirdi o.

Norma: «Ama, öyle şey söylemeyecektiniz» dedi. «Ya duyanlar inanırlarsa? Öyle kadınlardan değilim ben. Kendi halimde, ekmegim kazanmaya bakıyorum ben.»

Gözleri dolu dolu olmuştu.

Alice: «Doğru yapmadım, biliyorum ama,» dedi, «hiç kendimde değildim. Günüm yakın da ondan. Sen de bilirsin o günlerde insan ne hale gelir! Deli gibi olur.»

Norma onu merakla süzdü. Alice'in hiç bu kadar yumuşak davrandığını görmemişti.

Alice de, Norma'nın gönlünü almak ihtiyacını ilk defa duymuştu. Kadınları, kızları hiç sevmezdi. Başka kadınlara hep hayır hayır bakardı.

Norma'nın gözlerinin yaşardığını görünce, bir üstünlük duyarak koltukları kabardı.

— «Bilirsin insan nasıl olur» dedi. «Deli gibi olur.»

Norma: «Bilirim» dedi.

Gövdesinden dört-bir yana sıcacık kollar uzanıyor gibiydi. Sevmek, biriyle işbirliği etmek, arkadaş olmak için can atıyordu.

Birdaha: «Bilirim» dedi.

Kendini Alice'ten daha yaşlı, daha kuvvetli görür gibiydi; biraz da onu korur gibi hissediyordu kendini.

Alice'nin de istediği buydu.

Alice kızın elindeki kalemi görmüştü.

— «Sen biraz gelsen de içeride yardım etsen» dedi. «Bey tek başına kaldı.»

Norma: «Şimdi geliyorum» dedi.

Alice kapıyı kapadı, kulak kabarttı.

Bir ara sessiz geçti. Sonra bir sürtünme sesi duyuldu, arkasından bir masa çekmesinin kapanması.

Alice saçını arkaya attı, usul usul, yemek salonunun kapısına doğru yürüdü, içeri girdi.

Pek keyifliydi. Norma üzerinde hayli bilgi edinmişti. Norma'nın mektubu nereye koyduğunu biliyordu.

Norma'nın bavulunu karıştırmayı daha önce de çok istemişti ama, bavulu hep kitli bulmuştu. Parmaklarıyla aralayıp

bakabilirdi — bavul mukavvaydı çünkü — ama, ozaman da kurcalandığı belli olurdu.

Bekleyecekti. Norma, er-geç, bir gün bavulunu kitlemeyi unuturdu elbet; göz-kulak olup fırsatı kaçırmamaya bakmalıydı.

Alice kurnazdı ama, bilmiyordu ki Norma da kurnazdı. Norma daha ne Alice'lerin yanında çalışmıştı!

Alice, Norma'nın çekmecelerini karıştırırken, öteberisine bakarken, kızkardeşinden gelen mektupları okurken, dolabın üzerinde gelişi-güzel duran kâğıt kibritin farkında bile olmazdı ama, Norma onu oraya mahsus koymuştu; sonra geip de kibritin yeri değişmiş görünce dolabı birinin karıştırdığını anlardı. Biliyordu ki karıştıran ne Juan olabilirdi, ne de Ergenlikli; olsa olsa Alice'ti.

Norma'nın bavulunu kitlemeden bırakmasına imkân yoktu. Akli havadaydı ama, aptal değildi Norma. Kitli bavulunda bir dişmacunu kutusunun içinde yirmiyedi dolar parası vardı. Elli doları oldu mu Hollywood'a gidecek, bir lokantada çalışmaya başlayacak, talihinin yaver gitmesini bekleyecekti. Elli dolar onun iki aylık oda kirasına yeterdi. Yemesini-içmesini çalıştığı yerden sağlayacaktı.

Onun böyle yüksek emelleri, uzun bacaklı hülyaları vardı ama, kendini korumasını da bilirdi. Aptal değildi Norma. Evet, Alice'in bütün kadınlara düşman gibi bakmasını anlayamıyordu. Şimdi onun alttan almasının ardında negibi bir oyun gizli olduğunu da bilmiyordu ama, belki de vaktinde öğrenir, kendini tuzaktan kurtarırdı.

Sonra, Clark Gable'da ancak en iyi, en temiz düşünceler, duygular bulunabileceğine inanırdı ama, her günkü hayatta karşılaştığı kimselerin içinden negibi duygular, düşünceler geçtiğini de bilirdi, onlara karşı hiç güven beslemezdi.

Gece, Ergenlikli gelip penceresine usulca vurunca Norma bunun önüne nasıl geçebileceğini biliyordu. Pencereyi sürgü-

ledi. Ergenlikli içeri girebilmek için fazla gürültü çıkarmayı göze alamazdı, Juan bitişik odadaydı çünkü, o duyarsa, diye korkardı. Aptal değildi Norma.

Alice şimdi yatak odasıyla yemek salonu arasında, onun kapısının önünde duruyordu. Sonra, parmağını burnunun iki yanına yukarıdan aşağıya doğru sürdü, kapıyı açtı, yemek salonuna girdi, birşey olmamış gibi tezgâhın arkasına geçti.

X

O KOCAMAN, güzel Tazı otobüsü San Ysidro'da yükleme sondurmasının altına çekilmişti. Yardımcılar depoya benzin doldurdular, yağına baktılar, lâstiklerin havasını ölçtüler. Herbir şey yolundaydı.

Zenci bir adam sıraların arasını temizledi, yastıkların tozunu aldı, yerden çiklet kâğıtlarını, kibritleri, cigara artıklarını topladı. En arkada, boydan boya bir sıra vardı bunun arkasını eliyle aradı. Bu sıranın altında para, çakı falan gibi şeyler bulduğu olurdu. Bozuk paraları kendine alırdı ama, başka şeylerin çoğunu götürür yazıhaneye teslim ederdi. Yolcular arabada unuttukları şeyler için kıyameti koparırlardı çünkü; yalnız, ufak paraları aramazlardı. Kimi vakit sıranın altından iki dolar kadar bile çıktığı olurdu.

O gün iki tane onar sentlik, bir tane de yarım dolarlık gümüş para, bir de arka cebe konan cüzdanlardan bulmuştu. Cüzdanın içinde askerlik kâğıdı, şöför ehliyeti, Aslanlar Derneği kimlik kâğıdı vardı.

Cüzdanın kâğıt para gözüne baktı. İki elli dolarlıkla bir de beşyüz dolarlık çek vardı. Cüzdanı gömleğinin cebine koydu, elindeki süpürgeyle sıranın tozunu aldı.

Biraz sık sık soluk alıyordu. Para kolaydı. Parayı alır,

cüzdanı bırakırdı, varsın başka biri ararken bulsun. Çeki de bırakırdı. Çekler çok tehlikeliydi çünkü. Ama, şu cânım iki ellilik... şu cânım ellilikler, cânım ellilikler!

Boğazına bir yumru tıkanmıştı, boğulacak gibi oluyordu; şu cânım ellilikleri alıp cüzdanı sıranın arkasına atmadıkça da bundan kurtulamayacaktı.

Gel gör ki alamıyordu da, çünkü dışarıdan camları temizleyen toy delikanlı tepesindeydi. Bekleyecekti, başka çare yoktu. Yakalarlarsa atarlardı işten.

Arkasındaki mavi pantolonunun paçasındaki kıvrıklarda ufak bir söküük vardı, o iki cânım elliliği oraya sokarım, otobüsten öyle inerim, diye düşünüyordu. Sonra, iş saati sona ermeden hastalanacaktı. Evet hastalanacaktı. Bir hafta da gelmeyecekti. İş sırasında hastalanır da saati doluncaya kadar gene çalışırsa, ondan sonra birkaç gün işe gelmese kimse bir şey demezdi, işini de kaybetmezdi.

Otobüsün içinde bir ayaksesi işitti, şöyle bir irkildi. Louie, şöför, gelmişti.

— «Merhaba, George» dedi. «Cüzdan buldun mu sen? Bir herif cüzdanını kaybetmiş de.»

George kem-küm etti.

Louie: «Dur ben bir bakayım» dedi.

George, dizlerinin üzerinden kalkmadan, arkaya döndü.

— «Buldum» dedi. «İşim biter bitmez götürüp teslim edecektim.»

Louie: «Ya?» dedi.

Cüzdanı George'un elinden aldı, açıp baktı.

Dışarıda camları temizleyen toy delikanlı da pencereden içeri bakıyordu.

Louie, George'a acı-acı gülümsedi, gözüyle oğlanı işaret etti.

— «Çok kötü, George» dedi. «Bizi deniyorlar bence. Herif iki ellilik dedi, cüzdanda da işte iki ellilik var.»

Elliliklerle çeki penceredeki çocuk görsün diye çekip cüz-dandanı çıkardı.

— «Birdaha sefere talihin daha yaver gider inşallah, George» dedi.

George: «Belki de herif mükâfat verir bize» dedi.

Louie: «Yarısı senin, yarısı benim» dedi. «Bir teklikten aşağı verirse hepsini sen alırsın, ben istemem.»

Louie otobüsten indi, bekleme yerine gitti. Cüzdanı yazı-haneyeye teslim etti.

— «George bulmuş, getirecekmiş» dedi. «İyi çocuk şu George.» Cüzdanın sahibi yanı-başındaydı, bunu biliyordu. Onun için, kasadaki adama: «Ben kaybetseydim George'a iyi bir mükâfat verirdim,» dedi. «İyi davranışından dolayı aferin almamak kadar bir adamı kötü yola sürükleyen şey yoktur. Hiç unutmam: Biri büyük bir para bulmuştu, götürüp verdi, bir teşekkür bile etmediler. Sonradan işittik: Bir bankayı soy-muş, iki bekçiye öldürmüş.»

Louie kolayca, kendini hiç zorlamadan yalan uydurdu.

Sonra: «Güneye giden kaç kişi var?» diye sordu.

Kâtip: «Dolusun» dedi. «Biri var, Âsiler Yatağı'nda inecek. Geçen haftaki gibi börekleri gene unutma sakın. O elli börek başıma öyle belâ oldu ki böylesini ömrümde hiç görme-mişimdir. Buyurun cüzdanınızı, bayım. Bakar mısınız tamam mı?»

Cüzdanın sahibi beş dolar mükâfat verdi. Louie sonradan George'a bir teklik vermeyi düşünüyordu. Biliyordu, George inanmayacaktı ama, inanmazsa canı hemenneme! Pis bir işti bu zaten. Herkes önüne çıkan fırsattan faydalanmaya bakma-lıydı.

İri-yarı bir adamdı Louie. Biraz şişmancaydı da ama, iyi giyinirdi. Arkadaşları «et-surat» derlerdi ona. Pek tezcanlıydı, akıllıydı da. Atyarışlarından iyi anlar biri olarak tanınmak is-

terdi. Yarış atlarına «tazılar» derdi. Bob Hope olmak, daha iyisi, Bing Crosby olmak isterdi.

Louie, George'u gördü: Kapıdan bakıyordu. Louie'nin cömertliği tuttu. Gitti George'a bir dolar uzattı.

— «Cimri herif!» diye söylendi. «Al, hepsini sana veriyorum. Altıyüz dolarını bulup götürüyoruz, çıkarıp içinden topu-topu bir dolar veriyor!»

George, Louie'nin yüzüne şöyle bir baktı: Gözlerinin esmer parıltısıyla çabucak bir baktı. Biliyordu ki Louie yalan söylüyordu ama, gene biliyordu ki elinden bir şey gelmezdi. Louie ona kızacak olursa fena kızardı. Ah şu camları silen toy çocuk burnunu bu işe sokmasaydı!

George: «Eksik olma» dedi.

Çocuk, elinde kovası, süngeri, yanlarından geçiyordu.

George: «Temizlendi mi sanki camlar?» dedi.

Louie de George'dan yana çıktı:

— «Bu gidişle adam olacağın yok senin!» dedi. «Camlar kir içinde. Yeniden yıka şunları!»

Çocuk: «Senden emir alacak değilim ben!» dedi. «Yukar'dan şikâyet gelinceye kadar bir şey yapmam!»

Louie'yle George bakıştılar. Alt tarafı, çırağı bu çocuk Louie isterse bir haftaya kalmaz kapı-dışarı ettirirdi onu.

* * *

Koca koca Tazi'lar yükleme sondurmasının altına girip çıkıyorlardı; hepsi pek yüklüydü, ev gibi de yüksekti. Şöförler bunarı tam yerine usulca, güzelce sürüyorlardı. Durağın oraları hep motor yağı, diesel egzoz dumanı, çubuk şeker kokuyordu; hele öyle keskin bir muşamba cilâsı kokusu vardı ki insanın burnunu yakıyordu.

Louie döndü, gene ileriye doğru yürüdü. Gözüne bir kız ilişmişti: Yoldan içeri sapmış, onlara doğru geliyordu. Elinde

bavul vardı. Louie bir bakışta kızı ciğerine kadar seyretti, en-festi! İşte, kendisinin yüksek şöför yerinin arkasındaki yere böyle enfes bir kız oturtup onunla birlikte yolculuk etmek isterdi. Aynadan onu seyreder, nasıl bir kız olduğunu anlardı. Belki de kız onun yolu üzerinde bir yerde otururdu. Louie'nin böyle başlamış ne maceraları vardı!

Yol lâmbası kızın arkasından vuruyordu, onun için Louie yüzünü göremiyordu ama, güzel bir şey olduğunu biliyordu. Ner'den biliyordu, onu bilmiyordu. Böyle, ışık arkalarında gelmek üzere, belki elli kız gelirdi de hiçbirinin güzel olduğunu anlayamazdı ama, bunu nasıl anlamıştı? Vücudunun, bacaklarının güzel olduğunu görebilirdi ama, bu kızın halinde bir şey vardı, üzerinden dişilik akıyordu.

Baktı kız, elinde bavulu, bilet yerine doğru gidiyor, ona doğru gitmedi, el yıkama yerine gitti. Leğenin önünde durdu, ellerini suya daldırdı, saçlarını sıvazladı. Yan cebinden ufak bir tarak çıkardı. saçlarını arkaya arkaya tarayıp yatırdı, arkada, ördek kuyruğu gibi kalkan saçlara tarakla vurup yatırdı. Bıyığını da taradı, taranmaya ihtiyacı olduğundan değil, çünkü kısacıktı bıyıkları. Kurşuni fitilli ceketini düzeltti, kemerini sıktı, karnını biraz içeri çekti.

Tarağını gene cebine koydu, aynada kendine birdaha baktı. Bir eliyle saçlarını iki yandan sıvazladı; kalkan saç var mı, o ördek kuyruğu yattı mı diye başını arkasını yokladı. Hazır yapılmış siyah kelebek boyunbağını düzeltti, gömleğinin iç cebinden biriki tane sen-sen aldı, ağzına attı. Sonra, ceketinin içinde şöyle bir silkinir gibi yaptı.

Sağ eli, dışarı çıkmak üzere, kapının piring tokmağına giderken sol elinin parmakları, öünün düğmeleri iliklendi mi diye, aşağı-yukarı gitti geldi.

Yüzüne biraz çaprasık bir gülümseyiş takındı: Yarı görmüş-geçirmiş, yarı bön bir gülümseyiş. Bu gülümseyişle bir çok başarılar kazanmıştı.

Louie bir yerde okumuştı: Bir kızın doğrudan doğruya gözlerinin içine bakarak gülümserseniz onu tavlarmışsınız. Kıza «Dünyanın en güzel şeyisin» der gibi bakmayacakmışsınız; yalnız, o gözlerini çekinceye kadar, gözlerinin içine içine bakacakmışsınız.

Bir kurnazlık daha vardı: Karşınızdakilerin gözlerinin içine bakmak sizi rahatsız ediyorsa, iki gözünün tam ortasına, burnunun kemeri üzerindeki bir noktaya bakmalıymışsınız, karşınızdaki sizi gözlerinin içine bakıyorsunuz sanırmış. Louie bunun da pek başarılı sonuç verdiğini görmüştü.

Uyanık bulunduğu saatlerde aşağı-yukarı hep kızları düşünürdü. Onların ağırına gidecek şeyler yapmaktan hoşlanırdı. Kendisine âşık ettikten sonra yüz-üstü bırakıp gitmekten hoşlanırdı. «Domuzlar» derdi kızlara. «Bir domuz bulacağım» derdi. «Sen de bul bir domuz, birlikte şehre inelim.»

El yıkama yerinin kapısından dışarı pek azametli bir halde adım attı, birden geri geri çekilmek zorunda kaldı. Kapının önünden iki adam geçiyordu: üstü kapalı, uzun, sandık gibi bir şeyi, alt köşelerinden uzanan kollardan tutmuşlar, götürüyorlardı. Sandığın iki yanında, içerisi hava alsın diye, yarıklar vardı; üzerinde de Mahoney Ana'nın Ev İşİ Börekleri yazıyordu. Adamlar Louie'nin önünden geçip yükleme yerine doğru gittiler.

Kız şimdi bir sıraya oturmuştu, bavulu yerde, yanında duruyordu. Louie odadan geçerken kızın bacaklarına çabucak bir göz attı. Sonra kızla göz göze geldi. Gözlerini çekmedi; hem yürüyor, hem bakıyordu. O çapraşık gülümseyişle gülümsedi, kıza doğru yürüdü.

Kız da ona baktı ama, gülmeden. Sonra, gözlerini başka yana çevirdi.

Louie umduğunu bulamamıştı. Kız hiç de beklendiği kadar sıkılmış görünmüyordu. Delikanlıya duyduğu ilgiyi kaybetmişti çünkü.

Ama, güzel kızdı. B.çimli, dolgun bacakları, yuvarlacık kalçaları vardı; karın diye hiçbir şey yoktu. İri iri göğüsleri vardı, kız da bunları elinden geldiği kadar belirtmişti.

Sarışındı, saçları sertti, biraz da uçları kızgın maşayla kıvırmaktan güdük güdük olmuştu ama, iyi taranmıştı, içinde tatlı ışıltılar dolaşıyordu. Kıvrır-kıvrır uzun bir buklesi vardı ki Louie'nin pek hoşuna giderdi.

Gözlerine mavi gölge çekmiş, gözkapaklarının üzerine kırem sürmüş, kirpiklerini de sürmeye bulamıştı. Yanağında hiç allık yoktu ama, dudaklarını boyamıştı, ağzını ufacık gösterecek biçimde; hani sinema yıldızları boyarlar ya, öyle.

Arkasında tayyör vardı: Dapdaracık bir etek, yuvarlak yakalı bir ceket. Ayakkapları kahverengi vidaladandı, beyaz dikişlerle süslenmişti. Kız yalnız güzel değildi, iyi de giyinmişti. Görünüşe bakılırsa ekmek de vardı.

Louie bir yandan yürürken bir yandan da kızın yüzünü gözden geçiriyordu. Onu bir yerden görmüşlüğü var gibiydi. Kimbilir, belki de birine benzetiyordu, ya da bir filimde görmüş olabilirdi. Çok raslamıştı böylesine.

Kızın gözleri birbirinden uzaktı; aşağı-yukarı yadırganacak kadar uzak. Gözleri maviydi, içinde ufacık ufacık kahverengi benekler vardı, gözbebeklerinden renkli kısmın kenarlarına doğru pek belirli kapkara çizgiler uzanıyordu.

Kaşları yolunmuş, kalemle yukarı yukarı çekilmişti; biraz şaşırmış gibi bir hali vardı.

Louie baktı: Kızın eldivenli elleri kımıldamadan duruyor. Ne sabırsızdı bu kız, ne de sinirli. Canı sıkıldı buna Louie'nin. Kendini tutmasını bilen kimselerden korkardı o.

Sonra, bu kızı bir yerden görmüşlüğü vardı, bunu iyi biliyordu.

Kızın dizleri iyice etliydi, kemikli değildi. Eteklerini de, aşağı aşağı çekştirmeden, kapalı tutuyordu.

Louie, öyle, bir aşağı, bir yukarı dolaşırken kızın hep ba-

caklarına bakıyordu, gözlerini başka yana çevirdi diye kıza ceza veriyordu. Böyle baktınız mı kızlar çokluk hemen eteklerini çekistirirler, yukarı sıyrılmış olmasa bile. Bu kıza bu da para etmemiştir.

Çapkınlıktaki ustalıkları karşısında kızın oralı bile olmayışı deli ediyordu Louie'yi.

İçinden: «Sırfıntının biri belki» diyordu. «İki dolarlık sırfıntının biri.»

Sonra, kendine güldü: «Arkasındakine baksan-a! İki dolarlık olur mu hiç!»

Bilet verilen pencerenin önüne gitti, Edgar'a, yani bilet memuruna o alaylı gülümseyişiyle gülümsedi.

Edgar Louie'ye hayrandı. O da onun gibi olmak isterdi.

Louie: «Domuz nereye gidiyor?» diye sordu.

— «Domuz mu?»

— «Evet. İri domuz. Sarışın domuz.»

Edgar: «Ha, anladım» dedi.

Louie'yle erkek erkeke gizlice bir bakıştı.

— «Güneye» dedi.

— «Benim arabaylan mı?»

— «Ya.»

Louie tezgâhın üzerine parmaklarıyla vurdu. Sol elinin küçükparmağının tırnağını hayli uzatmıştı. Tırnak yarım boru gibi kıvrılmış, ucu bükülmüştü. Louie bunu niye yaptığını bilmiyordu ama, daha başka otobüs şöförlerinin de küçükparmaklarının tırnağını uzattıklarını görünce sevinmişti. Moda çıkarmıştı demek: bununla koltukları kabarıyordu. Bir taksi şöförü vardı, radyatör kapağının üzerine kunduz kuyruğu takmıştı, ertesi gün bütün şöförler başladılar arabalarına rüzgârda sallanacak bir kürk parçası asmaya. Kürkçüler yapma tilki kuyrukları çıkardılar, ortaokul çocukları rüzgârda sallanan kuyruğu olmayan arabaya dünyada binmediler. O taksi şöfö-

rü de artık otursun ,bu modayı ben çıkardım diye geh-geh geğirsin.

Louise küçükparmağının tırnağını beş aydır uzatıyordu, daha şimdiden beş, altı kişinin öyle yaptığını görmüştü. Belki bütün memlekete yayılacaktı, Louie de ozaman, bunu ben çıkardım, diye böbürlenirdi.

Tezgâha o uzun, bükük tırnağıyla vuruyordu ama, usul usul; çünkü, tırnak uzayınca kolayca kırılır.

Edgar tırnağa bakıyordu. Sol elini tezgâhın altında tutuyordu. O da uzatıyordu çünkü; yalnız, daha pek uzamamıştı, iyice uzamadan da Louie görsün istemiyordu. Edgar'ın tırnakları pek gevrekli, renksiz tırnak cilâları vardı, uzattığı tırnağa ondan sürüyordu, sürmezse kırılı-kırılıveriyordu. Yatakta bile kırılmıştı bir keresinde.

Edgar kıza doğru baktı.

Louie: «Denemekten bir zarar gelmez» dedi. «Belki de sırfıntının biridir».

Edgar: «E, iyi bir sırfıntıysa nesi var?» dedi.

Gözleri parlamıştı.

Kız bacaklarını indirdi, yeniden bacak bacak üstüne attı.

Edgar, özür diler gibi bir tavırla: !Louie» dedi, «unutmadan söyleyim, sen gidip böreklerin yüklenişine kendin bir baksan iyi olur. Geçen hafta şikâyet ettiler. Yolda biri sandığı devirmiş, ahududu böreklerinden biri limonlu böreklerden birine karışmış, üzümeleri filan berbat olmuş. Ödemek zorunda kaldık.»

Louie ters ters: «Benim nöbetimde olmadı öyle bir şey» dedi. «San Juan'a gidiyor, değil mi? Âsiler Yatağı'ndan sonraki sarsıntılı yolda olmuştur.»

Edgar: «Vallâ, ödedik işte» dedi. «Bir bakıver, olmaz mı?»

Louie gene: «Benim nöbetimde börek falan dökülmedi» diye tersledi.

— «Biliyorum. Biliyorum sen yapmadın ama, merkez yazıhaneden tembih ettiler bana sana söyleyim de göz-kulak ol diye.»

Louie: «Niye bana kendileri söylemiyorlar?» dedi. «Şikâyet gelmiş, bana haber yollayacaklarına, niye beni çağırıp söylemiyorlar?»

Ateşi körükler gibi öfkesini körüklüyordu. Ama, aslında sarışın kıza kızıyordu. Allah-belâsını-veresice şıfıntı!

Başını kaldırıp duvardaki saate baktı. Kol kadar bir yelkovan seke seke saniyeleri aşıyordu. Louie saatin camından gördü: Kız bacak bacak üstüne atmış oturuyordu. Cam kubeli olduğu için iyi seçemiyordu ama, kız galiba onun başını arkasına doğru bakıyordu. Öfkesi azaldı.

— «Bakarım böreklerle» dedi. «Söyle onlara, limonlu böreklerle ahududu karışmayacak birdaha. Domuzlan epey dalga geçeceğim gaiba.»

Ağır ağır dönüp yüzünü bekleme odasına çevirirken gördü: Edgar hayran hayran bakıyordu ona.

Yanılmamıştır: Kız onun başının arka tarafına bakıyormuş, dönünce yüz yüze geldiler. Kızın bakışında ne ilgi vardı, ne bir şey ama, gözleri güzeldi. Kör-olasıca güzel kızdı!

Louie bir dergide okumuştı: Gözleri birbirinden ayrı kadınlar pek istekli olurlarmış. İşte gün gibi ortadaydı: Bu kızdan dişilik akıyordu. Yanından geçerken herkesin dönüp dönüp baktığı kızlar vardır ya, onlardandı. Bir yere girmeye-görsün, herkes dönüp gözlerini ona dikerdi. Bakardınız bütün başlar, at yarışında, koşan bir atı seyreder gibi, hep bir yana dönmüş.

Bir şey vardı bu kızda. Ne boyanması, ne yürüyüşü ama, bunların da bir payı vardı. Bu şey neyse, üzerinden dört-bir yana saçılıyordu. Kız yoldan bu yana gelirken sezmişti Louie bunu; ışık kızın arkasından geliyordu, daha doğru-düriüst görmemişti bile.

Kız şimdi Louie'ye bakıyordu; gülümsemeden, bir şey be-

lirtmeden, sadece bakıyordu. Louie de o şeyi gene hissediyordu. Boğazı sıkılır gibi oldu, boynundan yukarı bir kızartı yükseldi. Biliyordu ki biraz sonra bakışları başka yana çevrilecekti. Edgar da, bekliyordu; Edgar'ın da, ona güveni vardı.

Louie'nin çapkınlık hikâyelerinde yalan yok değildi ama, gerçekten de az-çok biraz bir şeyler yapmıştı, domuzlarla epey dalga geçmişti. Yalnız, şimdi üzerine bir sıkılganlık gelmişti. Bu domuz onun elini-ayağını bağlıyordu. Louie onun suratına şöyle kıyasıya bir tokat aşk etmek istiyordu. Soluğu göğsünü acıtırmasına yükseliyordu. Vakit geçip gidiyordu, bir şey yapacaksa yapmalıydı.

Kızın gözlerinin renkli kısmındaki o koyu renk çizgileri, genesinin altındaki dolgunluğu gördü. Çapkın bakışını takındı. Gözlerini biraz daha açarak, sanki kızı birden tanımış gibi gülümsedi, ona doğru ilerledi. Gülümseyişine biraz da saygılı bir eda vermeye dikkat ediyordu.

Kızın gözleri gözlerine takılı kaldı, bakışlarındaki soğukluk biraz dağıldı.

Louie kızın yanına yaklaştı.

— «Benim otobüslen gidiyormuşsunuz, han'fendi» dedi.

Bu «han'fendi» ye güleceği geldi ama, pek işe yarar bir kelimeydi bu. Bur'da da işe yarardı. Kız biraz gülümsedi.

Louie lafın arkasını bırakmadı:

— «Bavulunuza ben bakarım» dedi. «Üç dak'kaya kadar kalkıyoruz.»

— «Teşekkür ederim» dedi kız.

Louie içinden: «Sesi boğazdan çıkıyor, istekli bir kadın sesi» diyordu.

— «Verin bavulunuzu bana» dedi. «Şimdiden götürüyim koyayım, gelince yerinizi hazır bulursunuz.»

— «Ağırdır» dedi kız.

Louie: «Ufak-tefek gördünüz de Karamürsel sepeti mi sandınız beni!» dedi.

Kızın bavulunu kaptığı gibi hızlı hızlı gitmeye başladı.

Otobüse tırmandı, bavulu kendisinin tam arkasındaki yerin önüne, yere koydu. Yolda gidererken kızı aynadan seyreder, arasıra konuşurdu.

Otobüsten indi, baktı o toy oğlanla bir başka temizleyici o börek sandığını otobüsün tepesine koyuyorlar.

— «Dikkat edin ona» diye seslendi. «Sizi piçler geçen hafta bir tanesini düşürmüştünüz, paparayı ben yedim.»

Toy çocuk: «Ben bir şey düşürmedim» dedi.

Louie: «Peki düşürmedin!» dedi. «Ayağımı tetik al.»

İki kanadı sallanır kapıdan içeri, bekleme odasına girdi.

Arkasından, öteki temizleyici: «N'oluyor buna?» diye sordu.

Toy delikanlı: «A! ben onun işini bozдум da ondan» dedi. «George bir cüzdan bulmuştu, ben gördüm, bunun üzerine ikisi baktılar olacak gibi değil, götürdüler cüzdanı teslim ettiler. Hem de ne yüklü cüzdandı! Gördüm diye ikisi de içerledi bana. Louie'yle George iki elliliği paylaşacaklardı, ben onların işini bozдум. Baktılar ki ben gördüm, götürüp teslim etmek zorunda kaldılar.»

Temizleyici: «Ben bulsaydım işime yarardı» dedi.

Oğlan: «Kimin yaramazdı ki!» dedi.

— «Alırım bir elliliği, giderim, neler alırım, neler!»

Daha bir ara böyle basma-kalıp konuştular.

XI

BEKLEME odasında bir kıpırdama başlamıştı. Güneye kalkacak otobüsün yolcuları birer, ikişer geliyorlardı.

Edgar tezgâhın arkasında işe dalmıştı ama, kızı gözden kaçırarak kadar değil.

Ağzının içinde: «Domuz» diyordu.

Yeni bir kelimeydi bu onun için. Şim'den sonra hep kullanacaktı.

Sol elinin küçükparmağının tırnağına bir göz attı. Louie'nin ki kadar olmasına daha çok vardı. Ama, kendini niye aldatıyordu sanki? Ne yapsa kızlarla Louie kadar dalga geçemezdi. Sonunda hep yelkenleri salıveriyordu.

Şekerleme tezgâhın önünde, para atınca fıstık çıkan makinelerin, çiket çıkan makinelerin önünde bir son dakika telaşı oldu.

Çinlinin biri bir «Time», bir de «Newsweek» aldı, ikisini iç içe güzelce burdu, siyah soft pardesüsünün cebine soktu. Yaşlı bir kadın gazete tezgâhının üzerindeki dergileri karıştırıp duruyordu ama, hiçbirini almaya niyeti yoktu.

Pırıl-pırıl beyaz sarıklı, kıvrır-kıvrır siyah sakallı iki Hintli bilet verilen pencerenin önünde yan yana durmuşlardı. Memurlarını anlatmaya çalışırlarken dört-bir yanlarına öfkeli öfkeli bakınıyorlardı.

Louie, kapıda durmuş, boyuna kıza bakıp duruyordu. Farındaydı: Bekleme odasındaki erkeklerin hepsi aynı durumdaydı. Hepsi gizliden gizliye bızı süzüyordu, hepsi de suçüstü yakalanmaktan korkuyordu.

Döndü, camlı kapıdan dışarı baktı: Toy çocukla öteki temizleyici börek sandığını sağ-salim otobüsün tepesine koymuşlar, üzerine brandabezini çekmişlerdi.

Bekleme odası karardı, akşam karanlığı basar gibi oldu. Güneşin önüne bulut gelmiş olacaktı. Derken, sanki aydınlığı kendiliğinden âyarlayan bir makine varmış gibi, ortalık yenisinden aydınlandı.

Camlı kapının üzerindeki köca zil kıyameti kopardı. Louie saatine baktı, dışarı çıktı, köca otobüsüne doğru gitti.

Bekleme odasında da yolcular kalktılar, kapıya doğru akın ettiler.

Ergar hâlâ Hintlilerin nereye gitmek istediklerini anlamaya çalışıyordu.

İçinden: «Ah! şu körolasica başı sarıklılar!» diyordu. «Dünyayı dolaşmaya çıkmadan önce neye ingilizce öğrenmezler!»

Louie çıktı o lekesiz çelik çubukla ayrılmış yüksek yerine oturdu, içeri giren yolcuların biletlerine bakmaya başladı.

Siyah pardesülü Çinli, doğru gitti en arkadaki sıraya oturdu, pardesüsünü çıkardı, «Time» ile «Newsweek»i kucağına koydu.

Yaşlı kadın soluya soluya basamağı aştı, tam Louie'nin arkasındaki yere oturdu.

Louie: «Afedersiniz, han'fendi, sahibi var oranı!» dedi.

Kadın: «Sahibi var ne demek?» diye çıkıştı. «Yer ayırtma yok ki bu otobüste.»

Louie gene: «Oranın sahibi var, han'fendi» dedi. «Yanında bavul duruyor, görmüyor musunuz?»

Yaşlı kadınları hiç sevmezdi. Korkuturdu bu kadınlar çu. Onların bir kokusu vardı ki duyunca tüyleri diken-diken olurdu. Pek şirrettiler, hiç de utanmaları yoktu. Kavga çıkarmaktan hiç çekinmezlerdi. İstediklerini, ne yapar yapar, elde ederlerdi. Louie'nin ninesi, sağlığında, astığı-astık-kestiği-kestikti. Ne istediye hepsini şirretlikle elde etmişti.

Louie gözünün kuyruğuyla görüyordu: Kız, basamağın alt başında, Hintlilerin arkasında durmuş, onların binmesini bekliyordu.

Louie öyle bir hale gelmişti ki birdenbire öfkelen-di.

— «Han'fendi» dedi, «bur'da benim sözüm geçer. Daha ne güzel yerler var. Lütfen arkaya geçer misiniz?»

Yaşlı kadın, çenesini şöyle bir öne fırlatıp ona sert sert bir baktı. Kıçını kıvrarak yerine adam-akıllı yerleşti.

— «O kızı oturtacağın sen buraya, bilmiyor muyum sanki ben!» dedi. «İdareye şikâyet edeyim de sen gör!»

Louie parladı:

— «Pekâlâ, han'fendi. Siz de inin bir aşağı da isterseniz gidin beni rapor edin. Şirketin sizin gibi daha biralay yolcusu var ama, iyi şöförü pek yok.»

Baktı kız dinliyor, koltukları kabardı.

Yaşlı kadın onun öfkelenişini görüyordu.

— «Gidip seni rapor edeceğim» dedi.

Louise; «E, git rapor et!» diye haykırdı. ««İstersen otobüsten çıkar gidersin ama, buraya oturamazsın. Buraya oturacak yolcunun doktordan raporu var.»

Çıkar yolu göstermiş oluyordu. Kadın bunu kaçırmadı.

— «Niye daha önce söylemedin bunu?» dedi. «Makul kadınımdır ben. Ama, seni gene rapor edeceğim nezaketsizliğinden dolayı.»

Louie, bezgin bir halle: «Pekâlâ, han'fendi, pekâlâ» dedi. «Alışığımdır ben.»

Yaşlı kadın bir sıra arkaya geçti.

Louie içinden: «O koca kulağını dikecek, ağzımdan lakırdı kapacak» diyordu. «Valla, ne halt ederse etsin. Yolcu bulunur ama, şöför kolay kolay bulunmaz.»

Kız şimdi yanına gelmiş, biletini uzatıyordu.

Louie, kendini tutamadı:

— «Âsiler Yatağı'na kadar mı gidiyorsunuz ancak?» dedi.

Kız onun bu üzülmesine karşı gülümsedi.

— «Biliyorum, aktarma yapacağım» dedi.

Louie: «Yeriniz şurası» diye gösterdi.

Aynadan seyrediyordu: Kız oturdu, bacak bacak üstüne attı, eteğini aşağı doğru çekti, para çantasını yanına koydu. Omuzlarını arkaya doğru gerdi, elbisesinin yakasını düzeltti.

Şöförün onu aynadan seyrettiğini, ne yapsa hiçbirini gö-

zünden kaçırmadığını biliyordu. Hep böyle olurdu ya. Biliyordu, öteki kızlar gibi değildi, onda bir başkalık vardı ama, bu neydi, işte onu pek bilmiyordu.

Bir bakıma, hep en iyi yere oturtmaları, öğleleri birinin yemek ısmarlaması, sokakta karşıdan karşıya geçerken birinin koluna girmesi güzel şeydi. Erkekler onunla ilgilenmeden edemiyorlardı. Ama, bunun cansıkıcı tarafı da vardı. Sonunda, onlardan kurtulabilmek için ya dil dökmek, ya çekişmek, ya ağır bir söz söylemek, ya da itişmek zorunda kalıyordu.

Bütün erkekler aynı şeyi istiyorlardı ondan. Bu da öyleydi. Bundan hiç kuşkusu yoktu. Yanılmıyordu da.

Daha küçükken bu ona pek dokunurdu. Kendini suçlu gibi, kötü bir insan gibi görürdü. Şimdi biraz daha büyümüştü, bunu olduğu-gibi karşılıyordu, işin fenninde de oldukça ilerlemişti. Kimi vakit para, elbise falan tırtıklıyordu.

Erkeklerin yanaşma yollarının çoğunu bilirdi. Şu yarım saat içinde Louie'nin neler yapacağını, neler söyleyeceğini sorsanız belki birer birer söyleyebilirdi size. Böyle, önceden bildiği için, birçok cansıkıcı durumları kim vakit önlerdi de.

i Biliyordu: Yaşlı erkekler, sözde, ona yardım etmek isterler, bir okula yazdıracaklarını, tiyatro artisti yapacaklarını söylerlerdi; gençlerin kimisi sözde onunla evlenmek, ya da korumak isterlerdi, pek azı, onunla yatmak istediklerini doğrudan doğruya, açıkça söylerlerdi.

En kolayı buydu, çünkü ozaman ya olur der, ya olmaz der, kesip atardı. Kendisindeki o şey neyse, Tanrı vergisi mi, yoksa kusur mu, herneyse, onu, en çok, çekismeye çarpışmaya yol açtığı için üzüyordu. O ortada oldu mu erkekler birbirleriyle çok kötü kavga ediyorlardı. Av köpekleri gibi birbirlerine giriyorlardı.

«Kadınlar sevse beni hiç olmazsa» dediği oluyordu ama, onlar da sevmiyorlardı. Akıllı kızdı, kadınların kendisini ne-

den sevmediklerini biliyordu ama, bunun önüne geçmek de elinde değildi ki.

Onun istediği birtek şey vardı: Güzel bir şehirde güzel bir evi ,iki çocuğu, bir de evinin merdiveni olsun, okadar; başka bir şey istemiyordu. Güzel giyinir, evine akşam yemeğine misafir çağırırdı. Kocasını olacaktı elbette ama, onun gözünün önüne getiremiyordu, çünkü bu hülyaları kadın dergilerindeki ilânlardan çıkarmıştı, o ilânlarda da hiç erkek resmi bulunmazdı. Yalnız, güzel elbiseler içinde güzel bir kadın, merdivenden aşağı iniyor, yemek odasında misafirler, şamdanlar, siyah bir ağaçtan yemek masası; tertemiz çocuklar, anneleri onları öpüp «İyi geceler!» diyor.

Tek istediği buydu ama, biliyordu ki bunu hiçbir zaman elde edemeyecekti. İçi pek üzgündü.

Öteki kadınları merak ederdi. Yatakta acaba ondan başka türlü müydüler? Göre göre öğrenmişti: Erkekler birçok kadınlara karşı hiç de ona karşı duydukları ilgiyi göstermiyorlardı. Kendisinin cinsî istekleri öyle pek korkunç derecede kuvvetli değildi sürekli de değildi ama, öteki kadınları bilmiyordu ki. Onlar kendisiyle böyle şeyleri hiç konuşmazlardı. Ondan hoşlanmıyorlardı.

Bir kere, aybaşı sancılarında dolayı genç bir doktora gitmişti, adam ona sataşmaya kalkmış, kız çıkışınca da: «Kabahat sizin, dişiliğiniz etrafı sarıyor» demişti. «Nasıl, neden, bilmiyorum ama, öyle. Kimi kadın böyledir. Çok şükür ki bunların sayısı az, yoksa erkekler deli olurdu.»

Ağırbaşlı giyinmeye çalışmıştı ama, bu da pek para etmemişti. Geçer işlerden hiçbirini tutamıyordu. Makinede yazı yazmasını öğrendi ama, hangi yazıhanede çalışmaya başlıyorsa orası birbirine girdi.

Şimdi bir vurgun bulmuştu. Bu iş ona iyi para getiriyordu, üzüntüsü de yoktu. Erkeklerin yaptıkları gizli âlemlerde ortaya çıkıp soyunuyordu. Bir simsar vardı, âlemlere o gön-

deriyordu onu. Kızın bu âlemlerden anladığı falan yoktu, erkekler bunlardan ne zevk alıyorlardı onu da bilmiyordu ama işte öyle bir şey vardı ortada, o da sırtından elbiselerini çıkarmakla elli dolar kazanıyordu; elbiselerini bir yazıhanede eskitmekten daha iyiydi elbette.

Sonra, istekli kadınlar üzerine yazılmış biralay şey de okumuştı; okadar çok okumuştı ki kendisinin onlardan olmadığını artık iyice biliyordu. «Keşke olsaydım» diyeceği geliyordu.

Kimi vakit de, gidip bir «evde» çalışmayı düşünüyordu. Yükünü tutar, sonra köye çekilirdi. Ya bu, ya da parmağının ucunda oynatabileceği yaşlı bir erkekle evlenmek. Hoşuna giden delikanlılar sonunda hep can sıkıyorlardı. Üzerlerine başkasıyla düşüp kalkmasından kuşkuluyorlardı. Ya surat asıyorlardı, ya onu dövmeye kalkıyorlardı, ya da çılgına dönüp kapı dışarı ediyorlardı onu.

Birine kapılmaya bakmıştı ama, hepsi bu biçim sona ermişti. Ama, az-çok paralı yaşlı bir adam... işte o iyiydi. Sonra, bu adama karşı iyi de davranırdı. Adamın parasını, vaktini ziyan etmemeye bakardı.

Topu topu iki kız arkadaşı vardı, bunların ikisi de ogibi evlerde çalışan kızlardandı. Kendisini kıskanmayacak, çekememezlik etmeyecek bir onlar vardı diyebilirdik ama, bunlardan biri o sırada memleket dışındaydı; nerede olduğunu bilmiyordu, askerlerin peşinden gitmişti. Öteki de, ilân işlerinde çalışan bir adamla yaşıyordu, onun çıka-gelmesini istemezdi.

Lorraine'di bu dediğimiz. Bir vakitler birlikte oturmuşlardı. Lorraine erkeklerden pek hoşlanmazdı ama, kadınlara da düşkünlüğü yoktu. Derken, o ilân işlerinde çalışan adama abayı yakmış, arkadaşına: «Sen bur'dan git, birdaha da görünme» demişti. Bunu söylerken, bütün olup biteni de anlatmıştı:

Bir «evde» çalışıyormuş, bu adam ona tutulmuş. Meğerse Lorraine'de belsoğukluğu varmış, daha belirtisini falan görme-

den, adama aşılarmış. Adam sinirli cinsindenmiş, âmirine tokat atmış, işinden olmuş, gelmiş Loraine'e yanıp yakılmış. Loraine de bir bakıma kendini sorumlu görmüş, adamı yanına almış, kendi parasıyla ona bakmış, bir yandan da ikisi beraber tedavi görmüşler. Yeni tedavi usulü bulunmadan önceymiş bu, hayli zorluk çekmişler.

Derken, adam uyku hapına alışıyor, tiryakisi oluyor. Loraine gelip bakarmış: dostu kendinden geçmiş, ölü gibi yatıyor. O haplardan almadıkça keyfi yerine gelmezmiş, huysuzluk eder dururmuş. Gittikçe de daha çok almaya başlamış. Loraine onun iki kere midesini yıkatmak zorunda kalmış.

Loraine gerçekten iyi kızdı. Temizleninceye kadar o evde çalışamıyordu, bu yüzden çok sıkıntıya düşmüştü. Tanıdığı birine de hastalık aşılarmak istemezdi ama, doktor, kira, yiyecek için para bulmak zorundaydı. Bunun için, Glendale sokaklarını arşınlamaya başlıyor ama, kendini hiç de iyi bulmuyor.

Derken, üstüne üstelik, adama bir kıskançlık geliyor, kızın çalışmasını istemiyor. Ama, kendisi de boştaymış, olsun.

Bu iş artık bir sona ermişti belki; öyle olduysa iyi olurdu. Loraine'yle bizim kız gene birlikte otururlardı. İkisi bir arada ne güzel geçinip gitmişlerdi! Günler hep eğlence, şöyle iyi, ağırbaşlı cinsinden eğlence içinde geçmişti.

Chicago'da üst üste biralay kurul toplantıları olmuştu, kız şimdi oradaki âlemlerden dönüyordu. Epey para kazanmıştı. İdareli davranmak için, Los Angeles'e otobüsten otobüse aktarma ederek gidecekti.

Bir ara başını dinlemek istiyordu. Loraine'den çoktandır haber alamamıştı. Loraine en son mektubunda: «Benimki gelen mektupları okuyor, bana birdaha yazma» demişti.

Son yolcular da kapıdan çıkıp geliyorlar, otobüse biniyorlardı.

Louie ayak ayak üstüne atmıştı. Bu kızın yanında biraz çekingenliği tutmuştu.

— «Los Angeles'e gidiyorsunuz ha?» dedi. «Orada mı oturuyorsunuz?»

— «Çoğu vakit.»

Louie: «İnsanlara bakıp nasıl bir kimse olduklarını anlamak hoşuma gider benim» dedi. «Benim gibi bir adam çok insan görür çünkü.»

Otobüsün motoru tatlı tatlı soluk alıyordu. Yaşlı kadın gözlerini Louie'ye dikmişti. Louie onu aynadan görüyordu. Kadın şirkete mektup yazacaktı belki de.

Louie içinden: «Valla, şirketin de canı cehenneme!» diyordu.

Nasıl olsa bir iş bulurdu. Hoş, şirket de kocakarılının mektuplarını pek umursamazdı ya.

Arkasına dönüp otobüsün içine şöyle baştan aşağı bir göz gezdirdi. O iki Hintli el ele tutuşmuşlardı galiba. Çinli «Time»i da, «Newsweek»i de açıp kucağına koymuş, birinin yazdığını ötekiyle karşılaştırıyordu. Başlı dergilerden birbirine gidiyordu, bir ötekine. Burnunun üstünde, iki kaşının arasında da, şaşır kalmış gibi, bir kırıksık peyda olmuştu.

Otobüslerin kalkması için işaret veren adam Louie'ye el etti.

Louie kapıyı kapayan kolu çekti. Vitesi geriye taktı, arabayı çimento yoldan biraz yukarı aldı, sonra gayet usturuplu bir döndü, öyleki ön tamponlar kuzeye bakan duvarları bir parmak kala sıyırdı geçti. Arkasından, vitesi bire taktı, gene usturuplu bir kıvrışla, duvara bir parmak kala kurtardı.

Yola çıkarken durdu, baktı ki yol serbest, arabayı bir döndürüş döndürdü, araba onu aldı yolun öbür yanına kadar götürdü. Usta bir şöfördü Louie, künyesi tertemizdi.

Otobüs San Ysidro'nun anayolundan aşağı indi, dış mahallelere çıktı, şosaya vurdu.

Gökyüzü, güneş yıkanmış tertemizdi. Renkler pek keskindi. Hendeklerden ağzına kadar su gidiyordu. Kimi yerde, hendekler tıkanmış, sular yola kadar yayılmıştı. Otobüs bu sulara büyük bir hışırtyla dalıyor, Louie elinde dümenin sarsıldığını duyuyordu.

Kırlarda otlar yağmurun hızından yatmıştı ama, güneşin sıcaklığı o gür otları diriltiyordu. Yüksek yerlerdeki otlar doğrulmaya başlamıştı.

Louie aynadan gene kıza bir göz attı. Kız onun gene başının arka tarafına bakıyordu ama, bir şey dürtmüş gibi, birden başın ıarkaya doğru kaldırdı, gözlerinin içine baktı. Kızın o, içi kara kara çizgili gözleri, o düzgün, biçimli burnu, boyayla toparlanmış ağzı Louie'nin kafasının içine birdaha hiç çıkmamacasına işledi. Kız onun gözlerinin içine bakarken, pek keyifli gülümsüyor.

Louie farkındaydı: Boğazı sıkışıyor, göğsünden yukarı doğru bir sıkıntı yükseliyordu. İçinden: «Çıldırıdım galiba» diyordu. Bilirdi çekingendi ama, çokluk «Çekingeni değilimdir ben» diye kendini kandırırdı. Şimdiyse, onaltı yaşında bir çocuğa dönmüştü.

Gözleri bir yola, bir aynaya gidiyordu. Yanaklarının kızardığını da görür gibi oluyordu.

— «Nedir bu allahaşkına?» diyordu kendi kendine. «Bir sırfıntıya abayı mı yakacağım?»

Kendini kurtarabilmek için bir şey arayarak kıza daha dikkatle baktı. Ozaman, kızın çenекemiklerinin iki yanında hayli derin birer forsepsi izi gördü.

Bunun üzerine, biraz rahatladı. Kız onun bu forsepsi izlerini gördüğünü bilse artık pek böyle böbürlenemezdi.

Yetmiş kilometre. Bu sayı Louie'nin kafasının içinde dönüp duruyordu. Yetmiş kilometre sonra kız inecekti. Louie

vaktini boşuna geçirmemeliydi. Şu kahpeciği oltaya geçirmek istiyorsa bir dakika bile kaybetmemeye bakmalıydı.

Konuşmaya çalışınca sesi pek boğuk çıktı.

Kız onun arkasından öne doğru uzandı.

— «İşitmiyorum» dedi.

Louie öksürdü.

— «Yağmurdan sonra kırlar pek güzelleşmiş diyorum.»

— «Ya, öyle.»

Louie gene o eski laf açma usulüne dönmeyi denedi. Aynaya baktı: Kız hâlâ ona doğru uzanık duruyordu.

Louie: «Dediğim gibi» diye başladı, «herkesin nasıl bir kimse olduğunu kestirmeye çalışırım. Siz filim çevirmişsiniz, ya da tiyatrodan oynamışsınız diyebilirim.»

— «Hayır» dedi kız. «Öyle dersiniz yanılırsınız.»

— «Operetlerde çalışmıyor musunuz?»

— «Yo.»

— «Peki, bir yerde çalışıyor musunuz?»

Kız kahkahayla güldü. Gülünce de yüzü pek hoş bir hal aldı. Yalnız, Louie'nin gözüne çarpmıştı: Üstteki ön dişlerinden biri çarpıktı. Yanındakinin üzerine binmişti.

Kızın kahkahası yarım kaldı, üst dudağı dişi örttü.

Louie içinden: «Kendi de farkında» diyordu.

Karşısındakinin nasıl bir kimse olduğunu kestirmekte kız onu geçmişti. Onun ne söyleyeceğini biliyordu. Daha önce çok görmüştü böylelerini. Biliyordu: Bu adam onun nerede oturduğunu öğrenmek isteyecekti. Telefon numarasını soracaktı. Bunu bilmeyecek ne vardı!

Bir yerde oturmuyordu ki. Loraine'de bir sandığı kalmıştı, içinde birkaç kitap vardı — «Kaptan Hornblower», bir «Beethoven'in Hayatı», birkaç tane de Saroyan'ın kâğıt kapaklı hikâye kitabı — birkaç tane de ters-yüz edilecek eski gece elbisesi.

Louie'nin sıkıntılar geçirdiğini anlamıştı. Erkeklerin

hoynundan yukarı doğru yürüyen o kızartıyı, sesleri boğuklaşıp konuşmalarını bilirdi. Louie'nin, aynadan, otobüsün arkasına doğru korka korka baktığını da gördü.

Hintliler birbirlerine hafifçe gülümsüyorlardı. Çinli, başını kaldırmış havaya bakıyor, okuduklarında birbirini tutmayan şeylere akıl erdirmeye çalışıyordu. Arka sırada bir Yunanlı bir İtalyan cıgarasını çakıyla ikiye böldü. Yarısını ağzına aldı, yarısını da ön cebine koydu.

Yaşlı kadın Louie'ye ifrit oluyordu. Keskin bakışlarını Louie'nin başının arkasına dikmişti, öfkeden çenesi atıyordu, dudakları da, gerilmekten, bembeyaz kesilmişti.

Kız gene öne doğru uzandı.

— «Size vakit kazandırayım» dedi. «Dişçinin yanında çalışıyorum ben. Bilirsiniz dişçi muayenahanelerinde birtakım işler vardır, onları yapıyorum.»

Bu masalı sık sık kullanırdı. Ama, neden, bilmiyordu. Belki, bunu söyleyince konuşma kesiliyor, karşısındaki artık bir şey sormuyor da ondan. Dişçiden bahsetmek kimsenin hoşuna gitmiyordu.

Louie bunu sineye çekti.

Otobüs bir demiryolu geçidine gelmişti. Louie hemen hava firenine el attı, otobüsü durdurdu. Sonra, bırakınca firenler fısladı. Louie vitesi yükseltti, yeniden tam hızla yola koyuldu.

İşin gittikçe bozulduğunu seziyordu. Kocakarı ner'deyse çingar çıkaracaktı. Louie'nin elinde artık yetmiş kilometre falan kalmamıştı. Kocakarı da işe burnunu soktu mu, bitti demekti. Kalan vakitten elinden geldiği kadar faydalanmak istiyordu ama, onun usulüne göre daha erkendi. Hiç olmazsa yarım saat geçsin isterdi. Ama, kocakarı onu çabuk davranmaya zorlayacaktı.

— «Ben ara-sıra Los Angeles'e giderim» dedi. «Sizi

ner'den arayım, belki... şey... birlikte yemek yeriz, operete gideriz?)/(

Kız bunu ahabapça karşıladı. Hiç de bayağı bir kadına, fındıkçı bir kıza benzemiyordu.

— «Bilmem ki» dedi. «Henüz bir yerim yok. Memleket-te değildim çünkü. En kısa zamanda bir daire tutmak istiyorum.»

Louie: «Ama, çalıştığınız yer var ya» dedi. «Oraya telefon edebilirim sanıyorum.»

Yaşlı kadın yerinde kımıldanıp duruyordu. Ön sıradan sepetledi diye Louie'ye ifrit oluyordu.

Kız: «Hayır» dedi. «Şimdilik hiçbir yerde çalışmıyorum. Gider gitmez iş bulacağım elbet, bizim meslekte nasıl olsa bir yer bulunur çünkü.»

Louie: «Atlatmıyorsunuz ya?» diye sordu.

— «Yo.»

— «E, iş bulunca bana bir telefon edersiniz belki.»

— «Belki.»

— «Los Angeles'te bir tanıdığım olsun isterim çünkü.»

İşte ozaman bir haykırış yükseldi, bileyitaşından çıkan ses gibi cırlak bir haykırış.

— «Yolcularlan konuşmak yasaktır! Sen önüne, yola bak!»

Yaşlı kadın, sonra, yolculara döndü:

— «Bu şöför hepimizin hayatını tehlikeye koyuyor. Önüne bakmayacak olursa durdurtacağım otobüsü.»

Louie aynaya baktı, kızla göz göze geldi. Dudaklarıyla: «Allah belâsını versin bu kadidi çıkmış kocakarının!» diye söylendi.

Kız gülümsedi, parmaklarını dudaklarına götürdü. Bir bakıma sevinmişti, bir bakıma da üzülmüştü. Şu adamla ergeç başının belâya gireceğini biliyordu ama, onun birçok bakımlardan iyi bir adam olduğunu da anlamıştı; hiç olmazsa

bir yere kadar istediği gibi elinde oynatabilirdi onu. Yüzünün kızarmasından anlamıştı, ağır bir şey söylerse yola getirebilirdi.

Ama, bitmişti artık, bunu Louie de biliyordu. Kız hiç de kendisi yüzünden kavga çıkmasını istemezdi.

Louie ne yapacaksa yolda yapabiliirdi. Bunu çok iyi biliyordu. Otobüs durağa geldi mi yolcular ellerinden geldiği kadar çabuk inmeye bakarlardı. Onun için, Louie fırsatı kaçırmıştı artık. Âsiler Yatağı'na gelince ancak kızın inmesine, bir de şu başbelâsı böreklerin indirilmesine yetecek kadar bir zaman durabilirdi.

Dümenin üzerine abandı. Kız da ellerini kucağına koymuştu, başını kaldırıp aynaya hiç bakmıyordu.

Ondan daha ne güzel kızlar vardı! Hele çenesindeki forsepsi yaraları ne çirkindi! Adama ürpertiler veriyordu. Saçlarını uzatıp öne doğru getirmesi bundandı. Bu suratla hiçbir kız saçlarını yukarı toplayamazdı ki. Louie yukarı toplanmış saçları severdi. Sonra, aman Allah! yatakta uyanıp bu yara izlerini görüyorsun! Dünyada domuz doluydu, Louie cnlardan istediğini elde ederdi.

Ama, gene de içinde bir sızı vardı; göğsünün, karnının ortasına bir ağırlık çökmüştü. Ne yaptıysa para etmedi, bu ağırlığı söküp atamadı oradan. Bu kızı elde etmek istediği kadar hiçbir kızı istememişti. Sonra, bambaşka bir istekti bu.

İçinde kuru, pürtüklü bir duygu vardı: bir şey kaybetmiş olma duygusu. Kızın adını bile bilmiyordu, bundan sonra da cununla artık hiç tanışmayacaktı.

San Ysidro'ya dönünce Edgar'ın merakla üzerine diki-lecek gözlerini görür gibi oluyordu. Edgar'a yalan mı atacaktı acaba?

Koca koca tekerlekler yolda türkü çağıra çağıra gidi-lardı; yüksek perdeden, çın-çın öten türkü Motor da güm-bürtülü bir atışla işliyordu.

Gökte koca koca, yağmur yüklü, küme küme bulutlar vardı: ortaları kurum gibi kapkara, kenarları bembeyaz, pırıl-pırıl. Şimdi bunlardan biri güneşin üzerine doğru geliyordu. Daha şimdiden, bu bulutun gölgesi, ileride, yolun üzerine düşmüştü, koşa koşa otobüse doğru geliyordu.

Daha ileride, yolun öbür başında, yüksek, yeşil bir yığın gibi, meşe ağaçları görünmüştü. Âsiler Yatağı'ndaki meşelerdi bunlar.

Louie bunu görünce içini bir üzüntü bürüdü.

Otobüs yoldan içeri sapınca Juan koştı geldi.

— «Ne getirdin bize?» diye sordu.

Louie: «Bir yolcuylan birsürü de börek,» dedi.

Yerinden kalktı, dönüp kızın bavulunu aldı. Sonra, yere indi, kollarını açtı, kız ellerini onun kollarına dayayarak atladı. Yemek salonuna doğru gittiler.

Kız: «Esenkalın!» dedi.

Louie: «Güle güle» dedi.

Sonra, durdu, kızın o ufacık kalçalarını yukarı, aşağı oynata oynata, kapıdan içeri girişini seyretti.

Juan'la Ergenlikli börek sandığını otobüsün tepesinden indirmişlerdi. Louie yeniden çıktı yerine oturdu.

Juan: «Hadi gülegüle» dedi.

Kadın geçmiş öndeki yere oturmuştu.

Louie kolu çekip kapıyı kapadı. Arabayı vitesine verdi, kalktı. Otobüs tam hızını alıp tekerlekler yolda ötmeye başlayınca, aynaya baktı. Kadının yüzünde pek alçakça, böbürlenir gibi bir hal vardı.

Louie içinden: «Sen berbat ettin işi!» diye söylendi. «Ah! sen berbat ettin!»

Kadın başını kaldırdı, aynada göz göze geldiler. Louie mahsus belli edecek biçimde dudaklarını kıpırdatarak: «Hay körolasıca kocakarı!» der gibi yaptı.

Baktı: Kadının dudakları gerilmiş, bembeyaz olmuştu. Onun ne dediğini anlamıştı kadın.

Yol otobüsün iki yanından türkü çağıra çağıra geçiyordu.

XII

JUAN'LA Ergenlikli, Mahoiley Ana'nın ev işi börekleri dolu sandığı yemek salonunun kapısının yanına getirdiler, yere koydular. İkisi de durup o sarışın kızı kapıdan içeri girişini seyrettiler. Ergenlikli alçak perdeden dalgali bir ısıklık çaldı. Avuçlarını birden ter bastı. Juan'ın gözleri kısılmış, kısılmış, kirpiklerinin arasından ancak ufacık bir pırıltı görünür olmuştu. Dudaklarını sinirli sinirli, çabucak bir yaladı.

— «Şimdi senin aklından ne geçiyor biliyorum ben» dedi. «Biraz çıkıp şöyle bir dolaşmak, gidip bir ağacın dibinde bacağına kaldırmak istiyorsun, değil mi?»

Ergenli: «Yandım!» dedi. «Hü-ü-ü!»

Juan: «Ya!» dedi.

Eğildi, sandığın mandalını çevirdi, menteşeli tarafı kaldırdı.

— «Bahse girerim, Kit» dedi.

Ergenlikli: «Nedir o?» diye sordu.

Juan: «Bahse girerim» dedi, «bire iki bahse girerim ki senin şimdi aklından şöyle bir şey geçiyor: İki haftadır izin almadım, diyeceksin; bugün izin alıp benimle beraber San Ysidro'ya gelmek isteyeceksin. Belki faydan da olur, otobüs gene bozulursa.»

Ergenlikli'nin sivilcelerini etrafı kızarmaya başladı. Gözlerini korka korka yukarı dikip Juan'a baktı. Juan'ın gözlerinde öyle zehirsiz bir alay vardı ki korkusu geçti.

İçinden: «Vay canına! İşte adam diye buna derler!» di-yordu. «Dünyada gider de başkasının yanında çalışır mıyım!»

— «E...» dedi, duraladı.

Erkek bir adamla konuştuğunu hissediyordu. Adamın içinden geçeni biliyordu şu Juan. Yanından bir hatun kişi ge-çerken adamın neler duyduğunu biliyordu şu Juan.

Gene: E...» dedi.

Juan: «E...» diye onun taklidini yaptı. «benzini kim ve-recek, lastiklere kim bakacak, öyle mi?»

Ergenlikli: «Kim yapıyordu bunları eskiden?» diye sor-du.

— «Hiç kimse» dedi Juan. «Arabalığa bir levha asıyor-duk «Tamirat dolayısıyla kapalıdır» diye. Benzini Alice ve-rir.

Ergenlikli'nin omzuna bir tokat indirdi.

Oğlan içinden: «Ne herif!» diyordu «Ne herif!»

Börekler ufak ufak tepsi gibi bölmelerin içinde pişiril-mişti, herbiri birbirinden kolayca ayrılabilirdi. Onikilik sı-ralardan dört tane vardı... yani kırksekiz börek.

Juan: «Dur bakayım» dedi. «Ahudutlulardan altı tane alalım, limonlulardan dört tane, üzümlülerden dört, yanık kaymaklılardan da iki tane.»

Bunları söylerken börekleri çekip alıyor, sandığın üzeri-ne koyuyordu.

— «Al bunları götür içeri, Er... şey yâni, Kit» dedi.

Ergenlikli iki eline birer tane alarak yemek salonundan içeri girdi. Sarışın kız, bir iskemleye oturmuş, kahve içiyor-du. Oğlan onun yüzünü göremiyordu ama, ondaki şu, elektrik midir nedir, herneyse, işte onu hissediyordu. Börekleri tez-gâhın üzerine koydu.

Yeniden dışarı çıkmak üzere geri dönerken içerisini kap-layan sessizliği farkettili.

Pritchard'la o yaşlı aksi adam, bir de şu Horton denen

genç adam kendilerinden geçmişlerdi. Gözleri önlerinden kalkıp kızı şöyle bir yalıyor, sonra yana kayıyordu.

Mildred'le annesi tezgâhın arkasındaki küme küme kutularda gözlerini dikmiş, öyle, bakıyorlardı. Alice or'da yoktu. Norma sarışın kızın önünde, elindeki bezle, tezgâhın üzerini siliyordu.

— «Çörek ister misiniz?» diye sordu.

Ergenlikli durdu. Sarışın kızın sesini duymak istiyordu.

Kız: «Evet, fena olmaz» dedi.

Boğazdan gelen bir sesi vardı. Bunun üzerine, Ergenlikli'nin içi kısılr gibi oldu. Biriki börek daha alıp getirmeye dışarı seğırtti.

Juan: «Çabuk ol» dedi. «San Juan'a gidinceye kadar bol bol bakarsın kıza. Yo, arabayı sen kullanacaksın o başka.»

Ergenlikli börekleri içeri çabuk çabuk taşıdı. Onaltı börek almışlardı, otuziki tanesi kalıyordu. Juan sandığın kapağını kapadı, mandalı çevirdi.

Ergenlikli son gelişinde Juan'a yardım etti, börek sandığını beraberce «Sevgili»nin, yâni otobüsün o kocaman kapı-kara gövdesinden içeri sürdüler.

«Sevgili» hazırды artık. Yola çıkmaya hazırды. Juan, geri geri çekilip şöyle bir baktı otobüse: Tazı otobüsü falan değildi ama, hiç de fena değildi. Pencerelelerin kenarlarında, alüminyum boyanın üzerinde biriki pas belirmişti. Bunlara bir dokunması lâzımgelcekti. Sonra, tekerlek kapaklarına da yeniden bir tabaka sürmek isterdi.

Ergenlikli'ye: «Gel gidelim» dedi. Kapa arabalığın kapılarını. Kapıya asacağın levha radyatör hortumu bileziklerinin altındaki sıraların arasındadır. Çabuk ol biraz, eğer elbise değışeceksen.»

Ergenlikli arabalığın kapısına doğru fırladı.

Juan şöyle bir dikleştı, kollarını iki yanına doğru kaldırarak, yemek salonuna doğru yürüdü.

Pritchard sağ bacağını sol bacağının üstüne atmıştı, ayağının havada kalan başparmağı içten içe sarsıntılarla, damar gibi atıyordu.

Sarışın kız içeri girerken Pritchard onun yüzüne iyice bir bakmıştı, şimdi içinde tatlı bir heyecan vardı. Yanız, aklı da bir şeye takılıp kalmıştı.

— «Bu kızı bir yerde görmüşlüğüm var ama, nerede?» diyordu.

Belki fabrikalardan birinde çalışmıştı; belki de daktiloydu, bir arkadaşının yazıhanesinde görmüştü. Ama, muhakkak görmüştü. Bunu gayet iyi biliyordu.

«Ben bir gördüğümü birdaha hiç unutmam» derdi ama, işin doğrusu, pek ender hatırlardı. Alışveriş yapmayı düşünmediği bir kimsenin yüzüne hiç dikkatli bakmazdı.

Kızı hatırlar gibi olunca içinde suçtan ileri gelen bir his duymuştu ki bunu merak ediyordu. Nerede görmüş olabilir-di bu kızı?

Karısı onun sallanan ayağına gizliden gizliye bakıyordu.

Ernest Horton gözlerini açıktan açığa kızın bacaklarına dikmişti.

Norma kızıdan hoşlanmıştı. Bir bakıma Norma da Lorraine'ye benzerdi. Kimseyi sevmezdi — vallahi, «kimseyi» dedikse, bir kişi bunun dışında kalıyordu elbet — onun için, birinden hoşlanırsa ne kaybeder, ne ziyan ederdi yani? Sonra, hoş bir kızdı bu. Konuşması nazik, terbiyeli bir kızdı.

İşin doğrusunu isterseniz, kız da Norma'dan hoşlanmıştı, onun kendisinden hoşlanabileceğini sezmışti çünkü.

Tazi otobüsü gelmeden tam biraz önce Alice, Norma'ya: «Tezgâha sen bakıver ,olmaz mı?» demişti. «Ben şimdi geliyorum.»

Derken, otobüs gelmiş, bu sarışın kız gelmiş, Norma kahveye dalmış, bir şey düşünememişti. Ama, şimdi, kafasın-

da bir şimşek çakar gibi olmuştu. Bunun üzerine içini soğuk bir dalga, gönül bulantısı gibi bir şey kaplamıştı. Neler olup bittiğini sanki gözleriyle görür gibi biliyordu.

Anlamıştı, anladığı içinde, kafasını alt-üst eden öfke arasında birtakım hesaplar kurmaya başlamıştı. Ufak kâğıt paralardan meydana gelen o küçük tomar. İş buluncaya kadar bunları harcayabilirdi. Nasıl olsa bir gün gidecekti. Niye hemen şimdi gitmesindi?

Tezgâhın arkasındaki gözlerin altında dolaplar vardı, cınları açtı, börekleri içeri sürdü. Yalnız, herbirinden birer taneyi alıkoymuştu: Bir ahudutlu, bir üzümü, bir limonlu, bir de yanık kaymaklı. Bunları tezgâhın üzerine dizdi kokularından baygınlıklar geçirmeye başladı. Ne yapacağını daha pek iyi bilmiyordu.

Juan kapıdan girdi durup gözlerini sarışın kızın, arkadan, başına doğru dikti.

Norma: «Tezgâha bir dak'ka siz bakar mısınız, Bay Chicoy?» dedi.

Juan: «Alice ner'de?» diye sordu.

— «Bilmem» dedi Norma.

Kafasının içinde Alice'i görür gibi oluyordu. Alice'in gözleri iyi görmezdi. Şimdi mektubu alıp pencerenin önüne gitmiş, aydınlıkta okuyordu besbelli. Sahiden ilgilendiğinden değil; iş olsun diye, şöyle bir merak kabilinden. Yana doğru eğilip ışığa uzanır, saç gözlerinin önüne düşünce eliyle arkaya atardı, parmakları titreye, titreye, mektubun yapraklarını çevirirdi.

Norma baştan aşağı bir ürperdi. Gözünün önüne getirdi: Birdenbire kapıyı açıp içeri giriyor, Alice'in elinden mektubu kapıyor. Bunu düşünürken parmakları kasıldı. Alice'in derisi tırnaklarına değer gibi oldu. Alice'in suratına pençesini atmış, gözlerini, o korkunç, ıslak, sulu gözlerini tırnaklarıyla yırtıyordu. Alice arka-üstü yuvarlanıyor, Norma onun üze-

rine kapanıyor o koca yumuşak karnın üzerine dizlerini dayıyor kadının suratını tırmalıyor, çiziklerden kanlar akıyor.

Juan, Norma'ya baktı:

— «Ne var?» dedi. «Gönlün mü bulanıyor?»

— «Evet» dedi Norma.

«Çabuk çekil git, kusacaksan buraya kusma.»

Norma tezgâhın yanından sıyrılarak çıktı, yatak odasının kapısını usulca açtı. Kendi odasının kapısı aralıktı. Arkasından kapıyı kapadı, odasına doğru yavaş yavaş yürüdü.

Şimdi baştan aşağı buz kesilmiş, tir-tir titriyordu.

Odasının kapısını usulca açtı. İşte or'daydı Alice! Pencerenin önünde durmuş. Norma'nın Clark Gable'a yazdığı mektuba gözlerini yaklaştırmış, okumaya çalışıyor, bir yandan da saçlarını ikide-bir eliyle yana atıyordu.

Alice saçını birdaha yana attı, başını kaldırıp baktı, kapının ağzında Norma'yı gördü. Ağzı açılmış, yüzünü bir hırs bürümüştü, bu halini değiştiremedi, gene öyle kaldı.

Norma odadan içeri bir adım attı. Çenesini öyle bir ileri fırlattı ki ağzının iki yanı gerildi.

Alice, aptal aptal, mektubu ona doğru uzattı.

Norma mektubu aldı, güzelce katladı, koynundan içeri soktu. Sonra, dolaba doğru gitti, altından bavulunu çıkardı. Anahtarını koynundaki iğneden çözüp çıkardı, bavulu açtı. Harıl harıl toplanmaya başladı. Dolabın gözlerini bavula boğalttı, yığının üzerine yumruğuyla bastırdı. Elbise dolabından üç elbiseyle yakası tavşan kürklü mantosunu çıkardı, mantoyu yatağın üzerine serdi, elbiseleri askılara geçirdi, onları da bavula soktu.

Alice olduğu yerde kalakalmış, kıpırdayamıyordu. Gözlerini Norma'dan hiç ayırmıyor, kız gidip geldikçe başını sağa, sola döndürüyordu.

Norma'nın içinden sessiz bir haykırış: üstünlük kazanmadan dolayı sevinç haykırışı koptu. Üste çıkmıştı. İtile-ka-

kıla sürdüğü bir hayattan sonra, üste çıkmıştı. Hiç konuşmuyordu. Koltukları kabarıyordu artık. Bir lâkırdı etmedi, etmeyecekti de.

İki çift ayakkabıyı da bavula attı, kapağını sıkı sıkı kapattı, kitledi.

Alice: «Hemen mi gidiyorsun?» diye sordu.

Norma gene hiçbir şey söylemedi. Üstünlüğünü bozmak istemiyordu. Ne olursa olsun, bozmayacaktı.

Alice: «Kötülükle yapmadım» dedi.

Norma başını kaldırıp bakmadı bile.

Alice, sıkıla sıkıla: «Kimseye söylemezsen iyi edersin» dedi, «yoksa karışmam bak.»

Norma gene bir şey söylemedi. Yatağa doğru gitti, tavşan kürkü yakalı siyah mantosunu aldı. Sonra, bavulunu da yakaladığı gibi odadan dışarı çıktı. Soluğu burnundan ıslık gibi çıkıyordu.

İçeri yemek tezgâhının arkasındaki kapıdan girdi, yazar - kasanın düğmesini çevirdi, içinden bir beşlikle, dört teklik, bir yarım, iki de çeyrek olmak üzere, on dolar aldı. Paraları siyah mantosunun yan cebine attı. O incecik dudakları sert bir çizgi olmuştu.

— «N'oluyor?» dedi Juan.

Norma: «Ben de geliyorum sizlen San Ysidro'ya» dedi.

Juan: «Alice'e yardım edeceksin sen» dedi. «Tek başına kalamaz burada.»

Norma: «İşi bıraktım ben» dedi.

Tezgâhın arkasından çıkarken gözüne çarptı: Sarışın kız ona öyle bakıyordu.

Norma kapıdan dışarı çıktı, elinde bavulu, otobüse bindi, arkaya yakın bir yere oturdu. Bavulunu diklemesine, yanına koydu. Kendi de pek dimdik oturuyordu.

O kapıdan çıkarken Juan da arkasından baktı, sonra omuz silkti.

— «Ne oldu acaba?» diye, ortaya sordu.

Ernest Horton kaşlarını çatmıştı. Alice Chicoy'dan hiç hoşlanmamıştı.

— «Nezaman kalkıyoruz?» diye sordu.

Juan: «On-otuz» dedi. «Onu on geçiyor daha.»

Pritchard'lara bir göz attı.

— «Bana bakın» dedi. «Giyinmeye gidiyorum ben. İçimizden kim kahve falan isterse gelsin buraya kendi alsın.»

Yatak odasından geçti. Arkasındaki tulumun askılarını omuzlarından sıyırdı, paçaları ayakkaplarının üzerine indi. İnce mavi çizgili donu vardı. Mavi fanila gömleğini başından aşağı geçirdi, ayağındaki ince ayakkapları fırlatıp attı, tulumunun paçalarından sıyrılıp çıktı. Ayakkaplarını, çoraplarını, tulumunu bir yığın halinde yerde bıraktı. Vücudu sertti, esmerdi ama, esmerliği güneşten yanmaktan değildi, dedelerinden geliyordu.

Banyoya gitti, kapıya vurdu.

Alice suyu çekti, kapıyı açtı. Yüzünü birdaha yıkamış, yanağına bir perçem ıslak saç yapıştırmıştı. Ağzı gevşeyip sarkmış, gözleri şişmiş, kıpkırmızı kesilmişti.

Juan: «N'oluyor?» diye sordu. «Gene dünyayı kendine zehir ediyorsun, değil mi?»

Alice: «Dişim ağrıyor» dedi. «Dayanamıyorum. Şurası sanki oyuluyor.»

Juan: «Norma'ya ne oldu?» diye sordu.

Alice: «Bırak gitsin» dedi. «Biliyordum zaten bir gün olup yakalayacağımı.»

— «Peki, ne yapmış?»

— «Eli biraz uzun.»

— «Ne çalmış?»

— «Hani bana yılbaşında bir şişe Bellodgia getirmiştin ya? Ortadan kaybolmuştu. Bir arayım dedim. Bavulunda

buldum. Tam o sırada içeri girdi, şirretliğe kalktı, ben de kovdum onu bur'dan.»

Juan'ın gözleri kısıldı. Karısının söylediği yalandı, bunu biliyordu ama, işin doğrusunu öğrenmeye de pek niyeti yoktu. Kadın kavgalarını hiç umursamazdı.

Banyoya girdi, perdeyi çekti.

— «Sabahtan beri aksiliğin üzerinde senin» diyordu. «N'oluyorsun yani?»

Alice: «Valla, günüm yaklaştı da» dedi. «Sonra, bir de bu dışağrısı.»

Juan karısının bu söylediklerinden ilkinin yalan olduğunu pek iyi biliyordu ama, ikincisinin yalan olabileceğinden ancak kuşkulandırmakla kalıyordu.

— «Biz gittikten sonra bir kadeh bir şey içiver» dedi. «İkisine de iyi gelir.»

Alice sevindi. Kocasının bunu söylemesini bekliyordu.

Juan: «Herşeye sen bakacaksın» dedi. «Ergenlikli bugün benlen geliyor.»

Alice'nin içini bir heyecan bürüdü. Oh! tek başına kalacaktı demek! Yalnız, istediğinin de bu olduğunu Juan'a belli etmekten çekiniyordu.

— «Ergenlikli neye gidiyor?» diye sordu.

— «San Ysidro'dan alacağı şeyler varmış. Bana bak, bugün burasını kapatsak ya? Sen de San Juan'a dışıye gidersin.»

Alice: «Olmaz» dedi. «Doğru değil. San Ysidro'ya yarın, ya da öbür gün giderim ben. Lokantayı kapatmak doğru olmaz.»

Juan: «Pekâlâ» dedi. «Senin dışın ağrıyor, benim değil.» Suyu açtı. Sonra, perdeden başını uzattı.

— «Sen git de yolculara bakıver.»

Alice yemek salonuna girdiği sırada Ernest Horton sarışın kıza yanaşmıştı.

— «Bize birer fincan kahve» dedi.

Sonra kıza döndü:

— «Yoksa, kakao mu istersiniz?»

Kız: «Yo, kahve» dedi. «Kakao şişmanlatıyor beni.»

Ernest kızla işi hayli ilerletmişti. Adını sormuş, kız da Camille Oaks demişti ama, değildi elbet. Duvarda Camel cıgarası ilânı vardı — resimde göğüsleri balon gibi bir başka sarışın — pencereden de bir ağaç görüyordu; bu ikisini — «Camel»le «oak» (meşe) kelimelerini birleştirerek o anda birden uyduvermişti. Ama, şim'den sonra Camille Oaks'tu adı, o yolculukta hiç olmazsa.

Ernest: «Ben bu adı geçenlerde bir yerde okudum» dedi.

Şeker kabını nazık bir tavırla kızın önüne sürdü.

Pritchard'ın ayağı ufak ufak sarsıntılarla oynuyordu, karısı da buna bakıyordu. Onun bir şeye kızmakta olduğunu anlamıştı ama, neye kızdığını bilemiyordu. Bugibi şeyler pek basından geçmemişti. Onun kadın ahbabları kocasının, böyle, ayağını titretecek cinsten değildi. Sonra, kendi çevresinin dışında kocasının ayrı bir hayatı olduğundan hiç haberi yoktu.

Pritchard ayağını indirdi, kalktı, tezgâha doğru gitti.

Ernest'e: «Oakes cinayeti dâvasını hatırladınız galiba» dedi. «Bana sorarsanız bu hanım kız ne öldürülmüştür, ne de öldürmüştür.»

Gevrek gevrek bir güldü. Sonra, Alice'e döndü:

— «Biraz daha kahve.»

Kızı, sağ gözüünü parmağıyla yana doğru çekerek ona baktı. Babasının sesinde şimdiye kadar hiç duymadığı bir başkalık vardı. Biraz böbürlenir gibi konuşuyordu. «A» ları uzata uzata konuşuyor, sözlerine yapmacık bir resmiyet veriyordu.

Kızı pek yadırgadı bunu. Sarışın kıyı şöyle bir süzünce,

işi birdenbire anladı. Babası Camille Oaks'a karşı ilgisiz kalmamıştı. Onunla oynaslık ediyordu... babaca bir oynaslık. Kızının hoşuna gitmedi bu.

Pritchard: «Sizinle bir yerde tanıştık gibi geliyor bana» diyordu. «Öyle değil mi acaba?»

Mildred kafasında bunu başka bir kalıba döktü: «Sizi bir yerden görmüşlüğüm var galiba, ha?»

Camille ona şöyle bir baktı, sonra adamın yakasındaki kulüp rozeti gözüme ilişti. Nereden görmüşlüğü olduğunu anladı. Soyunup şarap kâsesinin içine otururken adamların yüzüne bakmamaya çalışırdı. O sulamış, dışarı fırlamış gözlerinde, yana kaymış, yarı gülümser ağızlarında öyle bir hal vardı ki onu korkutuyordu. Ona sorarsanız kendini seyredenler sabun köpüğü gibi belli-belirsiz görünen birtakım kırmızı suratlardan, yüzlerce beyaz yakalıla düzgün bağlanmış kelebek boyunbağından ibaretti.

— «Hatırlamıyorum» dedi.

Pritchard üsteledi: «Orta-Batıda bulundunuz mu hiç?»

Camille: «Chicago'da çalıştım» dedi.

Pritchard: «Nerede?» diye sordu. «Sizi or'dan tanıyorum, sağlam.»

Camille: «Dişçilerin yanında çalışırım ben» dedi.

Pritchard'ın gözleri gözüğünün arkasından ışıldadı.

— «Hah! buldum! Dr. Horace Liebholtz... Chicago'daki dişçim odur.»

Camille: «Hayır» dedi. «Hayır, ben onun yanında hiç çalışmadım. En son Dr. T.S. Chesterfield'in yanında çalıştım.»

Bu adı da bir ilândan almıştı: pek de akılsızlık etmişti ya. İçinden: «Arkasındaki duvarda asılı olan pafta gözüne çarpamaz inşallah!» diye dua ediyordu. Bu ilân paftasında «Chesterfield: Tam Cıgara» yazıyordu.

Pritchard keyifli keyifli: «Herneyse er-geç hatırlarım» diyordu. «Bir gördüğüm yüzü birdaha hiç unutmam ben.»

Bu sözler Mildred'in hiç de hoşuna gitmemişti. Annesi de, kızıyla göz göze gelince, kızının bakışlarındaki tiksintiyi sezdii, kocasına bir daha baktı. Kocasını sahi pek acayip bir tavır almıştı.

— «Elliott» diye seslendi, «biraz kahve getirir misin bana?»

Elliott Pritchard silkinerek ayılır gibi oldu...

— «A, evet... hayhay!» dedi.

Sesi gene eski halini almıştı ama, kendisi yeniden sinirlenmişti.

Kapı açıldı, hızla kapandı. Ergenlikli gelmişti... Bambaşka biri olmuştu şimdi. Ergenliklerini örtmek için yüzünü pudraya bulamıştı ama, sivilcelerin kızarıklığını koyu mora çevirmekten başka birşeye yaramamıştı bu. Saçı sıkı sıkı arkaya taranmış, pomatla yapıştırılmıştı. Arkasına yakası sımsıkı bir gömlek giymiş, yeşil bir boyunbağı takmıştı; boyunbağın düğümü ufacıktı, gömleğin yakası da düğümün altında altın bir yakalık iğnesiyle tutturulmuştu. Yakası öylesine sıkıydı ki çocuk boğulacak gibiydi. Yutkundukça gömlek de, boyunbağı da kalkıp iniyordu.

Elbisesi çukolata kahverengisiydi; tüylü bir kumaştandı; pantolonunun yanlarında, pek belli değildi ama, karyola yaylarının izi vardı. Beyaz ayakkabı giymiş, kahverengi tozluk takmıştı; çorapları da kırmızı-yeşil satrançlı, yün çoraptı.

Alice, başını kaldırmış, şaşkın şaşkın bakıyordu ona.

— «Ay! bu gelen de kim!»

Ergenlikli onu hiç sevmezdi. Pritchard'ın daha biraz önce karısına kahve almaya kalkıp boş bıraktığı iskemleye oturdu.

— «Şu yeni ahudutu börekten istiyorum» dedi.

Camille'ye sinirli sinirli baktı. Sesi biraz boğuklaştı.

— «Siz de yemelisiniz o börekten, küçükhanım.»

Camille oğlana baktı, bakışlarına bir sıcaklık geldi. Bir erkeğin ne vakit sıkıntılı bir duruma düştüğünü bilirdi.

— «Hayır, sağolun.» dedi. «San Ysidro'da kahvaltı ettim ben.»

Ergenlikli: «Benden» diye atıldı.

— «Hayır, teşekkür ederim, sahi yiyemem.»

Alice: «O yer» dedi. «İki eli kanda olsa gene börek bulunca dayanamaz yer.»

Bir böreği çevirdi, eline bıçak aldı.

Ergenlikli: «Çift olsun, lütfen» dedi.

Alice hınzırlık etti:

— «Bir yerden para geleceğini hiç sanmıyorum» dedi. «Alacağın parayı çoktan yedin bu hafta.»

Ergenlikli gözlerini kırıştırdı. Ah, ah! ne dış biliyordu şu Alice'e!

Alice'in gözü sarışın kızdaydı. Çakmıştı: Orada kaç erkek varsa tetikteydi, hepsinin bütün hisleri bu kıza yönelmişti. Alice'in sinirine dokunuyordu bu. Bakalım Juan içeri gelince ne olacaktı. Daha biraz önce, otobüs kalksa da şöyle koca bir kadeh yuvarlasam, diye can atıyordu ama, şimdi... şimdi sinirleniyordu.

Ernest Horton: «Bavulumu getirsem de sattığım o görülmemiş şeyleri size bir göstersem» diyordu. «Yeni icat şeyler. Hiç görülmemiş şeyler.»

Kız: «Ordudan döneli nekadardır oldu?» diye sordu.

— «Beş ay» dedi Ernest.

Kız gözlerini adamın yakasındaki beyaz yıldızlı mavi şeride dikti.

— «Çok güzel» dedi. «Sahicisi, değil mi?»

Ernest: «Öyle diyorlar» dedi. «Ben bu mal üzerine uğraşmam.»

Gülüştüler.

Camille: «Bizim koca başkan mı taktı onu oraya?» diye sordu.

— «Ya» dedi Ernest.

Pritchard öne doğru uzandı. Olup bitenleri anlayamadığı için içi içini yiyordu.

Ergenlikli: «Şu ahudutlu börekten biraz yemelisiniz» dedi.

Camille: «Yiyemem» dedi.

Alice de! «Bunu içinde bir sinek bulursan kalan böreği bedava vereceğim sana,» dedi.

Camille anlamıştı. Bu kadın ona dış bilemeye başlıyordu. Korka korka öteki kadınla kıza baktı. Pritchard'ın karısını umursadığı yoktu. Ama, kız, gözlüksüz bakmaya çalışan şu kız... Camille: «İnşallah onunla çatışmam» diye içinden dua ediyordu. Çatışırlarsa korkunç olurdu. İçinden: «N'olur, Lorraine, at şu serseriye başından da gene beraber oturalım!» diye çırpınıyordu.

İçinde korkunç bir yalnızlık, bezginlik vardı. «Pritchard'ın karısı olmak nasıl bir şey olur acaba?» diye merak ediyordu. Kafasındaki adama biraz benziyordu çünkü bu adam. Böyle birinin karısı olmak belki hiç de zor bir şey değildi. Pritchard'ın karısı hiç de kocasından çok çeken bir kadın gibi görünmüyordu.

Bernice Pritchard ne düşüneceğini bilmiyordu. Camille'ye dış bilemediği falan yoktu. Ortada bir değişiklik olduğunu sezer gibi oluyordu ama, ne olduğunu kestiremiyordu.

Kızına dönerek, keyifli keyifli: «Eşyamızı toptasak artık» dedi.

Eşyaları çoktan toplamıştı ya.

Derken, Juan çıktı yatak odasından. Arkasına fitilli kumaştan mum gibi bir pantolon, tertemiz bir mavi gömlek giymiş, üzerine meşin bir kazak geçirmişti. O gür saçını arkaya taramıştı; yüzü de, tıraş olmuş, pırıl-pırıl yanıyordu.

— «Hepiniz hazır mısınız?» diye sordu.

Alice'in gözü ondaydı.

Juan tezgâhın yanından dolandı. Camille'ye bakmadı bile, Alice'in yüreği hop etti. Juan bütün kızlara bakardı. Bakmazsa bunda bir iş var demektir. Alice'in hiç hoşuna gitmedi bu.

Van Brunt, hani o boynu tutuk yaşlı adam, dışarıdan içeri girdi, kapıyı aralık tuttu.

— «Gene yağmur geleceğe benziyor» dedi.

Juan onun lafını ağzına tıkadı:

— «Siz ilk gelecek Tazi'ya binip kuzeye gideceksiniz ya.»

Van Brunt: «Vazgeçtim» dedi. «Ben de sizlen geliyorum. Şu köprüyü görmek istiyorum. Ama, bakın söyle'yim: Gene yağmur yağacak.»

— «Gelmek istemiyorsunuz sanıyordum ben sizi.»

— «Canım ister vaz geçerim, değil mi ya? Niye telefon edip birdaha öğrenmiyorsunuz şu köprüyü?»

— «Bir şey olmamış, öyle dediler.»

Van Brut: «Onu diyeli çok oldu» dedi. «Sen buranın yabancısısin, San Ysidro ne çabuk kabarıp bilmezsin. Yamaçlar içine akmaya başladı mı saatte iki karış kabardığını bilirim ben. Bir sorsan iyi edersin.»

Juan'ın tepesi atmıştı.

— «Bana bak» dedi. «Arabayı ben kullanıyorum. Bu işe yeni de başlamadım. Darılma ama, ya binersin, kaderini bana bağlarsın, ya da binmezsin; ama rahat bırak beni!»

Van Brunt boynunu yana eğerek Juan'a şöyle soğuk soğuk bir baktı.

— «Senle gelir miyim, gelmez miyim bilmiyorum. Ama, istersem Karayollarına mektup yazarım senin için. Bayağı bir posta şöförüsün sen. Bunu unutma.»

Juan: «Gidelim, çocuklar» dedi.

Alice gizliden gizliye onu göz hapsinde tutuyordu. Kocas

sarışın kıza hiç bakmıyordu, bavulunu götürmeye bile kalkmadı. Kötüydü bu. Alice'in hiç hoşuna gitmiyordu. Juan'dan hiç beklenmezdi böylesi.

Camille bavulunu aldı, kapıya doğru seğırtti. Erkeklerden hiçbirisiyle yan yana oturmak istemiyordu. Bıkmıştı artık. Bütün olabilecek şeyler bir anda zihninden geçmişti.

Mildred Pritchard bekâr bir kızdı; onun içinde, Camille'den daha şimdiden hiç hoşanmamıştı. Yanız, buradaki işini bırakıp giden kız otobüsteydi. Camille kapıdan fırladı, otobüse doğru yürüdü.

Ernest Horton'la Pritchard da, onun arkasından, ellerinden geldiği kadar hızlı hızlı gittiler ama, kız çoktan otobüse çıkmıştı bile.

Norma put gibi oturuyordu. Gözleri hayın hayın bakıyordu; burnu da, kızarmış, parlıyordu. Yaptığından pek korkmuştu Norma.

Camille: «Müsâde eder misin yanına oturayım, şekerim?» dedi.

Norma hızla başını çevirip sarışın kıza sert sert bir baktı.

— «Başka boş yer dolu» dedi.

— «Müsâde ediyor musun? Neden, anlatırım sonra.»

Norma, azametli bir tavırla: «Nasıl isterseniz» dedi.

Baktı: Kızın arkasında pahalı elbiseler vardı. Anlaşılır şey değildi doğrusu. Kimse Norma'nın yanına oturmak istemezdi. Ama, bu işin içinde bir iş vardı sağlam. Belki de esraren-giz bir şey. Norma az mı filim görmüştü! Bugibi şeylerin sonunda tam dokuz çemberlik hoş bir filim çıkabilirdi.

Pencereye doğru yanaştı, kıza yer açtı.

— «Uzağa mı gidiyorsunuz?» diye sordu.

— «Los Angeles'e.»

— «A! ben de oraya gidiyorum! Or'da mı oturuyorsunuz?»

Camille: «Çokluk or'dayım» dedi.

Farkındaydı: Yemek salonundan dışarı sökün eden erkekler Norma'nın yanına oturduğunu görmüşlerdi onun. Bunun üzerine, yavaşlamışlardı. Yarışmaya lüzum kalmamıştı. Eşyalarını arabanın yük yerine koymak üzere, otobüsün arkasına toplandılar.

Juan kapının önünde biraz eğlendi. Alice durmuş, telin arkasından ona bakıyordu.

Juan: «Boş ver» diyordu. «Bu sabah hayli hengâme vardı başında. Ben gelinceye kadar düzelmeye bak.»

Alice'in yüzüne bir sertlik geldi. Bir şey söyleyecekti. Juan lakırdısının arkasını getirdi;

— «Yoksa bir gün olacak eve hiç gelmeyeceğim.»

Alice'in yüreği ağzına gelir gibi oldu.

— «Kendimi hiç iyi bulmuyorum» diye sızlandı.

— «Valla, iyi bulmaya bak, kendini böyle bırakıverme. Hastayı kimse uzun zaman çekmez. Kimse. Koy bunu kafana.»

Juan bunları söylerken gözleri ona bakmıyordu; çevresine bakıyor, onu delip geçiyordu. Alice'i bir telâş aldı.

Juan döndü, otobüse doğru gitti.

Alice dirseklerini kapının çerçevesine dayadı. Gözlerine iri iri damlalar dolmuştu.

— «Şişkoyum ben» diyordu. «Yaşlandım da ben artık. Ah, ah! Yaşlandım artık ben!»

Gözyaşları genzinden içeri aktı. Burnunu çekti.

— «Sen genç kızları elde edebilirsin ama, ben ne elde edebilirim? Hiç. Yaşlı, rüküş kadının biriyim ben!»

Kapının arkasında durmuş, sessiz sessiz, burnunu çeke çeke ağlıyordu.

XIII

PRITCHARD sarışın kızın arkasına oturup onu seyretmek isterdi ama, karısı öne yakın bir yere oturdu, o da onun yanına oturmak zorunda kaldı.

Mildred onların arkasında öbür yana oturdu.

Ergenlikli geldi, Pritchard'ın oturmak istediği yere geçti, Ernest Horton da onun yanına oturdu.

Juan'ın keyfi kaçtı: Van Burnt gitmiş şöför 'yerinin arkasındaki yere oturmuştu. Sinirliydi Juan. O gece pek uyumamıştı, sabahtan beri de aksilik üstüne aksilik çıkıyordu.

Arkadaki yük yerine eşyaları iyice yerleştirdi, üzerlerine yelkenbezi örtüyü örttü, kapağı kapadı.

Alice, içeriden, kapıya dayanmış, ona bakıyordu. Juan el salladı. Karısını duruşundan anlamıştı: ağlıyordu. Onu ağlatmak istemişti zaten. Yola gelecek halden çıkmıştı artık. Juan niye hâlâ onunla oturuyordu, anlayamıyordu. Uyuşukluktan besbelli. Bırakıp gidecek olsa bir hengâmedir kopacaktı, bunu göze alamıyordu. Elinde değildi, gene onu düşünüp üzülecekti, bu da az dert değildi.

Sonra, hemen arkasından başka bir kadına ihtiyaç duyacaktı ki bu da uzun uzun konuşmaya, çekişmeye, kandırmaya bağlı bir işti. Bir kadını bırakıp gitmek bir şey değildi ama, başka bir kadın arayacaktı, işin zor tarafı da buydu işte. İnsan birine alışıyordu, başı biraz daha dinç oluyordu.

Kaldı ki, Meksika dışında bir Alice'i bulmuştu fasulye pişirmesini bilen. Tuhaf şeydi doğrusu. Meksika'da küçük kızlar bile bilirdi tadıyla-tadamadıyla fasulye pişirmesini, burada Alice'den başkası bilmiyordu... şöyle suyu tam olacak, içine başka bir şey katmadan tam fasulye lezzetinde olacak. Burada fasulyeye domates koyuyorlardı, kırmızı biber, sarımsak

falan gibi şeyler koyuyorlardı. Fasulye dediğin fasulye olarak pişirilirdi.

Juan kıs-kıs güldü. Kendi kendine: «Fasulye pişirmesini biliyor diye!» diyordu.

Ama, yalnız ondan değildi. Alice onu seviyordu da. Sahiden seviyordu. Juan da, bunu biliyordu. İnsan böyle bir şeyi bırakıp gidemezdi. Bir yapıdır bu, bir biçimi vardır bu yapının; kendinizden bir parça koparmadan bırakıp gidemezsiniz. Onun için, kendinizden bir parça eksilmesini istemiyorsanız isteristemez kalacaksınız. Juan kendini aldatan insanlardan değildi pek.

Tam otobüse yaklaşmışken, döndü gitti kapıya.

— «Kendini toparlamaya bak» dedi. Bakışlarına bir sıcaklık gelmişti. «Bir kadeh bir şey iç de şu dışağrın geçsin.»

Döndü, gene otobüse doğru yürüdü. Biliyordu: Geldiğinde karısını kütük gibi sarhoş bulacaktı ama, olsun, böylelikle kadının siniri yatışır, keyfi yerine gelirdi belki. Onu sızmış bulursa gece Norma'nın yatağında yatacaktı. Karısının sarhoşkenki kokusunu hiç çekemezdi; ekşi, kekre bir kokusu vardı.

Juan başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Hava durgundu ama, ta yukarılarda rüzgâr esiyor. Bu bulutlar, yassı yassıydı, birbirleriyle birleşiyorlar, üst üste binip, koşa koşa, gökyüzüne doğru yayılıyorlardı.

O ulu meşe ağaçlarından hâlâ sabahki yağmurdan kalan sular damlıyordu, sardunyaların da ortalarında pırıl-pırıl yanan damlalar vardı. Dört-bir yanı bir sessizlik kaplamıştı ama, içten içe bir kaynaşma olduğu da seziliyordu.

Juan, Brunt'a hak vermek istemiyordu ama, görüyordu ki gene yağmur yağacaktı, hem de birazdan.

Otobüse bindi. Daha oturmasına kalmadan, Van Brunt yakaladı onu.

— «Rüzgâr ner'den esiyor biliyor musun? Güneybatıdan.

«Şu bulutlar ner'den geiyor, biliyor musun?» Güneybatıdan. «Bize yağmur ner'den gelir, biliyor musun?» Bunu sorarken koltukları kabarıyordu: «Güneybatıdan.»

Juan: «Anladım, anladım» dedi. «Nasıl olsa bir gün ölecek değil miyim? Kimimiz çok korkunç bir şekilde ölebilir. Meselâ sen tıraktör altında kalabilirsin. Birinin tıraktör altında kaldığını gördün mü sen hiç?»

Van Brunt: «Bu da ne demek?» diye sordu.

Juan: «Bırak yağmur yağarsa yağsın,» dedi.

Van Brunt: «Benim tıraktörüm falan yok ki» dedi. «Dört çift beygirim var, memleketin en iyi beygirleri. Tıraktörü ner'den çıkardın?»

Juan marşa bastı. Tiz, ince, cırlak bir ses çıktı ama, hemen arkasından motor çalışmaya başladı, hem de güzel çalışıyordu. Düzgün, hoş bir sesi vardı.

Juan oturduğu yerden arkasına döndü.

— «Kit» diye seslendi, «git arkayı bir dinle bakalım.»

Ergenlikli: «Başüstüne» dedi.

Juan'ın gösterdiği bu güvenden dolayı koltukları kabarmıştı.

Juan karısına el salladı, otobüsün kapısını kapadı. Alice'in o telle örtülü kapının arkasında ne yaptığını göremiyordu. Alice herhalde onun gözden kaybolmasını bekler, ondan sonra gider bir şişe içki alırdı. Juan içinden: «İnşallah başına dert açmaz» diyordu.

Otobüsü yemek salonunun önünden döndürdü, San Juan de la Cruz'a giden yola saptı. Pek geniş bir yol değildi ama, oldukça düzgündü, ortası da epey yüksekti, sular iki yana güzelce akıyordu.

Vadiye, tepelere parça parça güneş vuruyor, gökyüzünde koşuşan bulutların gölgeleri düşüyordu. Parça parça güneşler de, gölgeler de koyu kursuniydi, insana korku veriyordu, üzgünlük veriyordu.

«Sevgili» yetmiş kilometreyle hoplaya-zıplaya gidiyordu. İyi bir otobüstü, arkadan da iyi bir ses geliyordu.

Van Brunt: «Ben öteden beri tıraktörü hiç sevmem» di-yordu.

Juan: «Ben de» dedi.

Birdenbire keyiflenmişti.

Van Brunt'un içi durmuyordu. Juan'dan hiç bukadarını beklemiyordu çünkü. Tutuk boynun döndürerek başını yanla-masına çevirdi.

— «Bana baksan-a» dedi, «falci falan olmayasın sakın sen?»

Juan: «Yo» dedi.

Van Brunt: «Böyle şeylere hiç inanmam ben çünkü» dedi.

— «Ben de inanmam» dedi Juan.

— «Buralara dünyada tıraktör sokmam.»

Juan: «Benim bir kardeşim vardı, at tekmeledi, öldü» di-yecekti ama, sonra şöyle düşündü: «Boş ver, canım! Herif pek alingan. Neden gocunuyor bilmem ki.»

İKİNCİ BÖLÜM

I

SAN JUAN DE LA CRUZ'A giden yol kaba asfalt bir yoldu. Dokuzyüz yirmi yıllarında Kaliforniya'ya kilometrelerce beton yol yapılmıştı, ahali de pek sevinmişti «Eh, artık bu temelli gider. Romalıların yolları kadar dayanır, ondan da çok dayanır, çünkü arasından ot çıkmaz ki yolu çatlasın» demişlerdi ama, öyle olmadı. Lastik tekerlekli koca kamyonlar, yeri sarsa sarsa giden otomobiller betonu dövdüler, dövdüler, çok geçmeden canı çıktı çatlamaya başladı. Derken, çatlağın bir yanı koptu, küçük bir yarık açıldı, kışın ufak bir buz parçası girip bu yarığı genişletti; böylece, o sağlam beton, lâstiğin vuruşuna dayanamadı, çöküverdi.

Bunun üzerine, yol bakım işçileri, su girmesin diye, çatlakların arasına katran döktüler ama, para etmedi. En sonunda onlar da, yollara bir tabaka asfaltla kum karışığı serptiler. Bu dayandı, çünkü yolu döve döve giden lâstiklere kafa tutmuyordu. Biraz bel veriyor, sonra gene eski yerini alıyordu. Yazın yumuşuyor, kışın sertleşiyordu. Sonra, yavaş yavaş bütün yollar uzaktan gümüş gibi görünen parlak bir kara tabakaya büründü.

San Juan yolu dümdüz tarlaların arasından gidiyor, gidiyordu. Tarlalarda da, çit falan yoktu, çünkü sığırlar dolaşmıyordu artık. Oraları hayvan otlatılmayacak kadar değermişti çünkü.

Tarlalar yola açıktı. Yolun kıyısında herdeklerle sona eriyordu. Hendeklerde de, alabildiğine yaban hardalı çıkmıştı; bir de, ufak ufak eflâtun çiçekleriyle yaban havucu. Hendeklerin kıyısında da boydan-boya mavi mavi acıbaklalar uzanıp gidiyordu. Gelincikler sıkı sıkıya birbirine dolanmıştı, çünkü açmış çiçekler yağmurda dökülüp gitmişti.

Yol ilk sıradaki ufak tepelere doğru dümdüz gidiyordu Yuvarlacak tepelerdi bunlar: çıplak bir et parçası gibi yumuşacık, insanı gıcıklayan kadın gibi tepeler. Birbirine yapışmış yemyeşil otlarda da gençlerin derisi gibi tazelik vardı.

Tepeler ıslaklıktan parlıyordu, göz alıyordu; o güzel, dümdüz yolda da «Sevgili» gidiyordu. Yıkanmış, pırıl-pırıl parlayan yanlara hendeklerdeki sulara vuruyordu. Otobüsün nazarlıkları — ufacık boks eldivenleriyle patik — ön cama çarpıyordu. Doğanay üzerine oturmuş Gaudalupe'li Meryem Ana da yolculara şefkatle bakıyordu.

Otobüsün arkasından pürüzlü, bozuk bir sesin geldiği falan yoktu; difransiyelin o ufak iniltisi duyuluyordu, okadar.

Juan yolun tadını çıkarmak üzere arkasına yaslandı. Yolcuları iyice görebilmek için önünde kocaman bir ayna vardı; pencereden dışarıda da uzun bir ayna vardı, bundan da yolda arkadan gelen arabaları görüyordu.

Yol tenhaydı. Topu-topu biriki araba geçti onları. Karşıdan hiç gelen olmadı.

Önce, bu Juan'ın biraz tuhafına gider gibi oldu ama, kafasında yer etmedi. Sonra, bayağı merak etmeye başladı.

Belki de köprü ortadan kalkmıştı. E, köprü ortadan kalktıysa geri dönerlerdi. Yolcuların hepsini San Ysidro'ya götürür, orada kendi hallerine bırakırdı. Köprü ortadan kalktıysa, yol açılıncaya kadar otobüsler işlemezdi.

Aynada gözüne çarptı: Ernest Horton örnek çantasını açmış, Ergeüklü'ye topaç gibi dönüp ışık saçan, sonra kaybo-

lan bir şey gösteriyordu. Gene aynadan gördü: Norma'yla sarışın kız, baş başa vermişler, konuşuyorlardı, Juan hızı biraz arttırdı.

Sarışın kızla iş tutmak niyetinde falan değildi pek. Olacak şey değildi bu. Juan da, olmayacak şeyi kendine dert etme çağını çoktan aşmıştı. Olacak bir şey olsa, yapmayacağı yoktu. Sarışın kızı görür görmez içinde bir şeyin burkudur gibi olduğunu duymuştu.

Norma kıza karşı önce pek soğuk davranmıştı. Öyle donmuş bir haldeydi ki buzun çözülmesi epey sürdü. Ama, Camille Norma'yı kalkan gibi kullanmak ihtiyacını duyuyordu. Sonra, ikisi de aynı yere gidiyordu.

Norma, Ernest Horton duymasın diye, kıza usulca açtı:
— «Ben şimdiye kadar ne Los Angeles'i gördüm, ne de Hollywood'u. Nereye başvuracağımı falan hiç bilmiyorum.»

Camille: «N'apacağın öyleyse?» diye sordu.

— «Bir iş bulurum elbette sanıyorum. Garsonluk falan. Ama, artist olmak isterdim.»

Camille'in dudakları gerildi, gülümsedi.

— «Sen önce gene garsonluk falan gibi bir iş bul» dedi.
«Artistlik zor iş.»

Norma: «Sen artist misin?» diye sordu. «Artiste benziyorsun yani.»

— «Yo» dedi Camille. «Dişçilerin yanında çalışırım ben.»

— «Peki, otelde mi kalıyorsun, yoksa odan, evin falan mı var?»

Camille: «Hiçbir yerim yok» dedi. «Bir kız arkadaşımla birlikte oturuyordum, Chicago'ya çalışmaya gitmeden önce.»

Norma'nın gözleri ışıldadı.

— «Benim biraz birikmiş param var» dedi. «Belki birlikte bir yer tutarız. Bak, bir lokantada iş bulursam yemeye-içmeye hemen hemen hiç para vermiyeceğiz demektir. Eve yiyecek getiririm.» Gözerini bir hırs bürür gibi oldu. «Valla, ki-

rayı paylaşmak hiç de zor olmaz benim için. Epey bahşış alırım belki.»

Camille içinde bu kıza karşı bir yakınlık duydu. Onun kırmızı burnuna, ablak yüzüne, ufacık sönük gözlerine baktı.

— «Bakalım durum ne göterecek» dedi.

Norma ona doğru eğildi.

— «Biliyorum senin saçların kendinden» dedi. «Ama, benim saçımı nasıl bir hale-yola koyabilirim gösterirsin bana sanıyorum. Benim saçım berbattır. Pek berbat.»

Camille güldü.

— «Benim saçım ne renk bilsen şaşarsın» dedi. «Dur bir bakayım sana.»

Norma'nın yüzünü gözden geçirdi. Kiremle, pudrayla, sürmeyle neler yapılabileceğini gözünün önüne getirmeye çalışıyordu: Saçlar pırıl-pırıl, dalgalı; gözlerin altına gölge vurulup biraz büyütülmüş; dudaklara boyayla biçim verilmiş.

Camille güzelliğin kolay şey olmadığını bilmez değildi. Loraine boyasızken ıslak bir sığana benzerdi ama, boyanmasını iyi bilirdi o. Bu kıızı da yeni baştan bir biçime sokup kendine güven kazandırmak hoş bir şey olacaktı doğrusu; hem de arkadaşlık etmiş olurdu. Loraine'den de güzel olurdu belki.

— «Bir düşünelim» dedi. «Ne güzel yerler buraları! Bir gün olup köylerde yaşamak isterim.»

Gözünün önüne bir şeyler geliyordu... neler olabileceği. Norma'ya çeki-düzen verecekti. Özenirse güzel bir kız olurdu Norma. Derken, bir delikanlıyla tanışıyor, arkadaşına göstermek için eve getiriyor elbet. Çocuk Camille'le dalga geçmeye başlıyor. Norma, Camille'e düşman kesiliyor. Öyle olacaktı. Hep öyle olurdu çünkü. Ama, böyle oluncaya kadar ne hoş günler geçireceklerdi! Hem sonra, bunu bildiği için, Norma eve birini getireceği vakit evde bulunmamaya bakardı.

İçinde bir sıcaklık, bir sevgi duydu.

— «Bir düşünelim» dedi.

II

JUAN yolun üzerinde, ileride, ezilmiş bir tavşan ölüsü gördü. Çok kişi bu gibi şeyleri çığneyip geçmesini se-verdi ama, Juan hiç sevmezdi. Dümeni öyle kırdı ki yamyassı cımuş tavşan ölüsü tekerlerin arasından geçti.

Arabayı yetmişle sürüyordu. Şehirlerarası yollarda giden otobüsler kimi vakit saatte yüz kilometreyle giderlerdi ama, Juan'ın vakti vardı.

Yol üç, dört kilometre daha dümdüz gitti, sonra tatlı yamaçlara doğru dolanmaya başladı. Juan bir elini dümenden aldı, arkasına yaslanarak şöyle bir uzandı.

Yandan kamçı şaklar gibi geçen telgraf direkleri Mildred Pritchard'a yüzüne vurur gibi geliyordu. Gözlüğüne gene tak-mıştı. Aynadan Juan'ın yüzünü seyrediyordu. Bulunduğu yer-den adamın yüzünün yandan görünüşünün ancak bir parçasını görebiliyordu. Farkındaydı: Juan ikide-bir başını kaldırıp aynadan o sarışın kıza bakıyordu.

Mildred içinde acı bir öfke duydu. O sabah ne olup bittiğini pek iyi anlayamıyordu. Kimse de bilmiyordu elbet; yalnız, Juan Chicoy sezinlemişti belki. Mildred'in içinde hâlâ o hâdiseden kalma bir yürek kabarması, bir kuskı kemirmesi vardı. Kafasında da şu düşünceler döñüp duruyordu: «Bu kız sarışın değil, hastabakıcı değil, adı da Camille Oaks falan değil.»

Sonra içinden kendine güldü. «Onu yok etmeye çalışıyorum» diyordu. «Ne saçmalık bu benimki! Kışkırtıyorum işte, bunu niye açıkça kabul etmiyorum? Kışkırtıyorum. İşte bu-

kadar! Bunu kabul etmemekle daha mı az kıskanıyorum san-ki? Yo. Babamın aptal olmasını umursuyor muyum? Hayır, hiç umursamıyorum... eğer onun yanında değilsem. Yalnız, kimse benim onun kızı olduğumu bilmesin istiyorum okadar. Yo, bunda da yalan söylüyorum ya. Meksika'ya onunla beraber gitmek istemiyorum. Neler söyleyecek, hepsini daha şimdiden işitir gibi oluyorum.»

Oturduğu yerde rahat değildi, arabanın sarsıntısı da bunu büsbütün arttırıyordu. «Basketbol oynadım da ondan» dedi. Kalçalarını gerdi. Aklına o saçları tayfalar gibi kesilmiş mühendis okulu öğrencisi delikanlı geldi. Onunla olan macerasını hatırladı.

* * *

Pritchard'a bir cansıkıntısı, bir bezginlik gelmişti. Canı sıkılınca da pek sinir olurdu.

Birdenbire karısına döndü:

— «Zengin bir yer burası belli» dedi. «Bütün Amerika'nın yediği sebzenin çoğu Kaliforniya'da çıkar, yani.»

Bernice memlekete döndüklerinde neler anlatacağını daha şimdiden kulaklarında duyar gibi oluyordu:

— «Derken, kilometrelerce yemyeşil tarlaların ortasından gittik. İçlerinde gelincikler, acıbaklalar renk renk... bahçe gibi. Otobüste sarışın bir kız vardı, sonra ufak bir yerde indi. Erkekler deli oldular ki ona, bizim Elliot bile. Bir hafta sonra öyle alaya aldım ki onu bundan dolayı!»

Bir mektupta da şöyle yazacaktı:

«O boyalı yosmacık öyle hoş, öyle şeker seydi ki bu kadar olur! Hastabakıcıyım diyordu ama, artistti galiba... hani küçük rollere çıkanlar vardır ya, onlardan. Hollywood'da sürülen onlar. Otuzsekiz bin taneymiş. Büyük bir simsar varmış, onlara rol bulurmuş. Otuzsekiz bin tane!»

Başı kendiliğinden sallandı. Uykusu vardı, karnı da acıkmıştı.

İçinden: «Şimdi başımıza neler gelecek acaba?» diyordu.

Karısı herzamanki gündüz uykusuna dalınca, Pritchard bunu bakmadan anladı. Yıllardır onun kocasıydı, bir şey anlatırken kendisini artık dinlemiyor mu, ossaat anlardı; ama, o gene de anlatmasına devam ederdi. İşe, ticarete dair düşüncelerini kendi kendine aydınlatmak istedi mi, karısı onu dinlemediği zamanlar bunları anlatırdı.

Sayı bakımından, ufak bilgiler bakımından çok işlek bir kafası vardı. Salinas koyağında nekadarkı şeker kamışı çıkar aşağı - yukarı bilirdi. Bunu bir yerde okumuştı, bu bilgi onun hiçbir işine yaramayacakken gene de kafasında tutmuştu. Bugibi şeyleri bilmenin insana faydalı olduğunu düşünürdü; ama, ne değeri olabileceğini, ne işe yarayacağını hiç düşünmezdi.

Yalnız, şimdi bilgi-milgi düşünecek durumda değildi. Oto-büsün arkasından doğru zorlu bir kuvvet onun kafasına vurup duruyordu. Dönüp sarışın kıza bakmak istiyordu. Onu seyredebileceği bir yere oturmak istiyordu. Horton'la Ergenlikli onun arkasında oturuyorlardı. Karşıya geçip de kıza bakamazdı ki.

Bernice Pritchard: «Kaç yaşında dersin?» diye sordu.

Karısının bunu soruşu Pritchard'ı pek şaşırttı, çünkü kendisi de bunu düşünüyordu.

— «Kim kaç yaşında?» diye sordu.

— «Şu taze. Sarışın taze.»

— «Ha, o mu? Ne bileyim ben!»

Bunu öyle kaba bir biçimde söylemişti ki karısı biraz şaşırır, ağırına gider gibi oldu.

Pritchard bunu görünce kusurunu kapatmaya çalıştı:

— «Küçük kızlar küçük kızlardan daha iyi anlar,» dedi.
«Sen daha iyi bilirsin.»

— «A! ben bilemem! Yüzü boyalı, saçı boyalı; ner'den bileceğim! Yalnız, merak ettim de. Yirmibeşlen otuz arası olsa gerek.»

Pritchard: «Valla' onu bilmem» dedi.

Pencereden dışarı, yaklaşmakta olan dağ eteklerine doğru baktı. Avuçları terlemişti, arabanın arkasından doğru da o mıknaş dürtüp duruyordu.

— «Onu bilmem ama,» dedi, «şu Horton denen delikanlıda aklım. Genç, cana yakın, kafalı. Gerçekten beni pek çekti. Bizim kurumda böyle birine pekâlâ yer bulabilirim.»

İş konuşmaya başlamıştı. Bernice de, isterse analıktan, aybaşından falan söz açar, çevresine tılsımlı bir çember çekerdi, hiçbir erkek oradan içeri giremezdi, girmek de istemezdi. Kocasının tılsımlı çemberi de iştı. İş konusu açıldı mı, onun yanına yaklaşmaya hakkı yoktu Bernice'nin. İş üzerinde ne bilgisi vardı, ne ilgisi. Kocasının kendi dünyasıydı bu; Bernice de, buna saygı duyardı.

— «Hoş bir delikanlıya benziyor» dedi. «Okumuş, iyi bir aileden...»

Pritchard öfkeyle: «Aman, Bernice!» diye haykırdı. «İş başka, okumuş olmak, iyi bir aileden olmak başka. Ortaya ne koyabiliyorsun, ona bakar. İş kadar dünyada herkesi bir tutan başka bir şey yoktur. Ne yapabiliyorsun, ancak onun değeri var.»

Sarışın kızın dudakları ne biçimdi, onu hatırlamaya çalışıyordu. Dolgun dudaklı kadınlar istekli olur diye bilirdi.

— «Horton inmeden kendisiyle biraz konuşmak isterdim» dedi.

— «Niye şimdi gidip konuşmuyorsun?»

— «A, bilmem ki. O çocuk var da yanında.»

Bernice: «Valla' tatlı dillen söylersen o çocuk kalkar sanırım» dedi.

Tatlı dille herkesin her istediğini yapabileceğine inanmıştı. Kendi bakımından doğruydu da. Yabancılar a sırf tatlı dille istemesini bildiği için ne ağır hizmetler gördürürdü! İstasyon, taksiye binmeye değmeyecek kadar yakınsa, bavullarını oteldeki hademe çocuklara taşıtır, sonra da teşekkür edip eline on kuruş sıkıştırırdı.

Şimdi, kocasının yapmak istediği bir şeye yardım ettiğini iyice biliyordu. Neydi kocasının istediği, onu pek iyi bilmiyordu yalnız. Yolculukları üzerinde yazacağı mektubu yeniden ele almak istiyordu.

«Elliott herşeyle öyle ilgileniyor ki! Herkesle uzun uzun konuştu. Bukadar başarı kazanması da bundan sanırım. Herşeyle yakından ilgileniyor. Sonra, pek de düşünceli. Suratı kocaca kocak ergenliklerle dolu bir oğlan vardı, Elliott birtürlü rahatsız etmek istemiyordu onu, «Git, tatlı dille söyle» dedim. İnsanlar kibar davranışlara bayılırlar.»

Pritchard gene o kösteğindeki altın âletle tırnaklarını temizliyordu.

Ergenlikli'nin gözleri Camille'in ensesindeydi. Yalnız, ilk otururken, acaba sıranın altından kızın bacaklarını görebilir miyim, diye bakmıştı ama, ayak bileklerini bile göremiyordu.

Camille arada-bir pencereden bakmak üzere arkaya doğru dönüyordu, Ergenlikli de ozaman yüzünü yandan görüyordu: Yukarı doğru kıvrık, uzun, sürmeli kirpikler; üzeri pudralı, düzgün bir burun; biraz tütün dumanından, biraz da yolun tozundan kararmış burundelikleri. Kızın üst dudağı keskin bir çizgiyle biraz yukarı doğru kıvrılıyor, sonra koyu kırmızı bir çiçek yapracığı gibi yuvarlanıyordu.

Ergenlikli dudağın üzerindeki ayvatüylerini de görebiliyordu. Nedense bu onu dayanılmaz bir istekle kıvrandırıyor du. Kız karşıya bakarken de Ergenlikli onun bir kulağını gö-

rüyordu: Saçları orada biraz ayrılmış, kulağı açığa çıkarmıştı. Kulağın etli bir memesi vardı, ensesine bitiştiği yerde de bir çizgi vardı. Kulağının kenarı derin olukluydu.

Ergenlikli bu kulağa, dalmış öyle bakarken kız onun bakişını sezmiş olacak ki çenesini yukarı doğru dikip başını iki yana salladı, o ayrık duran saçı döküldü, kulağını örttü. Sonra, çantasından tarağını çıkardı, çünkü başını sallayınca çenesindeki o forsepsi yarası ortaya çıkmıştı.

Bu çirkin yara izini Ergenlikli ilk defa görüyordu. Kendini alamadı, yana doğru eğilip iyice bir baktı, göğsüne bıçak saplanır gibi oldu. Derin, yersiz bir üzüntü duyuyordu ama, bu sahne canlandı: Kızın başını kollarının arasına almış, o yaracıkları okşuyor. Birkaç kere yutkundu.

Camille alçak sesle Norma'ya anlatıyordu:

— «Sonra, bir de Wee Kirk'i the Heather var. Bence dünyanın en güzel mezarlığıdır orası. İçeri biletlen giriliyor yani. Girip şöyle bir dolaşmak hoşuma gider. Öyle güzel bir yer ki! Sonra, hemen hemen her zaman org da çalar. Sonra, filimlerde gördüğün birçok kimseleri orada gömülü bulursun. Ben hep derim, ölünce beni de buraya gömseler diye.»

Norma: «Ben böyle şeyleri konuşmasını hiç sevmem» dedi. «Uğursuzluk getirir.»

Ergenlikli de, Ernest Horton'la ordudan falan konuşuyordu: «Diyorlar ki bir ticaret işi öğrenirsin, boyuna gezer sin; ama, bilmem ki. Radar mühendisliği dersi alıyorum ben. Gelecek hafta başlıyor mektupla. Bence radarda çok iş var. Ama, asıl radar dersi orduda alınır.»

Ernest Horton: «Barış günlerinde nasıl olur bilmem» dedi. «Savaşta alırsın sen o dersleri.»

— «Şöyle adam-akıllı bir çarpışmada bulunabildiniz mi?»

— «Ben istemedim ama, bulunmak zorunda kaldım.»

— «Neredeydiniz?» diye sordu Ergenlikli.

Ernest: «Cehennemin bir köşesinde» dedi.

Ergenlikli: «Belki de ben de iyi bir iş bulurum, satış işlerine girerim sizin gibi» diye ağız aradı.

Ernest: Valla' adam tanıyınca ya kadar açlıktan ölürsün?, dedi. «Tam beş yıl geçti ben adam tanıyıp ahabpılık kuruncaya kadar .Ondan sonra da askere aldılar. Şimdi yeniden kendimi toparlamaya başlıyorum. Ha deyince olmaz; çabalamak da ister. Benimkisi pek işe benzemiyor ama, gene de bir iş. Yeni baştan başlayabilecek olsam bir yere yerleşip ev kurabil-meme engel olmayacak bir iş öğrenmeye bakarım. Ne hoştur insanın karısı olması, iki çocuğu olması!»

Ernest bunu hep söyler dururdu. Sarhoş olduğu vakitler bu dediklerine kendi de inanırdı. Gerçekte, ev-bark sahibi olmak falan istediği yoktu. Yer gezmeye, adam tanımaya bayılıyordu. Ev hayatına gelemmez, ossaat kaçardı. Eskiden evlenmiş ,ertesi gün evden çıkıp gitmişti; karısı arkada korku içinde, öfke içinde kala-kamıştı. Ernest onu birdaha ne görmüştü, ne de mektup yazmıştı. Yalnız, bir kere resmini gördü: Ayırı ayrı beş erkekle evlenip herbirinden dolayı ordudan kendine maaş bağlattığı için yakalanmıştı. Ne kadınmış! Tam malın gözü! Ernest nerdeyse hayran kalıyordu ona. İşini bilen malın gözü diye işte buna denirdi.

Ergenlikli'ye: «Niye yeniden okula gitmiyorsunuz?» diye sordu.

Ergenlikli: «Saçma şeylerle geçirecek vaktim yok benim» dedi. «Orada hep hanım evlâtları var. Erkek hayatı sürmek istiyorum ben.»

Camille Norma'ya doğru eğilmiş, kulağına bir şeyler söylüyordu. İki kız gülmekten katılıyorlardı.

Otobüs dönemeci yel gibi bir döndü, yamaçtan yukarı doğru vurdu. Yol yüksek yarmaların arasında gidiyordu. Yarmaların toprağı kara karaydı, üzerlerinden sular süzülüyordu. Küçük küçük altın sırtı eğrelti otları kumlara tutunuyor, sonra yağmur sularıyla sürükleniyordu.

Juan dümeni sağ eline aldı, dirseklerini serbest bıraktı. Tam onbeş dakika kıvrıla kıvrıla yokuş yukarı çıkan bir yoi vardı önünde; hiç dümdüz giden bir kesimi yoktu bu yolun.

Aynadan sarışın kıza baktı. Kızın gözleri gülmekten çipil - çipil olmuştu; ağzını da, küçük kızlar gibi parmaklarını açmış, eliyle kapıyordu.

Pritchard, hiç tutunmuyordu, onun için, otobüs bir dönemece dönerken, yanlamasına devrildi. Sıranın arkasına tutunayım dedi ama, tutunamadı, yüzü-koyun Camille'nin kucağına yuvarlandı. Düşmenin hızını kesmek için kalkan sağ eli kızın o kısacık eteğine geldi, kolu dizlerinin arasına daldı, eteklik biraz yırtıldı.

Camille adamın doğrulmasına yardım etti, eteğini aşağı doğru çekip kapattı.

Pritchard kıpkırmızı kesilmişti.

— «Af edersiniz» dedi.

— «O! zarar yok.»

— «Eteğinizi yırttım ama.»

— «Dikilir.»

— «Ama, masrafını ben vermeliyim.»

Camille: «Ben kendim dikeceğim» dedi. «Ufak bir şey.»

Adamın yüzüne baktı, konuşmayı elinden geldiği kadar uzatmaya çalıştığını anladı.

İçinden: «Parayı nereye göndereyim, diye soracak» diyordu.

Bn. Pritchard öteden seslendi:

— «O hanımın kucağına mı oturmak niyetindesin, Elliott?»

Juan bile güldü. Herkes kahkahaları koyuvermişti. Derken, otobüs artık birbirine yabancı kimselerle dolu olmaktan çıkıverdi. Aralarında kimyevî bir kaynaşma olmuştu.

Norma'nın sinirleri boşanmış, gülüyor, ha-bire gülüyordu. O sabahki bütün gerginliği kahkahalarla çıkıp gidiyordu.

Pritchard: «Şunu söyleyim, siz çok anlayışlısınız» dedi. «Ben buraya sizin kucağınıza oturmaya gelmedim. Şu bayla bir şey konuşmak istiyordum.»

Ergenlikli'ye döndü:

— «Oğlum» dedi, «sen biraz kalkar mısın or'dan. Bir iş konuşacağım. Bay... şöyle... Adınızı duymadım sanırım.»

Ernest: «Horton» dedi, «Ernest Horton.»

Pritchard'ın insanları idarede birtakım usulleri vardı. Kendinden zengin, kendinden yüksek bir oldu mu, adını hiç unutmazdı; kendinden aşağı birinin adını ise hiç hatırlamazdı. Denemelerle öğrenmişti ki birini adını söyletmek zorunda bırakınca onu kendinizden biraz aşağı duruma indiriyordunuz. Çünkü bir adam kendi adını söylemekle biraz soyunur, silâhını elden bırakır gibi olurdu.

Camille yırtılan eteğine bakıyor, alçak sesle Norma'ya: «Ben öteden beri bir dağ yamacında yaşamak isterim» diyordu. «Bugibi yerleri çok severim, yürüyüşe çıkmak pek hoşuma gider.»

Norma, sert bir tavırla: «Zengin, tanınmış bir kimse için mesele yok» dedi. «Öyle artistler var ki ne isterlerse yaparlar... Ava giderler, balığa çıkarlar, eski elbiselerle gezerler, pipo içerler.»

Camille'in karşısında Norma yavaş yavaş açılıyordu. Hayatında kendini hiç bu kadar heyecanlı serbest hissetmemişti.

— «İnsanın elbise dolabı yepyeni güzel elbiselerle dolu olunca eski elbiselerle gezebilir» dedi. «Benim eski elbiselerden başka giyeceğim yok bundan da öyle bıktım ki!»

Bu kadar açık konuşma karşısında bakalım ne yapacak diye, Camille'e şöyle bir göz attı.

Camille başını salladı.

— «Doğru söylüyorsun, kardış» dedi.

İkisi arasında pek kuvvetli bir sevgi doğmaya başlamıştı.

Pritchard onların ne konuştuğunu duyabilmek için kulak kabarttı ama, duyamadı.

III

YOLUN yanındaki hendekler koyağa doğru akan sularla doluydu. Gökte yağmur yüklü bulutlar yeni bir sadırmaya geçmek üzere toplanıp yığın oluyorlardı.

Van Brunt'ın ağzı kulaklarına varıyordu.

— «Yağmur yağacak» dedi.

Juan homur-homur homurdanıyordu.

— «Benim bir sütkardeşim vardı, at tekmeledi, öldü» diye sokuşturdu.

Van Brunt: «Bu bir şey anlatmaz» dedi. «At bir adamı tekmeledi mi, adamın kabahatidir.»

Juan: «Öldürür ya» dedi, sustu.

Otobüs yamacın tepesine yaklaşıyor, dönemeçler gittikçe daha keskinleşiyordu.

Pritchard, Ernest Horton'a: «Bu sabahki o kısa konuşmamız beni çok ilgilendirdi. Bay Horton» diyordu. «Rabıtalı, kafalı bir kimseyle konuşmak zevktir insan için. Bizim kurum için ben hep böyle kimseler ararım.»

Ernest Horton: «Teşekkür ederim,» dedi.

Pritchard: «Şu sırada, askerden gelenler başımıza dert oldu vallahi» dedi. «Hepsi iyi adamlar, anlıyor musunuz. Sonra, onlar için elden gelen herşey yapılmalı bence, herşey. Nevarki, işten uzak kalmışlar, paslanmışlar. İş hayatında bütün yenilikleri dakikası dakikasına öğreneceksiniz. Böyle biri işten uzak kalandan iki kat değerlidir diyebilirim.»

Ernest'e baktı: «Evet» diyecek sanıyordu ama Ernest'in gözlerinde sert, alaylı bir bakışla karşılaştı.

Ernest: «Lafı nereye getirmek istiyorsunuz anlıyorum» dedi. «Ben orduda tam dört yıl kaldım.»

Pritchard: «O!» dedi. «A, öyle ya... terhis rozeti değilmiş yakanızdaki, şimdi görüyorum.»

Ernest Horton: «Benim işim de var» dedi.

Pritchard'ın kafası allak-bullak oldu. Çok kötü bir yanlışlık yapmıştı. Ernest'in yakasındaki ne rozetiydi acaba, merak ediyordu. Gözüne yabancı gelmiyordu. Tanımalıydı.

— «Valla, hepsi iyi çocuklar» dedi. «Onlara bakacak bir idare kurabilsek.»

Ernest: «Geçen harpten sonraki gibi mi?» diye sordu.

Karşısındakini iyi vurmuştu. Pritchard: «Acaba kamaa-timde yanıldım mı?» diye düşünmeye başladı. Ernest Horton'da bir sertlik vardı. Askerlik etmiş birçok kimselerde görülen kendini-beyenmişlik, dobra-dobra konuşma huyu onda da vardı, Bir ara herkes gibi bir hayat sürsünler değişirler, di-yordu doktorlar. Görüşleri değişmişti, düzeltmelerine yardım etmek isterdi.

Pritchard: «Askerden dönemlerden yana konuşanların başında ben gelirim» diyordu.

Bir yandan da: «Şu konu bir kapansa »diye dua ediyordu.

Ernest ona biraz tuhaf tuhaf gülümseyerek bakıyordu. Pritchard iş istemeye gelenlerin bu biçim gülümsediklerini hatırlamıştı.

— «Sizin gibi rabıtalı, akıllı biriyle uzun uzun görüşmek isterdim» dedi ama, biraz çekine çekine. «Tatilden döneyim, gelir beni görürseniz memnun olurum. Değerli bir adama bir iş buluruz biz.»

Ernest: «Valla, efendim» dedi, «boyuna or'dan oraya koş-maktan bıkiyorum. Evim, karım, iki çocuğum olsa diyorum. Asıl hayat o. Akşam eve gelirsın dış dünyaya kapını kaparsın.

Çocuklardan biri kız, biri oğlan olur belki. Otelde yatıp kalkmak yaşamak değil!»

Pritchard başını salladı.

— «Yerden göke kadar hakkınız var,» dedi. Biraz rahatlamıştı. «Bunu anlayacak biri varsa o da benim. Yirmibir yıllık evliyim, bu hayatı hiçbir şeye değişmem.»

Ernest: «Talihliyimisiniz.» dedi. «Güzel bir karınız var.»

Pritchard: «Huyları da güzeldir» dedi. «Dünyanın en düşünceli insanıdır. O olmasa n'aparım, diye sık sık düşünürüm.»

Ernest: «Ben de evliydim eskiden» dedi. «Karım öldü.»

Yüzü üzgün bir hal almıştı.

Pritchard: «Başınız sağ olsun» dedi. «Tuhaf görünür ama, insan zamanla herşeyi unuttur. Kimbilir, belki bir gün... Ben olsam umudumu kesmem.»

— «Yo, umudumu kesmedim.»

Pritchard: «İşlerinize burnumu sokmak istemedim ama,» dedi, «sizin şu, yakalara geçirilip koyu renk bir takım elbiseyi «tuxedo» haline getiren icadınız üzerinde de ben sonradan çok düşündüm. Kimseye bağlantınız yoksa, ben diyorum ki biz... e, bu işi konuşabiliriz.»

Ernest: «Valla,» dedi. «dediğim gibi. Elbiseciler işlerinin bir kısmını ellerinden alacak olan böyle bir şeyi hiç istemezler. Onun için, bu iş nasıl yürür, bilemiyorum daha.»

Pritchard: «Unuttum» dedi, «patentini almış mıydınız?»

— «Valla, almadım. Söyledim ya size. Bu buluşu kaydet-tirdim yalnız.»

— «Kaydettirdim ne demek?»

— «Şey, tarifini yazdım, resmini çizdim bir zarfa koydum, kendi adresime gönderdim taahhütlü olarak. Nezaman bulduğumu ispat eder bu zarf kırmızı mumla mühürlü çünkü.»

Pritchard: «Anladım» dedi.

İçinden de: «Böyle bir şey mahkemede söker mi acaba?» diyordu. Hiç bilmiyordu. Yalnız, icadı yapanla yüzde üzerin-

den anlaşmak daha iyi olurdu. Ancak çok zenginler bir icadı toptan alabilirlerdi. Çok zenginler uzun bir çekismeyi de göze alabilirdi. Böyesinin icadı yapana yüzdelik vermekten daha ucuza geldiğini düşünürlerdi ki hesaplar da bunu gösteriyordu. Ama, Pritchard'ın kurumu okadar büyük değildi; ayrıca, Pritchard öteden beri hep, cömert davranan kazanır, diye de düşünürdü.

— «Biriki düşüncem var, belki yürür» dedi. «Yalnız, işi bir düzene bağlamak ister elbet. Şimdi, sizinle bir anlaşmaya varsak. Konuşuyoruz ya, değil mi? İş ben çekip çeviririm, masraflar çıktıktan sonra kalan kârdan ikimiz de yüzde hesabıyla payımıza düşeni alırız.»

Ernest: «Ama, kimse istemiyor ki» dedi. «Dolaşıp sordurdum ben.»

Pritchard elini Ernest'in dizine koydu. İçinde derinden derine bir ses: «Kes artık, konuşma» diyordu ama, Ernest'in gözlerindeki o bakışı da birtürlü unutamıyordu. İstiyordu ki Ernest ona hayran kalsın, ondan hoşlansın. Onun için, lakırdıyı kesemedi, gene konuştu.

— «Bir ortaklık kursak?» dedi. «İcadın patentini alırız, fabrika kurarız, malı biz yaparız, memleket çapında reklâm ederiz...»

— «Bir dakika» diye, Ernest onun sözünü kesmek istedi istedi ama, o bırakmadı.

— «Şimdi, bir de şöyle düşünelim: Bu taslaklar birinin, diyelim Hart, Schaffner, Marx Ortaklığı'nın, ya da onun gibi bir başka büyük fabrikanın eline geçti. Kazâra geçecek elbet. E, belki bize para verip almak isterler.»

Ernest iglilenmeye başlar gibiydi.

— «Patenti mi?» diye sordu.

— «Yalnız patenti değil, bütün ortaklığı.»

Ernest: «Peki ama, patenti alırlarsa işi öldürürler» dedi. Pritchard'ın gözleri kısıldı, gözlüğünün arkasından göz-

bebekleri parıldadı, ağzının iki ucunda da ufak bir gülümseyiş belirdi. Camille'i unutmıştu; kız San Ysidro'dan gelen otobüs-ten indiğinden beri onun aklından ilk defa çıkıyordu.

— «Daha ileriye görmeye bak» dedi. «Ortaklığı başkası-na satın çekilirken yalnız kâr üzerinden bir gelir vergisi vere-ceğiz.»

Ernest heyecanla: «Akıllıca bir iş» dedi. «Evet, efendim, çok akıllıca bir iş. Hilebazlık, hem de çok fevkalâde cinsinden bir hilebazlık. Evet, efendim, kimse de bir şey diyemez bize.»

Pritchard'ın dudaklarındaki gülümseyiş kayboldu.

— «Hilebazlık da ne demek? Daha olmazsa fabrikayı sat-mayız, malı yapar yapar piyasaya süreriz. Yeni yeni makineler de ısmarlarız.»

Ernest: «Ben de onu diyorum ya» dedi. «Fevkalâde cin-sinden. Hepsi güzelce kılıflanmış. Akıllıca bir adamsınız siz.»

Pritchard: «Dürüstlüğe aykırı bir şey saymazsınız inşal-lah bunu» dedi. «Otuzbeş yıldır iş hayatındayım, ortaklığın başkanlığına kadar yükseldim. Başarımla göğsüm pekâlâ ka-barabilir.»

Ernest: «Sizi kınamıyorum ben» dedi. «Çok esaslı bir dü-şünüş sizinki. Ben de sizinle beraberim bunda; yalnız...»

Pritchard: «Yalnız, ne?» diye sordu.

Ernest: «Ben biraz sıkıntıdayım da» dedi. «elime para çabuk geçsin isterim. Neyse, başka yerden alırım ya.»

— «Paraya ne için ihtiyacınız var? Belki ben size pe-şin...»

Ernest: «Yo, yo» dedi, «ben kendim bulurum.»

Pritchard: «Yeni bir numara mı buldunuz yoksa?» diye sordu.

— «Evet» dedi Ernest. «Ben şu buluşun tez elden paten-tini almalıyım.»

— «Sakın aklınızdan geçmesin benim...»

— «Ne münasebet! Öyle bir şey zerre kadar aklımdan

geçmez. Yalnız, şu zarfın içindekiler Washington'a sağ-salim bir gitse başka bir şey istemem.»

Pritchard arkasına yaslanıp gülümsedi. Yol karşıda kıvrılıyor, bükülüyordu. İki büyük yar arasında, yeni bir köyağa inen geçit görünüyordu.

— «Merak etme, oğlum» dedi. «Birlikte iş yapacağız. Yalnız, seni sömüreceğim sanma sakın. Hiç öyle bir şey yapmamışımdır.»

Ernest: «Yo, aklımdan bile geçmez,» dedi. Gizlice Pritchard'a baktı. «Yalnız, Los Angeles'te iki nefis kadın var, o eve bir kere girdim mi her şeyi unuturum belki, bundan korkuyorum.»

Beklediği tepkiyi yaratmıştı.

Pritchard: «Hollywood'da iki gün kalacağım» dedi. «O arada biraz da iş konuşabiliriz sanıyorum.»

— «O iki kadının evindeki iş gibi sarar mı acaba bu beni.»

— «Valla, insanın biraz eğlenmeye ihtiyacı vardır. Beverley Wilshire'de kalacağım ben. Orada arayabilirsiniz beni.»

Ernest: «Olur, ararım,» dedi. Sonra: «Ne renk kadınlardan hoşlanırsınız?» diye sordu.

Pritchard: «Yanlış anlamayın beni» dedi. «Oturup bir viski-soda içmekten hoşlanırım ama, mevkiim vardır benim yani. Yanlış anlamayın sakın.»

Ernest: «Yo, anlıyorum» dedi. «İstersemiz şu karşıdaki sarışın kızı yakalar getiririm.»

Pritchard: «Saçmalamayın!» dedi.

Ergenlikli otobüste öne yürümüştü. Çenesinin altında bir kaşınma, yanma duyuyor, yeni bir sivilce çıkmak üzere olduğunu anlıyordu. Geçti Mildred Pritchard'ın karşısındaki yere oturdu.

Yeni sivilceye dokunmak istemiyordu ama, ellerini tutamıyordu ki. Sağ eli hep kalkıyor, işaretparmağı çenenin altın-

daki kabarcığı sıvazlıyordu. Acıyan bir sivilceydi bu. Epey çekeceği vardı çocuğun. Ne biçim alacağını daha şimdiden biliyordu. Sıkıp patlatmak, koparıp atmak istiyordu. Elini zorla ceketinin cebine soktu, yumruğunu orada sıkıttı.

Mildred pencereden dışarı dalgın dalgın bakıyordu.

Ergenlikli: «Meksika'ya gitmek isterdim» dedi.

Mildred dönüp ona şaşkın şaşkın bir baktı. Pencereden gelen ışık gözlüğüne vurduğu için bakışı bakar-kör gibiydi.

Ergenlikli yutkundu, zayıf bir sesle: «Meksika'yı ben hiç görmedim» dedi.

Mildred: «Ben de» dedi.

— «Evet ama, siz oraya gidiyorsunuz işte.»

Kız başını salladı. Oğlana bakmak istemiyordu, çünkü bakınca gözü ergenliklerine gidiyordu, bunu görünce delikanlı sıkılıyordu.

Çekine çekine: «Belki yakında siz de gidersiniz» dedi.

— «A! gideceğim» dedi Ergenlik. «Daha nelerlere gideceğim! Gezmeyi çok severim ben. Gezeyim başka bir şey istemem. İnsan neler görüp öğrenir böylece!»

Mildred gene başını salladı. Oğlana karşı savunma olmak üzere gözlüğünü çıkardı. Şimdi onu bulanık görüyordu.

Ergenlikli: «Spencer Tracy gibi ben de misyoner olsam da Çin'e gitsem, bütün o hastalıkları iyi etsem diye düşünmüşümdür,» diyordu. «Siz hiç gittiniz mi Çin'e?»

— «Gitmedim» dedi Mildred.

Oğlanın kafasına hayran kalmıştı.

Ergenlikli düşüncelerinin yarısını filimlerden alırdı, yarısını da radyodan.

— «Çinliler çok fakir insanlar» diyordu. «Kimi öyle fakir ki bir misyoner karşısına çıkıp da yardım etmezse açlıktan sokakta düşer ölür. Yardım ederseniz sizi severler. Capon'un biri gelip belâ oldu mu hemen bıçağı saplarlar.» Azametli bir tavırla başını salladı. «Bence onlar da sizin, benim

gibi iyi insanlar. Spencer Tracy yeni denedi bunu. Hastalarını iyi ediyor, onlar da onu pek seviyorlar. Spencer Tracy'nin de kazancı ne oluyor biliyor musunuz? Kendi ruhunu yeniden elde ediyor.

«Sonra, bir de şu kız işi var. Kızın bir geçmişi vardı. Spencer, acaba onu alsam mı, almasam mı, diye düşünüyordu. Sonunda ortaya çıktı elbet: Kızın kabahati yokmuş, yalanmış hattâ; o kocakarı kız için hep yalan uydurup duruyormuş.» Burada Ergenlikli'nin acımadan, yürek kabarmasından gözleri parlamıştı. «Ama, Spencer Tracy bu yalanlara inanmıyor. Gizli geçitleri, yeraltı yolları olan eski bir sarayda oturuyordu. Derken, Caponlar geliyor.»

Mildred: «Gördüm ben o filmi» dedi.

Otobüs son yamacı tırmanmak üzere ikinci vitese geçti. Şimdi tepedeki yolun ağzındaydı. Sonra, düzüğe çıktı, birden sola saptı. Aşağıda koyak boz bulutlardan dolayı pek gönül karartıcı görünüyordu. San Ysidro Irmağı'nın o kocaman kıvrıntısı da sert ışık altında kara bir çelik parçası gibi parlıyordu.

Juan otobüsü üçüncü vitese verdi, yokuş aşağı inmeye başladı.

IV

SAN YSIDRO Irmağı kıvrıla, büküle San Juan koyağından akar, en sonunda, Yarasa Burnu'nun kanadı altında, tembel Kara Kaya Koyu'na dökülür. Koyak uzundur ama, pek geniş değildir: San Ysidro Irmağı da, çok yol gidemeyeceği için, düzlüğün bir yanından öbür yanına geçerek, yolunu elinden geldiği kadar uzatmaya bakar. Şurada bir dağa çarpınca kayaların altına girer, tâ öteden kumlukların arasından ince in-

ce süzülür. Yılın büyük bir kısmında toprağın yüzünde hiç su görünmez, ırmağın kumlu yatağında kökleri yeraltındaki sulara kadar uzanan söğütler gelişir.

Su çekildiği vakit ırmağın yatağındaki söğütlerin içine tavşanlar, amerikanayıları, ufak tilkiler, ufak kurtlar yuva yaparlar. Koyağın başında kuzeye, doğuya doğru ırmak bir kol olarak değil, ufak ufak birçok kollar halinde uzanır: öyleki, haritada ırmağın kaynağı yapraksız kısa kısa dallı bir ağaç gibi durur.

Kuru, taşlık yamaçlar ırmağa bütün yıl su vermez ama, kışın sonuyla baharda, kayalık sırtlar suların ancak pek azını emer, kalanı kara kara seller olur, çıkıntıların üzerinden seken derecikler olur, dereler toplanır, birleşir, çaylara dökülür, çaylar da koyağın kuzey ucunda bir araya gelir.

Onun için baharın sonlarında yamaçlar emebilecekleri suyu emdi mi, zorlu bir sağanak kopunca, San Ysidro biriki saatin içinde taşar, çılgın bir sel olur. Ozaman, köpüklü sarı sular yanlara saldırır, koca koca ekili topraklar ırmağa sürüklenir. Sonra, sarı selin içinde sığır ölüleri, koyun ölüleri tekerlene yuvarlana gider durur. Saati saatine uymaz, netameli bir ırmaktır San Ysidro. Yılın yarısında ölüdür, öbür yarısında da öldürücü.

Koyağın ortasında, Âsiler Yatağı'yla San Juan de la Cruz arasında düz bir çizgi üzerine düşen bir yerde, ırmak büyük bir halka çevirir, bir yandan öbür yana kadar kaplar, doğudaki dağı yalayıp geçer, tarlalara, çiftliklere dalar. Eskiden yol ırmağın bu kıvrıntısı boyunca gider, üzerinden geçmemek için yamağtan yukarı tırmanırdı, sonradan mühendisler, çelik, beton ortaya çıkınca ırmağın üzerine iki köprü yapıldı böylece San Ysidro'nun onbeş kilometrelik bir cilveleşmesi kesilmiş oldu.

Tahta köprülerdi bunlar; yalnız, çelik direklerle beslenmiş, tutturulmuştu, ortalarıyla, iki başlarından da beton te-

mellere oturtulmuştu. Tahtalar koyu kırmızıya boyanmıştı, demirler de pastan kararmıştı. İkisinin de ırmağın yukarısına bakan yanlarında direklere çarpıp geri dönen sular, birbirine girmiş, kenet olmuş söğütler suyun hızını kesiyor, köprü ayaklarını oymasını önliyordu.

Bu köprüler pek eski değildi ama, vergilerin hem düşük olduğu, hem de «zamanın kötülüğü» yüzünden, çoğunun toplanamadığı günlerde yapılmıştı. İlin bayındırlık mühendisi köprüleri, ancak en basit biçimde yapılmasına elveren bir bütçe içinde çıkarmak zorunda kalmıştı. Tahtalarını daha kalın seçer, çelik direklerini daha sık kulanırdı ama, belli bir masraf içinde köprü yapmak zorundaydı, öyle yaptı.

Ondan sonra da her yıl ora çiftçileri gözlerini ırmağa alaylı bir korkuyla diktiler. Biliyorlardı ki bir gün ırmak birdenbire taşacak, köprüleri alıp götürecekti. Her yıl hükümete istida veriyorlar, tahta köprülerin değiştirilmesini istiyorlardı ama, o dalaylarda istidalara kulak astıracak kadar oy sayısı yoktu ki. Ne yapılırsa bütük şehirlere yapılırdı, çünkü oraları yalnız oy bakımından değil, vergi veren yurttaşlar bakımından da zengin yerlerdi.

Çiftçiler köprülerin yıkılmasını bugünden yarına bekliyorlar, hükûmetin ancak ozaman aklı başına gelir, diyorlardı.

İlk köprüden Âsiler Yatağı'na doğru yüz metre kadar ötede yol üzerinde ufak bir dükkân vardı. Bakkallarda aranacak şeylerden otomobil lastiğine kadar, çok kişinin cumartesi öğleden sonra, ya da ne San Juan de la Cruz'a, ne de San Ysidro'ya gitmeye vakit bulamayınca almak zorunda kaldığı hırdavat eşyasına kadar herşey bulunurdu. Breed'in Mağazası'ydı adı. Kırılık yerlerdeki bütün dükkânlar gibi son yıllarda o da bir benzin pompası koymuş, bir de otomobil malzemesi bölümü açmıştı.

Breed'le karısı köprünün gayriresmî bekçileriydi. Sular kabarcınca telefonları boyuna çalar, onlar da ırmağın yükselişi

üzerinde bilgi verirlerdi. Alıştıktılar buna. Birttek korkuları vardı: köprü yıkılırsa da, yenisi de yarım kilometre aşağıya yapılırsa ya dâkkânlarını yeni köprüye yakın bir yere götürmek, ya da orada yeni bir dükkân yaptırmak zorunda kalacaklardı.

Alışverişlerinin en aşağı yarısı içecek, sandviç, benzin üzerineydi; bir de, gelip geçen yolcular şeker alırlardı. Âsiler Yatağı'yla San Juan arasında işleyen otobüs bile, hiç şaşmaz, orada dururdu. Sürat katarından çıkan paketleri getirirdi, yolcular da durup şerbet falan içerlerdi. Juan Chicoy'la Breed'ler eski, yakın ahabptılar.

İşte şimdi ırmak kabarmıştı. Yalnız kabarmakla kalsa iyiydi ama, Breed'in karısına dediği gibi «direklerde arkaya doğru bir kaykılma var»dı. «Biraz daha arkaya gitti mi seyreyle sen gümbürtüyü» diyordu.

Gün ısıyalı beri köprübaşına kadar oniki defa gidip gelmişti. Durum çok kötüydü, bunu çok iyi biliyordu. Tıraş olmadan, dudakları da sıkı sıkı gerilmiş bir halde, o sabah saat sekizde köprünün üzerinde durmuş, sarı köpükten oyalarla süslü, kökünden sökülmüş meşe fidanlarıyla, pamuk fidanlarıyla benek benek sarı suları seyretmişti.

Sulara kapılmış sürüklenen keresteler de görmüştü, sonra kiremit yerine kullanılan birbirine geçme tahtaları hâlâ üzerinde bir dam parçası, daha sonra McElroy'un kısa bacaklı, tıknaz kara Angus boğasının şişmiş ölüsü. Boğa ölüsü köprü'nün altından geçerken yuvarlanıp sırt-üstü dönmüştü, ozaman Breed hayvanın deli gibi dışarı fırlamış gözlerini, bir karış sarkmış dilini görmüş, içi burkulmuştu.

Herkes bilirdi: McElroy'un samanlığı ırmağın kıyısına pek yakındı, bu boğa da bin sekizyüz dolar değerindeydi. McElroy böyle bir parayı sokağa atacak durumda da değildi. Breed sürünün geri kalanını sularda sürüklenir görmedi ama, boğa yeterdi. McElroy bu boğaya çok umut bağlamıştı.

Breed köprünün üzerinde biraz daha ilerledi. Şimdi sular köprünün tahta döşemesinden ancak bir metre kadar aşağıdaydı. Breed ayaklarının altından suyun köprüyü dövdüğünü duyuyordu.

Tıraşı uzamış çenesini sıvazladı, döndü gene dükkânına geldi. Karısına McElroy'un kara Angus'undan hiç laf etmedi. Kadıncağızı üzmemekten başka bir şeye yaramazdı ki.

Juan Chicoy telefon edip köprüyü sorunca Breed gerçeği olduğu-gibi söyledi. Köprü duruyordu daha ama, Tanrı bilirdi daha ne kadar duracaktı. Sular gittikçe yükseliyordu. O çıplak, taşlık yamaçlar derelerini ırmağa hâlâ boşaltıyorlardı, gökyüzü de yeniden bulutlanmaya başlamıştı.

Saat dokuzda köprünün alçak yerleri sudan ancak yarım metre kadar yukarıda kalmıştı. Suların baskısı bunlara bindi mi, biriki de köklerinden sökülmiş ağaç çarptı mı, köprünün yıkılması dakikalık işti artık.

Breed tel kaplı kapını arkasında durmuş, parmaklarıyla tele vuruyordu.

Karısı: «Kahvaltı hazırlayım sana» dedi. «Köprü senin malınmış sanki.»

Breed: «Bir bakıma öyle» dedi. «Yıkılacak olursa herkes kabahati bana bulur. Bakım memurluğuna telefon ettim, bayındırlık mühendisine telefon ettim, İkisi de kapalı. Şu direk arkaya yattı mı, seyreyle sen gümbürtüyü!»

— «Sen biraz bir şey yesen iyi edersin. Gözleme yapayım sana.

— «Olur» dedi Breed. «Kalın olmasın sakın.»

Karısı: «Ben gözlemeyi hiç kalın yapmam» dedi. «Yumurta da ister misin üstüne?»

— «Elbette» dedi Breed. «Juan yola çıkar mı, çıkmaz mı bilmiyorum. Bir saate kadar ancak gelir. Ama, su nasıl yükseliyor, vay canına!»

Karısı: «Küfür etme!» dedi.

Breed dönüp ona şöyle bir baktı:

— «Şimdi küfür etmeyeceğim de ne zaman edeceğim! Bir kadeh birşey içeceğim ben.»

— «Kahvaltıdan önce?»

— «Hepsinden önce.»

Kara boğadan haberi yoktu elbet kadıncağızın.

Breed duvardaki telefona gitti. McElroy'un numarasını çevirdi. İki üç yere birden bağlı telefonlardandı bu. Çaldı, çaldı, Breed bekledi. En sonunda McElroy'dan üç kilometre kadar beriden Pindale açtı.

— «Onu ben de aradım kaç kere» diyordu. «Hiç ses yok. Ata atlayıp gidip bakacağım ne var.»

Breed: «İyi edersin» dedi. «Yeni aldığı boğa bu sabah köprünü altından geçti.»

Breed'in karısı gözlerini faltaşı gibi açarak başını kaldırıp baktı:

— «Walter!» diye haykırdı.

Walter Breed: «Valla, işin doğrusu bu» dedi. «Korkmayasın diye sana söylemedimdi.»

Karısı: «Eyvah!» dedi.

V

ALICE CHICOY, tel kapının arkasında durmuş, otobüsün kalkışını seyrediyordu. Artık gözyaşlarını da koyuvermişti.

Otobüs geçip de kapıdan göremez olunca, yan pencereye gitti. Oradan yol görünüyordu. Otobüs bulutlar arasından dökülüp yere bir leke gibi düşen güneşe gelince bir ara parladı, cndan sonra da Alice onu birdaha göremez oldu.

Derin derin soluk alıp pek keyifli bir iç çekti. Gün onun-

du! Kendi başına kalmıştı. Kendini mesut hissediyor, gizli bir sevinç duyuyordu; içinde, günah işler gibi bir duygu da vardı.

Elbisesini kalçalarından aşağı doğru ağır ağır bastırarak düzledi, baldırlarını okşadı. Tırnaklarına baktı. Hayır, onu sonra yapacaktı.

Yemek salonuna bir göz gezdirdi. Burnuna hâlâ cıgara kokusu geliyordu. Yapılacak çok iş vardı ama, gün onundu, ağırdan aldı.

Önce, dolaptan üzerinde iri iri harflerle «Kapalı» yazılı mukavvayı çıkardı. Dışarı çıktı, yaftayı kapının ucundaki çiviye astı. Sonra içeri girdi, telli kapıyı kapadı, mandalladı. İç kapıyı da çekti, kitledi. Sonra pencereden pencereye gitti, pancurları indirdi, içerisini kimse görmesin diye de pancurun dilelerini aşağı doğru çekti.

Yemek salonu loştu, içeride insana huzur veren bir hava vardı. Alice istekle çalışıyordu. Kahve fincanlarını yıkayıp kaldırdı, tezgâhın üzerini, masaları sildi. Sonra, gitti yatak odasından bir süpürge getirdi, yerleri süpürdü, tozları, çamurları cıgara artıklarını çöp tenekesine attı. Loş aydınlıkta tezgâhın üzeri biraz parlıyordu masaların üzeri de bembeyaz, tertemiz görünüyordu.

Alice tezgâhın arkasından çıkıp geldi, iskemlelerden birine oturdu. Gün onundu. Tuhafına gidiyor, başı döner gibi oluyordu.

Yüksek sesle: «Peki ama, niçin olmasın?» dedi. «Pek eğlendiğim var mı ki? Getir bana» dedi, «getir bana bir duble viski, çabuk!»

Ellerini tezgâhın üzerine koyup uzun uzun onlara baktı.

— «İşten yıpranmış elceğizler!» diye fısıldadı. «Sevgili eller.»

Sonra bir haykırdı:

— «Ne cehennemde kaldı şu viski?»

Karşılığını da kendisi verdi :

— «Evet, han'fendi... Şimdi geliyor, han'fendi.»

Alice: «Hah, söyle!» dedi. «Karşında kim var biliyor musun sen? Ayağını tetik al, yoksa karışmam. Gözüm sende.»

Karşılığını gene kendisi verdi:

— «Evet, han'fendi,» dedi.

Sonra, kalktı, tezgâhın arkasına geçti.

Dipte, yere yakın ufak bir dolap vardı. Eğildi, dolabın kapısını açtı, elini uzatıp aradı, Old Grandad marka ufak bir şişe burbon şarabı açtı. Raftan bir su bardağı aldı, şişeyle bardağı tezgâhın üzerine, biraz önce oturduğu iskemlenin önüne doğru koydu.

— «Buyrun, han'fendi.»

— «Şu masaya götür. Tezgâh başında içecek birine benziyor muyum ben hiç?»

— «Hayır, han'fendi.»

— «Bir bardak daha getir. Bir şişe de soğuk bira.»

— «Peki, han'fendi.»

Hepsini aldı, götürdü kapının yanındaki masanın üzerine koydu.

— «Gidebilirsin artık» dedi.

— «Bâşüstüne, han'fendi.»

— «Ama, uzaklaşma. Bir şey isterim belki.»

Birayı bardağa koyarken kendi kendine kıs-kıs gülüyordu.

İçinden: «Biri benim böyle konuştuğumu duysa deli der» diyordu. «E, belki sahidenden de deliyim.»

Öbür bardağı da hayli doldurdu.

— «Hadi, Alice» dedi, «hazır ol. Dikkat! Ateş!»

Bardağı şöyle bir yalpayla kaldırıp ağır ağır içti. Birden dikmedi. O, ateş gibi, sodasız viski dilini, damağını yaksın istiyordu. Ağır ağır yutkundu. Damağının yandığını hissetti. Viskinin sıcaklığı göğsünden aşağı, karnına doğru indi. Bardağı, boşaltmışken, gene de dudaklarında tutuyordu.

Sonunda, bardağı masanın üzerine koydu.

— «Oh!» diye, hızla bir soluk koyuverdi.

Soluğu dönüp gelince o cânım viskinin lezzetini yeniden duydu. Bu sefer uzanıp bira bardağını aldı. Bacak bacak üstüne attı, ağır ağır içip bardağı boşalttı:

— «Yaşa!» dedi.

Yemek salonunun nekadard rahat, hoş bir yer olduğunu ilk defa görüyor gibiydi. Hele pancurların arasından ışığın süzülüşü!

Yoldan bir kamyon geçtiğini duydu, biraz tedirgin oldu. Ya bir şey olur da gününü gün edemezse? Valla, kapıyı kırma-dıkça içeri kimse giremezdi. Kimseyi almayacaktı içeri.

Bardaklardan birine iki parmak viski koydu, öbürüne de dört parmak bira.

— «İçkinin tadını çıkarmanın türlü yolu vardır» diyor-du.

Viskiyi bir yudumda dikti, arkasından da birayı.

— «İşte bu güzel bir buluş. Lezzeti değişiyor. İçmene göre lezzet değişiyor. Niye bunu şimdiye kadar kimse bulmadı da birtek Alice buldu? Biri bunu yazmalı: İçmene göre lezzet değişir.»

Sağ göz kapağında birazcık gerilme vardı. Kollarının damarlarında da tuhaf ama hoş bir sızı dolaşıyordu.

Azametli bir tavırla: «Kimsenin bir şey bulmaya vakti yok ki» dedi. «Vakit yok!»

Yarım bardak bira koydu, üzerini de viskiye doldurdu.

— «Bilmem daha önce kimse denedi mi bunu.»

Kâğıt peçetelerin bulunduğu madenî kap karşısındaydı, orada yüzünü görüyordu.

— «Merhaba delikanlı!» dedi.

Bardağı kaldırıp salladı. Parlak madenin üzerinde bardak da yüzü gibi eğri-büğü göründü.

— «Hadi, delikanlı! Şerefe, delikanlı!»

Susuzlukta ölmüş birinin bir bardak sütü içişi gibi, birayla viskiyi lıkır-lıkır içti.

— «A!» dedi, «hiç de fena olmuyormuş. Yok efendim. Güzel bir buluş bu benimki. Çok güzel bir buluş.»

Kâğıt peçete kabını kendini daha iyi görebilecek biçimde düzeltti. Yalnız, kabın yüzünde bir çukurluk vardı, burnunun yukarısını ezik, aşağısını da iri, şiş gösteriyordu.

Kalktı, tezgâhın arkasından geçti, yatak odasına gitti, yuvarlak bir el aynası alıp masaya getirdi, şekerliğe dayadı. Oturup bacak bacak üstüne attı.

— «Hey bana bak!» dedi. «Gel birer kadeh bir şey içelim.»

Her iki bardağa da viski koydu.

— «Bira yok!» dedi. «Bira bitti. Valla, bir çaresine bakarız elbette.»

Gitti, buzkutusunun bir şişe bira daha aldı geldi.

Aynaya: «Görüyor musun?» dedi, «önce biraz viski koyuyoruz... ne çok fazla, ne de çok az. Sonra, kararı kadar da bira katıyoruz. Buyrun.»

Bardaklardan birini aynaya doğru sürdü, ötekini de kendi dikti.

— «Kimisi içkiden korkar» diyordu. «İdare etmesini bilmezler de ondan. A! içmiyor musunuz? E, aferin doğrusu. Zorlan içirecek değilim. Zıyan olmasına da gelemem.»

Öteki bardağı da alıp içti. Yanakları, sanki ayak dalar gibi, iğnelenmeye başlamıştı. Aynayı yakından tutup yüzünü gözden geçirdi. Gözleri yaşarmış, parlamıştı. Önüne düşen perçemi arkaya attı.

— Eğleniyorum diye kendini mahvetmenin anlamı yok.»

Birdenbire kafasında bir hayal canlandı, aynayı yüzü-koyun kapattı. O hayal öyle zorlu, öyle birden gelmişti ki tokat gibi inmişti. Odanın karanlığındandı belki.

— «Onu düşünmek istemiyorum!» diye haykırdı. «Düşünmek istemiyorum!»

Ama, o düşünce de, hayal de oradaydı, birtürlü gitmiyordu.

Loş bir oda, beyaz bir yatak... Annesi, kötürüm olmuş, kaskatı, hiç kımıldamadan yatıyor... Gözleri dosdoğru karşıya bakıyor. Sonra, o bembeyaz el örtünün altında bir çırpınısla kalkıyor, yardım istiyor.

Alice, ne yapar yapar, gizlice içeri girerdi. Bunun üzerine, o, el, ürkek bir zavallık içinde, kakardı. Aice bu ei bir ara tutar, sonra usulca bırakıp odadan dışarı çıkardı. Bu odaya her girişinde: «İnşallah eli kalkmaz, vücudün bütün geri kalan kısmı gibi, ölü gibi hiç kımıldamadan durur,» diye dua ederdi.

— «Bunu düşünmek istemiyorum!» diye haykırdı. «Ner'den geldi şimdi aklıma bu?»

Eli titredi, şişe bardağa çarptı. Bardağı pek fazla doldurdu, son damlasına kadar içti. Boğazını öyle yaktı ki, öksürmeye başladı. Az kalsın kusuyordu.

— «Oh olsun!» dedi. «Başka şeyler düşünmek istiyorum ben!»

Kendini gözünün önüne Juan'la yatakta getirdi ama, aklı gene geçmiş günlere kaydı.

— «İstediğim adamı elde ederim» diye böbürlendi. «Tanrı bilir ya, az mıydı peşimden koşanlar! Ama, ben hiçbirine pek yüz vermedim» Dudakları gerilerek dişleri ortaya çıkarırcasına sıırıttı. «Ama, elimdeyken yapsaydım daha iyi olurdu belki. Yaşlanıyorum artık...» Sonra, «Yo! yalan!» diye haykır. «Eskisi gibiyim... Eskisinden iyiyim! N'apacağımı bilmeyen sıksa bir kaltağı kim ister! Tam erkek olan biri öylelerini hiç istemez. Şimdi çıksam sürüsünlen erkek tavlarım!»

Şişe yarıdan aşağı inmişti. Koyarken birazını da döktü, kendi kendine kıs-kıs güldü:

— «Sarhoş oluyorum galiba!»

Kapı hızlı hızlı vuruldu. Alice dona-kalq, dili tutuldu.

Kapı birdaha vuruldu. Bir erkek sesi duyuldu:

— «Kimse yok bur'da. Ama, bir konuşma işittim gibi geliyordu bana.»

Bir kadın seside: «E, vur bakalım birdaha» dedi. «Arkadadlırlar belki.»

Alice usulca aynayı alıp kendine baktı. Başını sallayarak iyice bir göz kırptı.

Kapı birdaha vuruldu.

— «Diyorum sana kimse yok bur'da.»

— «E, zorla kapıyı.»

Alice tel kaplı kapının sarsıldığını duydu.

Erkek: «Kitli» dedi.

Kadın da: «İçer'den gitli» dedi. «İçerde ılsalar gerek.»

Erkek kahkahayla güldü, çakıltaşlarını üzerinde ayaklarının sesi duyuldu.

— «E, içer'delerse, demek ki tek başını kalmak istiyorlar. Sen de tek başına kalmak ister misin, ekerim?.. Yani, benlen.»

Kadın: «Öf! sus!» dedi. «Sandviç istiyorum ben.»

— Bekleyeceksin.»

Alice merak ediyordu: Kapı vurulmadan önce niye otomobil sesi, ayaksesi işitmemişti?

— «Zom oldum ben, sağlam» diyordu.

İşte şimdi otomobil sesini duyuyordu pelâlâ.

Şişeyi aldı, içine yan yan şöyle bir baktı

— «Az kalmış» dedi.

İçine bir korku gelmişti. Ya daha adan-akıllı olmadan kaçmak zorunda kalırsa?

Sonra, başını sallayarak kendi kendine gülümsedi. O dolabın arkalarında iki şişe porto şarabı vardı. Bunlar ona güvenç cerdi. Bardağı iyice bir doldurdu, bir yuğum aldı.

Juan kadınlar içerken yanlarında durnazdı. «Yüzleri

çarşamba pazarına dönüyor» der, tiksindir gibi olurdu. E, Alice işte gösterecekti ona şimdi.

Bardağındaki viskiyi de içti, yalpalaya yalpalaya ayağa kalktı.

Nazik bir tavırla, aynaya: «Siz burada bekleyin beni» dedi.

Tezgâhın arkasına geçerken biraz sendeledi, kalçası tezgâhın köşesine çarptı.

— «Moraracak şimdi orası» dedi.

Yatak odasından geçti, banyoya girdi. Sabunlama bezini ıslattı, sabun sürdü, koyu hamur gibi bir şey yaptı, yüzünü sildi. Burnun yanını, çenesindeki kırıklığı iyice oğuşturdu. Bezi küçükparmağına doladı, burundeliklerine soktu, kulaklarını sildi.

Sonra, gözlerini sıkı sıkı yumup, yüzünü sudan geçirdi, musluktaşının üzerindeki aynaya baktı. Yüzü kızarmış, gözlerine de biraz kan gelmişti.

Yüzünün üzerinde uzun uzun uğraştı. Düzgün sürdü, sonra bunu havluyla aldı. Havlu kirlendi mi diye baktı, kirlenmişti. Kaşlarını kahverengi bir kaş kalemiyle boyadı. Dudak boyasıyla başı hayli belâya girdi: Eflâtuna çalar kırmızı boya alt dudaklarının aşağısına kadar bulaşmıştı. Havluya hepsini sildi, yeni baştan boyanmaya koyuldu.

Dudaklarını pek dougun görünecek biçimde boyamıştı. Ağzını büzdü, dudaklarını birbirinin üzerinden kıvırdı. Sonra, dişlerine baktı, havluyla dudaklarının kenarından boyayı biraz aldı. Dudaklarını boyamadan dişlerini fırçalamalıydı ya.

Şimdi sıra pudraya gelmişti. Pudra sürerse yüzünün kırımlılığı giderdi. Ondan sonra saçlarını fırçaladı. Saçlarını hiç sevmezdi. Şu biçime, bu biçime koya koya, bıkmıştı artık.

Yatak odasında orayı-burayı aradı, başına sıkı sıkı oturan, önü siperli cinsinden siyah bir çuha şapka buldu çıkardı.

Saçlarını şapkanın içine tıktı, şapkanın kenarını afili bir tavırla çekti.

— «Şimdi» dedi, «şimdi ben sana gösteririm bir kadının suratı nasıl çarşamba pazarına dönermiş! Ah, Juan şimdi gelse bir! Konuşmasını değiştirir.»

Dolabın gözünden Bellodgia şisesini çıkardı, göğsüne, kulaklarının memelerine, saçının diplerine koku sürdü. Biraz da üst dudağına dokundurdu.

— «Kokuyu ben de duymak isterim» diyordu.

Döndü geldi gene yemek salonuna. Tezgâhın yanından geçerken demin kalçasını acıtan o köşeden uzak geçmeye baktı.

Şimdi orası daha da karanlık olmuştu, çünkü bulutlar sıklaşmıştı, aralarından pek az ışık süzülüyordu.

Alice gene masasına oturdu, el aynasını kendine doğru çevirdi.

— «Pek güzelsin» dedi, «sahiden pek güzelsin. Ne yapıyorsun bu akşam? Bir yere gidip dansedelim mi?»

Bardağına içki koydu. Ya şu Kızıl Ok Otobüsleri'nin şöförü gelir de kapıyı vurursa? Alacaktı içeri. Çok şakacı bir çocuktuktu o. Alice ona biriki kadeh bir şey verecekti, sonra da ne yapacağını biliyordu.

— «Kızıl Ok» diyecekti, «sen şakacı geçinirsin ama, ben sana şimdi şaka nasıl olurmuş göstereceğim. Şakadan ben de senden hiç aşağı kalmam.»

Gözünün önüne delikanlının daracık belini, iri, gürbüz kollarını getirdi. Ayağında daracık mavi pantolon vardı, beline geniş bir kemer takardı... hele o pantolonu... Valla, güzel çocuktuktu doğrusu. Bir şey daha geldi aklına o pantolonla ilgili. İlik yerinin alt ucunda bakır bir düğme vardı. Bu bakır düğme, nedense, Alice'i kederlendirdi. Bud'un da böyle bir düğmesi vardı. Tam orada bakır bir düğme.

Bunu da aklından çıkarmaya çalıştı ama, çıkaramadı, çı-

karamayınca da aklını bunun üzerinde topladı. Bud yalvarmış, yakarmıştı; sonunda, yedi, sekiz kilometre ötedeki kırlara yemeğe gitmişlerdi. Bud taşımıştı yiyecekleri: haşlanmış yumurta, pastırmalı sandviç, elmalı börek. Alice elmalı böreği karşıdan amıştı ama, Bud'a «Ben yaptım» demişti.

Bud yemek vaktine kadar bile bekleyememişti. Alice'in canını da acıtmıştı.

Sonradan, Alice; «Nereye gidiyorsun?» diye sordu.

— «İşim var» dedi Bud.

— «Ama, hani beni seviyordun?»

— «Öyle mi dedim?»

— «Beni yüz-üstü bırakıp gidecek değilsin, değil mi, Bud?»

— «Bana bak, kızım, ben senlen uzun vadeli bir anlaşma imzalamadım ki.»

— «Ama, ilk defa, Bud.»

Bud: «Herşeyin bir ilk defası olacak elbet» dedi.

Alice şimdi bunun için ağlıyordu.

Aymada kendine bakarak: «Doğru değil!» diye haykırdı. «Bu yaptığın hiç de doğru değil.»

Bir viski daha içip şişede kalanı da yeniden bardağına boşaltırken, yüzünü, gözünü buruştura buruştura ağlıyordu.

Ötekiler de hiç de doğru şeyler değildi. Şimdi ne kalmıştı elinde? Pis bir işte çalışıyor, ancak yatakta itibar görüyordu, üstelik para da almıyordu. İşte buydu elinde kalan. Pis bir herifle evlenmişti. Evet, öyle bir adamla evlenmişti. Sinemaya gidemiyecek kadar şehirden uzak bir yerde. Pis bir yemek salonunda oturmak zorunda...

Başını öne eğip kollarına dayanarak hüngür-küngür ağladı. İkinci bir Alice onun ağladığını duyuyordu. İkinci bir Alice, başı-ucunda durmuş ona bakıyordu.

Kocasını mesut etmek için hep diken üstünde durmak zorundaydı. Başını kaldırıp aynaya baktı. Üst dudaklarının boyası

baştan başa bozulmuş, yayılmıştı. Gözleri kıpkırmızıydı, burnu akıyordu.

Peçete kabına uzandı, kâğıt peçetelerden iki tane çekti, burnunu cümkürdü. Kâğıdı top yapıp yere attı.

Burayı ne için temiz tutacaktı sanki? Kimin aldırdığı vardı ki! Ona kimin değer verdiği vardı ki! Kimsenin! Yalnız, kendi kendine değer verecekti. Kimse Alice'e bir tekme vurup başından atamıyacaktı.

Son viskiyi de dikti.

Şarabı çıkarmak iş oldu. Sendeledi, musluktaşının üzerine yuvarlandı. Burnunun içi yanar gibi sızladı, burundeliklerinden soluğu ılık gibi çıktı. Porto şarabını tezgâhın üzerine koydu, bir şişeacağı buldu. Onu mantara sokarken şişe devrildi, ikinci seferinde de manta parçalandı. Kalanını başparmağıyla şişenin içine itti, fırladı geldi gene masasına oturdu'

— «Soda!» dedi.

O koyu kırmızı şaraptan bardağını doldurdu.

— «Biraz daha viski olsaydı» dedi.

Ağzının içi kurumuştu. Susuzluktan yanmış gibi, bardağın yarısını bir dikişte içti.

— «A! ne güzelmış!» diye kıkır-kıkır bir güldü.

Şarabın tadını daha iyi alabilmek için bundan sonra hep önce viski içecekti.

Aynayı yakınına çekti.

Acı acı: «Moruk karının birisin» dedi. «Pis, sarhoş moruk karının birisin sen. Kimse istemiyor seni. Hiç şaşmam. Ben olsam ben de istemem.»

Aynanın içindeki hayal çift değildi ama, dış çizgileri çiftti. Gözünün görme sınırları dışında kalan yerlerde odanın dönmeye, sallanmaya başladığını seziyordu.

Bardakta kalanı da içti, boğulun gibi oldu, ağzından tük-rükler sıçradı, dudaklarının ucundan şaraplar aktı. Birdaha

doldururken, bardağın ağzını tutturamadı, masa örtüsünün üzerine şarap döktü.

Kalbi küt-küt atıyordu. Sesini duyuyor, atışını kollarında, omzunda, göğsünde, damarlarında hissediyordu. Ağır ağır içti.

— «Sızıp kalacağım» diyordu. «Bu iyi işte. İnşallah bir-daha kendime gelmem. Sonu olur bu inşallah... Sonu... sonu. Şu piçlere göstereceğim ben yaşamak istemezsem yaşamam Göstereceğim onara!»

İşte ozaman gördü sineği. Bayağı karasineklerden değildi bu; yeni doğmuş bir atsineğiydi. Yakamozlanan mavi bir ışıltıyla parlıyordu. Masaya konmuş, dökülen şarabın kenarında duruyordu. Hortumunu şaraba daldırdı, sonra gene temizlemeye koyuldu.

Alice hiç kımıldamadan, öyle, oturuyordu. Tiksintiden, öfkeden tüyleri diken-diken olmuştu. Bütün zavallılığı, bütün kızgınlığı sineğin üzerine toplandı. Bütün gayretini toplayarak, sineğin o çift görünüşünü bir teke indirmeye çalıştı.

— «Seni piç, seni!» diyordu. «Beni sarhoş sanıyorsun sen ha? Gösteririm ben sana!»

Gözleri etrafa dikkatle, ürkek ürkek bakıyordu. Yavaş yavaş, masadan yana doğru kaydı, eliyle tutunarak, yere doğru uzandı. Gözleri sinekteydi.

Sinek hiç kımıldamamıştı.

Alice, yerde sürünerek, usul usul gitti, tezgâhın arkasına geçti. Lekesiz çelik musluktaşının üzerinde bir buaşık havlusu duruyordu. Onu sağ eline aldı, güzelce katladı. Hafif buldu. Musuğa tutup ıslattı, fazla suyunu sıktı.

— «Piçe göstereceğim» diyordu.

Tezgâhın yanından kedi gibi süzüldü. Sinek hâlâ oradaydı, pırıl-pırıl yanıyordu. Alice elini kaldırdı, havlu arkaya, omzuna düştü. Parmaklarının ucuna basarak, usul usul yaklaştı. Eli arkada, gergin duruyordu.

Vurdu. Şişe, bardaklar şeker kabı peçete kabı hepsi şangır-şangur yere yuvarlandı. Sinek diklemesine uçup bir halka çevirdi. Alice hiç kımıldamadan durmuş, gözleriyle onu takip ediyordu.

Sinek gitti, tezgâhın üzerine kondu. Alice üzerine doğru atıldı. Sinek havalanınca, havluyu havaya savurdu.

Kendi kendine: «Olmadı!» diyordu. «Üzerine saldır! Üzerine saldır!»

Ayaklarının altından yer kayıyordu. Elini uzattı iskemle-ye tutundu. Ner'deydi sinek şimdi? Vızıltısını işitiyordu. Kanatlarının öfkeli iç gıcıklayıcı vızıltısı. Nasıl olsa er-geç, bir yere konacaktı ya.

Alice içinden boğazına doğru bir şeyin kabardığını duyuyordu.

Sinek havada ilmikler çevirdi, 8'ler çizdi, halkalar yaptı; sonra alçaldı, odanın bir ucundan öbür ucuna alçala, yüksele uçmaya başladı.

Alice bekledi. Gözlerinin uçlarında karanlıklar belirliyordu.

Sinek tezgâhın arkasında kutulardan kurulma büyük ehramın en tepesindeki patlamış mısır kutusunun üzerine kondu. Kutunun üzerindeki yazının bir harfinden öbür harfine doğru yürümeye başladı. Sonra durdu. Alice burnundan solu-yordu.

Oda sallanıyor, dönüyordu ama, irade sayesinde sinekle çevresindeki yerler bulanmadan duruyordu.

Alice, sol elini arkaya, tezgâha doğru attı, parmakları tezgâhın üzerinde süründü. Usulca ,ağır ağır, tezgâhın ucundan dolandı. Sağ elini çok, çok dikkatle kaldırdı.

Sinek bir adım ilerledi, durdu. Tetikte bekliyordu. Alice bunu sezdi. Daha sinek havalanmadan havalandığını sezdi. Gövdesinin bütün ağırlığıyla bir dönüş yaptı. Islak havlu mukavva kutu ehramını devirdi, onları yarıp geçti, daha başkalarını da yıktı. Kutular, bir sıra bardak, kâse de portakal tez-

gâhin arkasında yere yuvarlandı, Alice de onların üstüne.

Oda, kırmızı, mavi ışıklarla Alice'in üzerine kapandı. Yanağının altında kalan bir kutudan patlamış mısırlar saçıldı. Alice başını bir kere kaldırdı, sonra gene yere koydu, üzerine fır-fır dönen bir karanlık çöktü.

Yemek salonu karanlık, sessizdi. Sinek beyaz masa örtüsünün üzerindeki o kurumaya yüz tutan şarap gölünün ucuna geldi. Bir ara durup, tehlike var mı diye, her bir kolaçan etti, sonra o yassı hortumunu, iyice hesaplayarak, o tatlı, yapışkan şarabın içine daldırdı.

VI

BULUTLAR korkutucu kümeler üzerine koyu kurşunî korkutucu kümeler yığdılar, yere mor bir karanlık çöktü. San Juan koyağında koyu yeşiller kapkara görünüyordu, otların açık yeşili de ürperti verici ıslak bir mavi.

«Sevgili» yol boyunca gümbürdeye gümbürdeye gidiyordu, üzerindeki alüminyum boya bir namlu parıltısı gibi insana ürperti verircesine parlıyordu.

Tâ güneyde kara bir bulut yığını saçak saçak parçalandı yağmur oldu, perde oldu ağır ağır indi.

Otobüs geldi Breed'in dükkânının benzin tutumbalarının önünde durdu. O ufacak boks eldivenleri, patik, bir saatin sarkacı gibi, ileri, geri gitti geldi.

Otobüs durduktan sonra Juan yerinden kalkmadı. Motoru biraz daha hızlı çalıştırarak, dinledi. Sonra, içini çekerek, anahtarı çevirdi, motoru durdurdu.

Van Brunt: «Nekadar duracaksın bur'da?» diye sordu.

Juan: «Köprüye bir bakacağım» dedi.

— «Köprü yerinde» dedi Van Brunt.

Juan: «Biz de öyle» dedi.

Kolu çekip kapıyı açtı.

Breed tel kaplı kapısını açıp çıktı, otobüse doğru geldi. Juan'la tokalaştı.

— «Geç kalmadın mı biraz?»

Juan: «Bilmem» dedi. «Saatim geriye o başka.»

Ergenlikli yere atladı, geldi onların yanında durdu. Sarışın kızın otobüsten inişini görebilmek için mahsus en önden atlamıştı.

— «Gazoz var mı?» diye sordu.

— «Yok» dedi Breed. «Biriki şişe madensuyu var yalnız. Bir aydır gazoz gelmiyor. Bu da aynı şey. Bilmesen tadından hiç anlamazsın.»

Juan: «Köprü nasıl?» diye sordu.

Breed başını salladı:

— «İş kötü bence. Git sen kendin bak. Benim hiç hoşuma gitmiyor.»

Juan: «Çatlama falan yok daha, değil mi?» diye sordu.

Breed: «Böylecene de gidebilir» dedi. Avuçlarını birbirine sürüttü. «Öyle bir zorlanıyor ki çocuk gibi zırlıyor. Git bak.»

Pritchard'la Ernest otobüsten indiler, onlardan sonra Mildred'le Camille de indi, arkalarından da Norma. Camille bu işlerde ustaydı, Ergenlikli bir yerini göremedi.

— «Makensuyu varmış» dedi. «İster misiniz?»

Camille Norma'ya döndü. Norma'nın nekadardır işe yarayabileceğini anlamaya başlamıştı.

— «Bir şey içer misin?» diye sordu.

Norma: «Vallâ, fena olmaz» dedi.

Ergenlikli bozulmuştu ama, belli etmemeye çalıştı.

Breed'le Juan yoldan aşağı ırmağa doğru gidiyorlardı. Juan, arkaya dönüp: «Köprüye bir bakacağız» diye haber verdi.

Bn. Pritchard otobüsün basamağından sesleniyordu:

— «Bana soğuk bir şey getirebilir misin, şekerim? Başka şey yoksa su da olur. Sonra, sor bakalım, şey nerede?»

Norma: «Arkada» dedi.

Köprüye doğru giderlerken Breed Juan'a adım uydurarak onun yanı-başından yürümeye başladı.

— «Her yıl bekliyorum yıkılmasını» diyordu. «Adam-akıllı bir köprü yapsınlar da şakır-şakır yağmur yağarken rahat bir uyku uyuyayım. Yatakta yatıyorum, damda yağmurun sesini duyuyorum ama, kulağım köprüde ha şimdi yıkılacak diye. Yıkılırken negibi bir ses çıkaracak onu da bilmiyorum ya.»

Juan dönüp ona bakarak güldü.

— «Bu bekleyiş nasıl şeydir bilirim ben» dedi. «Hiç unutmam, Torreón'daydık küçükken. Geceleri kulak kabartırdık, ha şimdi tüfek sesleri başlayacak diye. Çarpışmalar biraz da hoşumuza giderdi ama, bizim moruk da gidecek, bir daha gelmeyecek demekti. En sonunda gitti birdaha gelmedi. Bunun böyle olacağını tâ başından beri biliyorduk deyebilirim.»

Breed: «Ne geldi acaba başına?» diye sordu.

— «Bilmiyorum. Biri yakaladı, sağlam. Çarpışma olunca evde duramazdı. İlle o da karışacaktı. Ama, ne için çarpışıyorlardı, bu onun umurunda bile değildi sanırım. Dönüp eve geldiğinde artık anlatır, anlatırdı.» Juan burada kıs-kıs bir güldü. «Pancho Villa'ya dair bir şey anlatmıştı. Bir kadıncağız gelmiş Villa'ya. Demiş ki «Sen kocamı öldürdün, şimdi de ben de, çocuklarım da açlıktan öleceğiz» demiş. E, o zamanlar Villa'da para bol. Baskı makineleri onun emrinde, basıp basıp para çıkarıyor. Haznedarına dönmüş. «Ver şur'dan beş kilo yirmi pesoluk banknotlardan şu kadıncağıza» demiş. Paraları saymazmış bile, öylesine çok parası varmış. Vermişler. Paraları deste edip telle başlamışlar, kadın da almış gitmiş. Ozamar, çavuşlardan biri Villa'ya demiş ki: «Bir yanlışlık oldu, General'im» demiş. «Biz bu kadının kocasını öldürmedik ki. Sarhoş olmuştu, tuttuk hapse attık,» demiş. Bunun üzerine Panc-

ho demiş ki: «Git hemen öldürüver, kadıncağыз üzölmesin.»

Breed: «Anlamadım» dedi.

Juan bir kahkaha attı:

— «Biliyorum» dedi. «Hikâyenin de en çok burası hoşuma gider ya benim. Eyvah! sular setti kemiriyor!»

— «Biliyorum» dedi Breed. «Telefon ettim haber vermek için ama, kimseyi bulamadım ki.»

Tahta köprüünün üzerinden yürümeye başladılar. Juan daha tahtaların üzerine adım atar atmaz ayaklarının altında suların köprüyü dövüşünü hissetti. Köprü ürperiyor, titriyordu. Sonra, tahtaların içinde suların gürültüsünü bile bastıran derin bir uğultu vardı.

Juan köprüünün üzerinden aşağıya baktı. Destekler suyun içinde kalmıştı; köprüünün altında ırmak köpürüyor, kaynıyordu.

Derken, köprü baştan başa bir titredi, sarsıldı, demir civataların geçtiği yerlerden tahtalar gıcırdadı.

Onlar aşağı bakarlarken, koskoca bir canlı meşe ağacı, akıntıya kapılmış, yuvarlana yuvarlana geldi, gerisini geriye dönünce bütün köprü inildi. Ağaç sular altında kalan ayaklara çarpınca köprüünün altından doğru keskin bir ses, bir çıtırtı koptu. Juan'la Breed hemen köprüünün başına döndüler.

Juan: «Nekadar yükseliyor?» diye sordu.

— «Son bir saatte yirmibeş santim kadar yükseldi. Ama, artık alçalabilir. Tam taşma seviyesine gelmiştir artık.»

Juan köprüye destek olan direklerle yandan baktı. Gözüne suyun yüzünde esmer bir civatanın başı ilişti, gözlerini oraya dikti.

— «Geçerim sanıyorum» dedi. «Bir hamlede geçerim. Ya da, yolcuları yaya geçirtirim, sonra ben arabayı hızla bir geçiririm, yolcuları öbür baştan alırım. Öbür köprü nasıl?»

Breed: «Bilmem» dedi. «Telefon edip öğreneyim dedim ama, kimseyi bulamadım ki. Diyelim bunu geçtin, ötekini de

geçtin ama, sonra geldin baktın bu yıkılmış, n'olacak ozaman? Kapana kısıлып kalırsın. Yolcuların başın belâya girer.»

Juan: «Yolcuların nasıl olsa başım belâya girecek» dedi. «Biri var — yo, iki tanesi var ki — nası lolsa kıyameti koparacaklar. Görünüştten anlarım ben. Van Brunt'ı tanırırsın, değil mi?»

— «Şu moruk mu? Tanırım. Otuzyedî dolar borcu var bana. Alfa tohumu aldı benden, sözde bozukmuş, öyle diyor. Vermedi parasını. Uçan kuşa borcu var. Ne alırsa hep bozuk çıkıyor! Veresiye bir tane şeker bile vermem ben ona. Tatlı değildi diye yalan atar. O da mı senin arabada?»

— «Benim arabada» dedi Juan. «Bir de Chicago'lu biri var. Büyük bir iş simsarı. İşler aksi giderse kıyameti koparır.»

Breed: «Vallâ sen bilirsın» dedi.

Juan korkunç gökyüzüne baktı.

— «Yağmur yağacak sahi» dedi. «Yamaçlar suya doyduğuna göre, yağın yağmur olduğu-gibi ırmağa boşanacak. Geçmesine geçerim ama, dönüşte geçebilmem ihtimali ne kadar acaba?»

Breed: «Yüzde-on» dedi. «Karın nasıl?»

— «Pek iyi değil» dedi Juan. «Dişi ağrıyor.»

Breed: «Dişleri sağlam olmak gibi yoktur» dedi. «Altı aydabir dişçiye gitmeli.»

Juan bir kahkaha attı:

— «Bilirim. Ama, sen hiç altı ayda-bir dişçiye giden kimse gördün mü?»

— «Hayır» dedi Breed.

Juan'ı severdi. Onu hiç yabancı saymazdı.

Juan: «Ben de görmedim» dedi. «Vallâ, yolcuların başının beâya girmemesi için bir yol daha var.»

— «Nedir o?»

— «Bırakayım kararı onlar versin. Demokrasi var, değil mi ya?»

uan: «Eh, vaJrsın kavga çıksın, n'olur?» dedi.

Breed: «Vallâ yamansın!» dedi. «Yalnız, bak sana bir şey söyleyim. Herkes hangi tarafı tutarsa Van Brunt ille öbür tarafı tutacaktır. İsa gelsin mi diye herkese teker teker sorsalar, o «Gelmesin!» der sağlam.»

Juan: «Olsun» dedi. «Onu idare etmesi kolay. Benim eskiden bir atım vardı, öyle aksi bir şeydi ki, yuları sola çeksen sağa dönerdi. Yola getirdim ben onu. Herşeyi tersine yaptım, o da kendi havasına gidiyor sandı. Van Brunt'a da insan onunla zıt giderek her istediğini yaptırabilir.»

Breed: Öyleyse ben de ona, sakın şu otuzyedî doları verme, diyeyim,» dedi.

Juan: «Söker belki» dedi. «E, gideyim bakayım yolcular ne diyecekler?»

VII

ÖTE YANDAN, dükkânda, Ergenlikli kendini aldatılmış gibi görüyordu. Oyuna gelmiş, Norma'ya da, Camille'e de birer madensuyu almak zorunda kalmıştı. Ne yaparsa yapsın, Camille'i birtürlü Norma'dan aşıramıyordu. Bu da, Norma'nın kabahati değildi. Camille onu kendine alet ediyordu.

Norma sevinçten uçuyordu. Ömründe bu kadar mesut olmamıştı. Şu güzel mahlûk ona karşı ne iyi davranıyordu! Arkadaş olmuşlardı. Sonra, Camille ona «Birlikte otururuz» da dememişti; «Bakalım» demişti. Nedense, Norma'ya güvenc veriyordu bu.

Şimdiye kadar kimse iyi davranmamıştı Norma'ya. Her-

geye «Olur» demişler, sonra bildiklerini okumuşlardı. Bu kız «Bakalım» diyordu. Norma onu öylesine seviyordu ki! Kendisi nasıl bir kız olmak isterse hepsini onda buluyordu.

Birlikte tutacakları daireyi kafasında canlandırıyorlardı. Kadife bir divan olacaktı, önünde de alçak bir masa. Perdeler de şarabî kadifeden olacaktı. Bir de pikaplı radyoları olacaktı elbet, bir sürü de pilak. Bunu düşünmeden geçemiyordu. Düşünmeden geçerse işin tılsımı bozulacaktı gibi geliyordu ona.

Bardağını kaldırdı, lıkır-lıkır dikti. Yutkunurken de içine, ağır bir hava gibi, üzüntü çöktü.

İçinden bir ses: «Olmaz böyle bir şey» diyordu. «Uçar gider! Herzamanki gibi, ben gene yapayalnız kalırım!»

Gözlerini sıkı sıkı yumdu, einin tersiyle sildi. Gözlerini açınca üzüntüsü geçmişti.

— «Önüme geçeceğim uçup gitmesin» diyordu. Üzerine sert bir tavır, aynı zamanda boynu bükük bir hal gelmişti. «Olursa ne âlâ. Ama, ummayacağım. Umuda kaptırmayacağım kendimi. Umuda kapılırsam uçar gider.»

Ergenlikli: «Benim birçok tasarılarım var» diyordu. «Radarda öğreniyorum. Radarda çok iş var. Radar bilen güzel bir iş bulur. İnsan ileriye görmeli, öğle değil mi? Kimisi var, ileriye hiç görmez, olduğu yerde saplanır kalır.»

Camille'in dudaklarında hafif bir gülümseyiş belirmişti.

— «Yamansınız doğrusu» dedi.

Bu çocuktan kurtulmak istiyordu. İyi çocuktu ama, gene de ondan kurtulmak istiyordu. Kokusundan hoşlanmamıştı sanki.

— «Maden suyuna teşekkür ederim» dedi. «Ben biraz çıkıp hava alacağım. Sen de gelir misin, Norma?»

Norma'nın yüzünde bir bağlılık ifadesi belirdi.

— «A, gelirim» dedi. «Ben de biraz hava almak istiyorum.»

Camille ne derse doğruydu, hoştu, güzeldi.

İçinden: «Ah yarabbim! bir olsa!» diyordu .

Bn. Pritchard limonatasını yudum yudum içiyordu. Çok beklemişti, çünkü orada limonata satmıyorlardı. Ama, kadın dükkânın bakkal kısmındaki limonları gösterince, hele «İsterseniz ben kendim sıkarım» deyince, Breed'in karısı artık söyleyecek bir şey bulamamıştı, limonatayı yapmak zorunda kalmıştı.

Bernice Pritchard: «Şişede durmuş şeyleri içemem de onun için» diye, anlatıyordu. «Taze taze meyva suyu severim ben.»

Bn. Breed de bu tatlılığın karşısında yumuşayıvermişti.

Şimdi, Bn. Pritchard yudum yudum limonatasını içerken bir yandan da cicili-bicili şeylerin bulunduğu tezgâhtaki kartpostallar gözünü kamaştırıyordu.

San Juan de la Cruz'daki mahkeme binasının, San Ysidro'daki otelin resimleri vardı. Kükürtlü bir kaynarca üzerine kurulmuş olan bu güzel, eski otele romatizmalılar sık sık gelirler, kaplıcasına girerlerdi.

Başka şeyler de vardı o tezgâhta: Alçıdan yapılmış, üstleri boyanmış köpekler, içi renkli şeker dolu cam tabancalar, pek sevimli taşbebekler, içi Kaliforniya meyvaları şekerlemeleri dolu kızılgağaç tahtasından zarif kutular.

Sonra, gece lâmbaları vardı: Yanarken, siperlikleri dönüyor, orman yangınları, pupa-yelken giden gemiler, sanki sahidenmiş gibi, hareket ediyor, parıl-parıl parlıyordu.

Ernest Horton da o tezgâhın önünde durmuş küçümser gibi bir tavırla bakıyordu. Pritchard'a döndü :

— «Kimi vakit diyorum ki ben de böyle şeyler satan bir dükkân açsam... ama, hep yeni çıkan şeylerle dolu. Bunlar eski şeyler, yıllardan beri piyasada var ,kimse yüzüne bakmıyor. Bizim şirkette hep son icat şeyler vardır, hep yepyeni şeyler.»

Pritchard başını salladı.

— «Uyanık olduğunu bildiği bir firmayla çalışmak insana güven verir» dedi. «Onun için bizimle çalışırsınız diye düşünüyorum ya. Günün her saatinde uyanık bulunduğumuza emin olabilirsiniz.»

Ernest: «Müsâde ederseniz gideyim bavulumu getireyim» dedi. «Yanımda bir şey var, daha halka satılmıyor ama, piyasayı allak-bulak etti. Birkaç tane de buraya verebilirim.»

Çabucak, gidip bavulumu aldı geldi. Açtı, içinden mukavva bir kutu çıkardı.

— «Kutusu gösterişsiz, görüyorsunuz ya. Mahsus, şaşırtmak için.»

Kutuyu açtı, içinden, otuz santim kadar yükseklikte, herşeyi tamam, küçük çapta bir alafranga helâ çıktı. Zinciri, zincirin ucunda piringten tutulup çekilecek yeri, hepsi tamamdı; oturacak yeri beyazdı, üzerinde tahtaya benzetilerek boyanmış ufacık bir kapağı bile vardı.

Bn. Breed, tezgâhın arkasında, geri geri çekilmişti.

— «Alınacak şeyleri kocam alır» diyordu. «Kendisinin görün.»

— «Biliyorum» dedi Ernest. «Siz yalnız bir görün. Gören almadan edemez.»

Pritchard: «Ne için yapılmış bu?» diye sordu.

Ernest: «Bakın» dedi, zinciri çekti.

Çeker çekmez, çukur yerine esmer bir su doldu. Ernest oturulacak yeri tuttu, çıkardı. Küçük bir bardaktı bu.

Koltukları kabarır gibi: «Bir tek kadeh bu» dedi. «Çift kadeh isterseniz, zinciri iki kere çekersiniz.»

Pritchard: «Viski!» diye haykırdı.

Ernest: «Konyak da olur, rom da olur» dedi. «Ne isterseniz. Bakın, altta doldurulacak yeri var. Teminatlı pilâstik. Soğuk tutar. Daha şimdiden bin sekizyüz tane sipariş aldım. Bomba oldu. Gören kahkahayı basıyordu.

Pritchard: «Vallahi yaman bir buluş» dedi. «Kim düşünüyor bunları?»

Ernest anlattı:

— «E, bizim bir düşünenler dairemiz var. Herkes aklına geleni bildirir. Bunu Büyük Göller bölgesindeki satış memurumuz buldu. Kendi de epey dünyalık edinecek. İşe yarar bir şey bulana kârın yüzde-ikisini verir bizim şirket.»

Pritchard: «Yaman bir buluş» dedi gene.

Gözünün önüne Charlie Johnson'u getiriyordu: Charlie bunu ilk defa görünce hemen koşup bir tane alırdı.

— «Kaça?» diye sordu.

— «Valla, bunun perakende fiyatı beş dolar. Ama, bir çeşidimiz daha var, o yirmiyedi-buçuk dolar. Müsâdenizle, size onu tavsiye ederim.»

Pritchard dudaklarını sarkıttı.

Ernest: «Ama, düşünün buna karşılık ne alacaksınız!» dedi. «Bu plâstik. Ötekinin, yani daha iyisinin şeyi... kutu kısmı meşeden; eski viski fıçısının tahtasından yapılmıştır, içkiyi iyi tutar. Sonra, zinciri gümüş, tutulup çekilecek yeri de Brezilya elmasından. Kâse kısmı çini, oturulacak yeri de elle işlenmiş maundan. Ayrıca, kutunun üzerinde bir de gümüş lâvha var, bir derneğe, kulübe falan hediye edecek olursanız, üzerine adınızı kazdırırsınız.

Pritchard: «Güzel bir şeye benziyor» dedi.

Kafasına koymuştu. Charlie Johnson'u nasıl mat edeceğini bulmuştu artık. Bundan bir tane alıp Charlie'ye hediye edecekti. Üzerine de: «Charlie Johnson'a, hediye eden: Eliott Pritchard» diye yazdıracaktı. Ondan sonra varsın Charlie önüne gelene göstererek böbürlensin, böyle bir şeyi kimin akıl ettiğini herkes anlayacaktı ya.

— «Yanınızda yok, değil mi?» diye sordu.

— «Yok. Ismarlarsınız.»

— «Bn. Pritchard usulca yaklaşmıştı.

— «Elliott!» dedi. «Sakin ha, alacak değilsin! Pek bayağı şey, Elliott...»

Elliott Pritchard: «Yanımızda kadınlar varsa ortaya çıkarmam elbette» dedi. «Hayır, kızım, ne yapacağım biliyor musun? Bir tane alıp Charlie Johnson'a göndereceğim. Onun bana gönderdiği doldurulmuş kokarcaya karşılık. Evet, efendim, göstereceğim ben ona!»

Bernice Pritchard anlattı:

— «Charlie Johnson bizim beyin gece yatısı okulundan oda arkadaşı. Birbirlerine öyle muziplik ederler ki! Bir araya geldiler mi çocuk oluverirler.»

Pritchard ciddî bir tavırla Ernest Horton'a döndü :

— «Sipariş edersem, vereceğim adrese gönderir misiniz? Yazıyı da yazdırır mısınız? Lâvhanın üzerine ne yazılacağını ben size yazar veririm.»

Bernice: «Ne yazdıracaksın?» diye sordu.

Pritchard: «Küçük kızlar böyle şeylere karışmazlar» dedi.

Bernice: «Çirkin bir şey yazdıracaksındır sağlam» dedi.

Mildred'e bir durgunluk çökmüştü. Üzerinde bir ağırlık, bir yorgunluk hissediyor, hiçbir şeye karşı ilgi duymuyordu. Tezgâhın bir ucunda, demir bir iskemlede, tek başına oturuyordu. Ergenlikli'nin sarışın kızı ondan ayırmaya çalışmasını alaylı alaylı seyretmişti.

Yolculuk yormuştu onu. Kendinden de, olup bitenlerden de tiksindir gibiydi. Bir otobüs şöförü bile yüzüne bakmazsa ne biçim kızdı o? Soğuk soğuk bir ürperdi. Neredeydi şimdi o şöför? Niçin dönüp gelmemiştii?

Mildred kalkıp gitmek, şöförü aramak istedi, sonra bu istediğini zorla önledi.

Yanı-başında Van Brunt'un sesini duyunca yerinden sıçradı.

Adam: «Eteğiniz görünüyor, küçükhanım» diyordu.
«Haber vereydim dedim.»

— «A, evet. Teşekkür ederim.»

Van Brunt: «Kimse söylemezse akşama kadar farkında olmadan böyle gezersiniz,» dedi.

Scnra kalktı, arkaya doğru eğilerek, iç gömleğinin eteğini görebilmek için elbisesinin eteğini bacaklarına doğru bastırdı. Gömleği arkadan iki parmak kadar görünüyordu.

Van Brunt: «Bugibi şeyleri haber vermek daha doğrudur bence» diyordu.

Mildred: «A, evet» dedi. «Gömleğimin askısı kopmuş galiba.»

Adam, soğuk bir tavırla: «Gömleğinizi sormadım size» dedi. «Ben yalnız dedim ki — bakın gene söylüyorum — eteğiniz görünüyor. Başka bir şey aklımdan geçti sanmayın sakın.»

Mildred pek zavallı bir halle: «Hayır, hiç düşünmedim» dedi.

Van Brunt susmuyordu:

— «Birçok kızların akılları yep bacaklarındadır. Herkes onların bacaklarına bakıyor sanırlar.»

Mildred birdenbire deli gibi kahkahalarla gülmeye başladı.

Van Brunt: «Niye gülüyorsunuz?» diye sordu.

— «Hiç» dedi Mildred. «Aklıma bir şey geldi de.»

Van Brunt'un o sabahtan beri hiçbir kadın bacağına kaçırmadığını hatırlamıştı.

Adam: «E, bukadar gülünecek bir şeyse söyleyin biz de gülelim» dedi.

Mildred: «Yo, kişisel bir şey» dedi. «Gideyim askımı düzelteyim.»

Adama şöyle bir baktı, sonra mahsus uzun uzun anlattı:

— «Her omuzda ikişer askı vardır. Biri gömleğin askısı,

biri de sütyenin. Sütyen göğüsleri sıkı tutmak içindir.» Van Brunt'un boynundan yukarı doğru kızarmaya başladığını görüyordu. «Onun aşağısında hiçbir şey yoktur dona kadar. Ben don da giymem.»

Van Brunt dönüp hızlı hızlı uzaklaştı.

Mildred rahatlamıştı. Bunak herifin huzuru kaçmıştı artık. Mildred şimdi onu gözden hiç kaçırmayacaktı, belki ona oyun bile oynar, adamı bacaklarına bakarken yakalardı.

Kendi kendine gülerек, kalktı, dükkânın arkasında, üzerinde «Kadınlar» yazılı eğik damlı kulübeye gitti.

Kapının önünde kafes vardı, üzerine de kahkaha çiçeği sarılmaya başlamıştı.

Mildred kafesle kapalı kapı arasında durdu. İçeriden Norma'nın sarışın kızla bir şeyler konuştuğunu duyuyordu. Kulak kabarttı. Belki de başkalarının ne konuştuklarını dinlemekle yolculuk engeleneli bir hale gelirdi.

Mildred başkalarının konuştuklarına kulak kabartmasını pek severdi. Kimi vakit bundan doayı kendine kızdığı da olurdu. Ne saçmalıkları ilgiyle dinlerdi! Ama, bunların en güzeli kadınların bugibi yerlerde konuştuklarıydı. Bir ayayla bir de musluktaş bulunan bir yerde kadınların kendilerini ne kadar serbest gördüklerini öteden beri bilir, buna büyük bir ilgi duyardı. Okuldayken bir tahrir vazifesi yazmıştı; okuyanlar pek açık bulmuşlardı. Bu yazısında, kadınların etekleri kalkınca herşeyi unuttuklarını ilerisürmüştü.

Şimdi: «Ya bundan,» diyordu, «ya da oraya erkeğin, yani kadınların baş düşmanının giremeyeceğini düşünmelerinden.»

Kadınlar bir orada erkeklerin bulunmayacağına emin olabilirlerdi. Onun için, kendilerini koyuveriyorlar, içlerindeki benliklerini olduğu-gibi açığa vuruyorlardı.

Mildred bunun üzerine çok düşünmüştü. Böyle genel ayakyollarında kadınlar birbirlerine karşı ya daha arkadaş-

ça, ya da daha hınzırca davranıyorlardı. Orada erkek yoktu da belki ondan. Çünkü, erkek olmayan yerde kadınlar arasındaki çekememezlik de ortadan kalkıyor, hepsi yapmacığı bırakıyordu.

Acaba erkekler de böyle miydi? Mildred bunu merak ediyordu. Ama, öyle olacağını pek sanmıyordu, çünkü erkekler arasında kadın bahsinden daha başka da biralay çekememezlik vardı, oysaki kadınların tasalarının çoğu hep erkekle ilgiliydi.

Okulda yazdığı o kompozisyon ödevini öğretmen «İyice düşünülmemiş» diye geri vermişti. Mildred bunu birdaha yazmak niyetindeydi.

Dükkândayken Camille'e karşı pek ahabapça davranmamıştı. Hoşlanmamıştı çünkü. Yalnız, hoşlanmayışının burada da devam edeceğini hiç sanmıyordu

Kendi kendine: «Ne tuhaf!» diyordu. «Kadınlar birbirlerini hiç hoşlarına gitmeyen erkekler yüzünden bile çekemiyorlar.»

Norma'yla Camille konuşuyorlar, konuşuyorlardı. Mildred elini tokmğa attı, çevirip açtı. İçerideki küçük oda gibi yerde bir iskemle vardı, musluktaşının üstünde de dörtköşe bir ayna. Duvardaki bir kapta otururken yaymak için kâğıt vardı, musluğun yanında da kâğıt havlular. Buzlu camdan pencerenin yanında da para atınca temizlik malzemesi çıkan bir makine vardı.

Yer betonu, kırmızıya boyanmıştı; duvarlar da kat kat beyaz boyayla kalınlaşmıştı. Havada güzel kokulu bir mikrop öldürüsü ilaç kokusu vardı. Camille oturuyordu, Norma da aynanın önünde ayakta duruyordu. Mildred içeri girince ikisi de ona şöyle bir baktılar.

Camille: «İçeri mi gireceksiniz?» diye sordu.

Mildred: «Hayır» dedi. «Gömleğimin askısı koptu da.»

Camille onun eteğine doğru baktı.

— «Evet, kopmuş» dedi. Sonra Norma'ya döndü. «Yo, öyle yapma. Saçlarının çizgisi nasıl gidiyor görüyorsun, değil mi? Peki, şimdi kaşlarının uçlarını yukarıya doğru çek, çok değil biraz. Dur, şekerim, dur ben göstereyim sana.»

Kalktı, Norma'ya doğru gitti.

— «Dön bakayım. Şöyle. Şu da şöyle. Şimdi aynaya bak. Saçlarının çizgisini nasıl biraz daha aşağıdanmış gibi gösteriyor, değil mi? Alnın fazla yüksek; onun için, alçaltmaya bak. Şimdi, gözlerini kapa bakayım.»

Kaş kalemini Norma'dan aldı, gözlerinin altına, kirpiklerin dibine hafifçe sürdü, dış uçlarından geçerken çizgiyi biraz daha kararttı.

— «Sürmeyi çok kalın çekmişsin, şekerim. Bak kirpikler nasıl birbirine yapışıyor, görüyor musun? Biraz daha su kullan, biraz daha ağır ağır boya. Dur bakayım bir dak'ka.» Çantasından küçük bir plâstik kutu çıkardı. «Şimdi şunu güzelce bir sür bakayım.»

Kutunun içindeki o mavi hamur gibi şeyden bir parmak aldı, Norma'nın gözkapaklarının üzerine birer parça sürdü, boyayı uçlara doğru biraz koyuca vurdu.

— «Şimdi bir bakayım,» diye, eserini gözden geçirdi. Bana bak, şekerim» dedi, «gözlerini çok açıyorsun sen, tavşan gibi. Gözkapaklarını biraz indir. Yo, şaşı yapma gözlerini. Gözkapaklarını biraz kapa okadar. Hah, öyle. Şimdi bak kendine aynada. Gördün mü nasıl değiştin?»

Norma: «Aman yarabbi! Nekadar değiştim!» diye korkuyla haykırdı.

— «Değiştin elbette ya. Bak, dudaklarını da yanlış boyamışsın. Şimdi beni dinle, şekerim. Senin alt dudağın çok ince. Benim de öyledir. Dudak boyasını şuraya kadar biraz indir, biraz da şuraya.»

Norma uslu bir çocuk gibi duruyor, o ne yaparsa hiç sesini çıkarmıyordu.

Camille: «Görüyor musun?» diyordu. «Uçlara biraz daha fazla. Bak şimdi alt dudağın daha kalın görünüyor.»

Mildred: «Ne iyi kalplisiniz!» dedi. «Ben de sizin tavsiyelerinizden istifade edebilirim.»

Camille: «Hayhay» dedi. «Gayet basit.»

Mildred: «Tiyatro boyanması bu» dedi. «Yâni, kitap usulü boyanma.»

Camille: «Valla, şekerim» dedi. «halka temas etmek zorunda kalınca... Dişçiler hastabakıcılarını kabul memureleri gibi kullanırlar çünkü.»

Mildred: «Hay körolasıcı!» diye haykırdı. «Askı kaymamış, kopmuş.»

Edbisesini omzundan sıyırdı, ipek seritten askıyı eliyle tuttu.

Camille: «İğneleyin» dedi.

— «İğne yok ki yanımda. Dikiş iğnemlen iplik de, bavuullardan birinde!»

Camille gene çantasını açtı. Çantanın astarında yarım düzüne ufacık ufacık çengelli iğne sokuluydu.

— «Buyrun» dedi. «Ben hep tedarikli bulunurum.» İğnelerden birini çıkardı. «Ben iğneleyim mi?»

— «Zahmet olmazsa. Benim şu kör-olası gözlerim! Bir şey göremiyorum ki.»

Camille gömleği yukarı doğru çekti, askının ucunu katladı, kopan yere güzelce iğneledi.

— «Pek iyi olmadı ama, etek sarkmaz hiç olmazsa. İğneyle bu kadar olur. Senin gözlerin eskiden beri hep böyle zayıf mıydı, şekerim?»

— «Yo» dedi Mildred. «Şeye kadar iyiydi... şey, ondört yaşına kadar. Doktorun biri dedi ki ergenliğe ermekle ilgisi varmış bunun. Kimi kadının ilk çocuğu dünyaya gelince gözleri düzelirmiş.»

Camille: «Olur şey değil!» dedi.

Mildred: «Dert vallahi» diyordu. «Yeni yeni ne biçimde gözlük yaparlarsa yapsınlar, hiçbiri gene de güzel değil.»

— «Doğrudan doğruya gözün içine takılan gözlük camları varmış, hiç işittin mi?»

— «en de taktırayım dedim ama, taktıramadım. Gözlerime bir şeyin değmesi korkutuyor beni galiba.»

Norma hâlâ aynada kendine hayran hayran bakıyordu. Gözleri birdenbire irileşivermiş, dudakları dolgunlaşmış, yumuşamış, yüzündeki o ıslak sıçan hali gitmişti.

Ortaya konuşarak: «İnanılmayacak şey, değil mi?» diyordu. «İnailmayacak şey vallahi!»

Camille: «İşin biriki püf tarafını öğrenir, biraz da kendine güven gelirse, güzel kız olacak» dedi. «Yerleşelim, senin şu saçlarına da bir biçim veririz, şekerim.»

Norma: «Kararını verdin demek ha?» diye haykırdı. «Birlikte bir yer tutacağız, değil mi?» Hızla bir çark etti. Mildred'e döndü, soluk soluğa: «Bir daire tutacağız» dedi. «Divanımız olacak. Pazar sabahları saçlarımızı yıkayıp biçime sokacağız...»

Camille: «Bakalım» diye, onun sözünü kesti. «Bakalım işler nasıl gidecek. Şu sırada ikimiz de boştayız, sen kalkıyorsun birlikte ev tutmaya. Biraz yavaş ol, şekerim.»

Mildred: «Tuhaf bir yolculuk oldu bu» dedi. «Biz Meksika'ya gidiyoruz. Daha başlangıçtan işler ters gitti. Babam memleketi görmek istedi. Biraz da Kaliforniya'da kalırız diyor. Onun için, Los Angeles otobüsüne binelim, dedi. Memleketi böylece daha iyi görebilirmiş.»

Camille: «E, orası öyle» dedi.

Mildred: «Chicoy hoşuma gidiyor» dedi. «Yarı Meksikalıymış çünkü. Ama, şu çocuk! Bana öyle geliyor ki dikkat etmezsen boynuna dolanacak.»

Camille: «Yo, zararsız çocuk» dedi. «Biraz sırnaşık yalnız. Delikanlıların çoğu öyledir. Zamanla geçer.»

Mildred: «Belki de geçmez» dedi. «Şu Van Brunt denen moruğa dikkat ettiniz mi? Ondaki sırnaşıklık geçmemiş işte. Belki de artmış. İçi pek fesat bir adam.»

Camille gülümsedi.

— «Hayli de yaşlı.»

Mildred de o küçücük oda gibi yere girdi, iskemleye oturdu.

— «Size bir şey soracağım» dedi. «Babamın sizi bir yerden görmüşlüğü varmış. Bir gördüğünü bir daha unutmaz. Siz de tanıyor musunuz onu?»

Mildred, bir ân için, Camille'in gözlerinde düşmanca bir bakış belirdiğini gördü, ağzının gerildiğini farkettiler. Anlamıştı: Pek can alıcı bir noktaya dokunmuştu. Sonra, Camille'in yüzü gene duruldu.

— «Birine benzetmiş olacak» dedi. «Bu sefer yanılıyor demek. Beni bir yerde sokakta gördüyse o başka.»

Mildred: «Sahi mi?» dedi. «Bir maksatla sormadım. Merak ettim de.»

Bütün dostluk, arkadaşlık, gevşeme falan silinip ortadan kalktı. İçeri bir erkek girmişti sanki.

Camille'in gözleri Mildred'in üzerine bir bıçak gibi saplandı. Soğuk bir tavırla: «Yanılmış» dedi. «Siz ne dersiniz deyin.»

Kapı açıldı, Mildred'in annesi içeri girdi.

— «Hah! bur'daymışsın!» dedi. «Kaçtın gittin sandım.»

Mildred: «Yo, gömleğimin askısı kopmuş da» dedi.

— «E, hadi, çabuk ol. Chicoy geldi, bir çekişmedir başladı.»

Norma, ona yer vermek için, musluğun başından çekilmişti. Bn. Pritchard: «Teşekkür ederim, yavrum» dedi. «Mendilimi ıslatacağım yalnız, toz silmek için.»

Sonra gene kızına döndü:

— «Niye sen de bir limonata içmiyorsun? Kadın pek

kıbar, hiç üşenmiyor. Halis meyva suyu verirseniz nam salarsınız, dedim kendisine.»

Camille birdenbire: «Yiyecek bir şey bulabilirsek» dedi. «Karnım acıkmaya başladı. Yiyecek güzel bir şey olsa.»

Bn. Pritchard da: «Ya» dedi.

Camille :«Soğuk soğuk mayonezli ıstakoz olsa, bir şişe de bira,» diyordu.

Bn. Pritchard: «Valla, ben ıstakozun hiç öylesine yememişimdir» dedi. «Ama, annem karagöz balığının öyle güzel bir kızartmasını yapardı ki ağzınıza lâyük. Eski usul bir tava kullanırdı, balık da çok taze olacak, çok temiz ayıklanacak. Kızarmış esmer ekmeği döver, balığı onları kızartırdı, galete unulan değil. Dolu dolu tam bir kaşık da... yo, iki kaşık da Worcestershire salçasını yumurtayla karıştırıp dökerdi. İşin sırrı bundaydı sanırım. »

Mildred: «Anne» dedi, «başlama gene karagöz balığının nasıl kızartılacağını anlatmaya.»

Annesi: «Sen de bir limonata içsen iyi edersin» dedi. «Derine iyi gelir. Uzun yolculuk insanın derisini bozar günkü.»

Mildred: «E, yola çıksak artık» dedi. «Öyle yemeğini bundan sonraki şehirde yeriz. Ne oranın adı?»

Norma: «San Juan de la Cruz» dedi.

Bn. Pritchard alçak sesle: «San Juan de la Cruz» dedi. «İspanyolca adlar ne hoş!»

Hep beraber dışarı çıkarlarken Norma aynada kendine uzun uzun, hayran hayran bir baktı. Sonra, gözlerini ömüne eğdi. Buna kolay kolay alışamayacaktı ama, böyle yapınca bütün yüzü değişiyordu, Norma'nın da bu pek hoşuna gidiyordu.

VIII

JUAN, bir iskemleye oturmuş, bir yandan madensuyunu içerken bir yandan da sakat parmağının parıl-parıl yanan ucunu, pantolonunun fitilli kenarın sürtüyordu. Kadınlar arka taraftan doğru gelip de dükkâna girince başını kaldırıp onlara şöyle bir baktı, parmağının sürtünmesi vuruş halini aldı.

— «Herkes bur'da mı?» diye sordu. «Yo, biri eksik. Ner'de Bay Van Brunt?»

— «Bur'dayım»

Ses tezgâhın arkasından gelmişti. Van Brunt, kahve kularının arkasında gözden kaybolmuş, aylak aylak, rafları gözden geçiriyordu.

Pritchard: «Nezaman yola koyulabileceğiz, onu öğrenmek isterdim» dedi. «Birtakım hesaplarım var çünkü.»

Juan, kibar bir tavırla: «Bilmiyorum» dedi. «Size onu söyleyecektim ben de. Köprü sağlam değil. Bunu geçebilirim belki ama, bir köprü daha var, bakarsınız o kapanmış, ya da tıkılmış. Hiçbir haber alamıyoruz. İki köprü yıkılır da ortada kalırsak kapana kısıldık demektir. Herkesin hesabı-kitabı alt-üst olur.

«Onun için, oya başvuracağım çoğunluk ne derse onu yapacağım. Ya talihimizi bir deneyip vuracağım köprüyü geçeceğim, ya da sizi geri götüreğim, başka bir çaresine bakarsınız. Ama, bir kere karar verdiniz mi dönmemeye bakın.»

Şişeyi kaldırıp madensuyunu dikti.

Pritchard, yüksek sesle : «Vaktim yok benim!» dedi. «Bana bak arkadaş. Savaş başladığından beri hiç tatil yapmadım ben. Savaş malzemesi yapmaya verdim kendimi,

bunlarla da zaferi kazandık. Bu benim ilk tatile çıkışım. Memleketi zevkim için gezecek vaktim olmadı. Dinlenmeye' de ihtiyacım var. Biriki haftam ancak var, onu da burda tüketiyoruz.»

Juan: «Üzülüyorum doğrusu» dedi. «Ama, benim kaba-hatim yok bu işte, biliyorsunuz. Irmağın dirsek çevirdiği yerde kısılp kalırsak daha çok vakit kaybedersiniz, ben de otobüsü karşıya geçiremem. Köprü öyle gerilmiş ki ner'deyse parçalanacak. Her ân yıkılabilir. Yapacağımız tek şey geri dönmek.»

Van Brunt kahve kutularının arkasından çıktı. Elinde iki-buçuk librelük bir kutu dilinmiş şeftali konservesi vardı. Bn. Breed'e doğru geldi.

— «Kaça bu?» diye sordu.

— «Kırkyedi sent.»

— «Aman yarabbi! Bir kutu şeftali?»

Kadın: «Karımız gene aynı» dedi. «Biz de daha pahalıya alıyoruz.»

Van Brunt çıkarıp tezgâhın üzerine bir yarım dolarlık fırlattı.

— «Açın» dedi. «Küçücük bir kutu şeftali kırkyedi sente!»

Bn. Breed kutuyu duvardaki bir açacağa tuttu, kolu çevirdi, kutunun kenarı kalkar kalkmaz çekti. Tezgâhın üzerinden Van Brunt'a uzattı. Adam önce suyunu içti, sonra parmaklarını kutunun içine soktu, sapsarı bir dilim çekti aldı, kutunun üzerine tutup suyunu akıttı.

Sonra, Juan'a döndü :

— «Söylediklerini işittim» dedi. «Vaktimizi boşu boşuna ziyan etmek niyetindesin galiba. Mahkemeye yetiyeceğim ben, hemde bugün öğleden sonra. Beni götürmek senin senin vazifen. Posta şöförüsün sen, karayolları talimatına uymak zorundasın.»

Juan: «Ben de ona uymaya çalışıyorum ya» dedi. «Tatlimatın biri de, yolcuların hayatını korumak.»

Van Brunt: «Memleketi bilmeyişinden ileri geliyor bu» dedi. «Otobüs kullanma ehliyeti vermeden önce memleketi bilmeyi şart koşan bir kanun olmalı.»

Bir dilim şeftaliyi havaya kaldırıp ağzına attı, başparmağının arasına bir dilim daha aldı. Keyfi pek yerindeydi.

— «Yapılacak iki şey var diyorsun. Hayır, üç şey var. Şu olmaz-olasıca köprüleri kurmadan önce burada eski bir yol vardı sen onu bilmiyorsun. Dirseğin dışından geçer. Posta arabaları or'dan gidip gelirdi.»

Juan, onun ne diyeceğini sorar gibi, Breed'e baktı :

— «Ben de işittim bu yolu ama, ne durumda acaba?»

Van Brunt: «Posta arabaları yüz yıldan fazla hep oradan gidip gelmişlerdir» diyordu.

Breed: «Benim bildiğime göre» dedi. «üç, dört kilometresi iyidir ama, ondan ötesini bilmem. Ondan sonra dağdan yukarı doğruya doğru çıkmaya başlar. Orası da kapanmıştır belki. Daha yağmurların başlamasından çok önce görmüş-tüm, ondan sonra bir daha görmedim.»

Van Brunt: «Birinden birine karar vereceksiniz» dedi. Gene elindeki şeftali dilimini havaya kaldırdı, ağzına attı, ağzı dolu dolu konuşmaya koyuldu: «Yağmur geliyor dedim bensana. Irmak kabarcak dedim dinletemedim. Şimdi, apışıp kaldın, nasıl kurtulabileceğini söylüyorum, onu da dinlemiyorsun. Senin şu baş belâsı otobüsü ben mi kullanayım yoksa?»

Juan: «Ağzını bozma!» diye haykırdı. «Kadınlar var aramızda.»

Van Brunt kutuyu dikti, şeftalileri dişleriyle tutarak, kalan suyu da içti. Koyu şeftali suyu çenesinden aşağı aktı, ceketinin koluyla sildi.

— «Ne yolculuk, ne yolculuk!» dedi. «Tâ başından beri!»

Juan döndü, yüzünü yolculara çevirdi.

— «E, söyleyin bakalım. Elimdeki ehliyete göre, ana-yoldan gitmek zorundayım. Eski yolu bilmem. Oradan gidebilmiriyim, gidemez miyim, hiç bilmiyorum. Ne yapmak istiyorsanız siz karar vereceksiniz. Sıkışır kalırsak, kabahati bana bulmanızı istemem.»

Pritchard: «Başlanan şey yapılsın isterim ben» dedi. «Los Angeles'e gitmek zorundayım, yahu! Meksika'ya uçak bileti aldım. Kaç para biliyor musun? Sonra, ha deyince uçakta yer de bulunmuyor. Yolumuza gitmek zorundayız. Durmayalım, bir karar verip işe girişelim. Köprü tehlikeli, öyle mi?»

— «Ben de eski yoldan yanayım» dedi; soluk soluğa konuşuyordu.

Juan: «Bence tehlikeli» dedi.

Pritchard: «Peki» dedi, «eski yoldan geçip geçemeyeceğini de bilmiyorsun, öyle mi?»

— «Öyle» dedi Juan.

— «Demek, senin için ikisi kumar, ancak biri yüzde-yüz Ama, bu işe yarar bir şey değil. Hıng-ğ-ğ.»

Bn. Pritchard: «E, sen ne diyorsun, şekerim?» diye sordu.

«Bir şeyden bir şeye karar vermeliyiz. Üç gündür adam-akıllı yikanamadım. Bir karar verelim, şekerim.»

Mildred de: «Şu eski yolu bir deneyelim» dedi. «Hoş olur belki.»

Ne deyecek dey, Juan'a baktı ama, Juan gözlerini ondan çevirmiş Camille'ye bakıyordu.

Camille, şu son ahablıktan olacak, «Ben oyumu eski yola veriyorum» dedi. «Öyle yoruldu, öyle kirlendim ki ne elursa olsun fark etmez benim için.»

Juan önüne baktı. Sonra, Norma'nın yüzü gözüne ilişti,

bakışı keskinleşti. Norma eski Norma değildi. Juan'ın bunu fark ettiğini o da anlamıştı.

Ernest Hurton bir iskemle buldu. Bn. Breed'in iskemleliydi bu, öğleden sonraları bacakları şişince buna otururdu. Ernest burunların sayılmasını seyretmişti.

— «Benim pek umurumda değil» dedi. «Yo, Los Angeles'e gitmek istiyorum ama, gitmesem de olur, bir şey çıkmaz. Ötekiler ne derse ben de onlara uyarım.»

Van Brunt elindeki kutuyu tezgâhın üzerine pat! diye koydu.

— «Yağmur yağacak» dedi. «Arka yol müthiş kaygan bir hal alır. Doğuya doğru çıkan yamacı alamazsın. Diktir, kayar. Orada bir kalırsan nasıl kurtulursun bilmem.»

Mildred: «Ama, o yolu bize siz söylediniz» dedi.

Van Brunt: «İşte kusurlarımı da söylüyorum» dedi. «Ben söyleyeyim de.»

Juan: Oyunu hangi yola kullanacaksın?» diye sordu.

— «A, hiçbirine. Ben böyle saçma şey işitmedim. Bence karar şöförün kendisi vermeli, geminin kaptanı gibi.»

Ergenlikli şeker tezgâhına gitti. Bir on sentlik koydu, iki «Bebek» şeker aldı. Birini cebine attı, Camille'i yalnız bulunca ona verecekti; ötekinin kâğıdını yavaş yavaş açmaya başladı.

Aklına çılgın bir şey gelmişti, içi kaynıyordu: Ya köprüden geçerken, tam ortasına geldiklerinde, köprü yıkılır da otobüs ırmağa yuvarlanırsa?

Kendisi kaçır kurtulurdu ama, sarışın kız otobüste kapalı kalırdı. Bunun üzerine, Ergenlikli suya düşecek, tâ derinere kadar dalacak, ner'deyse boğulacak ama, sonunda camlardan birini kırıp içeri girecek, kızı çekip çıkaracak, yüze yüze kıyıya gelip onu baygın bir hâlde yemyeşil otların üzerine bırakacak, kanını harekete getirmek için kızın bacaklarını ovmaya başlayacaktı. Yo, daha iyisi, kızı yüzü-koyun yatırır, ellerini göğsünün altına sokup sunî tenefüs yaptırırdı.

Ama, ya eski yoldan giderler de otobüs yarı yolda kahrısa? O zaman da, geceyi or'da geçirmek zorunda kalacaklardı. Belki ateş yakarlar, hep birlikte ateşin karşısına geçip oturlardı. Alevler yüzlerine vurur, ne hoş olurdu. Belki de ikisi bir battaniyenin altına büzülürlerdi.

— «Eski yolu bir denesek daha iyi olur bence» dedi.

Juan ona şöyle bir bakıp gülümsedi.

— «Senin damarlarında halis Kit Carson kanı var, değil mi, Kit» dedi.

Ergenlikli anlamıştı, Juan şaka ediyordu ama, kötü bir şaka değildi bu.

Juan: «Valla'i, bakıyorum herkes aynı fikirde; ya'nız, biri değil; o da, oy vermeyecekmiş zaten.» dedi. Sonra Van Brunt'a döndü: «Ne yani? Sonradan dâva açmak mı istiyorsun yoksa?»

Van Brunt hızla ötekilere doğru döndü:

— «Hepiniz çıldırmışsınız» dedi. «Maksadı ne, biliyor musunuz? İşin içinden sıyrılmak istiyor da ondan. Bir şey olursa, kabahati üzerinden atacak, öyle istediler, öyle yaptım, diyecek. Hayır, tuzağa düşüremez beni!»

Pritchard gözlüğünü bembeyaz mendiliyle sildi.

— «İyi düşündünüz» dedi. «Hiç aklıma gelmemişti. Böylelikle hepimiz hakkımızda az geçmiş oluyoruz.»

Juan'ın gözleri öfkeden ateş püskürüyordu. Ağzı kasıldı. dudakları gerildi.

— «Binin otobüse!» dedi. «Gerisin geriye San Ysidro'ya götürüp bırakacağım sizi. Ben sizi kurtarmaya çalışıyorum, siz şakıki öldürecekmişim gibi davranıyorsunuz. Hadi, binin otobüse bıktım artık! Dün geceaden beri, tek siz rahat edesiniz diye hayatımt alt-üst ettim. Bıktım artık! Geri dönüyoruz!»

Pritchard ona doğru geldi.

— «Yo, onu demek istemedim» dedi. «Düşüncenizi doğru buluyorum. Hepimiz doğru buluyoruz. Yalnız, işi etrafı düşün-

mek istedim de. Ben iş hayatında da öye yaparım çünkü. Bir işi adamakıllı düşünüp taşınmadan yapmamalı.»

Juan gene: «Bıktım artık!» dedi. «Dün gece benim yatakta yattınız. Sizi başımdan atmak istiyorum artık.»

Van Brunt: «Unutma» dedi, «bozulan senin otobüs. Kbahat bizim değil.»

Juan hiç oralı olmadı.

— «Daha çok, sizi başımdan atmak istiyorum» dedi.

Van Brunt: «Ayağını denk al» dedi. «Bayağı bir posta şöfösün sen. Bu vakadan sonra elinden ehliyeti almak işten bile değil.»

Juan birdenbire değişti.

— «Hani ya o günler ,yahu! Sizin gibi adamlardan kurtulurum, ehliyeti de sarıp sarmalarım, dikenli telle bağlarım.»

Camille bir kahkaha attı. Ernest Horton da pek keyifli keyifli kıs-kıs bir güldü.

— «Aman bunu unutmayayım!» dedi. «Bana bakın, Bay Chicoy, şu iki kolye ne düşündüklerini söylediler. Geri kalan bizler gitmek istiyoruz. Talihimizi deneyeceğiz. Yere bir çizgi çizin, gitmek isteyenler bu yana gelsin, istemeyenler bu yana gelsin, istemeyenler kalsın. En doğrusu bu.»

Mildred: «Ben gitmek istiyorum, Bay Chicoy» dedi.

— «Peki» dedi Juan. «Yerdeki çatlağı görüyorsunuz ya, eski yoldan gitmek istemeyenler öbür yanda, sebzelerin yanında kalsın.»

Kimse yerinden kıpırdamadı. Juan herkesin yüzüne ayrı ayrı baktı.

Van Brunt: «Kanunî bir şey değil bu» dedi. «Hiçbir mahkeme dinlemez.»

— «Neyi dinlemez?»

— «Senin bu yaptığını.»

— «Mahkeme yok ki ortada.»

Van Brunt: «Olabilir» dedi.

Juan: «Sen zaten gelmek istesen bile gelemezsin» dedi.

— «Elindeyse gelmeme engel ol bakalım! Biletim var, otobüse binmek hakkım. Hele olmaz de de bak, bir vuruşta dünyanı zindan ederim sana!»

Juan omuzlarını kaldırdı.

— «Yapar mısın yaparsın!» dedi. «Hadi, gidelim.» Breed'e döndü: «Bana yolda gerekli olabilecek biriki şey verebilir misin? Dönüşte bırakırım.»

— «Negibi?»

— «Şey, kazmaylan kürek.»

— «A, evet. Çamura saplanıp kalırsanız diye ha?»

— «Ya. Sonra, çıkırıktan halat var mı sizde?»

— «İyisi yok. Çıkırıklar iyidir ama, üzerindeki ipler yarım parmak kalınlığındadır, ne kadar bir ağırlık çekebilir bilmem. Sizinki hayli ağır bir otobüs.»

Juan: «Valla, hiç yoktan iyidir» dedi. «Başka halatınız yok mu, arsa parasınlan alırım.»

Breed: «Savaştan beri hiç Manila halatı gelmedi» dedi. «Ama, olamı seve seve veririm sana. Gel, hangisini istersen al.»

Juan: «Gel, Kit, bana yardım ediver» dedi.

Üçü birlikte dükkândan çıktılar, arkaya doğru gittiler.

Ernest, Camille'e: «Ne olursa olsun ben bu otobüslen girdim» dedi. «Kaçırmak istemezdim dünyada.»

Camille de: «Bukadar yorgun olmasaydım!» dedi: «O zaman yolculuğun tadını daha iyi çıkarırdım. Beş gündür hep otobüslerdeyim. Soyunup dökünmek, iki gün şöyle tam bir uyku uyumak istiyorum.»

— «Niye tirenlen gitmediniz? Chicago'ya gidiyorum, demiştiniz, değil mi?»

— «Evet, Chicago'ya gidiyorum.»

— «E, Super Chief katarına binerdiniz, Los Angeles'e ginceye kadar uyurdunuz. İyi tirendir.»

Camille: «Ucuz olsun diye» dedi. «Az-buçuk bir param

var istiyorum ki iş buluncaya kadar biraz rahat edeyim. Rahat da ik. kişilik yatakta olur, tirenin daracık ranzasında değil.»

Ernest: «Yanlış anlamıyorum ya?» diye sordu.

Camille: «Yanlış anlıyorsunuz» dedi.

— «Hayhay, sizin dediğiniz gibi olsun.»

Camille: «Bana bakın» dedi, «oyunu bırakalım. Öyle yorgunum ki sizden bilmece çözmeye halim yok.»

— «Hayhay, hemşire hanım, hayhay. İsteddiğiniz gibi davranırım.»

— «Peki, öyleyse, önce şu işi açık konuşalım. Olmaz mı?»

Ernest: «Biliyor musunuz, ben sizden pek hoşlanıyorum» dedi. «Dinlenip yorgunluğunuzu aldıktan sonra sizi bir yere gezmeye götürmek isterdim.»

Camille: «Valla, bakalım» dedi.

Ernest hoşuna gidiyordu. Onunla konuşabilirdi. Adam la-kırdının altında kalmıyordu ki, insana rahatlık veren bir şeydi bu.

Norma, onları seyrediyor, konuştuklarını dinliyor. Camille'ye öylesine hayrandı ki! Bu işin nasıl yapıldığını o da öğrenmek istiyordu. Birden, farkına vardı: Gözlerini gene tavşan gibi açmıştı. Hemen gözkapaklarını indirdi.

Bn. Pritchard: «İnşallah başım ağrımaz» diyordu. «Elliott, sor bak, ilim aspirin var mı bur'da.»

Bn. Breed büyük bir mukavva levhanın üzerinden selofan bir kese yırttı.

— «Bunlardan mı istediniz? Bir nikel.»

Pritchard: «Yarım düzüne alalım daha iyi» dedi.

— «Vergisiyle birlikte yirmialtı sent eder.»

Bn. Pritchard: «Okadar çok almaya gerek yok, Elliott» dedi. «Besyüz tanelik bir şişe var benim bavulda.»

Pritchard: «Tedarikli olmak iyidir» dedi.

Karısının başağrılarını bilirdi; korkunç şeydi onun bu baş-

ağrıları. Kadıncağız soluk soluğa kalır, ter döker, ıknır, kıvrır, bir acı kumkuması halinde gelir, yüzü-gözü birbirine girerdi. Odayı, evi kaplardı bu başağrısı. Çevresindeki herkese geçerdi. Pritchard karısının başağrıları duvarın öbür yanından hissederdi. Bütün vücudunda hissederdi. Doktor da, çaresi yok, diyordu. Kalsiyum iğnesi yaptılar, yatıştırıcı ilaçlar verdiler, para etmedi. Bernice'nin başağrıları en çok sinirlenince, işler — onun kabahati olmasa da — aksi gidince tutardı.

Pritchard onu korumak isterdi. Bu başağrıları karısına kendisinin yüzünden geliyor gibiydi aña, pek de öyle değildi. Kimse bir başkasına bu kadar ecel teri döktüren bir sancı veremezdi.

Pritchard karısının başağrılarından korktuğu kadar dünyada hiçbirseyden korkmazdı. Bu başağrılarından şöyle bir iyicesi evi baştan aşağı korkudan titretmeye yeterdi.

Ne yaparsa yapsın, Pritchard bu başağrıları bir bakıma kendisi yüzünden olduğu düşüncesini birtürlü kafasından söküp atamıyordu. Yo, karısı böyle bir şeyi ne söylemişti, ne de dokundurmuştu. Doğrusunu isterseniz, pek metin bir kadındı. Çılgınlıklarını yastıkla boğmaya çalışırdı.

Pritchard onu yatakta pek rahatsız etmezdi... ehyanede bir orasını sorarsanız. Ama, nedense, kendisinin bu seyrek şehvetli ânlarını, kendini tutamayışını karısının başağrılarıyla birbirine bağlıyordu. Bu onu kafasının içine kakılıp kalmıştı. Nasıl kakılıp kalmıştı, onu da bilmiyordu. Ama, vicdanı sızlıyordu bu yüzden. Hayvan tarafı, şehveti, kendini tutamayışı... bütün bunlardı karısını başağrılarına yol açan.

Kendini haklı görmesine yarayacak bir şey de bulamıyordu. Kimi vakit betbaht olduğunu düşünerek karısına derin bir hıncı duyardı. Karısının başağrıları tutunca, yazıhanesinde geç vakitlere kadar kalır, masanın başında saatlerce öyle, otururdu; içinde karısının çektiği acı kütküt atarken, duvarın kah-verengi tahta kaplamalarına gözlerini diker, öyle, bakardı.

Bernice, acıdan kıvranırken, bir yandırıncı da onu bu dertten kurtarmaya çalışır. «Sen kalk bir sinemaya git» diye inlerdi. «Charile Johnson'a git. Biraz viski iç. Sarhoş ol. Durma bur'da. Sinemaya git.»

Ama, gidemezdi. Elinde değildi.

O altı tane içi-görünür keseciği ceketinin cebine koydu.

— «İki tanesini şimdiden almak ister misin?» diye sordu.

— «Hayır» dedi karısı. «Bir şeyim yok.»

Gülümsedi, o metin, tatlı gülümseyişiyle.

Mildred, aspirin lafını duyar duymaz, gitti dükkânın bugibi şeyler satılan yerine, duvardaki resmî fiyat listesini gözden geçirdi. Ağzı kasılmış, boğazı tıkanır gibi olmuştu. Ağzını içinde: «Aman yarabbi!» diye söylendi. «Aman yarabbi! annemin başağrıları daha şimdiden başladı.

Mildred bu başağrısına pek inanmazdı. Kendisi başağrısı nedir hiç bilmezdi. Yalnız, okulda başının arada-sırada hafifçe ağrıdığı olurdu. Ona sorarsanız annesinin başağrıları sinirdendi. Babasının korktuğundan da çok korkardı o bunlardan. Çocukken kaç kere kaçıp gitmiş bodrumda toprağa yatmıştı, ya da dikiş odasındaki dolabın arkasına saklanmıştı. Hemen her seferinde onu bulup çıkarmışlar, alıp annesine götürmüşlerdi, çünkü annesi başı ağrıırken sevilme, okşanmak isterdi.

Mildred başağrısını bir felâket sayardı. Diş bilirdi. Anesinden, başı ağrıyınca, öyle soğurdu ki!

Önceleri, başağrısını sırf numara derdi; şimdi, kitaplarda, dergilerde okumuş, bunun sahiden bir ağrı olduğunu öğrenmişti ama gene de bu başağrıları annesinin büyük bir ustalıkla, büyük bir insafsızlıkla kullandığı birer silâh sayıyordu. Bu başağrıları annesi için sahiden ağrıydı, orası öyle ama bir yandan da bunlar bütün ev halkını çekip çeviriyor, cezalandırıyordu. Evi dize getiriyordu bu başağrıları.

Annesinin sevmediği birtakım şeyler vardı ki, onun gene

başı ağrıyacak diye hiç yapılmazdı. Mildred iliyordu ki geceleri saat birden önce mutlaka eve dönmüş olmaya dikkat etmesi, dönmezse annesinin gene başı ağrıyacak diye korkmasından ileri geliyordu.

Baş ağrıları geçince insan onların ne kadar yakıp yıkıcı olduğunu unutuyordu belki ama, yenisi başlayınca korkunçluğunu yeniden hatırlıyordu.

Mildred'e sorarsanız annesi kendini bir ruh doktoruna baktırmalıydı. Annesi de, baş ağrılarından kurtulmak için her çareye başvurmaya razıydı. Ne derlerse yapmaya hazırды ama, Pritchard diretiyordu. Ruh doktorlarına falan inanmazmış. Öyle diyordu ama, gerçekte okadar inanıyordu ki korkuyordu onlardan. Çünkü, git-gide karısının bu baş ağrılarına pek bağlanmıştı. Bir bakıma, onu doğrulayan bir şeydi bu baş ağrıları. Bir cezaydı bunlar onun için; böylece, günahlarının kefareti veriri gibi oluyordu. Günah işlemeye de, ihtiyacı vardı. İş hayatında günah diye hiçbir şey yoktu, çünkü iş hayatındaki insafsızlıklar birtakım kaçınılmaz şeyler, hissedarlara karşı sorumluluk sayılıyordu. Sonra, Pritchard kendi hesabına günah işlemek, kefareti de kendi hesabına vermek isterdi. Onun için, karısının bir ruh doktoruna gitmesi fikrine öfkeyle karşı koyuyordu.

Mildred, kendini zorlayarak, arkaya, annesine doğru döndü: «İyisin ya, anne?»

Annesi, pek keyifli bir halle: «İyiyim» dedi.

— «Baş ağrın falan yok ya?»

Bernice Pritchard özür diler gibi bir hal aldı:

— «Gelir gibi oldu, korkuttu beni ama, geçti. Gene o korkunç baş ağrıları tutar da babana şu yolculuğu zehir edersem çok üzülürüm doğrusu.»

Mildred annesi olan şu kadının karşısında — onun kudreti, insafsızlığı karşısında — korkudan bir ürperti geçirdi. Bu Meksika'ya gitmeye nasıl karar verildiğini görmüş, konu-

lanları duymuştu. Babası gitmek istemiyordu. Tatilini sadece, yazıhanesinden uzak, evde kalıp geçirmek istiyordu o; yani, yazıhaneye gene her gün gidecekti ama, istediği saatte gidecek, saate göre değil, kendi keyfine göre dönecekti, kendini tatilde sayacak, dinlenecekti.

Ama, Meksika'ya gitmeye karar verilmişti işte. Nasıl, ne zaman? Mildred bilmiyordu bunu. Babası da bilmiyordu ama, gitgide bunu yalnız kendi düşüncesi gibi kabul etmekle kalmadı, üstelik, karısıyla kızını da sanki buna kendisi sürüklüyormuş gibi görmeye başladı. Bundan da, «Bizim evde benim sözüm geçer» gibi hoş bir his duydu. Bir mahzenin dolambaçlı yollarında kapıları arkasından birer birer kapayarak ilerliyor gibiydi. Kapanı gibi bir şeydi bu. Tavuk bir delik bulur, başını içeri uzatır, bakar, biriki arpa tanesi var, kapıdan içeri adımını atar... kapı kapanır. El, burası da kümes sayılır. Karanlık, sessiz. Niye yumurtasını buraya yumurtlamasın? Bu kapıyı kim açık bıraktıysa ona güzel bir hediye olur.

Pritchard Meksika'ya gitmek istemediğini unutmuştu bile. O da karısı da Meksika'ya kızlarının hatırı için gidiyorlardı. İş böyle gösterince akan sular dururdu. Mildred okulda ispanyolca okuyordu; bu öyle bir dildi ki kız birtürlü kavrayamıyordu, hoş öğretmenleri de öyleydi ya. Meksika tam onun ispanyolcayı sökmesine yarayacak yerdi. Annesi: «Yabancı bir dil konuşmadıkça dünyada öğrenilmez» derdi.

Mildred şimdi annesinin o tatlı rahat yüzüne bakıyor da birtürlü inanamıyordu: Bu kadın nasıl olur da bir şeyi yapıp ortaya çıkarır, sonra onu bozup berbat ederdi? Niçin yapardı bunu? İşte gene yapıyordu. Kafasına bir kere koymuştu, mutlaka başı ağrıyacaktı. Ama, doktorların bulunmadığı bir yere gelinceye, baş ağrısı herkese son derece büyük bir dert olunca ya kadar bekleyecekti.

İnanılacak şey değildi doğrusu. Annesi yaptığını biliyor muydu acaba? Mildred bunu pek sanmıyordu. Yalnız, kızın

içinde sanki bir yumru vardı, karnına doğru sıkıntı veriyordu. Annesinin başağrıları tutacaktı, bunu iyi biliyordu.

Camille'e gıpta ediyordu. Serseri bir kızdı bu; serseri kızlar için de hayatta hiç zorluk yoktu. Onlarda ne vicdan vardı, ne bir şey kaybetme tasası; ayaklarını uzatıp gerinen kediler gibi pek keyifli, rahat bir hayatları vardı. İstedığı erkekle yattardı, sonra onu birdaha görmese ne bir şey kaybetmiş gibi olurdu, ne de bir güvensizlik duyardı.

Mildred işte Camille'in de böyle bir hayat sürdüğünü düşünüyordu. Kendi de öyle olmak isterdi ama, olmayacağını da biliyordu. Annesinin yüzünden olamazdı.

O yasak düşünce gene aklına geldi: Annesi ölürse Mildred'in hayatı öyle yoluna girecekti ki! Bir tarafta kendine gizli bir yer tutardı.

Öfkeyle, bu düşünceyi aklından silip attı. İçinden, pek ciddi bir tavırla: «Ne ayıp şey!» diyordu ama, sık sık kurduğu bir hülya idi bu.

Ön pencereden dışarı baktı. Ergenlikli çakırıkla ipin otobüse konulmasına yardım etmişti. İpin üzerinde yağ varmış, çocuğun sütü-kahverengi pantolonu yağlanmıştı, mendille silmeye çalışıyordu.

Mildred içinden: «Zavallı çocuk!» dedi. «Belki de başka elbisesi yoktur.»

«Dokunma» diye seslenecekti ama, baktı Ergenlikli benzin pompasına gitmiş, mendiline biraz benzin damlatarak pek işbilir bir halle silmeye koyulmuştu.

Öteden, Juan da: «Hadi gelin, yolcular!» diye sesleniyordu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

I

SAN YSIDRO Irmağı'nın arkasından geçen yol çok eski bir yoldu, nekadar eskiden kaldığını kimse bilmezdi. Dedikleri gibi, eskiden posta arabaları, atla yolculuk edenler hep bu yoldan gider gelirlerdi. Yağışsız aylarda sığırları ırmağa bu yoldan götürürlerdi. Sığırlar öğle sıcaklığında söğütlerin altına yatarlar, ırmağın yatağına kazılmış çukurlardan su içerlerdi.

Yol başangıçta, hiç ekilip biçilmemiş kır topraklarının bir parçasındaydı başka bir şey değildi. Yol olduğu ancak üzerinde tekerleklerin açtığı oyuklardan, atların nallarıyla dövüle dövüle pekişmiş olmasından belliydi. Yazın, bir araba geçti mi ağır bir toz bulutu kalkardı, kışın da atların ayaklarından koyu çamurlar sıçrardı.

Yol aşına aşına öyle çukurlaştı ki arasından geçtiği tarlalardan hayli aşağıda kaldı; bunun için de, kışın upuzun, kimi vakit pek derin bir göl olurdu.

Sonradan, adamlar sabanlarla yolun iki yanında hendekler açtılar, yola doğru birer sırt yaptılar. Sonra oraları ekilip biçilmeye başlandı, sığırlar da öyle değerlendirildi ki yolun kıyısındaki tarlalarını sahipleri kendi sığırlarını içeride tutmak, başkalarının sığırlarını da içeri sokmamak için, çit çevirdiler.

Çitler baltaya yarılmış kızılğaç sıırıklarını toprağa çakıp aralarına da birer karış eninde tahtalar mıklamakla yapıldı.

mişti. Sırıkların üstüne de eski zaman işi dikenli teller, eğri-büğü demir parçalarına saplanmış ucu sivri ufak kazıklar konulmuştu.

Çitler güneşten, yağmurdan yıprandı, kızılağaçtan sırik-lar, tahtalar gümüşü oldu, gümüşümtırak yeşil oldu; tahtaları sarmaşıklar sardı, sırikların gölgelik yanlarında yosunlar bitti. Yoldan yaya gidenlerden insanları doğru yola sürmek için yanıp tutuşanlar bu tahtaların üzerine yazılar yazdılar: «Pişmanlık getir, çünkü Öbür Dünya'ya yolculuk yakın!», «Ey günahkâr! Tanrı'ya dön!», «Artık geçmiş ola!», «Yanına kâr-kalmaz!», «İsa'ya dön!»

Başkaları da tahtaların üzerine, işi oyuk tenekelerin üzerinden boya sürerek yazılar yazmışlardı: «Jay İlâçları», «Cyrus Noble: Doktorların Viskisi», «San Ysidro Bisiklet Tamirhanesi.»

Bütün bu yazılar şimdi havada, bozulmuş, silikleşmişti.

Tarlalar otlaktan çok buğday, yulaf, arpa yetiştirmekte kullanıldığı için çiğciler topraklarındaki yabani otlar, o sapsarı hardalları, gelincikleri, devedikenlerini, ballıbabaları söküp atmaya başladılar, yerlerinden edilen bu göçmenler de yol kıyısındaki hendeklerde kendilerine bir cennet buldular. Hardallar yaza doğru iki metreyi buluyor, sarı çiçeklerinin altına kuşlar yuva yapıyordu. Suyu hiç eksik olmayan hendeklerde de su bitkileri çıkmıştı.

Yolun yanındaki hendeklerde biten yüksek otların arası gelinciklerin, açık renkli yılanların yuvası, akşamları da kuşların su içme yeri oldu. Baharda, çayırkuşları eski çitlerin üzerine konuyorlar, sabahtan öğleye kadar ötüşüp duruyorlardı. Sonbaharda da yabani kumrular dikenli tellerin üzerine konuyorlar, kilometrelerce omuz omza sıralanıyorlardı; perdeden ötüşleri de kilometrelerce öteden duyuluyordu. Akşamları gece çaylakları, çitler arasında dolaşıp et ararlar, karanlık basınca da baykuşlar tavşan aramaya çıkarlardı. Bir

inek hastalanınca da o koca koca çirkin atmacalar çitin üzerine konarlar, ölümünü beklerlerdi.

Yol pek ıssızdı. Şimdi, ancak tarlalarına başka yoldan gidilmeyen birkaç ev halkı bu yolu kullanıyordu. Eskiden küçük küçük bir çok ev vardı; biri, topraklarına yakın olmak, rakadaki çifliği, öndeki bostanı göz önünde bulundurmak için, buraya ev kurardı. Şimdi tarlalar göz alabildiğine uzayıp gidiyordu, tektük biriki kulübe, yıkık-dökük ambarlar vardı ki bunların camları kırılmış, renkleri kararmış, boyaaları dökülmüştü.

* * *

Öyleye doğru bulutlar güney-batıdan doğru hızlı hızlı geldiler, bir araya toplandılar. Hep öyle olur ya: Bulutların hazırlanması ne kadar uzun sürerse yağmur da o kadar uzun yağar. Ama, bulutlar daha hazır değildi. Daha biriki parça mavi gökyüzü vardı, arada-bir göz kamaştırıcı bir güneş ışığı yere vuruyordu. Bir keresinde boylu bir bulut güneşin ışıklarını upuzun, dümdüz şeritlere böldü.

Juan eski yolun başına varabilmek için şosede biraz geriye gitmek zorunda kaldı. Yola sapmadan da, otobüsü durdurdu, kendisi indi, ileri doğru yürüdü. Ayaklarının altında çamur vıcık - vıcıktı.

İçinde sevinç gibi bir duygu kabardı. Arabasındaki sığırları selâmete çıkarmak için uğraşıp durmuştu; bunda kendisinin hiçbir çıkarı yoktu. Şimdi içinde hınzırlık gibi bir duygu uyanmıştı. Kendileri seçmişti bu yolu, ona neydi! İçinde sevinçli bir ferahlayış duygusu vardı. Kendileri istemişti, görsünlerdi günlerini! Otobüs saplanıp kalınca ne yapacaklardı bakalım!

Ayağının ucunu çamurla çakıl karışımına soktu, sonra geri döndü.

«Alice ne yapıyor acaba?» diye düşünüyordu.

Ne yaptığını yezit gibi biliyordu ya.

Ya otobüs parçalanırsa... e, başını alır, yürüye yürüye gider, birdaha da gelmezdi.

Pek sevinçli bir ferahlama duygusuydu duyduğu. Otobüse tırmanırken zevkinden ağzı kulaklarına varıyordu.

Pek keyifli bir halle: «Gidebilir miyiz, gidemez miyiz bilmiyorum» dedi.

Yolcular onun bu kabına sığmaz haline biraz kızdılar.

Hepsi ellerinden geldiği kadar öne toplanmışlar, bir arada oturuyorlardı. Herbirine öyle geliyordu ki ortada düzgün bir şey varsa o da yalnız Juan'dı; onun kafasından neler geçtiğini bilselerdi korkarlardı.

Juan'ın keyfi pek yerindeydi. Otobüsün kapısını kapadı, ayağıyla gaza iki kere basıp motoru hızlandırdı, ondan sonra vitesi bire taktı, arabayı o çamurlu kır yoluna sürdü.

Bulutlar şamarı indirmeye aşağı-yukarı hazırdılar artık. Bunu biliyordu Juan. Baktı: Batıdan bir bulut gittikçe alçalıyor. İşte başlıyordu, yeni bir bahar sağanağı boşanacaktı. Aydınlık yeniden madenî bir renk almış, ortalığa tertemiz yıkanmış, uzaktan görülür gibi bir hal gelmişti; şidedtli bir yağmur alâmetti bu, başka bir şeye değil.

Van Brunt pek keyifli keyifli: «Yağmur geliyor» dedi.

Juan da: «Görünüşe göre öyle» dedi.

Yola saptı. Lâstiklerinin dişleri iyiydi ama, kaba asfalttan ayrılır ayrılmaz baktı tekerlekler o vicık-vicık çamur üzerinde biraz kayıyor, arka da sağa, sola gidiyor. Ama, çok sürmedi bu; otobüs yola koyuldu, sarsak sarsak gitmeye başladı. Juan ikinci vitesine taktı; belki de yolun sonuna kadar hep böyle ikinci vitesle gidebilecekti.

Motorun gürültüsü arasında Pritchard'ın sesi duyuldu.

— «Uzunluğu nekadardır bu yolun?»

— «Bilmiyorum» dedi Juan. «Hiç geçmedim. Yirmi, yirmibeş kilometre kadarmış, öyle diyorlar.»

Dümenin üzerine abandı, gözlerini yoldan ayırdı, önündeki Guadalupe'li Meryem Ana tasvirine dikti. Pek dındar bir adam değildi. Çocuklar nasıl amcalarının dayılarının kuvvetine güvenirlerse o da Meryem Ana'nın kudretine öyle inanırlardı. Ona göre Meryem Ana hem bir bebekti, hem bir tanrıça, hem nazarlık, hem de bir akraba. Annesi — şu İrlandalı kız — Meryem Anagillere gelin gitmşi, kocasının annesini, nicesini nasıl benimsediyse onu da öyle benimsemişti. Guadalupe'li Meryem Ana onun hem ailesi olmuştı, hem de tanrıçası.

Onun için, Juan da çocukken Meryem Ana'yı pek derinden sevmiş, ona bağlanmıştı. Babası: «Bu Meryem Ana'ya daha çok Meksikalıları koruma vazifesi verilmiştir» derdi. Juan da, sokakta Alamanı çocuklarını, Amerikan çocuklarını gördü mü bilirdi ki onun Meryem Ana'sı bunlara metelk bile vermezdi, Meksikalı değillerdi çünkü onlar.

Buna bir de Juan'ın ona kafasıyla değil de duygularıyla inandığını katarsanız, Guadalupe'li Meryem Anamız'a karşı olan durumunu daha iyi anlarsınız.

Otobüs çamurlu yolda, ağır ağır ilerleyerek, arkasında derin izler bırakarak, kayıp gidiyordu. Juan gözlerini Meryem Anaya dikti, içinden şunları geçirdi:

— «Biliyorsun mesut olamadım ben. Gene biliyorsun ki ben de pek vazife kaygusu yoktur ama, düştüğüm tuzaklarda kapanıp kaldım. Şimdi kararı sana bırakıyorum. Karımdan da, şu pestenkenesi işimden de kaçıp kurtulmak sorumluluğunu, üzerime alamam ben. Daha gençken yapabilirdim bunu ama, şimdi pısırlıklaştım, iradem zayıfladı.

«İşte, bu kararı sana bırakıyorum. Ben bu yola kendi isteğimle çıkmadım. Beni buna şu yolcular zorladı. Onlar ne be ni düşünürler, ne emniyetimi, ne de saadetimi; kendi tasarladıklarından başka hiçbir şeyi düşünmezler. Gözleri beni görmüyor bile diyebilirim. Ben onları gitmek istedikleri yere götürecek bir makineden başka bir şey değilim.

«Geri götüreyim sizi, dedim onlara. Sen de duydun. Onun için, sana bırakıyorum bu işi. Bakalım sen ne karar vereceksin. Otobüs çamura saplanırsa elimdeki imkânlarla kurtarabilirsem kurtaracağım, yoluma yeniden koyulacağım. Benim alabileceğim tedbirlerle otobüsü sağ-salim yürütebilirsem yürüteceğim. Yok eğer, sen o akıl ve idrakinle, bana bir işaret olmak üzere, arabayı makaslarına kadar çamura saplar, ya da yoldan hendeğe yuvarlarsan artık benim elimden bir şey gelmez, ozaman anlayacağım ki benim yapmak istediğimi sen de doğru buluyorsun.

«Ozaman başımı alıp gideceğim. Ozaman bunların hepsi de kendi başlarının çaresine baksınlar. Ben başımı alıp gideceğim, ortadan kaybolacağım. Alice'e birdaha dönmeyeceğim. Eski hayatımı iç çamaşırı gibi arkamdan sıyrıp atacağım. Karar senin.»

Meryem Ana'ya başını sallayarak gülümsedi. Meryem Ana'nın yüzünde o hafif gülümseyiş vardı. Ne olacağını o biliyordu ama, insan bunu öğrenemezdi ki.

Juan müsâda olmadan kaçamazdı. Meryem Ana'nın bunu doğru bulması gerekti. Karar doğrudan doğruya ona bağlıydı. Juan'ın Alice'e dönmesini istiyorsa yolu düzeltir, arabayı yürütürdü; Juan da ozaman anlardı ki bütün ömrü böyle sürüp gidecekti.

Derin bir coşkunlukla, ciğerlerini şişirerek soluk aldı, gözleri ışıldadı.

Mildred aynadan onun yüzünü görüyordu. «Kafasından acaba negibi bir sevinç geçiyor ki yüzü böyle parıldadı?» diye merak etti.

Kendi kendine: «İşte tam bir erkek!» diyordu. «Herşeyi erkekçe.»

Tam kadın olan bir kadının aradığı cinsten bir erkekti

bu; çünkü bu adam biraz olsun kadına benzemek istemezdi. Erkek yaratılmış olmaktan dolayı yüksünlük getirmezdi o. Kadınları anlamaya bile kalkmazdı ki bu insanlık rahatlık verirdi. Onlardan ne istiyorsa onu alırdı, okadar.

Mildred'in kendine karşı duyduğu tiksinti geçti, keyfi yeniden yerine geldi.

Annesi de, kafasında yeni bir mektup yazıyordu.

«Derken, o çamurlu yola koyuldu. Dağ başında bir yol. Şöför bile bilmiyordu bu yolu. Vallahi, herşey başımıza gelebilirdi. Herşey. Görünürde birtek ev yoktu, yağmur da başlamıştı.»

Yağmur başlamıştı. Sabahki gibi gelip geçici sağanak halinde değil, bilmem-nekadar yere saatte bilmem-kaç teneke düşen cinsinden şiddetli, kamçılایan, tokmaklayan, adam-akıllı bir yağmur. Rüzgârsız bir yağmur. Halis, düpedüz, bardaktan-boşanırcasına bir yağmur.

Otobüs akıntısız yolda vızıldayarak, bata-çıkı gidiyordu. Juan dar dümeni sağa, sola biraz çevirdi mi arkanın kaydığını hissediyordu.

Van Brunt: «Zincirin var, değil mi?» diye seslendi.

Juan keyifli keyifli: «Yok» dedi. «Harp çıkalı beri zincir bulamadık ki.»

Van Brunt: «Gidemezsin bence» dedi. «Düz yolda neyse ama, ner'deyse yokuş yukarı çıkmaya başlayacaksın.»

Doğudan yana, biraz sonra tırmanacakları dağları gösterdi. Sonra öteki yolculara dönüp sesini yükseltti:

— «Irmak bir boğazdan geçer. Yol bu boğazın yanındaki sırt atırmanır. Çıkamayız bu yolu bence.»

II

ERGENLİKLİ için o sabah biralay tersliklerle, gerginliklerle geçmişti. Hoş, onun hayatında hiç rahat-huzur yoktu ya; ama, o gün bütünü yıpratıcı olmuştu. Vücudu heyecandan yanıyordu.

Delikanlılığın şehvet dolu suları kaynıyordu onun kanında. Uyanık saatleri de, uykuda geçen saatleri de hep bir amaçla doluyordu ki bir bakıyordu köpek yavrusu gibi içi içine sığmıyordu; arkasından, bir de bakıyordu koyu, temiz bir duygu içinde çırpıp duruyor; daha sonr akendi kendine lânet okuyarak homurdanıyor.

Ozaman, kendini dünyanın en büyük günahkârı gibi görürdü. Juan'ın, tanıdığı daha başka adamların tutabilmelerine gıpta ederdi.

Camille'yi gördüğünden beri bütün vücudu, kafası ona can atıyordu; bu can atışı da kızla kendi üzerinde kurduğu şehvet dolu hayallerden başladı, onunla evlenip yuva kurmaya kadar gitti. Bir ân geliyor gidip ona açıkça «Benimle evlenir misin?» diye soracak kadar oluyor, sonra kızın ona doğru baktığını görünce korkudan titriyor, üzerine bir sıkılganlık geliyordu.

Gene kızı kendisi göze çarpmadan seyredebileceği bir yer aramıştı ama, bulamamıştı. Onun başını ancak arkadaş görüyordu ama, Norma'nın yüzünü yandan görebiliyordu.

Norma'daki değişikliği de ancak ozaman fark etti, edince de derin bir soluk aldı. Bambaşka biri olmuştu Norma. Oğlan biliyordu, boyadan başka bir şey değildi bu, çünkü oturduğu yerden bile kışlara kalem çekilmiş, dudaklara boya sürülmüş olduğunu görüyordu; ama, onun içinde kanının sıcaklık doluşmasına yol açan bu değildi. Norma değişmişti. Üzerine eskiden onda hiç görülmeyen bir hal: «Ben kızım!» diyen bir hal gelmişti.

Ergenlikli'nin içinde kaynayan o çılgın delikanlılık suları da kulağına bir şeyler fısıldıyorlardı. Camille'yi elde edemezse — ki edemeyeceğini de pek âlâ biliyordu — Norma'yı elde edebilirdi belki. Ondan korkmuyordu da şu Camille denen tanrıçadan korktuğu gibi.

Kendi de farkında olmadan başladı Norma'yı nasıl kapana kıştırıp nasıl elde edebileceği üzerinde tasarılar kurmaya.

Sol kulağının tam yanında yeni bir sivilce çıkmaya başlamıştı. Eli kendiliğinden oraya gitti, kaşdı. Eti boyandı, kı-zartı çenekemiğine kadar yayıldı. Bu işi yapan tırnağına gizlice baktı, cebine soktu, temizledi. Çenesini kanatmıştı. Mendi-lini çıkardı, yüzüne bastırdı.

* * *

Pritchard'ın gideceği yere bir an önce varıp temaslarını yapmak için içi içini yiyordu. İçine öyle bir kuşku girmişti ki ona ne rahat veriyordu, ne huzur. Kendi kendine gülüp geçmek istemiş, hoşuna gitmeyen düşünceleri kafasından söküp atmak için eskiden beri kullandığı yollara başvurmuştu ama, hiçbirisi para etmemişti.

Başlangıçta Pritchard'ın pek ağırına gitmişti bu... onun gibi tanınmış, mevki sahibi bir adamın nasıl ağırına gitmez! Ama, sonradan şöyle düşünmüştü:

«Evet, kendi çevremde tanınmışlığım, yüksek bir yerim var ama, burada hiçbir şeyim yok. Yapa-yalnızım. Bu adam beni dolandırıcı sanıyor. Nekadar yanıldığını anlaması için onu Charlie Johnson'a gönderemem ki.»

Pritchard'ın çok canını sıkıyordu bu. Ernest daha da ileri gitmiş, onu sarışın kızlarla yabancı evlere giden adamlardan biri sandığını belli etmişti. Pritchard ömründe böyle şey yapmamıştı. Ernest Horton'a bunda da yanıldığını göstermeliydi ama, nasıl?

Pritchard kolunu oturduğu yerin arkasına atmıştı, Ernest de onun arkasındaki sırada tek başına oturuyordu. Otobüs ikinci vitesle gittiği için motorun gürültüsü çoktu, arabanın hurda gövdesi de zangır-zangır sallanıyordu.

Bunun birtek yolu vardı: Ernest Horton'a bir şey teklif etmeliydi; açık, dürüst bir şey; öyleki, adam onun dolandırıcı olmadığına inansın.

Kafasında belli-belirsiz bir düşünce vardı, gene o geldi aklına. Arkasına döndü.

— «Sizin şirketin yeni buluşlar karşısındaki tutumuna dair anlattıklarınız beni pek ilgilendirdi» dedi.

Ernest bundan pek hoşlanmış gibi baktı ona. İçinden: «Herifin bir maksadı var» diyordu. Moruğun bir iş tutmak sevdasına düştüğünden kuşkulandı. Yanında çalıştığı adam öyleydi. Gece iş görmek üzere toplantı yapar, her seferinde de sonunda bir kötüevde sabahlar, sonra da: «Ben buraya nasıl geldim!» diye şaşardı.

— «Aramızda çok âhenkli bir düzen vardır» dedi.

Pritchard: «Aklıma gelen pek öyle önemli bir şey değil» dedi. «Öyle bir aklıma geldi. Hoşunuza giderse ,işinize yararsa alın sizin olsun.»

Ernest, hiçbir şey söylemeden, durup bekledi.

Pritchard: «Kol düğmesini ele alalım» dedi. «Bakın, ben hep Fransız kolları takarım, Fransız kol düğmesi kullanırım. Bu düğmeleri bir kere taktınız mı... şey, yani, gömleği çıkarmadan bunları çıkarmak zorundasınızdır. Ellerinizi yıkamak için kollarınızı sıvamak isterseniz, gene kol düğmelerini çıkarmak zorunda kalırsınız. Sonra, gömleği giymeden düğmeleri takmak kolaydır ama, ozaman da kollarınızı geçiremezsiniz. Gömleği giydikten sonra ise kol düğmelerini takmak zordur. Anlatabiliyor muyum?»

Ernest: «Kopçaları var» dedi.

— «Evet ama, onlar pek tutunmamıştır. Birtekini nereye koyduğunuzu bilemezsiniz, ya da kaybedersiniz.»

Otobüs durdu. Juan birinci vitese verdi, hızla bir sürdü. Çukura gelince araba bir sarsıldı, arka tekerlekler de çukura gelince bir daha sarsıldı. Otobüs yavaşladı. Yağmur otobüsün damını hızlı hızlı dövüyor, ön camda silici gidip geliyordu.

Pritchard arkasına biraz daha yaslanarak, ceketinin kollarını sıvadı, som altın kol düğmelerini gösterdi.

— «Bakın şimdi» dedi, «Düğmenin, zincirin yerine yay olsaydı. Kolluğu yukarı doğru sıvayınca yay açılır, siz de kolu-
nuza kadar sıvayıp elleriniz iyikardınız. Sonra gene gömleğin kolunu indirdiniz, yay da yerine otururdu.»

Bunları anlatırken Ernest'in yüzüne dikkatle bakıyordu. Ernest, düşünür gibi, gözlerini yarı yummuştu.

— «İyi ama, görünüşü?» dedi. «Çelikten olması şart, yoksa dayanmaz.»

Pritchard hemen atıldı:

— «Onu da düşündüm. Ucuz cinslerinde çeliği altın, gümüş kaplama yaparsınız; pahalı cinslerinde halis altından, pilatinden yapılır... lüküs cımsı. E, niye olmasın? Zincir yerine ufacık boru gibi bir şey olacak, kolunuzu sıvayınca da yay bunun içinde kayboluverecek.»

Ernest ağır ağır başını salladı.

— «Evet» dedi. «Evet, efendim. Güzel bir şeye benziyor.»

Pritchard: «Kullanabilirsiniz» dedi. «Ne isterseniz yapın, size bırakıyorum.»

Ernest: «Bizim şirket başka çeşit buluşlarla ilgilenir ama,» dedi, «belki kandırabilirim ben onları. Dünyada en çok alıcısı olan şeyler — erkeklerden alıcısı olan şeyler yani — tıraş bıçağı, tıraş makinesi, kurşunkalem, dolmakalem, süs eşyasıdır. Yılda beş satır yazı yazmayan bir adam biraz yeniliği olan bir dolmakalemi alır. Süs eşyası mı? Evet, efendim, o da satılır. Buluşunuzu beyenirlerse ne istersiniz?»

— «Hiç» dedi Pritchard. «Hiçbir şey istemem. Sizin olsun. Sizin gibi kabiliyetli bir delikanlıya yardım etmek hoşuma gider.»

Yeniden keyfi yerine gelmeye başlamıştı ama, bir yandan da içinden: «Ya tutarsa» diyordu. «Bu buluş benim. Deyelim bir milyon getirdi... Deyelim...» Ama söz vermişti bir kere, söz verince de tutardı. Söz demek namus demektir onun için. Yok eğer Ernest değer-bilir bir kimse olduğunu göstermek isterse, bu onun bileceği işti.

— «On para istemem» dedi.

Ernest: «Vallahi, pek lütfkârsınız» dedi.

Cebinden bir defter çıkardı, bir şeyler yazdı, o yaprağı kopardı.

— «Böyle bir şey üzerinde daha uzun görüşmek ister elbet» dedi. «Hollywood'da bulunduğunuz sırada vaktiniz olursa, telefon edin bana, buluşup konuşuruz. Bir anlaşmaya varırız sanıyorum.»

Bunları söylerken sol gözünün kuyruğunu biraz aşağı doğru sarkıttı, sonra gözlerini Pritchard'ın karısından yana çevirdi, bir ân baktı. Defterinden kopardığı kâğıdı adama uzattı:

— «Aloma Oteli, Hempstead 3255, daire 12 B» dedi.

Pritchard biraz kızardı, cüzdanını çıkardı, kâğıdı cüzdanının gözlerinden birine koydu, tâ arkaya doğru sürdü. Saklamasa da olurdu. İlk fırsatta atabilirdi, ezberinde tutabilirdi çünkü. Bu telefon numarasını yıllarca sonra hatırlayabilirdi. Onun eskiden beri kullandığı bir ezberleme usulü vardı, kafasında gene o işlemeye başlamıştı: Üç iki daha beş; birdaha beş. Bunun gibi daha yüzlerce ezberleme usulü kullanırdı o.

Kâğıdı atmak için parmakları istekle içten içe yanıyordu. Kimi vakit Bernice onun cüzdanını açar, ufak para arardı. Kendisi söylerdi, cüzdanıma bak, diye.

Karısına döndü:

— «İyisin ya, kızım?» diye sordu.

Bernice: «İyiim» dedi. «Atlattım sanıyorum. Kendi kendime gelmeyecek! dedim, sevgili kocacığımın tatilini zehir etmesine razı olamam, dedim.»

Pritchard: «Bak buna sevindim» dedi.

Karısı: «Ah, şekerim,» dedi, «siz erkekler bugibi şeyleri nasıl da akıl edip buluyorsunuz!»

Pritchard: «A, aklımıza öyle geliveriyor» dedi. «Bu seferki hani şu ilikleri ufak açılmış yeni gömlekten dolayı geldi. Biriki gün önce öyle başım belâya girdiydi ki o gömlekle, az kalsın imdat diye bağırıyordum.»

Bernice Pritchard gülümsedi:

— «Pek ömürsün sen!» dedi.

Pritchard uzandı, elini karısının dizine koydu, baldırını sıktı. Kadın şakacıktan onun eline vurdu, o da hemen elini çekti.

* * *

Norma başını öyle çevirmişti ki ağzı Camille'in kulağına geliyordu. Elinden geldiği kadar alçak sesle konuşuyordu, çünkü Ergenlikli'nin kulak kabarttığını biliyordu. Oğlanın kendisine baktığının da farkındaydı, bundan dolayı sevinirdi da; ömründe hiçbir kadar kendine güven duymamıştı.

— «Senin aile diyebileceğin cinsten hiç aile nasip olmadı bana» diyordu.

Camille'in karşısında açılıyordu. Hayatını anlatıyor, se - serpe ortaya koyuyordu. Camille kendisini olduğu-gibi tanımın istiyordu; o sabaha kadar nasıldı, şimdi nasıl, hepsini bilsin istiyordu. Böylece, Camille onun aması-babası olacak, Norma böylece bu güzel, sağlam varlığı kendine bağlayacaktı.

— «İnsan yapı-yalnız kalınca tuhaf şeyler yapar» diyor-

du. «Ben herkese yalan söyledim. Kendi kendime neler uydurdum neler! Neler yapardım ...yani, uydurduğum şeyler sahiymiş gibi davranırdım. Ne yapardım, biliyor musun? Bir sinema artistini şey sayardım... kocam sayardım.»

Ağzından kaçıvermişti. Okadar ileri gitmek niyetinde değildi çünkü. Kızardı. Bunu söylememeliydi. Clark Gable'yi ele vermek gibi bir şeydi bu.

Yalnız, bunun üzerinde biraz inceden inceye durunca gördü ki hiç de öyle değil. Clark-Gable'e karşı olan duyguları değişmişti artık. Sevgisi Camille'e çevrilmişti şimdi. Bunu anlayınca bir sarsıntı geçirdi. Sadakatsizlik mi ediyordu acaba

— «İnsanın anası-babası, arkadaşı olmayınca böyledir» diye anlattı. «İnsan onların yerini doldurmaya kalkıyor. Ama, bir daire tutar da yerleşirsek, artık o yeri başka türlü doldurmaya kalkmam.»

Camille, Norma'nın gözlerindeki io çırıl-çıplaklığı, kendini olduğu-gibi bırakiverişi görmemek için başını öbür yana döndü.

İçinden: «Vay canına!» diyordu. «Ne belâ aldım ben şimdi başıma! Bir ana kuzusunu başıma sardım. Kendi elimle sardım bu belâyı başıma. Nasıl oldu bu iş? Şimdi ben de onun gibi yaşamak zorunda kalacağım, onun gibi biri olup çıkacağım, sonunda o hayattan bıkacağım ama, çok derine saplandığım için kurtulup çıkamayacağım. Lorraine o reklâmcıyı def et, tiyse gene birlikte oturabiliriz ama, bunu n'apacağım? Nasıl başladı bu iş? Ne halt ettim de bu belâyı sardım başıma?»

Norma'ya döndü.

— «Bana bak, şekerim» dedi. Sesinde bir gevreklik vardı. «Birlikte oturacağız demedim ben sana. Bakalım durum ne gösterecek, dedim. Beni daha sen hiç tanıımıyorsun ki. Birincisi, söylüyüm ben, sözlüm de yakında evleneceğiz diyor. Onun için, hemca evlenelim derse, seninle birlikte oturamam ki.»

Camille baktı: Norma'nın gözlerini, soğuk bir ürküntü gi-

bi bir üzgünlük kaplamıştı; yanakları, ağzı sararmış, omuzları, kolları çökmüştü.

Camille içinden: «İlk varacağımız şehirde bir oda tutarım, saklanırım», diyordu. «Beni bulamayınca yolunu şaşıırır, kaybolur. Ben de, onu atlatır kaçarım. Kaçar mıyım kaçarım! Ah yarabbim! ner'den sardım bu belâyı başıma! Çok yorgunum. Sıcak sıcak bir banyo isterim.»

Norma'ya: «Üzülme bu kadar, şekerim» dedi. «Belki sözüm daha hazır değildir. Belki de... a, bak, şekerim, belki de dediğin gibi olur. Olur olur. Sahiden. Bakalım durum ne gösterecek.»

Norma dudaklarını sıkı sıkı kapdı, gözlerini şaşı gibi yaparak yan yan baktı. Otobüsün sallantısından kafası zonkluyordu.

Camille ona bakmak istemiyordu.

Biraz geçtikten sonra Norma kendini topladı, durgun bir sesle konuşmaya başladı:

— «Belki benlen utanıyorsundur. Bundan dolayı kabahat bulmam sana. Benim yapabileceğim gene lokantalarda falan hizmet görmektir ama, yol gösterirsen belki ben de senin gibi dişçi muayenahanelerinde çalışan bir hastabakıcı olabilirim. Geceleri ders çalışırım, gündüzleri lokantalarda iş görürüm. Ama, başarırım, sen de artık utanmazsın benden. Bana yardım etmek senin için hiç de zor değildir.»

Camille'in gönlü kabarır, karnından doğru bir dalga yükselir gibi oldu.

İçinden: «Eyyvah! Şimdi büsbütün kapana kısıldım» diyordu. «Ne diyeyim şimdi? Başka bir yalan daha mı uydurayım? Şu kıza hayatımı neyle kazandığımı açıkça söylesem daha iyi olmaz mı? Yoksa daha mı kötü olur? Belki okadar şaşıırır, fenasına gider ki benimle artık ahbaplık etmek istemez. En iyisi bu galiba. Yo, kalabalıkta yolunu kaybettiririm daha iyi bence.»

Norma: «Ben de söyle, meslek denebilecek, doğru-dürüst bir işe girmek isterdim, senin gibi» diyordu.

Camille ne diyeceğini şaşırdı.

— «Bak, şekerim, müthiş yorgunum» dedi. «Hiçbir şey düşünecek halde değilim. Günlerden beri yoldayım. Hiçbir şey düşünemeyecek kadar bitkin bir haldeyim. Bir ara dursun. Bakalım durum ne gösterecek.»

Norma: «Kusura bakma» dedi. «Birdenbire bir hevese kapıldım, unuttum. Birdaha hiç lakırdısını etmeyeceğim bunun. Bakalım durum ne gösterecek, ha?»

Camille: «Evet, bakalım durum ne gösterecek,» dedi.

III

OTOBÜS bir sarsıldı, durdu. Dağların eteklerine yaklaşıyorlardı artık. Yağmurun arasından yeşil yeşil tepelikler görünüyordu. Juan şöyle bir doğrulup aşağıya, yolun yatağına doğru baktı.

Yolda bir çukur vardı, su dolu bir çukur, ne derinlikte olduğu da belli değildi. OTOBÜSÜ yutmuştu, ne derin de

Otobüs kaydı, sağa, sola sallandı. Arka tekerlekler boşa dönmüyor, motor homurdanıyordu.

Derken, tekerlekler su içinde döne döne, o oğuldayıp duran gövdeyi yavaş yavaş gölden geçirdiler, öbür yandaki top-
rakların üzerine kaydırıverdiler.

Juan vitesi ikiye taktı, yola koyuldu.

Omzunun üzerinden arkaya, Van Brunt'a: «İçinde biraz çakıl falan varmış sağlam» dedi.

Van Brunt, o şom ağzıyla: «E, hele sen yamağtan yukarı çıkmaya başla bir» dedi.

Juan: «Yani sen de,» dedi, «bir belâdan kaçıp kurtulmak isteyenin ayağına öyle köstek vurursun ki!»

Yol yokuş yukarı çıkma başladı. Sular artık yerde hiç akılmıyordu. Yandaki hendekler ağzına kadar dolu akıyordu. Otobüsün tekerlekleri daha önceden açılmış oyukların içinde kayıyor, çamurlu suları çırpıyordu.

Juan'ın birdenbire aklına geldi: Otobüs yolda kalır gide-
mezse ne yapacaktı biliyor musunuz? Önce: «Los Angeles'e giderim, kamyonlarda iş bulurum» diye düşünmüştü ama, şimdi öyle yapmayacaktı.

Cebinde elli doları vardı. Otobüse bir şey olur da acele tamir isterse diye bu kadar bir parayı hep yanında bulundururdu. Bu para şimdi o işe de yeterdi. Başını alıp yürüye yürüye gidecekti ama, çok uzaklara değil. Bir yere sığınıp yağmurun dinmesini bekleyecekti. Bir yerde yatıp uyuyabilirdi bile. Yiyecek olarak şu böreklerden birini aşıracaktı.

Sonra, dinlenince, ana yola kadar yürüyecek, onun-bunun arabasında beleştan gidecek, sonra bir benzin istasyonunda, kendisini alıp götürececek birini bekleyecekti. Önce San Diego'ya gidecek, sonra sınırı aşp Tijuana'ya geçecekti. Orası kimbilir ne güzeldi! İki, üç gün kumlarda yatar, keyif ederdi.

Sınırı aşmak onu hiç düşündürmüyordu. Bu yanda Amerikalıyım derdi, öbür yanda Meksikalı olurdu.

Sonra, hazır olunca şehirden çıkacak, ya bir şeye atlayacak, ya da yürüye yürüye, tepelerden, derelerden aşıp belki tâ Santo Tomas'a kadar gidecekti. Orada, posta arabasını bekleyecekti.

Santo Tomas'ta birhayli şarap alacaktı, postacıya da iyi bir para verecekti. Sonra, San Quintin'i geçecek. Ballenas Koyu'nu geçecek, yarımadadan aşağı inecekti. Kayalık yerlerden, çakıllı çöllerden geçeceğine göre, bu yolculuğu iki hafta sürerdi. Sonra, La Paz'a doğru vuracaktı.

Cebinde biraz parası kalmasına dikkat edecekti. La Paz'da vapura binecek, körfezden karşıya, ya Guaymas'a, ya da Mazatlan'a, belki de Acapulco'ya geçecekti. Bu şehirlerden hangisinde olsa seyya hbulurdu. Guaymas'tan, Mazatlan'dan daha çok Acapulco'da. Nerede ıspanyolca konuşabilmek için uğraşıp duran seyyah varsa orada. Juan'ın işi işti.

Sonra, yavaş yavaş, Meksiko şehrine geçmeye bakacaktı. Asıl seyyahlar oradaydı. Onları alır, gezdirirdi, para kazanmanın türlü yolu vardı. Kaldı ki, çok pra da istemiyordu.

İçinden kıs-kıs güldü. Neye şimdiye kadar durmuştu sanki? Serbesti artık. İstedğini yapabiliirdi. Varsınlar arasındı. Los Angeles gazetelerinde haberini bile görürdü belki. Onu ölmüş sanacaklar, ölüsünü arayacaklardı.

Alice bir ara yeri-göğü inletirdi. Kendine paye edilmesi hoşuna giderdi.

Fasulye pişirmesini bilen çoktu Meksika'da. Sonra, vergiden kaçtıkları için Meksico şehrinde yaşayan Amerikalı kadınlar vardı, Juan onlardan biriyle düşüp kalkabiliirdi. Biliyordu: Kendine şöyle biraz çeki-düzen verdi mi oldukça adam-insana benzerdi. Şimdiye kadar ne durmuştu?

Burnuna Meksika'nın kokusu gelir gibi oluyordu. Bu işi neye daha önce yapmamıştı bilmiyordu...

Peki, yolcular? Onlar da kendi başlarının çaresine bak-

sınılardı. Pek okadar dağ başında değillerdi. Sıkıntılarını hep başkalarının omzuna yüklemeye okadar alışmışlardı ki kendi başlarının çaresine bakmasını unutmuşlardı. İyi olurdu bu onlar için.

Juan kendi başının çaresine bakabilirdi; bakacaktı da işte. Pek saçma ir hayat sürmüştü; bir şehirden başka şir şehre börek taşıyacağım diye üzüлp durmuştu. E, şimdi sona ermişti bu artık.

Guadalupe'li Meryem Ana'ya kaçamak bir göz attı.

Ağzının içinde: «Yo, sözümü tutacağım» dedi. «Sen istersen onları gidecekleri yerlere kadar götüreceğim. Ama, o zaman bile emin değilim başımı alıp gitmeyeceğime.»

Aşağı Kaliforniya'nın günlük-güneşlik tepelerinin hayali ne daldı. Sonra, Sonora'nın o kavurucu sıcağı, Meksika yaylasındaki sabah ayazı, kulübelerdeki çam kozalaklarının, kızaran mısır unu gözlemelerinin kokusu hayalinde canlandı. Tatlı bir coşkunluk gibi üzerine memleket hasreti çöktü. Taze portakalların tadı, yeşil biberlerin acısı. Buralarda işi neydi onun allahaşkına? Buraların adamı değildi ki o.

Yılların perdesi sıyrıldı, çamurlu kır yolunun üzerinde, üst üste lâvhalar halinde Meksika'yı gördü, işitti, kokladı. Pazar yerinin uğultusu, bahçede cak-cak öten papağan, sokakta dövüşen domuzlar, çiçekler, balıklar, mavi «rebozo»lu esmer kızlar. Nasıl olmuştu da şimdiye kadar unutmuştu bunları!

Şimdi güneye gitmek için can atıyordu. Ne saçma bir tuzağa tutulmuş da buralarda kalmıştı! Birdenbire, kaçıp gitmek için sabırsızlanmaya başladı. Neye firene basıp arabayı durdurarak, kapıyı açıp atlamıyor, yağmurda, başını alıp gitmiyordu sanki? Ötekilerin, aptal aptal, arkasından ona nasıl baka-kalakcıklarını görür, kızgın kızgın söylenişlerini işitir gibi oluyordu.

Gene Meryem Ana'ya baktı.

— «Sözümü tutacağım» dedi. «Elimden gelirse onları yerlerine ulaştıracam.»

Tekerleklerin çamurda kaydığını hissediyordu. Meryem Ana'ya bakıp sırttı.

Irmak şimdi tepelere yakın geçiyor, nereye giderse kıyılarındaki söğütleri de yanında götürüyordu. Yol ondan yan yana kaçıyordu.

Yağmur seyrelemeye başlamıştı. Yolda giderlerken, ırmağın geniş yatağında açık sarı suların çevrile çevrile aktığını, kirli köpükleri burmalı çizgiler halinde sürüklediğini görüyorlardı.

İleride yol yamaca tırmanıyordu. Tepede sarı bir yarma vardı, yar gibi bir şey; yol onun önünden geçiyordu. Bu sarı yarın tam tepesinde de, iri silik harflerle, bir yazı vardı: «Pişmişlik getir.» Oraya çıkıp siyah boyayla bunları yazmak gibi hem tehlikeli, hem sabır isteyen bir işi kim yaptıysa hayli bayağıtımış. Yazılar şimdi hemen hemen silinmişti.

Yarın kumtaşı kayalarında yağmur, rüzgâr, hayvanlar oyuklar açmışlardı. Oyuklar sarı kayanın üzerinde kara kara gözler gibi görünüyordu.

Burada çitler oldukça sağlamdı. Yamaçlardaki çayırlarda kırmızı inekler de kara kara, ıslak ıslak duruyordu, ineklerden kimisi bahar yavrularını daha şimdiden doğurmuşlardı.

Kırmızı inekler ağır ağır başlarını çevirdiler, yanlarından geçen otobüsü seyrettiler. Yaşlı bir deli inek de telâşa kapıldı, sanki otobüsü uzaklaştıracakmış gibi tekmeler ata ata, toslar savura savura kaçmaya başladı.

Yolun yatağı değişmişti. Ufak ufak taşlar otobüse daha iyi basacak yer sağlıyordu. Otobüsün gövdesi yağmurdan ıslarımış taşlar üzerinde hoplaya, zıplaya gidiyordu ama, tekerlekler kaymıyordu.

Juan, kuşkulanmış gibi, Meryem Ana'ya bir göz attı. Oyun mu oynuyordu yoksa? Önünde yolu açacak, kararını

kendisi vermek zorunda mı bırakacaktı? Pis bir oyun olurdu bu doğrusu. Juan göklerden işaret almadıkça ne yapacağını bilmiyordu.

Yol eski bir çiftliğin çevresini dolandı, sonra acele acele yara doğru çıkmaya başladı.

Juan otobüsü gene birinci vitese verdi, fazla buharın taşma borusundan bir demet buhar çıktı, radyatörün önünden kıvrıla kıvrıla yükselmeye başladı.

Yolun üst başı kara kovuklu yarın tam önünde geliyordu. Juan, âdeta öfkeyle, motoru hızlandırdı. Tekerlekler yerdeki taşları iki yana sıçratıyordu.

Bir yerde hendek tıkanmış, sular, çamurlar yola taşmıştı. Juan bu kara çizgiye doğru atıldı. Ön tekerlekler daldı geçti, arka tekerlekler balçık çamur içinde boşa dönmeye başladı. Otobüsün arkası bir savurdu, tekerlekler boşa döndü, arka geldi güm! diye hendeğin içine oturdu.

Juan'ın yüzünde sert bir sırıtış belirdi. Motoru hızlandırdı, tekerlekler gittikçe daha derine saplandı. Geri işletti, tekerlekleri döndürdü; tekerlekler döndükçe kendilerine yuva açtılar, bu yuvalara yerleştiler, diferansiyel yere oturdu.

Juan itesi boşa aldı. Aynadn görüyordu: Ergenlikli ona şaşkın şaşkın bakıyordu. Juan onun anlayacağını ummuştu.

Ergenlikli'nin ağzı bir karış açık kalmıştı. Juan bunu nasıl bilmezdi! Gevşek çamura geldin mi tekerlekleri hızlı döndürmeyeceksin.

Juan oğlanın ona bir şey sorar gibi baktığını görüyordu. Niye yapmıştı bunu? Bukadar aptal değildi o.

Aynada Ergenlikli'yle göz göze geldi. Gizlice bir göz kırpmaktan başka bir şey gelmedi aklına. Ama, baktı: Ergenlikli'nin yüzü rahatlamıştı. Juan eğer bunu bir maksatla yaptıysa mesele yoktu. İşin içinde bir iş varsa Ergenlikli de beraberdi.

Derken, Ergenlikli'nin aklına korkunç bir şey geldi. Ya

maksadı Camille'se? Juan bu kızı istiyorsa Ergenlikli avucunu yalardı. Juan'la aşık atamazdı.

Otobüs pek keskinlemesine oturmuştu. Arka tekerlekler iyice gömülmüş, ön yolun üzerinde hayli havaya kalkmıştı. Sakatlanmış bir böceği andırıyordu «Sevgili».

Aynada Van Brunt'un yüzü Ergenlikli'nin yüzünü çığnedi sokuldu. Van Brunt öfkeden kıpkırmızı kesilmişti, o kemikli parmağı Juan'ın burnunun altına doğru uzandı.

— «Yaptın en sonunda!» diye haykırdı. «Hepimizi sapladın çamura! Biliyordum ben senin bunu yapacağını! Vallahi biliyordum senin bunu yapacağını! Mahkemeye nasıl yetişeceğim ben şimdi? Nasıl çıkaracağın bizi bur'dan?»

Juan burnunun dibindeki parmağı elinin tersiyle itti.

— «Çek parmağını yüzümden!» dedi. «Bıktım senden! Git bakayım sen sırana!»

Van Brunt'un öfkeli bakışları bir dalgalandı. Birdenbire anlamıştı ki bu adam zıvanadan çıkmıştı artık. Ne karayolları kurulundan korkusu vardı, ne kimseden.

Van Brunt biraz arkaya doğru gitti, o dikleşmiş sıraya oturdu.

Juan kontağı kapadı, motor sustu. Yağmur otobüsün damında tıkırdıyordu. Juan bir ân avuçlarını dümenin üzerine dayadı, sonra oturduğu yerde döndü, yüzünü yolculara doğru çevirdi.

— «E.» dedi. «İşte bu kadar!»

Onlar da gözlerini ona diktiler. Duruma pek canları sıkılmıştı.

Pritchard: «Kurtarmıyacak mısınız bizi?» diye, tatlılıkla sordu.

Juan: «Daha bakmadım» dedi.

— «Ama, bana öyle geliyor ki pek derine saplandık. Ne yapacaksınız?»

— «Bilmem» dedi Juan.

Ernest Horton'un yüzünü görmek, bunu mahsus yaptığı-mı anladı mı acaba diye bakmak istiyordu ama, Ernest Norma'nın arkasında kalıyordu.

Camille hiç oralı değilmiş gibi görünüyordu. Okadar uzun zamandan beri beklemişti ki biraz daha sabredebilirdi.

Juan: «Yerinizden hiç kımıldamayın» dedi.

Otobüsün eğri duran kenarına tutunarak, kendini çekti, yerinden doğruldu, kapının kolunu çekti. Kilit tık! etti ama, kapı gergin kaldı. Açılamadı.

Juan kalktı, ayağını kapıya dayadı, itti açtı.

Yağmurun yol üzerindeki, otlar üzerindeki hışırtısı duyuldu. Juan dışarıya, yağmurun altına fırladı, arabanın önünden dolanıp arkasına doğru gitti. Eğri eğri yağan yağmur başına soğuk soğuk geliyordu.

İyi bir iş yapmıştı doğrusu. Tamir arabası, hattâ belki de traktör gelmeden çıkacağa benzemiyordu. Çoktan bildiği bir şeyi bir de gözüyle görmek için, eğilip arabanın altına baktı. Makaslar, diferansiyel yere oturmıştu.

Pencerelerden yolcular dışarı bakıyorlardı. Camdan yüzleri eğri-büğrü görünüyordu.

Juan doğruldu, döndü gene otobüse geldi.

— «Valla, bekleyeceksiniz, yolcular» dedi. «Kusura bakmayın ama, siz istediniz bu yoldan gelmeyi, unuttum ben bunu.»

Van Brunt: «Ben istemedim» dedi.

Juan ona doğru bir dönüş döndü.

— «Hay körolasıca, sen sus!» diye haykırdı. «Çıldırma beni, çıldırmak noktasındayım çünkü.»

Van Brunt baktı: Yalan da değildi. Başını önüne eğip gözlerini ellerine dikti, boğumların üzerindeki gevşek derileri çimdikledi, sağ elini sol eline sürttü.

Meryem Ana'ya gidiyordu. İçinden ona: «Peki, peki» diyordu,

Juan şöför yerine yanlamasına oturdu. Gözleri ikide-bir

«biraz oyunboşanlık ettim, doğru. Ama, çok değil, biraz. Bence hakkın var beni birhayli üzmeye.»

Yolculara döndü:

— «Ben biraz şöyle ileri doğru gideyim de bir yerden telefon edeyim tamir arabası getireyim» dedi. «Söylerim size de taksi gönderirler. Çok sürmez.»

Van Brunt çekine çekine: «Yedi kilometreden beride telefon edebileceğin bir yer yok ki» dedi. «Eskiden Hawkins'lerin oturduğu yer buradan iki kilometre kadar ötede ama, orasını Amerika Bankası aldığından beri boş duruyor. Ana-yola kadar gitmek zorunda kalacaksın ki o da en aşağı yedi kilometre.»

Juan: «E, gitmek zorundaysam giderim» dedi. «İslanırım yalnız, okadar.»

Ergenlikli'nim arkadaşlık tarafı tuttu.

— «Ben gideyim» dedi. «Siz durun, ben gideyim.»

— «Olmaz» dedi Juan, «bugün senin tatil günün.» Güldü. «Sen keyfine bak, Kit.» Uzanıp kitli çekmeceyi açtı, sonra küçük kapıyı da beri çekti. «Bur'da biraz viski var, lâzım olursa» dedi.

Bir duraladı. Tabancayı alsa mıydı acaba? Namlusu 20 santim, kırkbeş kalibrelik iyi bir Smith and Wesson tabancasıydı bu. Bırakmak yazık olurdu ama, alırsa da yük olacaktı. Başı bir derde girecek olursa tabancasının ona zararı dokunurdu. Bırakmaya karar verdi. Karısını bırakacağına göre, tabancasını haydi haydi bırakırdı.

Alaylı alaylı: «Kaplanlar saldırırsa, bur'da bir tabanca var» dedi.

Camille: «Benim karnım aç» dedi.

Juan ona bakıp gülümsedi:

— «Al şu anahtarları, arkayı aç, börek dolu or'da.»

Sonra, Ergenlikli'ye sırtıttı.

— «Hepsini yeme sakın, oğlum. Bana bak, sen istersen

otobüste kalırsın, istersen arkadan branda bezini alırsın, gider şu kovukların or'da yere serersin. Kuru odun bulursan ateş de yakabilirsin or'da. Ben bulur bulmaz sana bir araba yollarım.»

Ergenlikli: «Sizin yerinize ben gitmek isterdim» dedi.

Juan: «Yo, sen bur'da kal, etrafa gözkulak ol» dedi.

Baktı: Oğlanın yüzü hazdan parıldamıştı.

Juan ceketini, göğsünün üzerine çekerek, sıkı sıkı ilikledi.

— «Sen otur, kalkma» dedi, otobüsten atladı.

Ergenlikli de onun arkasından atladı. Biriki adım gitti arkasından, sonra Juan döndü, durup onu bekledi.

Ergenlikli: «Bay Chicoy» dedi usulca, «neler dönüyor sizin kafanızı içinde?»

— «Kafamın içinde mi?»

— «Ya. Şey, yani... vallahi, şu tekerlekleri siz mahsus çevirdiniz de.»

Juan elini oğlanın omzuna koydu .

— «Bak, Kit, bir şey söyleyeceğim sana. Benim hatırım için kal, olmaz mı?»

— «A, olur, Bay Chicoy. Yalnız... bilmek isterdim.»

Juan: «Baş başa kalınca anlatırım hepsini sana» dedi. «Sen şimdilik şu yolcuları idare et de birbirlerini öldürmesinler, olmaz mı?»

Ergenlikli, istemeye istemeye: «A, olur» dedi. «Ne zaman geleceksiniz hesapça?»

Juan, sinirli bir tavırla: «Bilmem» dedi. «Ne bileyim ben! Hoşuna gitti galiba.»

Ergenlikli: «Elbette. A, elbette» dedi.

Juan da: «E, öyleyse istediğin kadar börek ye» dedi.

— «Al şu anahtarları ,arkayı aç, börek dolu or'da.»

— «Ama, ödetirler bize, Bay Chicoy!»

Juan: «Elbette» dedi, yağmur altında yola doğru atıldı, hızlı hızlı gitmeye başladı.

Biliyordu ki Ergenlikli arkasından bakıyordu; gene biliyordu ki oğlan bir şeyler sezinlemişti. Biliyordu onun kaçtığını.

Juan şimdi pek okadar keyifli değildi. Umduğu gibi olmamıştı. Ne iyi bir şey yapmış gibi geliyordu ona, ne haz duyuyordu, ne de hür hissediyordu kendini. Döndü geriye baktı. Ergenlikli otobüsten içeri giriyordu.

IV

YOL o kovuklu yarın önünden geçip daha ileri doğru gidiyordu. Juan yolu bıraktı, bir ara kuytuya sığındı. Kovuklar da, üzerindeki taştan saçaklar da uzaktan göründüklerinden daha büyüktü, oldukça kuruydular da.

Kovuklardan en büyüğünün ağzında isten kararmış üç taşla bir de eğri-büğrü olmuş teneke kutu vardı.

Juan kavuktan çıktı, yeniden yola koyuldu.

Yağmur seyrelemeye başlamıştı. Juan, sağında, yamacın eteklerinde, ırmağın geniş bir dirsek çevirdiği yerde nasıl geri dönüp ıslak yeşil tarlalar arasından gene koyağa doğru aktığını görüyordu.

Kırlar su içindeydi. Havada bir çürük kokusu vardı, dolgun yeşil sapların çürümesinden geliyordu bu koku. Yolun ilerisi yağmurdan görünmüyordu. Yolda oyuklar vardı ama, sular açmıştı bu oyukları, araba tekerlekleri değil. Çoktan beri yoldan hiçbir şey geçmemişti.

Juan başını önüne eğdi, daha hızlı hızlı yürümeye başladı. Hiç de hoş bir şey değildi. Meksika'nın o güneşli sert havasını, mavi «rebozo»lar giymiş küçük kızları, pişen fasulyelerin kokusunu hatırlamaya çalıştı ama, onun yerine Alice geldi aklına. Kapıdan bakan Alice.

Sonra çiçekli perdeleriyle yatak odasını hatırladı. Alice süse meraklıydı. Güzel şeyleri severdi. Sonra, yatak örtüsü geldi aklına. Alice'in kendi ördüğü kocaman bir cicim. Küçük küçük kutu kutu. Kutulardan herbiri başka renk. «Sat-sam yüz dolardan fazla eder» derdi. Baştan aşağı kendi eliyle örmüştü bunu.

Sonra, o ulu ağaçlar geldi Juan'ın aklına. Sonra, banyoda sıcak su dolu banyonun içine uzanıp yatmak ne hoştu! Otellerin dışında ona ilk nasip olan adam-akıllı banyoydu bu. Güzel kokulu bir kalıp sabun da olurdu hep yanında.

— «Ne kötü şey bu alışkanlığım!» diyordu. «Pis bir tuzak bu! Bir şeye alışıyorsun, ondan hoşlanıyorum sanıyorsun. Soğuk alınlığını yener gibi bunu da yeneceğim. Acı olacak elbet. Alice'i merak edeceğim. Üzüleceğim. Kendimi kabahatli göreceğim, belki de geceleri iyi uyuyamayacağım. Ama, yeneceğim. Bir gün gelecek artık hiç düşünmez olacağım. Pis bir tuzaktan başka bir şey değil bu.»

Sonra Ergenlikli'nin o güven dolu, sıcak bakışlı yüzü gözünün önüne geldi.

«Sonra anlatırım sana. Sonra hepsini anlatırım sana, Kit.»

Juan'a karşı pek az kimse güven beslemişti.

Chapala'daki gölü gözünün önüne getirmeye çalıştı. Gölün soluk, dümdüz yüzü üzerinde «Sevgili», yani otobüs, çamura batmış duruyordu.

İleride, solda yamacın eteklerindeki çukurca bir yerde, gözüne bir ev, samanlık, kanatları kırılmış sarkan bir yeldeğirmeni ilişti. Eskiden Hawkins'lerin oturdukları yer olacaktı. İşte, tam aradığı yerdin burası.

Oraya gidecek, eve girecekti. Yok, samanlığa girerdi daha iyi. Eski bir samanlık eski bir evden daha temizdir. Oraya sığınıp uyuyacaktı. Hiçbir şey düşünmeyecekti. Belki ertesi

gün o saate kadar uyuyacaktı. Sonra, ana yola kadar yürüye yürüye gidecekti, oradan bir şeye atlardı. Yolcular umurunda mıydı!

— «Açlıktan ölmezler» diyordu. «Hiçbir şey olmazlar. İyi bile olur onlar için. Benim ne üzerime vazife!»

Yamaçtan aşağı, Hawkins'lerin oraya doğru hızlı hızlı inmeye başladı.

Onu arayacaklardı elbet. Alice, öldürüldü sanacak, polise haber verecekti. Böyle kaçıp gittiğini kimse aklına bile getirmezdi. İşin iyi tarafı da buydu ya. Onun böyle bir şey yapabileceği kimsenin aklına gelmezdi. E, gösterecekti işte onlara! San Diego'ya gidecek, sınırı aşacak, posta kamyonuna atlayıp La Paz'a gidecekti. Alice istediği kadar onun peşine polisleri koştursun.

Durdu, arkasına dönüp yola baktı. Yerde bıraktığı ayak izleri oldukça belliydi ama, yağmur silerdi herhalde.

* * *

Eski ev, yüz-üstü bırakılır bırakılmaz, çabucak yıkılıp dökümüştü. Serseri çocuklar camları kırmıştı, kurşun boruları, olukları çalmışlardı, kapılar da kendi kendilerine pat! pat! vurup rezelerinden kurtumuşlardı. Eski duvar kâğıtları; içeri rüzgârla giren yağmurdan ıslanıp sökülmüş, altından eski gazeteler çıkmıştı. Bu gazetelerde eski çubuk resimler vardı: «Tilki Dede», «Küçük Nemo», «Mutlu Hooligan», «Buster Brown».

Eve yersiz-yurtsuz serseriler de girmişler, ot şiltlerini bırakmışlar, kapı çerçevelerini kırıp o isli ocakta yakmışlardı. Evin içinde bir köhnelik, ıslaklık, ekşime kokusu vardı.

Juan kapıdan içeri baktı, girdi, boş evin kokusunu kokladı, arka kapıdan çıkıp samanlığa doğru gitti.

Çitin kapısı kapalıydı ama, büyük kapı açıktı; samanlığın içinde de, serin bir koku vardı. Yemliklerin tahtaları, atlar sürtüne sürtüne, cilâlanmıştı. Köşelere örümcekler ağ yapmıştı. Gübreleri attıkları pencerelerin arasında, şamdan koymak için höcreler vardı, içleri aşınmış fırçalarla, pash kaşağılarla doluydu. Kapının yanındaki bir askıda da eski bir koşum, dizgin, boyunduruk asılıydı. Koşumun meşini yırtılmış, pamukları dışarı fırlamıştı.

Samanlığın ayrı bölmeleri yoktu. Orta yer olduğu-gibi ot yığmaya kullanılmıştı.

Juan en berideki yemliğin yanından dolanıp geçti. İçerisi pek loştu. Dışarının aydınlığı damdaki yarıklardan giriyordu. Yer kısa kısa samanlarla kaplıydı, zamanla kapkara olmuştu, hafif küf kokuyordu.

Juan, durmuş bakınırken, farelerin tıkırdısını duyuyor, burnuna da sürü sürü farelerin kokusu geliyordu. Çatıdaki kalaslardan birinden sarımtırak renkli iki baykuş yukarıdan doğru ona şöyle bir baktılar, sonra o sarı gözlerini gene yumdular.

Yağmur azalmıştı, damda yalnız biriki damla sesi duyuluyordu.

Juan bir köşeye gitti, bir saman yığınının en üstündeki tozlu kısmı ayağıyla itip attı. Önce oturdu, sonra arkasına uzandı, ellerini başının altına koydu.

Samanlığın orasından-burasından birtakım anlaşılmaz çıtırdılar, tıkırdılar geliyordu. Ama, Juan çok yorgundu. Sinirleri de ayaktaydı, kendinden utanıyordu. «Uyursam düzelirim belki» diye düşündü.

Otobüsteyken, yapacaklarını düşündükçe taşkın, coşkun bir sevinç: kendi-basına-buyruk olma sevinci duymuştu ama, şimdi öyle değildi. Pek perişan bir haldeydi. Omuzları ağrıyordu; artık uzanmış yatıyordu ama, uykusu yoktu.

— «Ben hiç mutlu olmayacak mıyım?» diye düşünüyordu. «Bir yolu yok mu bunun?»

Eskiden kendini mutluymuş gibi hissettiği, içinde tertemiz bir sevinç duyduğu günler olmuştu, onları hatırlamaya çalıştı, ufak ufak sahneler geldi gözünün önüne. Erken bir sabah vakti... Hava ayaz... Güneş dağların ardından yeni çıkıyor... Çamurlu bir yolda ufacık kurşuni kuşlar sıçraya sıçraya dolaşıyorlar. Sevinilecek bir şey yoktu ortada ama, sevinç duymuştu işte.

Bir başkası: Akşam... Pırıl-pırıl yanan bir at o güzel boyunu bir çite sürtüyor... Çulluklar birbirlerine sesleniyorlar... Bir yerden bir su damlama sesi geliyor. Juan bunu hatırlayınca duyduğu coşkunluktan soluğu kesilir gibi oldu.

Bir başkası: Akrabasından bir kızla bir arabada gidiyor. Kız ondan daha büyüktü. Nasıl bir kızdı hatırlayamıyordu. Bir ara at bir kâğıt parçasından ürküyor... Kız sarılıyor... Sonra, doğrulmak için, elini onun baldırına dayıyor: Juan'ın içinden bir haz yükseliyor, hazdan beyni sancıyor.

Bir başkası: Geceyarısı, büyük, loş bir kilisede ayakta duruyor... Keskin, sert bir cilâ kokusu burnunu sızlatıyor... Juan'ın elinde, ortasına beyaz bir ipek kurdele bağlanmış ufak bir şamama var... Rüya gibi, mihraptan doğru bir dua uğultusu geliyor. Juan'ın üzerine baygınlık verici güzel bir duygu çöküyor.

Juan'ın kasları gevşedi, o ıssız yerde samanların üzerinde uykuya daldı. Sıkılğan fare de, onun uyuduğunu sezdi, samanların altından çıktı, oradan oraya ha-bire koşuşmaya başladı.

Samanlığın damında yağmur usul usul fısıldıyordu.

V

YOLCULAR Juan'ın arkasından bktılar, uzaklaşıp yamacın üzerinde gözden kayboluşunu gördüler. Hiç konuşmuyorlardı. Ergenlikli geçip şoför yerine oturunca bile konuşmadılar. Oturacak yerler dimdik olmuştu, yolcular yerlerinde birtürlü rahat edemiyorlardı.

En sonunda, Pritchard, ortaya konuşarak: «Bir araba bulup gelmesi ne kadar sürer acaba?» diye sordu.

Van Brunt sol elinin üzerini sinirlisinirli kaşır gibi yaptı.

— «En aşağı üç saat sürer» dedi. «Yedi kilometre yol gidecek. Buraya gelebilecek bir araba bulsa bile bir saat yola çıkmaları sürer, bir saat de buraya gelmeleri. O da, gelirlerse. Bu yola kimse gelmez bence. Onlan biz de gidecektik, ana yolda bir şey bulur atlardık.»

Pritchard: «Atlayamazdık» dedi. «Bütün bu bavullarla.»

Karısı da: «Bu sağma fikir aklına geldiği vakit ben bir şey söylemek istemedim, Elliott» dedi. «Alt tarafı, senin tatilin.»

Deminden beri öteki yolculara hep bunu anlatmak için can atıyordu: Nasıl olmuştu da Pritchard'lar gibi durumları açıkça görünen bir aile sonunda kendilerini bir otobüste bulmuşlar, böyle bir şeye uğramışlardı? Bunu merak ederlerdi herhalde, Bernice öyle sanıyordu. Onun için, yolculara döndü:

— «Tirenlen yola çıktık biz... güzel bir tiren: San Fransisco Şehri katarı. Çok rahat, parası da pahalı bir tiren. Derken, bizim bey tuhaftır, aklıma ner'den estiyse esti, «Otobüse binelim» dedi. Böylece, memleketi daha iyi görebilecekmış.»

Pritchard, acı acı: «E, görüyoruz işte, kızım» dedi.

Bernice Pritchard anlatıyordu:

— «Kocam diyordu ki, dünyayla ilişğini kaybetmiş. Halk, gerçek halk neler konuşuyor, bunu öğrenmek istiyormuş.» Bunları söylerken kadının sesine ince bir alay gelmişti. «Saçma buldum bunu ben ama, onun tatili. Savaş gücü için o çalışmıştı, hem de nasıl! Kadınların yapacakları pek bir iş kalmamıştı ki, vesikayla verilen şeyleri idare etmekten başka. Dükkânlarda da yiyecek falan yoktu. A, vallahi bir keresinde iki ay sığır eti koymadık ağzımıza. Tavuk etinden başka bir şey yemedik.»

Pritchard karısına biraz şaşkın şaşkın bakıyordu. Onun böyle alaylı bir sesle konuştuğunu pek görmemişti; tuhaf oldu. Birdenbire, öfkelenmeye başladığını hissetti, çılgın, yersiz bir öfkeydi bu. Karısının sesi öfkelen-dirmişti onu.

— «Gelmez olaydık buraya!» dedi. «Golf oynar, yatacığımda yatar uyurdum, daha iyi dinlenirdim. Hiç gelmek istemedimdi ya ben.»

Öteki yolcular merakla, ilgiyle seyrediyorlardı. Canları sıkılmıştı, eğlenceli bir şey olacağı benziyordu bu. Karı-kocanın öfkeleri otobüsü kaplamaya başlamıştı.

Mildred: «Anne, baba kapatın bu konuyu, kuzum!» dedi.

Babası: «Sen karışma!» dedi. «Ben gelmek istemedim! Hiç istemedim. Yabancı memeketleri sevmem ben, hele pis olanları hiç!»

Bernice'in dudakları kül kesildi, bakışları buz.

— «Şimdi mi buldun bunu söyleyecek zamanı?» dedi. «Kim tasarladı bütün bunları, kim aldı biletleri? Kim bindirdi bizi bu otobüse de dağ başında çamura sapladı? Kimin başının altından çıktı bunlar? Benim mi?»

— «Anne!» diye bağırdı Mildred.

Annesinin sesini hiç böyle işitmemişti.

Bernice Pritchard'ın sesi biraz alçadı:

— «Sonra, tuhafıma gidiyor... Birtürlü anlayamıyorum... Bu yolculuk, bütün masraflar bitince, üç, dört bin dolara patlayacak bize. Sen istemeseydin ben bu parayla ne zamandan beri istediğim o orkide limonluğunu, ufacak, küçücük orkide limonluğunu yaptırırdım. El-âeme karşı doğru olmaz, dedindi savaş içinde böyle bir şey yaptırmak. Ama, savaş bitti artık, baksan-a senin istemediğin bir yolculuğa çıkmış bulunuyoruz. Vallahi' bu yolculuğu da zehir ettin bama! Hiç zevkine varamayacağım. Herşeyi zehir edersin sen! Herşeyi!»

Elini yüzüne kapadı.

Mildred ayağa kalktı.

— «Kes şunu, anne! Rica ederim kes şunu!»

Annesi biraz homurdandı.

Mildred: «Kesmezsen fırlar giderim!» dedi.

— «Git!» dedi annesi. «A! git! Hiçbir şeyden anladığın yok senin.»

Mildred'in yüzü sertleşti. Gabardin pardesüsünü aldı, arkasına geçirdi.

— «Yürüye yürüye ana yola kadar gideceğim.»

Van Brunt: «Yedi kilometredir» dedi. «Ayakkaplarınız berbat olur.»

Mildred: «Yürüyüşe alışığımdır ben» dedi.

Ne olursa olsun oradan kaçacaktı. Anasına karşı içinde duyduğu soğukluk gittikçe kabarıyor, gönlünü bulandırıyor-du.

Annesi mendilini çıkarmıştı, otobüsün içini bir lavanta-çiçeği kokusudur kapladı.

Mildred sert bir tavırla: «Kendine gel!» dedi. «Biliyorum ne yapacaksın. Bir başağrısı tutturup cezalandıracağsın bizi. Bilirim ben seni. O yalancı başağrın tutacak gene.» Bunu acı bir alayla söylemişti. «Bununla işin içinden sıyrılmana artık gelemem!»

Ergenlikli kendinden geçmiş, olup bitenleri seyrediyor-
Ağzından soluk alıyordu.

Bn. Pritchard, başını kaldırmış, kızına korka korka ba-
kıyordu.

— «Kızım! Bu söylediklerine inanmıyorsun ya?»

Mildred: «İnanmaya başlıyorum» dedi. «Senin bu baş-
ağrıların öyle tam zamanında tutuyor ki artık bukadarı da
olmaz!»

Pritchard: «Sus, Mildred!» dedi.

Mildred: «Susmayacağım!» dedi, babasına doğru bir dö-
nüş döndü. «Engel omaya kalkma, pişman olursun!»

Pardesüsünün önünü ilikledi.

Pritchard yalvarır gibi elini uzattı:

— «Yapma, Mildred, yavrum!»

— «Bıktım artık!» dedi Mildred. «Yürüyüşe ihtiyacım
var.»

Otobüsten atladı, hızlı hızlı gitmeye başladı.

Bernice Pritchard: «Elliott!» diye haykırdı. «Durdur şu
kızı, Elliott! Bırakma gitsin!»

Elliott Pritchard karısının kolunu okşadı.

— «Aldırma, kızım, bir şey olmaz. Çabuk sinirleniyoruz
biz. Hepimiz.»

Bn. Bernice: «Ah! Elliott!» diye inledi. «Uzanıp bir ya-
tabilsem! Biraz dinlenebilsem! Başağrılarım yalancıktaımış.
Sahiden öyle sanıyorsa kendimi öldürürüm. Ah! bir uzanıp
yatabilsem!»

Ergenlikli: «Arkada branda bezi var bizde, han'fendi»
dedi. «Bavuları otobüsün üstüne koyduğumuz vakit üzerleri-
ni örteriz. Kocanız bunlardan birini alır da yukarı, şu mağā-
ralara çıkarırsa, orada yatarsınız.»

Pritchard: «A! bu çok güzel bir fikir!» dedi.

Bernice: «O pis ıslak yerlerde mi yatacağım?» dedi.
«Hayır!»

Kocası da: «Hayır!» dedi. «Bez üstünde yatamazsrn. Ben cici bir yatak yapacağım cici kızım için.»

Bernice: «Valla, bilmem ki» dedi.

Adam: «Bak, yavrum» diye üsteledi. «Bak, paltomu dü-rüyorum. Koy başını üzerine. Sonra ben gelirim, seni alır ya-tacığına götürürüm.»

Kadın mızıklandı.

Pritchard: «Koy başını yastığa, kapa gözlerini» dedi.

Ergenlikli oradan atıldı:

— «Bay Chicoy bana dediydi ki, acıkan olursa börekleri çıkar, dediydi. Dört çeşit üzerinedir, hepsi de çok güzeldir. Bir tanesini şimdi bir oturuşta yerim ben.»

Pritchard: «Önce şu brandayı çıkaralım» dedi. «Karım pek bitkin düştü. Dayanacak hali kalmadı artık. Ben ona bir yatak hazırlayacağım, yardım edersin bana, değil mi?»

— «Hayhay» dedi Ergenlikli.

Juan'ın yokluğunu belli etmediğini gördükçe koltukları kabarıyordu. Kendini pek kibar, pek nazık bir kimse gibi gö-rüyordu. Duruşundan da belliydi bu: Omuzlarını arkaya al-mıştı, o açık renk kurt gözleri de kendine güvenle ısl-ısl yanıyordu.

Yalnız bir şeye üzülüyordu: Keşke akıllılık etse de oto-büse bir çift eski ayakkabı atsaydı. Ayağındaki iki renk ince ayakkaplar çamura pek gelmezdi. Sonradan diş fırçasıyla te-mizleyinceye kadar kimbilir ne çekecekti. Ayakkaplarını kir-letmemeye çalışıyor gibi de görünmek istemezdi, çünkü oza-man Camille onun hiç de herşeye boşverici bir adam olmadı-ğını anlardı. Yepyeni kahverengi-beyaz ince bir çift ayakka-bı da olsa ayakkaplarını düşünen bir adam hiç de hoşuna gitmezdi bu kızın.

Ernest: «Gideyim şu mağaralara bir bakayım» dedi.

Kalktı, otobüsün kapısına doğru tırmandı.

Van Brunt da, homurdana homurdana, onun arkasından kalktı.

* * *

Bernice Pritchard yanağını kocasının paltosunun üzerine koydu, gözlerini kapadı. İçinde bir korku, şaşkınlık vardı. Nasıl olmuştu da kalabalık içinde kocasıyla kavga etmişti?

Ondan önce hiç böyle bir şey yapmamıştı. Kavga etmek lâzımgelse kocasıyla, baş başa kalacakları bir zamanı kollardı. Kavga ettiklerini kızlarının bile işitmesini istemezdi. Kavgalarını başkalarına duyurmayı ayıp sayardı. Onu da bırakın, yıllardan beri kurduğu kalıbı da bozmuş olurdu:

— «Benim tatlı davranışım sayesinde evlilik hayatım örnek bir karı-koca hayatı olmuştur» diye bir masal uydurmuştu.

Bütün tanıdıkları inanırdı buna. Kendi de inanırdı.

Kendisi çalışıp çabalayarak güzel bir evlilik hayatı kurmuştu, şimdi bunu unutuvermişti. Kavga etmişti. O küçük orkide limonluğundan kavga çıkarmıştı.

Yıllardan beri böyle bir limonluk isterdi. Daha doğrusu, «Harper's Bazaar» dergisinde Bn. William O'MacKenzie diye bir kadına dair bir yazı okuduğundan beri. O kadının böyle bir limonluğu varmış. Resimler pek güzeldi.

Ahali: «Bn. Pritchard'ın o küçük orkide limonluğu en cicisi» diyecekti. Hem güzel, hem değerli bir şeydi bu. Mücevherden, kürkten daha iyiydi. Onun bu küçük orkide limonluğunu kendisinin tanımadığı kimseler bile duyacaktı.

Bugibi limonluklara dair gizliden gizliye bilgi edinmişti. Taslaklarını gözden geçirmişti. Isıtma, rutubetlendirme tesislerinin kaç çıkacağını biliyordu. Esas tesisatın da nereden, kaç alınacağını biliyordu. Orkidelerin nasıl üretilceğine dair kitaplar okumuştı.

Bunları pek gizliden gizliye yapmıştı, çünkü biliyordu ki limonluğu kurduracak olursa bütün o bilgileri kocası kendisi öğrenip ona söylemek isterdi. Başka çıkar yolu yoktu bunun. Bundan dolayı kocasına kızmıyordu da. Onların hayatı böyle kurulmuştu, evlilik hayatlarını Bernice bu yoldan yürütmüş-tü. Kocasının bilgisi karşısında hayran kalacak, herşeye da-ir ondan akıl soracaktı.

Ama, şimdi üzülüyordu; çünkü öfkelenmiş, ağzından çı-kıvermişti. Yaptığı bu yanlışlık işi altı ay, belki daha fazla geciktirecekti. O şöyle tasarlamıştı: Pundunu getirecek, bu fikri kocası ortaya atacaktı. Kendisi de, usturuplu bir iste-mezlik göstererek kocasının ayak diremesine yol açacaktı.

Ama, şimdi, öfke arasında, bu işi açmıştı, kocası set çe-kecekti. Bernice bundan sonra çok dikkatli davranmazsa ko-cası bu bahsi birdaha hiç açmazdı. Ne sersemlik etmişti! Ne de ayıp etmişti.

Arkasında, Norma'yla Camille alçak sesle konuşuyorlar-dı. Bernice'nin gözleri kapalıydı, kendisi de okadar ufacıcık, okadar bitkin görünüyordu ki dinlediğini akıllarına bile ge-tiremiyorlardı.

Norma: «Bana öğretmeni istediğim şeylerden biri şu» diyordu, «nasıl idare ediyorsun... şey, erkekleri?»

Camille kısa bir kahkaha attı:

— «Yani?»

— «Yani, şey... Ergenlikli'yi ele alalım. Ne hale geldi görüyorum. Yırtınıyor ama, sana birtürlü de sokulamıyor. Sonra, gören de seni hiç orali değilmiş sanır. Sonra, öteki adamı ele alalım: Satıcıyı. Vallahi, müthiş kurnaz bir adam, ama, sen onu da öyle bir idare ettin ki! Nasıl yapıyorsun bu nu, merak ediyorum.»

Camille'nin pek hoşuna gitmişti. Atılan bu ilk temelta-şından dolayı tasa duyabilirdi ama, hayranlık uyandırmak da hoş şeydi. Şimdi tam sırası gelmişti: «Norma'ya: «Ben

dişçi yanında çalışan hastabakıcı falan» değilim» demeli, o kocaman kadehi, çılgın âlemleri anlatmalıydı ama, yapamadı. Norma'yı sarsmak istemiyordu. Kendisine hayran olumasını istiyordu.

Norma: «Hoşuma giden şey şu:» diyordu, «hiç alaylı, sert davranmıyordu ama, erkekler gene de hiç sataşmıyorlar sana.»

Camille: «Hiç farkında değilim» dedi. «İçten gelen bir şey olsa gerek.» Kız burada kıs-kıs güldü. Benim bir arkadaşım var, erkekleri idare etmede asıl o usta. Erkeklerle alay etmezdi ama, onlara karşı pek de iyi davranmazdı. Uzatmayalım, Loraine — arkadaşın adı Loraine'ydi — bir adamın şey'si... vallahi, sözlüsü gibiydi. Adamın da iyi bir işi vardı; onun için, tasa değildi ona, Loraine kürk marito istiyordu çünkü.

«Loraine'in kurt postundan kısa bir ceketı vardı, iki tane de beyaz tilki kürkü vardı, Loraine'yi herkes pek sever çünkü. Güzeldir, çıtıpıtır, kız arkadaşlarının oldu mu, insanı durmadan güldürür. Uzatmayalım, Loraine samur kürk istiyordu; ceket değildi, tam boyda manto. Bunlar da, üç dört bin dolardır.»

Norma dişlerinin arasından bir ısıklık çaldı: .

— «Eyvah!»

— «Derken, bir gün dedi ki, kürk mantom geliyor galiba,» dedi. «Alay etme,» dedim. «Alay mı ediyorum sanıyorsun?» dedi. «Eddie alacak bana o kürkü,» dedi. «Nezaman söyledi?» diye sordum. Loraine bir kahkaha koyuverdi. «Söylemedi ki. Haberi bile yok» dedi. «İşte şimdi saçmalıyorsun» dedim. «Bahse girer misin?» dedi.

«Loraine'in huyudur, herşeyde bahse tutuşur. Ben hiç bahse tutuşmayı sevmem. Onun için: «Peki, nasıl bir şey çevireceğin?» diye sordum. «Kimseye söylemezsin ya?» dedi. Anlattı:

«Kolay. Eddie'yi iyi bilirim ben. Bugece iğneleyeceğim onu, deli edinceye kadar iğneleyeceğim. En sonunda bana yumruk atacak hale getireceğim. Ben kendim onun yumruğunun altına girmeye bile bakacağım, çünkü biraz sarhoş oldu mu yumruğunu boşa sallar. Sonra, kendi ayacığınlan tıptı-tıptı bana gelecek. Bilirim ben Eddie'yi. Pişman olur, üzülür. Bahse girer msiin?» dedi. «Zaman bile söyleyebilirim ben sana» dedi. «Yarın gece kürküme kavuşacağıma dair bahse girerim sana,» dedi. «Valla, ben hiç bahse girmem.» Onun için: «Kavuşamayacaksın» dedim.

Norma'nın ağzı şaşkınlıktan bir karış açık kalmıştı. Bn. Pritchard'ın da kapalı kirpiklerinin arasından bir parıltı görülmüyordu.

Norma: «Kavuştu mu kürk mantosuna?» diye sordu.

— «Valla, pazar sabahı ona gittim. Kürkü , gelmesine gelmişti.» Camille bunu anlatırken kaşları biraz çatıldı, yüzü şaşkın bir hal aldı. «Kürkü gelmişti, pek de şahane şeydi. Derken, Lorraine arkasından bütün elbiselerini çıkardı. Oda-da ikimiz yalnızdık. Kürkü de ters-yüz etti, tüyleri etine gelecek biçimde, çıplak vücuduna giydi. Sonra başladı yerde yuvak-yuvak yuvarlanmaya. Deli gibi de gülüyor, kahkahalar atıyordu.»

Norma'nın soluğu kesilir gibi olmuştu; şimdi yavaş yavaş açılıyordu.

— «Hoppala!» dedi. «Niye yaptı acaba öyle?»

— «Bilmem» dedi Camille. «Şey olmuş gibiydi... e, deli olmuş, çıldırmış gibiydi.»

Bernice Pritchard'ın yüzüne tatlı bir gülümseme gelmişti. Hızlı hızlı soluk alıyordu. Derisi ürperiyordu, bacakları, karnı ozamana kadar hiç duymadığı bir şekilde ağrıyor, kaşınıyordu. İçinde de öyle bir coşkunluk vardı ki, bunu ondan önce ömründe ancak bir kere duymuştu, çok eskiden, at sırtında.

Norma suret-i haktan görünerek: «Bence hiç doğru değil» dedi. «Eddie'yi gerçekten seviyorsa, adam da onu alacaksa, kızın bu yaptığı hiç de doğru değil bence.»

Camille: «Bence de öyle» dedi. «Lorraine'den âdeta korkmuştu. Bunu kendisine söyledim de. Bana dedi ki: «Vallahi, bazı kadınlar dolambaçlı yoldan giderler, ben de en kısa yolu seçtim. Sonunda nasıl olsa olacağı buydu. Sonunda nasıl olsa biri Eddie'yi tongaya düşürecekti» dedi.»

— «Peki evlendi mi sonra onlan?»

— «Yo. Evlenmedi.»

Norma, öfkeyle: «Bahse girerim ki adamı sevmiyordu o» dedi. «Bahse girerim ki Eddie'yi yolmak istiyordu sade.»

Camille de: «Belki» dedi. «Ama, uzun zaman iyi bir arkadaşlık etti bana. Bir şeye ihtiyacım olsa, hemen yardıma koşardı. Bir ara zatürre olmuşum, üç gün, üç gece yanımda oturdu bekledi. Param da yoktu, doktorun parasını o verdi.»

Norma: «İnsanlar belli olmaz» dedi.

Camille de: «Öyle» dedi. «Herneyse, erkekleri idare etmenin sırrını sordundu da bana.»

* * *

Bernice Pritchard'ın içi içini yiyordu. Duyduğu tepki korkutmuştu onu. Kendi kendine, hattâ fısıldayarak: «Ne çirkin, ne ayıp şey!» diyordu. Bu kızlar ne hayvan şeyler! Elliott'un «halkla temasa gelmek» dediği bu demek. Aman! ne çirkin! İnsanların ne olduğunu, ne kadar pis bir şekil alabileceklerini unutmamışız meğer!»

«Sevgili Ellen'ciğim» diye, kafasında pek ateşli bir mektup yazmaya başladı, bacakları hâlâ içten içe ürperiyordu. «San Ysidro ile San Juan de la Cruz arasında yolculuğumuz çok kötü geçti. Otobüs hendeğe yuvarlandı, oturduk, saatler-

ce bekledik. Elliott'ğuşum pek şeker davrandı, acayip bir mağarada yatak yaptı bana.

«Başından birtakım maceralar geçecek, demiştin bana, hatırlıyor musun? Senin başından türlü maceralar geçer hep, demiştin. E, geçti. Otobüste, okumamış, bayağı takımından iki kız vardı. Biri garsonmuş; öteki oldukça güzeldi. O biçim kadınlardandı ,anlarsın ya. Yatmış dinleniyordum, onlar beni uyuyor sandılar, konuştular. Öyle şeyler anlatıyorlardı ki ben mektupta yazamam. Utancımдан hâlâ yüzüm kızarıyor. Bu pespaye şeyler nasıl bir hayat sürerler, bunu kibar insanlar hiç bilmiyor. İnanılacak şey değil.

«Hepsinin başı okumamış olmak bence. Okullarımız daha iyi olsa, sonra — vallahi, doğrusunu istersen — gençlere biz daha iyi örnek olsak, durum, yavaş yavaş da olsa, mutlaka değişir.»

Ellen mektubu önüne gelene okuyacaktı.

— «Bernice'den yeni bir mektup aldım» diyecekti. «Çok heyecanlı maceralar geçiyormuş başından. Onun başından hep maceralar geçer zaten, bilirsin. A, bak mektubunu okuyayım da dinle. Herkesin iyi tarafını gören kimse görmedim ben Bernice kadar.»

Norma: «Ben bir erkekten hoşlanırsam kendisine dünyada öyle bir şey yapamam gibi geliyor bana.» diyordu. «Bana hediye verecekse kendi akıl etsin de versin isterim.»

Camille: «Valla, ben de öyle» dedi. «Ama, o yüzden işte benim kürküm yok, kıyası bile yok. Loraine'in üç tane kürkü var.»

Norma: «Valla, doğru bir şey değil» dedi. «Senin şu Loraine'i tanısam hiç hoşlanmazdım ben.»

Camille, içinden: «Olur şey değil!» diyordu. «Loraine'den hoşlanmazdın ha? Loraine senden hoşlanır mıydı acaba?» Sonra, gene kendi kendine: «Hayır» dedi. Belki de Lo-

raine bu kızı ele alır, onu adam eder, ona yardımda bulunurdu. Loraine için ne söylerseniz söyleyebilirdiniz ama, insandan anlamaz, diyemezsiniz .

VI

MILDRED, yağmur gözlüklerini bulandırmasın diye, başını önüne eğdi. Çakıllı yolda rahat yürüyor, bu yürüyüşten dolayı derin derin soluk alıyordu.

Hava kararır gibiydi, Mildred'e öyle geldi. Vakit daha pek geç olmasa gerekti ama, ortalığa bir akşam aydınlığı çökmeye başlamıştı. Akşam aydınlığı öyledir ya: Kaya, kireç gibi açık renk şeyleri daha açık renk gösterir, çitlerin sırkaları gibi koyu renk şeyleri de daha koyu.

Mildred hızlı hızlı gidiyordu. Ayakları yere hızlı basıyor, topukları çakılların arasına gömülüyordu.

Kavgayı aklından çıkarmaya çalışıyordu. Anasıyla babasının kavga ettiklerini bundan önce hiç görmemişti, hatırlamıyordu. Yalnız, onların arasındaki bu kavga öteden beri yaptıkları, pek alışık oldukları bir şey gibiydi; öyle, görülmemiş bir şeye benzemiyordu.

Bernice ne yapar yapar, kavgaları yatak odasından içeri sürüklerdi. Orada kimse duymazdı. Evlilik hayatının pek mesut olduğuna dair bir masal uydurmuş, bunun üzerinde ayak diremişti. Ama, bu sefer gerginlik en sonunda kopmaya kadar varmıştı; sonra, çekilecekleri yatak odası falan da yoktu ki.

Kavga sırasında saçılan ufak ufak, pestenkerani zehir damlacıkları vardı ki Mildred'in canını sıkıyordu. İnsanın içine inceden inceye işleyen bir zehirdi bu: açıktan açığa, mertçe bir hırs değil, incecik, keskin bir bıçakla vurup sonra bıçağı hemencecik gizleyen, gizli, sinsi bir öfkeydi bu.

Sonra, şu sonu-gelmez Meksika yolculuğu vardı ortada. N'olurdu sanki Mildred birdaha geri dönmezse? Yürür gider, bir koşu koparıp gözden kayboluverirse? Gider bir yerde bir oda tutardı, belki deniz kıyısı bir yerde; vaktini kayaların üzerinde, kumlarda geçirirdi.

Bu düşünce pek hoşuna gitti. Kendi yemeğini kendisi pişirirdi. Sonra, deniz kıyısındakilerle tanıştırdı.

Ama, olacak şey değildi bu. Çünkü beş parası yoktu. Babası pek cömertti ama, nakit para bakımından değil. Mildred aldığı elbiselerin parasını babasına ödetir, lokantada yediklerine karşılık babası adına çek imzalırdı ama, kendi parası pek azdı.

Babası cömertti ama, pek de meraklıydı. Kızının neler aldığını, nerelerde yemek yediğini öğrenmek isterdi. Bunu da aydan aya gelen hesap pusulalarından anlıyordu.

Mildred bir iş bulur çalışırdı elbette, hem de çok geçmeden bulurdu ama, ha deyince bulamazdı.

Hayır, vazgeçmeliydi bu sevdadan. Şu başbelâsı Meksika yolculuğundan da vazgeçmeliydi; tek başına olsa çok güzel olurdu ama, yalnız olmadığına göre, vazgeçmeli, okuluna dönmeliydi. Çok sürmez, bir işe girer, babası da onun bu başarısını pek beyenirdi.

Charlie Johnson'a: «Her istediğini alırım ben ona ama» derdi, «hayır, efendim, bizim kız pek kendi-başına-buyruk olmak istiyor. Kendi hayatını kendisi kazanıyor.»

Bunu da, sanki kendisinin bir meziyetinden ilerigeliyor-muş gibi, koltukları kabara kabara söylardı. Kızının kendi istediği gibi yaşamak hevesinde olduğunu, kendi başına bir dairesi, cebinde de kendi parası olmasını istediğini aklına bile getirmezdi.

Evde Mildred istediği zaman içki dolabına gidebilirdi ama, bilirdi ki babası her şisede nekadardı içki bulunduğunu

ezbere bilirdi, kız üç kadeh içti mi babası hemen anlardı. Çok meraklı adamdı.

Mildred gözlüğünü çıkardı, ceketinin astarıyla sildi, yeniden taktı. Yolda Juan'ın ayak izlerini görüyordu: uzun uzun adımlar. Kimi yerde ayakları bir kayanın üzerine gelince kaymıştı, kimi yerde de çamur vardı, orada ayaklarının izi olduğu-gibi görünüyordu, ayaklarının ucu yerden kalkarken izini çizgisini bozmuştu.

Mildred de onun izinden yürümeye çalıştı ama, adamın adımları pek uzundu, Mildred ona ayak uyduramıyordu' Bir ara gittikten sonra beli ağrıdı.

İçinden: «Pek acayip, zorlu bir adam» diyordu.

Sabahki o çalgın duygularından kurtulduğu için seviniyordu. Biliyordu ki pek saçma bir şeydi bu. Duyguların kışkırtılması, işin içine salgı bezlerinin karışması falan... bütün bunları pek âlâ biliyordu. Yalnız kendisinin dişilik tarafı kuvvetli bir kız olduğunu da bilmiyor değildi. Bir gün gelecek — hem de, yakında bir gün — ya evlenmek, ya da biriyle sürekli bir ilişki kurmak zorunda kalacaktı. İçi içine sığmadığı, ihtiyaç duyduğu ânlar gittikçe sıklaşıyordu.

Hayalinde Juan'ın esmer yüzünü, ıslıl-ıslıl yanan gözlerini canlandırdı, pek bir şey duymadı ama, bu adamda cana yakın, içten gelir bir şey vardı. Hoşlanıyordu ondan.

Yamacın üst başına çıkarken aşağıdaki o yıkık çiftliği gördü, pek hoşuna gitti. Oranın perişan halini içinde duyar gibi oldu. Biliyordu ki içeri bir göz atmadan geçemeyecekti.

Adımları hızandı. İçinde bir merak uyanmıştı.

Van Brunt anlatmıştı: Bankaya borçları varmış, veremeyince banka çiftliği elerinden almış. Ama, banka eski bir evi ne yapsın! Toprakları almış, evi yüz-üstü bırakmış.

Mildred şimdi hemen hemen Juan'ın adımları kadar uzun adımlarla gidiyordu. İki yanına sallana sallana yamacın eteğine indi, çiftliğe giden çamurlu yola doğru yürüdü.

Birdenbire durdu. Juan'ın ayak izleri içeri giriyordu. Yoldan biraz daha içeri doğru gitti acaba ayak izleri yeniden görünüp devam ediyor mu diye baktı. Hayır, ileride hiçbir ayak izi göremedi.

Kendi kendine: «Hâlâ içeride olsa gerek» dedi. «Peki ama, niçin? Hani kır yoluna gidiyordu? Burada telefon yok ya.»

Üzerine bir çekingenlik geldi. Ne olup bittiğini bilmiyordu; sonra bu adamı da pek tanı mıyordu.

Usulca kapıya doğru yürüdü. Çakıllı yoldan giderse ayak sesi duyulur diye, otların üzerine basa basa gidiyordu.

Bu boş evde insana korku veren bir şey vardı. Bugibi yerlerde öldürüle nkimselere dair eskiden gazetelerde okuduklarını hatırladı. Korkudan boğazı tıkanır gibi oldu.

— «E, döner giderim» diye, kendini avutmaya çalıştı. «Kim önüme geçecek! İçeriye girmeye de beni kimse zorlamıyor ama, girmeden edemeyeceğim, biliyorum. İçeri girmeden dönemeyeceğim, biliyorum. Belki o öldürülen kızlar da böyle geri dönemediler. Belki belalarını aradılar.»

Kendisi gözünün önüne geldi: odalardan birinde, boğulmuş, ya da bıçaklanmış olarak yerde yatıyor. Yalnız bir şey aklına geldi güldü: gözlüğü hâlâ gözünde idi!

Sonra Juan'ı tanıyor muydu ki? Evli iş sahibi bir adam olduğundan başka nesini biliyordu?

Derken, aklına bir gazete başlığı geldi:

«Üç çocuk babası bir adamın korkunç cinayeti. Papaz koroda ilâhi söyleyen birini öldürdü.»

— «Koroda ilâhi söyleyenlerden birçoğu orgun arkasında boğulu bulunmuştu.» Güldü. Biliyordu: içeri mutlaka girecekti. Yalnız, birdenbire mi dalsaydı, yoksa, Juan Chicoy orada ne yapıyor diye, usulca mı girseydi? Juan belki de oraya helâya gitmek için girmişti.

Ayağını eşiğe usulca bastı. Tahta çıtırdayınca durdu. Sonra, içeri girdi, evi dolaşmaya başladı. Dolapları açıp ba-

kıyordu. Mutfakta baş-aşağı çevrilmiş bir biber kutusu vardı, yatak odasının dolabında da bir elbise askısı.

Başını çevirdi, soyulmuş duvar kâğıtlarının altından çıkmış gazetelerdeki çubuk resimlere baktı. «Bahtiyar Hooligan»dan bir çubuk okudu: Katır Maud bacaklarını arkaya doğru geriyor, bir tekme atıyor, Cy'yi havaya fırlatıyor. CY'nin pantolonunun arkasında katırın nal izeri kalmış.

Mildred başını kaldırdı. Samanlık niye daha önce aklına gelmemişti?

Usulca kapıya doğru yürüdü. Döşeme tahtalarına dikkatle baktı. Juan'ın ıslak ayak izlerini gördü. Bu izlerin peşisıra giderek oturma odasına geçti, orada izeri kaybetti.

Sonra, açık duran rka kapıya gitti, dışarı baktı. Ne sersemlik etmişti usul usul dolaşmakla! İşte, Juan'ın ayak izleri samanlığa doğru gidiyordu.

Kırık basamaklardan aşağı indi, ayak izlerinin peşinden gitti, eski yeldeğirmenini geçti. Samanlığa girdi, kulak kabbarttı. Hiç bir ses yoktu. Sesleneyim, dedi, sonra vazgeçti.

Ağır ağır, yemliklerin yanından süzüldü, son yemliğe kaadr geldi. Gözlerinin karanlığa alışması epey sürmüştü. Geldi, ambarın orta bölmesine açılan girişin ağzında durdu. Farelere hepsi kaçışıp görünürken kayboldular.

Mildred ozaman gördü Juan'ı: ellerini başının arkasına kenetlemiş, sırt-üstü yatıyordu. Gözleri kapalıydı, düzgün düzgün soluyordu.

Mildred kendi kendine: «Dönüp gidebilirim» diyordu. «Kimse tutmuyor ki beni! Sonra kabahat yalnız benim olacak. Bunu unutmamalıyım. O kendi keyfinde. Aman! nedir bu saçma sözler!»

Gözlüğünü çıkardı, cebine koydu. Adamı şimdi bulanık görüyordu ama, gene de görüyordu.

Yeri kaplayan samanların üzerinden ağır ağır, usul usul

yürüdü. Juan'ın yanına gelince, ayaklarını çaprazladı, çöktü, diz-üstü oturdu.

Juan'ın dudagının üzerindeki yara izi bembeyazdı. Solu-yuşu derin değildi, ama, düzgündü.

Mildred, kendi kendine: «Yorulmuş, biraz dinlenmek üzere uzanmış, uyuya- kalmış, uyandırmayayım» diyordu.

Otobüste kalanları düşündü. Kendisi de, Juan da birda-ha onların yanına dönmezlerse ne olurdu acaba? Ne yaparlardı? Annesi bayılırdı. Babası valiye — hem de birkaç valiye — telefon ederdi. Polise telefon ederdi. Dünyanın parası giderdi. Ama, ne yapabilirlerdi ki? Mildred yirmibir yaşındaydı. Yakalandıklarında: «Yirmibir yaşındayım, aklıma eseri yapıyorum. Kim karışabilir?» derdi.

Ne olurdu acaba Meksika'ya Juan'la beraber gitse? Bambaşka bir iş, bambaşka bir şey olurdu doğrusu.

Bunun üzerine, kafasına birtakım saçma düşünceler üşüştü: Ya Juan Kızılderili'yse, değilse bile ya kanında Kızılderili kanı varsa, nasıl yaklaşmalıydı ona acaba?

Yüzünü daha iyi görebilmek için, gözlerinin kuyruklarını parmaklarıyla geriye doğru çekti. Yara iziyle kaplı, meşin gibi bir yüzdü bu ama, hoş bir yüzdü. Dudakları dolgundu, alaylı bir ifadesi vardı ama, iyi kalpli bir adam olduğunu da gösteriyordu; bir kadına karşı nazik davranırdı bu adam. Belki onunla pek uzun zaman beraber kalmazdı ama, hoş davranırdı.

Yalnız, karısı vardı, şu çirkin karı. Adam da, onunla oturuyordu. Kimbilir kaç yıldan beri. Evlendiklerinde kadın güzeldi herhalde ama, şimdi pek çirkindi. Neydi bu işin içyüzü acaba? Bu çirkin karı onu nasıl olmuştu da elinde tutabilmişti?

Belki Juan da ötekiler gibiydi, Mildred'in babası gibiydi. Belki o da korkudan, alışkanlıktan, kıpırdayamaz hale gelmişti. Mildred anlyaaamıyordu bu işin içyüzünü ama, orta-

da böyle bir şey vardı işte, bunu biliyordu. İnsan yaşlanmaya başladı mı, gittikçe daha küçük şeylerden korkuyordu.

Babası yabancı bir yataktan, yabancı bir dilden, kendi partisinden başka bir siyasî partiden korkardı. Gerçekten inanmıştı: ona sorarsanız Demokratik Parti sinsi bir kurumdur, amacı da Amerika Birleşik Devletleri'ni yıkıp birtakım sakallı komünistlerin eline vermektir. O arkadaşlarından korkardı, arkadaşları da ondan.

Mildred şimdi bunu düşünürken, içinden: «Sıçanlar, n'olacak!» diyordu.

Gözlerini aşağı eğip Juan'ın vücuduna baktı: sıkı, sıırım gibi bir vücuttu bu; yaşlındıkça da daha sıkı, daha sıırım gibi bir hal alacaktı. Pantolonu yağmurdan ıslanmış, bacaklarına yapışmıştı. Adamın üzerinde tertemiz bir hal vardı: yüzünü-gözünü yeni yıkamış bir makine ustasının temizliği.

Mildred onun dümdüz karnına, geniş omuzlarına baktı. Ne soluk alışında bir değişiklik gözüne çarptı, ne de vücudunda bir kıvılcık. Yalnız, Juan gözerini açmış, ona bakıyordu. Gözleri de, uykulu falan değildi, ıslıl-ıslıl yanıyordu.

Mildred irkildi. Belki de Juan deminden beri hiç uyumuyordu. Belki de onun samanlıktan içeri girdiğini görmüş, gizliden gizliye seyretmişti.

Mildred bir de baktı konuşmaya başlamış:

— «Hareket etmek ihtiyacını duydum. Uzun zamandır oturuyordum, biliyorsunuz. Kır yoluna kadar yürüye yürüye bir gideyim, gelecek arabaya oradan atlarım, diye düşündüm. Sonra, burasını gördüm. Eskiden kalmış yerleri pek severim.

Ayakları uyuşuyordu. Yana doğru kaykıldı, eline dayanarak bacaklarını öbür yana uzattı, dizlerini de etekleriyle sıkı sıkıya örttü. Ayakları ,yeniden kan gelirken, karıncalanmaya başladı.

Juan hiçbir şey söylemedi. Gözlerini kızın yüzüne dikmişti. Sonra, ağır ağır yana döndü, bir elini başının altına

koydu. Gözlerine karanlık bir ışıltı geldi, ağzının uçları biraz yukarı doğru kıvrıldı.

Mildred içinden: «Bakışları pek sert» diyordu. «Gözlerini delip kafasının içini görmek imkânsız.»

— «Ne arıyorsunuz bur'da?» diye sordu.

Juan'ın dudakları biraz aralandı:

— «Siz ne arıyorsunuz bur'da?»

— «Söyledim ya. Biraz hareket etmek ihtiyacını duy-dum.»

— Evet, söylediniz.»

— «Ama, siz ne arıyorsunuz bur'da?»

Juan adam-akıllı ayılmışı benzemiyordu.

— «Ben mi?» dedi. «Hiç. Oturdum biraz dinlendim. Uyuya-kalmışım. Dün gece hiç uyumadım çünkü.»

Mildred: «Evet, biliyorum» dedi.

Konuşmak, boyuna konuşmak zorunda hissediyordu kendini. Konuşması lâzımdı.

— «Sizi birtürlü anlayamıyorum» dedi. «Buraların adamı değisiniz. Başka yerin adamısınız siz.»

Juan, pek keyifi keyifli: «Nerelerin?» diye sordu .

Sonra gözleri kızın dizlerinin üzerine, eteklerinin kapandığı noktaya dikildi.

Mildred, sıkıla sıkıla: «Valla, demin buraya gelirken, yolda tuhaf bir düşünce geldi aklıma» dedi, «Belki dönüp gelmezsiniz, dedim. Başınızı alır, gidersiniz, belki Meksika'ya dönersiniz, diye düşündüm. Sizin yerinizde olsam ben öyle yapardım çünkü.»

Juan'ın gözleri şaşıştı, kızın yüzüne baktı:

— «Deli misin sen? Neden dolayı öyle düşündün?»

— «Valla, öyle bir şey geldi işte aklıma. Sürdüğünüz bu hayat, otobüs şöförlüğü etmek, bence, pek yavan gelir size... şeyden... e, Meksika'da yaşadıktan sonra.»

— «Meksika'yı görmedin sen, değil mi?»

— «Görmedim.»

— «Oradaki hayatın nekadardayavan olduğunu bilmezsin öyleyse.»

— «Bilmiyorum.»

Juan başını kaldırdı, altından elini çekti, başını kolunun üzerine koydu.

— «Arkada bıraktığım yolcular ne yaparlar dersin?»

Mildred: «A, nasıl olsa bir kolayını bulurlar geri dönerler» dedi. «Dağ başında değiller. Açlıktan ölmezler.»

— «Peki, karım n'olur?»

Mildred: «E...» dedi, duraladı. Ne söyleyeceğini bilemiyordu. «Onu hiç düşünmedim.»

Juan: «Yo, düşündün» dedi. «Sen hiç hoşlanmadın ondan. Benim ondan hoşlanmamın sebeplerinden biri de ondan kimsenin hoşlanmayışındır.»

Sırıttı. İçinden de: «Ne yalanciyım ben!» diyordu.

Mildred: «Saçma bir düşünceydi, biliyorum» dedi. «Ben de başımı alıp gidebilirim, diye bile düşündüm. Ortadan kaybolurum, kendi başıma yaşarım... tanıdıklarımдан birdaha kimseyi görmem, dedim.»

Dizlerinin üzerine doğruldu, öbür yanına kaykılarak yenden oturdu.

Juan gözlerini kızın dizine dikti. Sonra, elini uzatıp kızın eteğini dizinin üzerine doğru çekti. Mildred, onun elini uzatıldığını görünce geri geri bir çekildi, sonra gevşedi.

— «Ben buraya sizin peşinizden geldim sanmayın sakın» dedi.

Juan: «Öyle sanmamı istemiyorsun ama, öyle» dedi.

Mildred: «E, diyelim öyle, n'olacak?» dedi.

Juan'ın eli gene uzandı, bu sefer kızın örtülü dizinin üzerinde kaldı.

Mildred'in içini bir ateş kapladı.

— «Senin için gelmedim» dedi. «Böyle düşünmeni iste-

mem. Kendim için geldim. Ne istediğimi biliyorum ben. Senden hoşlanmıyorum bile. Keçi gibi kokuyorsun sen.» Sesi titredi. «Şimdiye kadar nasıl bir hayat sürdüğümü bilemezsin. Yapayalnızım ben. Kimseye birşey söyleyemem.»

Juan'ın gözleri yanıyor, parlıyordu; kızı sığağa boğar gibiydi.

Mildred: «Belki ben herkes gibi değilim de ondan» diye, sözünün arkasını getirdi. «Ne bileyim! Ama, senin için gelmedim. Senden hoşlanmıyorum bile.»

Juan: «İşi kitabına uydurmaya çalışıyorsun, değil mi?» dedi.

Mildred: «Bana bak, otobüsü ne yapacaksın?» diye sordu. «Yola kadar çıkacak mısın?»

Dizinin üzerindeki elin bastırışı arttı. Sonra, Juan elini çekti.

— «Dönüp otobüsü hendekten çıkaracağım, adamları da kurtaracağım.»

— «Öyleyse niye geldin buraya?»

Juan: «Öyle bir esti» dedi.

— «Nezaman dönüyorsun?»

— «Birazdan.»

Mildred onun eline baktı. Juan elini, kızın önünde, samanların üzerine gevşekçe bırakıvermişti. Derisi esmerdi, biraz da buruştu.

Mildred: «Bana yanaşmayacak mısın?» diye sordu.

Juan gülümsedi; hoş, açık bir gülümseyişti bu.

— «Yo, yanaşırım elbet» dedi. «Ama, sen hele kendi kendinle çekismeyi bitir. İkisinin ortasındasın henüz. Belki birazdan kararını verirsin, ben de durumumu bilirim.»

— «Beni... istemiyor musun beni?»

Juan: «İsterim, isterim elbette» dedi.

— «Yâni, er-geç kucağına düşeceğimi biliyorsun da onun için hiç zahmete girmek istemiyorsun, öyle mi?»

Juan: «Şimdi bana da soru sormaya kalkma» dedi. «Ben senden büyüğüm. O şeye ben çok düşkünüm, okadar düşkünüm ki bekleyebilirim. Bir ara onsuz da bal gibi yapabiliirdim.»

Mildred: «Sana düşman kesilebilirim» dedi. «Vakarımı iki paralık ediyorsun. Bana karşı zor kullanmalısın ki sonradan kendimi avutabileyim.»

— «Ben sanıyordum ki kararını kendi başına vermene imkân bırakırsam vakarın daha fazla kurtulmuş olur.»

— «E, değil işte.»

Juan :«Evet,» dedi. «Bizim memlekettéki kadınlar da böyledir. Ya yalvaracağın, ya zorlayacağın. Ozaman keyifleri olur.»

Mildred: «Peki, sen hep böyle misindir?» diye sordu.

Juan: «Yo» dedi, «bir sana karşı. Sen buraya bir şey için geldin çünkü. Sen kendin söyledin, benim için gelmemişsin.»

Mildred gözlerini parmaklarına dikti.

— «Tuhaf şey» dedi. «Aydın dedikleri kızlardanım. Çok şey okudum. Kız-oğlan-kız değilim. Binlerce şey dinledim. Öyleyken gene de ilk adımı ben atamıyorum.» Çabucacık, tatlı tatlı bir gülümsedi: «Zorlayamaz mısın beni biraz?»

Juan kollarını açtı, Mildred onun yanı-başına, yere, samanların üzerine yığılıverdi.

— «Acele ettirmeyeceksin ama beni, değil mi?» diye sordu.

Juan: «Önümüzde koca gün var» dedi.

— «Sonradan beni ayıplayacak mısın, yoksa gülecek misin bana?»

— «Farkı var mı sence?»

— «E, var ya; istesem de, istemesem de var.»

Juan: «Çok konuşuyorsun sen,» dedi. «Çok konuşuyorsun sen!»

— «Bunu ben de biliyorum ama, elimde değil. Kaçırır mısın beni? Beni Meksika'ya kaçırırsın, ha?»

— «Yo» dedi uJan. «Dur bakalım biraz olsun konuşmadan durabilecek misin.»

VII

ERGENLİKLİ otobüsün üzerinden kontak anahtarını aldı, arabanın arka tarafına gitti. Yük yerini kapayan asma kilidi açtı, kapağı kaldırdı. Böreklerin kokusu burnuna mis gibi geldi.

Pritchard başını çevirip baktı. Bavullar yük yerine sıkı sıkı yerleştirilmişti.

Ergenlikli: «Buranda bezini alabilmek için ne var, ne yok hepsini çıkarmak zorunda kalacağım galiba» dedi, başladı bavulları birer birer çekmeye.

Pritchard: «Dur» dedi. «Ben kaldırayım, sen çekersin, hepsi gene yerli yerinde kalır.»

Tampona çıktı, en alttaki bavulu tutup yukarı doğru kaldırdı, Ergenlikli de katlanmış duran o ağır buranda bezine yapıştı. Bir o yana, bir bu yana çekiyordu. En sonunda, bavulların altından sıyrıp kurtardı.

— «Hazır açmışken iki tane börek de alsak» dedi. «Çilekli si vr, limonlu kaymaklısı var, üzümlüsü var, yanık kaymaklısı var. Yanık kaymaklısı iyi gider şimdi.»

Pritchard: «Sonra» dedi. «Önce bizim hanımı yerleştirelim hele.»

Ağır buranda bezinin bir ucundan o tuttu, bir ucundan da Ergenlikli, mağaraların bulunduğu yana doğru gitmeye başladılar.

Hemen hemen her yerde görülen yarlardan biriydi bu.

Tepenin bir yanı çok eski bir çağda kaymış, yumusak, kireçli dümdüz bir yüzey ortaya çıkmıştı. Derken, rüzgâr yağmur yavaş yavaş altını oymuş, yarın üstü ise, toprağı sıkı olduğu için, otların kökleri bulunduğu için, olduğu-gibi kalmıştı. Sonra, aradan yıllar geçtikçe, bu, saçak gibi ileri çıkmış yarın içinde mağaralar açılmıştı. Şurada bir kurt yavrulanmış, şurada — eski çağlarda öyle şeyler olurdu — bir boz ayı gelip uyumuştı. Daha yukarıdaki kovuklarda da gündüzleri baykuşlar otururdu.

Yarın altında derin derin, kapkaranlık üç mağara açılmıştı, daha yukarılarda da biriki tane kovuk. Yarın saçak gibi uzanmasından dolayı, şimdi bunların hiçbirisi yağmur almıyordu.

Mağaralar yalnız tabiatın eliyle işlenmiş değildi. Çünkü, antilop avına çıkan Kızılderililer burada mola vermişler, günlerce kalmışlar, artık unutulmuş olan nice çarpışmalara bile girmişlerdi burada. Sonradan, burası o dolaylardan atla geçen Beyazların da mola yeri olmuş, adamlar mağaraları ge-rişletmişler, saçığın altında da ateş yakmışlardı.

Odtaşının üzerindeki is lekelerinden kimi çok eskiden kalmıştı, kimi de pek yeniydi. Mağaraların tabanı da oldukça kuruydu, çünkü bu yamaç, bir yanı göçtüğü için, daha yukarıdaki yamaçlardan süzülen topraklı sularını pek almıyordu.

Odtaşı yarın üzerine biriki başharf kazılmıştı ama, taş okadar yumuşaktı ki az sonra okunmaz hale gelmişlerdi. Yalnız o kocaman yazıyı yazabilmek için kendini ipe bağlayıp aşağıya sarkıtmış, sonra da şu günahkâr dünyaya Tanrı sözünü nasıl yaydığını düşünerek sevinçle gitmişti.

Pritchard, buranda bezinin bir ucundan tutmuş giderken, başını kaldırıp yukarıya, bu yazıya baktı.

— «Biri çok zahmete girmiş» dedi, «çok büyük bir zahmete.»

«Bu işi paraca kim destekledi acaba?» diye de merak ediyordu.

Buranda bezini yarın saçağı altına bıraktılar, mağaraları gözden geçirmeye gittiler. Alttaki kovukların hepsi aşağı-yukarı birbirinin benzeriydi. Yüksekliği bir-buçuk metre kadar, genişliği ikibuçuk, üç metre, derinliği de üç, üç-buçuk.

Pritchard sağda en ilerideki mağarayı seçti, çünkü orası hepsinden daha kuruya benziyordu; sonra, içerisi de biraz daha karanlıktı. Karısının tutmak üzere olan başağrılarına karanlık iyi gelir diye düşünüyordu.

Ergenlikli onun buranda bezini yere yaymasına yardım etti.

Pritchard: «Biriki çam dalı, ya da biraz saman falan bulsak da altına koysak» diyordu.

Ergenlikli: «Otlar çok ıslak» dedi. «Çam ancak yetmiş, seksen kilometre ötelerde bulunabilir.»

Pritchard, acaba tozlu mu diye, buranda bezine elini sürdü.

— «Benim pardesünün üzerine yatar» dedi, «üstüne de kürkünü örter.»

* * *

Ernest'le Van Brunt da geldiler mağaraya bakmaya.

Ernest: «Yiyeceğimiz olsa, haftalarca kalabiliriz burda» diyordu.

Van Brunt: «Balla, epey kalacağız galbia» dedi. «Şu şöför yarın sabaha kadar gelmezse ben yürüye yürüye gideceğim. Saçmalığın bundan fazlasına dayanamam artık.»

Ergenlikli: «İsterseniz iki börek parçalarım size» dedi.

Ernest: «Hiç de fena omaz» dedi.

Ergenlikli: «Hangisinden seversiniz?» diye sordu.

— «O! hangisinden olursa.»

— «Yanık kaymaklısı güzeldir. Kendi kabuğu yerine kaymaktan kabuk var.»

Ernest: «İyi olur» dedi.

Pritchard karısını almaya otobüse döndü. Biraz önceki öfkesinden dolayı utanıyordu. Bir şeye canı sıkıldığı zamanlar daima olduğu gibi gene içinde yumru gibi sert bir şey belirmişti, yumruk gibi bir şey. Charlie Johnson: «Sende ülser var» derdi. Bunu pek parmağına dolamıştı. «Yılda yirmibeş bin dolardan aşağı geliri olanda ülser olmaz» derdi. Bir adamın bankada nekadardır parası olduğunu gösterirmiş ülser, Charlie Johnson öyle derdi. Pritchard da, karnında ağrı duymaktan dolayı gizliden gizliye koltukları kabarırdı.

Otobüse gelince baktı karısının gözleri kapalı.

— «Senin o güzel yatağı yaptık» dedi.

Bernice Pritchard gözlerini açtı etrafına, şaşkın şaşkın baktı.

— «O!»

Pritchard: «Uyuyor muydun?» dedi. «Bilsem uyandırmazdım. Afedersin.»

— «Hayır, şekerim. Zarar yok. Biraz kestiriyordum.»

Pritchard karısının ayağa kalkmasına yardım etti.

— «İstersen benim perdesünün üstüne yatarsın, üzerine de kürkünü örtersin.»

Bernice kocasının bunları söyleyişine gülümsedi.

Pritchard onun otobüsten inmesine yardım etti.

— «Kaba davrandım, kusura bakma, kızım» diyordu.

Karısı: «Zarar yok» dedi. «Yorgunsun. Biliyorum isteyecek söylemedin.»

— «E, Hollywood'da sana güzel bir ziyafet çekerim, barışırız... belki Romanoff'ta bir akşam yemek yeriz, şampanyasıyla falan. Olur mu?»

Bernice, alyalı alaylı: «Sen de, parayı harcayacak yer ararsın!» dedi. «Unuttum gitti bile. Yorgundun da ondan.»

İçinden de, yazacağı mektubu geçiriyordu:

— «Sevgili Ellen'ciğim, Romanoff'ta öyle güzel bir akşam yemeği yedik ki bu kadar olur. Yanımızdaki masada da kim vardı, biliyor musun?...»

— «A! yağmur hemen hemen dinmiş» dedi.

— «Dindi ya. Ben şimdi, kızcağızım uyusun da kendine gelsin, kuvvetini yeniden bulsun istiyorum.»

— «İyi biliyor musun, ıslak değil mi orası? Sonra, yılan falan yok ya?»

— «Yok, baktık.»

— «Örümcek?»

— «Valla, örümcek ağı falan yoktu hiç.»

— «Ama, ya o koca koca, kıllı örümceklerden varsa? Onların ağı olmaz.»

Pritchard: «Etrafa biraz daha bakarız» dedi. «Duvarlar dümdüz, örümceklerin gizleneceği yer yok.»

Öne düştü, karısını o küçük mağaradan içeri soktu.

— «Bak ne güzel yer, değil mi? Şöyle, başın yukarıda yatarsın, istediğin zaman dışarıyı da seyrederdin.»

Pardesüsünü yaydı, Bernice üzerine oturdu.

Pritchard: «Hadi yat da üstünü örteyim» dedi.

Kadın kuzu gibiydi.

— «Kızımın başı nasıl?»

— «Valla, korktuğum gibi çıkmadı.»

Pritchard: «İyi» dedi. «Hadi biraz kestir. Rahatsız ya?»

Bernice rahat olduğunu anlatan bir mırıltı çıkardı.

— «Bir şey istersen seslen bana dışarı. Buralardayım ben.»

* * *

Ergenlikli geldi mağaranın kapısına. Ağzı doluydu, elinde de teneke kutu içinde börek vardı.

— «Biraz börek ister misiniz, han'fendi?»

Bernice Pritchard başını kaldırdı, sonra bir ürperti geçirdi, başını gene yere koydu.

— «Hayır, teşekkür ederim» dedi. «Eksik olmayın, beni düşünmüşsünüz, ama, börek yiyemem ben.»

Aklından gene arkadaşına yazacaklarını geçiriyordu:

— «Elliott beni sultanlar gibi el üstünde tuttu, Ellen'eğim. Yirmüç yıllık evliikten sonra kime müyesser olmuştur bu? Nekadar talihliyim! diyorum her zaman.»

Pritchard karısına baktı. Bernice'nin gözleri kapalıydı, dudaklarında hafif bir gülümseyiş belirmişti. Pritchard'ın üzerine gene sık sık duyduğu üzünlük geldi. Bunu ilk duyduğu ânı hatırladı:

Kızkardeşi doğduğunda, beş yaşındaydı. Birdenbire kapılar yüzüne kapanmıştı, çocuk odasına giremiyor, çocuğa dokunamıyordu; içinde bir duygu uyandı: Pis, gürültücü, değersiz bir çocuktuk o, annesi de hep başka işlerle uğraşıyor, onunla hiç ilgilenmiyordu. İşte ozaman üzerine soğuk bir yalnızlık duygusu çökmüştü; bunu sonradan da duydu, işte şimdi de aynı şeyi duyuyordu. Karısının yüzündeki hafif gülümseyiş onun dünyadan çekilip kendi odasına kapandığını gösteriyordu; Pritchard onun arkasından gidemezdi ki.

Cebinden altın tırnak törpüsünü çıkardı, açtı, tırnaklarını temizleye temizleye uzaklaştı.

VIII

BAKTI Ernest Horton saçığının öbür yanında sırta yaslanmış oturuyordu. Yukarıki kovuk tam başının üstüne geliyordu. Ernest altında gazete yaymış öyle oturmuştu. Pritchard yaklaşınca altından çift yaprak bir gazete çekip uzattı:

— «Dünyanın en işe yarar şeyi» dedi. «Okumadan başka her işe yarar.»

Pritchard kıs-kıs güldü, gazeteyi aldı, yere yayıp Ernest'in yanına oturdu.

— «Gazetede okusan inanmazsın» dedi. Bu lakırdıyı Charlie Johnson sık sık kullanırdı. «Nerede bulunuyoruz bir düşün! İki gün önce ben Oakland Oteli'nde ayrı bir dairededim, şimdi mağaradayım. Bu da gösteriyor, evdeki pazar çarşıya uymaz.»

Otobüse doğru baktı. Camdan içerisi görünüyordu: Ergenlikli, orada, iki kızla beraberdi, börek yiyorlardı. Onların yanına gitmek için can attı. O da biraz börek verdi.

Ernest: «Herşey sonunda bir şeyi gösterir» dedi. «Kimi vakit güleceğim geliyor. Bak, biz sözde makine çağının adamıyız, değil mi? Herkes araba kullanır, herkesin evinde buzdolabı vardır radyo vardır. Bence herkes kendini makineden anlar sanır ama karbüratöre ufacak bir pislik girmeye-görsün, usta gelip de filitreyi sökünceye kadar araba orada kalır. Elektrik mi söndü, elektrikçi gelecek de sigortayı değiştirecek. Asansör mü işlemiyor, bir telâştır başlar.»

Pritchard: «Valla, bilmem ki» dedi. «Ne de olsa Amerikalılar gene de makineden anlar kimselerdir. Dedelerimiz herşeyi kendileri yaparlardı.»

— «A, orası öyle. Biz de zora geldik mi yaparız. Sen otomobiline saati kendin takabilir misin?»

— «E, ben...»

Ernest: «Başka bir şey sorayım» dedi. «Diyelim burada iki hafta kalmak zorundasın. Açlıktan ölmemenin yolunu bulabilir misin? Yoksa zatürre olup ölür müsün?»

—«Valla...» dedi Pritchard, «şimdi herkes bir iş üzerinde ustalık elde ediyor.»

Ernest üsteledi:

— «İnek kesebilir misin? Etini parçalayıp pişirebilir misin?»

Pritchard baktı bu delikanlı gittikçe sinirine dokunuyor.

— «Memlekette herşeye bir aldırmaçlık, alay edip omuz silkme huyu başladı» diye, biraz sert konuştu. «Bence gençler Amerika'ya olan inançlarını kaybettiler. Dedelerimizde inanç vardı.»

Ernest: «Yo, ekmek parası peşindeydiler onlar» dedi. «İnanç falan için vakitleri bile yoktu. Şimdi insanlar pek çalışmıyor. İnanç için bol bol vakitleri var.»

Pritchard başını iki yana salladı.

— «Para biriktiremezsin ki bugün vergi yüzünden» dedi. «Bir vakitler kâşaneler kuranlar varmış, bugün kimse yapamaz bunu. Hepsi vergiye gidiyor. Hep hükûmete çalışıyor-sun. İnan bana, girişkenliğin kafasına kafasına vuruyor bu durum. Artık kimsede hırs diye bir şey kalmadı.»

Ernest: «İnsanda inanç olsa kimin için çalışırsa çalışsın aldırmaç» dedi. «Ha hükûmete çalışmışsın, ha başkasına.»

Pritchard onun sözünü kesti:

— «Şu askerden gelenler yok mu,» dedi, «onlar düşünüyor beni. Bir iş tutup çalışmak istemiyorlar. Kendilerine sorarsan, hükûmet onlara ömürlerinin sonuna kadar bakmak zorunda. Buna para mı dayanır!»

Ernest'in alnında ter tanecikleri belirmiş, ağzının çevresini beyaz bir çizgi çevirmişti, gözlerine deli gibi bir bakış gelmişti.

Alçak sesle: «Ben de onlardandım» dedi. «Yok, yok, merak etme, anlatacak değilim. Anlatmam. Anlatmak istemiyorum.»

Pritchard: «Yo, askerlerimize karşı büyük saygım var elbette» dedi. «Bence onların da söylediklerine kuak vermemli.»

Ernest'in parmakları ceketinin yakasındaki ilçe doğru gitti.

— «Elbette» dedi, «elbette.»

Karşısında bir çocuk varmış gibi konuşuyordu. Sonra güldü:

— «Benim bir icadım var. Süngerle çalınan lastik davul. Orkestrada davul çalmak isteyen sarhoşlar için. Ben şöyle biraz dolaşacağım.»

Pritchard: «Sinirlisin» dedi.

— «Ya, sinirliyim» dedi Ernest. «Sinirli olmayan var mı!»

Kalktı, gelirken otobüsle geçtikleri yana doğru yürüdü.

Elleri ceplerinde, başı önünde gidiyordu. Adımlarını çakıllı yolun üzerine sert sert basıyor, dudaklarını germiş, öfkeyle yürüyordu. Duramıyordu birtürlü.

— «Sinirliyim» diyordu. «Sinirliyim ya. Sinirliyim, işte okadar!»

Pritchard da onun arkasından koştu. Sonra, başını ellerine eğdi, cebinden gene tırnak törpüsünü çıkardı, tırnaklarını temizlemeye koyuldu.

Bir sarsıntı geçirmişti ama, bilmiyordu neden. Hükümetin iş hayatına karışmasına söylenir dururdu ama, kafasının içinde gene de büyük bir umut vardı: Bir gün Coolidge gibi, Hoover gibi bir adam çıkacak, idareyi bugünkü aptalların elinden alacak, bunun üzerine herşey düzelecekti. Grevler sona erecek, herkes para kazanacak, mesut olacaktı. Bugün, yarın olacaktı bu iş. Pritchard inanıyordu buna. Dünyanın değiştiğinden haberi bile yoktu. Ona göre, yalnız biriki yanlışlık yapılmıştı, işten anlar adam — diyelim, Bob Taft — başa geçer geçmez bu uğursuz denemeler sona erecek herşey tıklarında gidecekti.

Ama, şu delikanlı canını sıkıyordu onun, çünkü kafalı bir delikanlıydı. Sonra, Pritchard'ın içine bir de umutsuzluk

çökmüştü. Kendisi söylememişti ama, Pritchard biliyordu ki Ernest Horton oyunu dünyada Bob Taft'a vermezdi.

Ortaklarının çoğu gibi, Pritchard da mucizeye inanırdı ama, pek derinden derine sarsılmıştı. Ernest ona karşı doğrudan doğruya saldırmamıştı ama... ya şu karbüratör işine ne dersiniz?

Pritchard gözünün önüne bir karbüratör getirdi. Sökebilir miydi acaba? Şöyle, hayal-meyal hatırlıyordu: Karbüratörün içinde şamandıra gibi bir şey vardı. Sonra, pirinç süzgeci, contaları gözünün önüne geldi.

Ama, şimdi düşüneceği çok daha önemli şeyler vardı. Ernest Horton: «Elektrik sönerse?» demişti. Pritchard evde sigortaların nerede olduğunu hatırlamaya çalıştı. Bilmiyordu. Ya bu delikanlının dediği gibi sigorta atarsa?

IX

PRITCHARD gözlerini kapadı, kendini otobüsün ortasında ayakta duruyor gördü. Öteki yolculara: «Merak etmeyin» diyordu. «Herşeyi ben üzerime alıyorum. Büyük bir işi ben boşuna kurmadım, elbette elimden bir iş geliyor. Gelin durumu bir gözden geçirelim. Önce, yiyecek isteriz. Şu arkadaki tarlada birkaç inek var.»

Ernest Horton: «Sen inek öldüremezsın» demişti ya, gösterecekti ona. Otobüsün çekmecesinde tabanca olduğunu Ernest biliyordu belki. Ama, Pritchard biliyordu.

Pritchard tabancayı çıkarıyor, otobüsten iniyor, tarlaya doğru gidiyor, çitten içeri atlıyor. O koca tabanca elindedir. Çok filim görmüştü. Farkında olmadan kafasında filimlerdeki gibi, bir silinme oldu, kendini ineği öldürürken, parçalar-ken görmedi de, elinde kıpkırmızı büyük bir et parçasıyla yarın yanına varışı gözünün önüne geldi.

— «İşte size yiyecek!» diyecekti. «Şimdi ateş yakalım.»

Gene bir silinme oldu: Alev alev ateş yanıyor, nar gibi korların üzerinde de sopaya geçirilmiş koca bir et kızarıyordu.

Camille: «Peki ama, inek başkasının malı» diyor.

Pritchard bunun karşılığını veriyor:

— «İhtiyaç kanun dinlemez. İnsanın canını kurtarma kanunu hepsinden önce gelir. Bıraksaydın ölseydiler, diyemez kimse bana.»

Birdenbire, kafasında canlananlar birdaha silindi, başını iki yana sallayarak gözlerini açtı.

Kendi kendine: «Karışma sen bu işe» diye mırıldandı. «Uzak dur sen bu işten.»

Camille aklına gelmişti. Nerede görmüştü bu kızı o? Kızla biraz konuşsa hatırlardı ya. Bunu çok iyi biliyordu, çünkü kızın yüzünü görür görmez göğsü ezilir gibi olmuştu. Onu bir yerde görmüş değildi yalnız; üstelik, aralarında bir şey de geçmişti.

Otobüse doğru baktı. Ergenlikli'yle o iki kız hâlâ oradaydılar.

Pritchard ayağa kalktı, sanki altına kâğıt yaymadan oturmuş da üzeri tozlanmış gibi, pantolonunun arkasını eliyle süpürdü.

Yağmur şimdi sis gibi yağıyordu. Batıda da parça parça masmavi gökyüzü görünmüştü. Bütün işleri düzelecekti artık.

Otobüse doğru gitti. Basamaklardan yukarı tırmandı.

Van Brunt otobüsün arkasını boydan boya kaplayan yere uzanmıştı. Uyuyor gibiydi. Ergenlikli'yle kızlar, onu rahatsız etmemek için, alçak sesle konuşuyorlardı.

Ergenlikli: «Ben karımın bana bağlı kalmasını isterim» diyordu.

Camille: «Ya siz?» diye sordu. «Siz de karınıza bağlı kalacak mısınız?»

— «Elbette» dedi Ergenlikli, «eğer tam istediğim gibi davranırsa.»

— «E, ya öyle davranmazsa?»

— «Valla, ozaman ben de ona ders vermesini bilirim. Cary Grant'ın o filmde yaptığı gibi, iki cambazın bir ipte oynayamayacağını gösteririm ben ona.»

Boş bir börek kutusuyla bir de içinde yarımın yarısı börek kalmış bir kutu kızların karşısındaki sıranın üzerinde duruyordu. İki kız yan yana oturuyordu, Ergenlikli de onların önündeki sıraya yanlamasına oturmuş, elini sıranın arkasına sarkıtmıştı. Pritchard içeri girince üçü de başlarını kaldırıp ona baktılar.

Adam: «Ben de burada oturursam rahatsız etmem ya sizi?» diye sordu.

Ergenlikli: «Yok, yok, buyrun» dedi. «Börek yer misiniz? Şurada bir parça var.»

Böreği uzattı, otursun diye de boş kutuları kaldırdı.

Camille lakırdıyı kaldıkları yerden aldı:

— «Sevgiliniz var mı şimdi?»

— «E, var gibi. Ama, ... e, şey... biraz delişmen bir şey.»

— «Size bağlı mı?»

— «Elbette» dedi Ergenlikli.

— «Ne biliyorsunuz?»

— «Valla, pek bilemem ama... şey... yo, eminim.»

Pritchard da alaylı alaylı: «Yakında evleneceksin, ayrıca kendi başına bir iş kuracaksın galiba» dedi.

Ergenlikli: «Yo, daha bir süre iş tutamam» dedi. «Mektuplan ders alıyorum. Radarda iş var. Bir yıl içinde yetmiş dolar haftalığa geçebilirsin.»

— «Deme!»

— «Mektuplan öğrenenler var, onlar böyle kazanıyor. İçlerinden biri, bitireli daha bir yıl olmuş, şimdiden bölge başkanı.»

Pritchard: «Neyin bölge başkanı?» diye sordu.

— «Bölge başkanı işte. Mektubunda öyle diyor, adresinde de öyle yazılı.»

Pritchard'ın gene keyfi yerine gelmeye başlamıştı. İşte karşısında hırs sahibi biri vardı. Demek ki herkes adam-sen-deci değildi.

Camille: «Nezaman evleniyorsunuz?» diye sordu.

Ergenlikli: «Yo, şimdilik bir şey yok» dedi. «Bence insan önce biraz dünyayı görmeli, ondan sonra ev-bark sahibi olup yerleşmeli. Biraz gezip dolaşmalı. Gemilere girebilirim ben. Radardan anlarsan, telsizden de anlarsın demektir. Onun için, bir gemiye girerim, bir ara telsizci olarak çalışırım diyorum.»

Pritchard: «Peki, nezaman bitiriyorsun dersleri?» diye sordu.

— «Valla, dersler yakında başlayacak artık. Kuponu doldurdum, hazırladım, şimdi giriş parasını biriktiriyorum. Bir deneme dersi aldım, çok istidatlı buldular beni. Üç dört mektup aldım onlardan.»

Camille'in gözleri pek yorgundu. Pritchard kızın yüzüne baktı. Biliyordu: Kendi yüzünde gözlük vardı gözleri belli olmuyordu.

İçinden: «Yakından bakınca, güzel bir yüzü var» diyor-du.

Kızın dudakları şimdi dolgunlaşmıştı, ahbapça bir hal almıştı. Yanlış gözleri yorgundu.

Pritchard, içinden: «Tâ Chicago'dan beri otobüsle gelmiş de ondan» diyordu.

Pek dayanıklı bir kıza benzemiyordu.

Kızın, kostümünün altından, dolgun göğüsleri belli olu-

yordu. Kostümü buruşmuştu. Kol ağızları kirlenmesin diye, içindeki gömleğin kollarını üstüne kıvırmıştı. Pritchard'ın gözüne çarptı bu. Kızın temiz bir kız olduğuna hükmetti. Daha başka ufak-tefek noktaları gözden geçirdi.

Kızı sanki güzel bir koku gibi yanı-başında duyuyordu. İçinde bir coşkunluk, bir istek belirdi.

Kendi kendine: «İnsan böyle bir kıza, bu kadar çekici, bu kadar hoş bir kıza pek seyrek raslar da ondan» diyordu.

Sonra, kulağına kendi sesi geldi. Farkında olmadan konuşmuştu.

— «İşle ilgili bir fikrim var. hanım kızım» diyordu, «deminden beri aklımdan onu geçiriyordum, belki siz de dinlemek istersiniz diye düşündüm. Geniş bir ortaklığın yönetim kurulu başkanıyım ben. Şöyle düşündüm... şey... eğer benim düşüncelerimi dinlemek isterseniz bu arkadaşlar müsâde ederler sanıyorum. Şuradaki yarın oraya kadar gelir misiniz? Bende gazete kâğıdı var üzerine oturmak için.»

Kendi sözlerine kendi şaşıyordu.

Camille de, içinden: «Tamam!» diyordu. «Başladı!»

Otobüsten önce Pritchard indi, pek kibar bir tavırla, kızın inmesine yardım etti. Hendeği atlarken dirseğinden tuttu. Sonra aldı onu gazete yayılı yere, biraz önce kendisinin Ernest'le beraber oturduğu yere götürdü. «Otur» der gibi, yeri gösterdi.

Camille: «Bilmem, otursam mı» dedi. Epeydir oturuyorum.»

Pritchard: «Valla, oturduğunuzun biçimi değişince dinlersiniz belki» dedi. «Biliyor musunuz, ben masamda saatlerce oturduğum vakit saatte-bir sandalyemin yüksekliğini değiştiririm. Denedim, hiç yorulmuyorum.»

Kızın gazete kâğıtları üzerine oturmasına yardım etti. Camille dizlerini etekleriyle örttü, dizlerini göğsüne doğru dikerek oturdu.

Pritchard da onun yanına oturdu. Gözünden gözlüğünü çıkardı.

— «Evet» dedi, «bir şey düşündüm. Benim gibi bir adam hep ileriye bakmak, birtakım tasarılar yapmak zorundadır çünkü. Şimdi tatildeyim sözde.» Gülümsedi. «Tatil... tam bir tatil nasıl olur merak ediyorum doğrusu.»

Camille de gülümsedi. Altında toprak pek sert geliyordu. İçinden: «Nekadar sürecek bu acaba?» diyordu.

Pritchard anlatıyordu:

— «Şimdi, başarılı bir iş kurumunun en başta gelen hammadde kullandığı kimselerdir. Çeliği, kauçuğu ne zaman olsa alabilirsin ama, kafa, kabiliyet, güzellik, istek... bunları bulmak zordur.»

Camille: «Bakın bayım» dedi, «müthiş yorgunum ben.»

— «Biliyorum, yavrum. Kısa konuşacağım. Sana iş teklif ediyorum. İşte, kısacası bu.»

— «Negibi bir iş?»

— «Müşterileri karşılama işi. Hayli ustalık isteyen bir iştir. Oradan başlarsınız, sonra... e, benim özel kâtibem bile olabilirsiniz.»

Camille başını çevirdi, Pritchard'ın karısının bulunduğu mağaraya doğru baktı. Birşey göremedi.

— «Karınız ne der buna?»

— «Karımla ne ilgisi var bunun? İşlerimi o idare etmiyor ya.»

Camille gene: «Bakın, bayım» dedi, «demin de söyledim, yorgunum ben. Bırakalım bunları şimdi. Evlenmek istiyorum ben. İyi bir ev kadını olurum. Hele, bir ara hiçbir şey düşünmeden yaşayabilecek bir durumum olursa, bir erkeğe iyi karılık da edebilirim.»

Pritchard: «Lâfi nereye getirmek istiyorsunuz anlayamıyorum» dedi.

Camille: «Yo, anlıyorsunuz» dedi. «Sizin gibi çapraşık

yoldan gitmediğim için hoşlanmazsınız elbet. Siz istersiniz ki aylarca uğraşıp hazırlayasınız, sonra birdenbire bana baskın yaparsınız. Ama, bana bir bezginlik geldi artık.

«Sonra, işlerinizi karınız idare etmiyormuş, öyle diyor-sunuz ama, bence o idare ediyor. Daha nazik konuşmak isterim ama, yorgunum. Belki kâtibelerinizi de karınız seçiyordur ama, siz farkında değilsiniz. Çok sıkı bir kadın o.»

— «Neler söylüyorsunuz, anlamıyorum.»

— «Yo, anlıyorsunuz,» dedi Camille. «Kim aldı boyun-bağınızı?»

— «E...»

— «Ossaat haberi olur benden. Ossaat anlar. Şimdi müsâde edin biraz da ben konuşayım. Bir kıza doğrudan doğruya teklifte bulunamazsınız. Dolambaçlı yollardan gideceksiniz. Orası öyle ama, bunun da iki yolu vardır, bayım. Ya âşık olursunuz, ya da pazarlığa oturursunuz. Deseydiniz ki «Hesap açık: Şukadar ev kirası vereceğim şukadar da giyim-kuşamın için», a, vallahi, şöyle bir düşünürdüm, bir karar verirdim, belki de bu iş olurdu. Ama birtakım numaraları çekecek halim yok. Beni bir masanın başında nekadar oturtuktan sonra baskına geçmek niyetindeydiniz, iki ay mı, üç ay mı? Bugibi oyunlara gelecek yaşı geçtim artık.»

Pritchard'ın genesi ileri doğru fırlamıştı.

— «Benim işlerimi hiç de karım idare etmez» dedi. «Bunu da ner'den çıkardın, anlamıyorum.»

Camille: «Bırak, canım, durma üzerinde» dedi. «Ama, karın benden hoşlandıysa kör olayım!»

Pritchard: «Takındığın bu tavır beni biraz şaşırttı doğrusu» dedi. «Bunların hiçbirisi aklımdan bile geçmedi. Ben sana iş teklif ediyorum. Kabul edersin, etmezsin o başka.»

— «Aman, ağabey!» dedi Camille, «sen kendini buna inandırabiliyorsan, Tanrı yardımcısı olsun sana gelecek kı-zın. Durumunu birtürlü anlayamaz.»

Pritchard, kıza bakarak gülümsedi.

— «Yorgunsun sen» dedi. «Yorgunsun da ondan. Dinlendikten sonra bunun üzerinde düşünürsün belki.»

Sesindeki o coşkun hal kalmamıştı, Camille ferahladı. İçinden de: «Acaba yanlış mı davrandım?» diyordu. «Bu adamı istediğim yola getirmek pek kolay olurdu. İstediğim gibi yolardım. Loraine olsa onu bir günde dımdızlak bırakırdı.»

Pritchard onun yüzünü şimdi bambaşka görüyordu. Meydan okur gibi, sert bir hal vardı bu yüzde. Sonra, şimdi yakından baktığı için, kızın yüzündeki boyaları, boyaların nasıl kullanıldığını iyice görüyordu.

Sonra, kızın karşısında çırıl-çıplak kalmış gibi geliyordu ona. Onun bu kadar açık konuşmasına canı sıkılmıştı. Tasarladığı gibi olursa, şöyle düşünmüştü... vallahi, şey ederdi, ama... e, kız bunu bilmesin isterdi. Açıkça konuşmak istemezdi. E, canım, kadının vakarı diye bir şey vardı, değil mi ya?

Şaşkına dönmüştü. Bu şaşkınlık içinde de öfkesi gene yavaş yavaş kabarıyordu. Günde oniki defa öfkelenmek onda pek görülmuş bir şey değildi. Ensesi öfkeden kızarmaya başlamıştı. Bunu belli etmemeliydi. Hiç olmazsa kendisi zevahiri kurtarmalıydı.

— «Ben size sadece bir iş teklif ettim» dedi. Gevrek bir sesle konuşuyordu. «İstemiyor musunuz, pekâlâ. Bayağı lâkıldılara hiç lüzum yok. Kadınlığın vakarı diye bir şey vardır.»

Kızın da sesine bir keskinlik geldi:

— «Bana bak, bayım. Ben de dikleşebilirim. Şu senin dediğin kadınlık vakarı bunu emreder. Bak ben sana bir şey söyleyeceğim. Beni bir yerden tanıyorsunuz gibi geldi sana, öyle değil mi? Milletlerarası Octagon Kulübünden misin, yoksa Dünya Kuşları'ndan mı, İki Elli-Üç Bin'den mi?»

Pritchard, sert bir tavırla: «Octagon'dan» dedi.

— «Öyleyse, şarap kâsesinin içinde oturan kızı hatırlarsın, ha? Sizin gibilerini iyi bilirim ben. Ne anlıyorsunuz bundan bilmem, öğrenmek de istemem. Yalnız, şunu söyleyim, hiç de güzel bir şey değil, bayım. Bir de kadınlığın vakarından söz ediyorsun. Anlar mısınız acaba! Hiç sanmıyorum.»

Kesik kesik konuşuyordu. Bezginlikten sinirleri boşanacak gibiydi. Ayğa fırladı.

— «Ben şöyle biraz dolaşacağım. Seni tanıdım, karını da tanıyorum diye, başıma belâ çıkarma sakın.»

Hızlı hızlı yürüyerek gitti.

Pritchard onun arkasından uzun uzun baktı. Gözleri iri iri açılmıştı. Göğsünde bir ağırlık vardı oyuna gelmiş, ürkmüş gibi bir hal. Kızın kıvrıla kıvrıla giden o güzel vücudunu seyrediyordu. Gözüne kızın pek biçimli bacakları ilişti, hayalinde onu soydu. Şimdi Camille o kocaman şarap kâsesinin yanında ayakta duruyordu, üzerinden, kıpkırmızı dereler halinde, karnına, kalçalarına kabaetlerine doğru şarap akıyordu.

Pritchard'ın ağzı açılmış, ensesi kıpkırmızı kesilmişti. Gözlerini kızdan ayırdı, ellerine baktı. Altın tırnak törpüsünü çıkardı, gene cebine koydu. Başı döner gibi oluyordu.

Ne yapacağını bilemez bir halde bir ara öyle durdu. Sonra yara doğru gitti, karısının yattığı mağaraya girdi.

Kocası içeri girerken, Bernice gözlerini açtı, gülümsedi.

Pritchard gitti onun yanına yere oturdu. Sonra, kürkü kaldırdı, altına sokuldu.

Bernice: «Yorgunsun, şekerim» dedi. «Elliott! ne yapıyorsun! Elliott!»

Elliott Pritchard: «Sus!» dedi. «İşittin mi? Sus! Karım-sın, değil mi ya? Bir adamın karısı üzerinde hakkı yok mudur?»

Bernice: «Çıldırılmışsın sen, Elliott!» dedi «Gören... gören olur.»

Kocasını yanından uzaklaştırmak için, deli gibi çırpınıyordu.

— «Şaşırdın mı sen kendini, Elliott!» diyordu. «Elbise-mi yırtıyorsun, Elliott!»

— «Parasını ben verdim, değil mi ya? Uyuz kedi yerine konulmaktan bıktım artık!»

Bernice Pritchard korkudan hafifçe haykırdı.

* * *

Kocası yanından ayrılınca Bernice yüzünü kürküne gömüp ağlamaya başladı.

Sonra, ağlaması yavaş yavaş kesildi. Kalkıp oturdu, mağaranın kapısından dışarı baktı.

Gözleri dönmüştü. Elini yüzüne götürdü tırnaklarını yanağına batırdı. Önce, dener gibi tırnaklarını aşağı doğru çekti. Sonra, dudaklarını dişiledi, tırnaklarını yüzünden yırtarcasına geçirdi. Çizilen yerlerden kan fışkırdığını duyuyordu.

Elini yüzünden çekti mağaranın toprağına sürüp kirletti, bu kiri yanaklarının kanayan yerlerine sürdü. Kan kirle beraber akıyor, boynundan aşağı elbisesinin yakasına doğru süzülüyordu.

X

MİLDRED'LE Juan samanlıktan çıktı. Kız: «Bak yağmur dinmiş» dedi. «Bak dağlara güneş vurmuş. Hava açıyor.»

Juan sırttı.

Mildred: «Biliyor musun, pek neşeliyim» dedi. «Pek neşeliyim!»

Juan: «Elbette ya» dedi.

Mildred: «Senin de neşen yerindeyse aynamı tutar mısın bana?» dedi. «İçeride göremem.»

Çantasından dörtlüköşe bir ayna çıkardı.

— «Şöyle tutuver. Yo, biraz daha yukarı.»

Saçını çabuk çabuk taradı, yanaklarına biraz pudra sürdü, dudaklarını boyadı. Aynanın içine girecek gibi uzanmış, öyle bakıyordu, daha uzaktan göremiyordu çünkü.

— «Kızlığını kaybetmiş bir kızıdan beklenmeyecek kadar neşeliyim diyorsun benim için değil mi?» diye sordu.

Juan: «Hiçbir şey dediğim yok senin için» dedi. «Hoşuma gidiyorsun.»

— «Okadarcık mı? Daha fazla değil mi?»

— «Yalan mı söyleyim istiyorsun?»

Mildred güldü.

— «Biraz öyle galiba. Yo, yalan söylemeni istemem. Beni Meksika'ya da götürmeyeceksin, değil mi?»

— «Hayır.»

— «Ayrılıyorz öyle? Birdaha buluşamayacağız?»

Juan: «Ne bileyim ben!» dedi.

Mildred aynayla dudakboyasını çantasına koydu, dudaklarını birbirinin üzerinden geçirerek, boyayı yaydı.

— «Ceketimdeki samanları süpürür müsün?» dedi.

Juan eliyle süpürürken Mildred döndü.

— «Annem, babam böyle şeyleri hiç bilmezler çünkü. Bana sorarsan annem beni kız-oğlan-kız peydahlamış. Çiçek soğanı gibi, kar yağmadan, toprağa gömmüştür beni, üzerime toprakla kum örtmüş, gübre koymuştur.»

Sarhoş gibi bir hali vardı.

— «Meksika'ya gidemiyoruz demek. E, peki, n'apıyoruz şimdi?»

Juan: «Dönüp otobüsü çıkaracağız, San Juan'a doğru yola koyulacağız» dedi.

Eski çifliğin kapısına doğru yürüdü.

Mildred: «Elini tutabilir miyim biraz?» dedi.

Juan kesik parmaklı eline şöyle bir baktı, sonra öbür yanına dönüp sağlam elini uzattı.

Mildred: «Yo» dedi, «ben öbür elini seviyorum.»

Juan'ın sakat elini tuttu, kesik parmağın dümdüz derisinin üzerine parmağını sürdü.

— «Yapma!» dedi Juan. «İçim gıcıklanıyor.»

Kız onun elini sıkı sıkı kavradı.

— «Gözlüğümü takmayacağım» dedi.

Doğudaki sıradağlar batmak üzere olan güneşin ışıklarıyla altın gibi parıl-parıl yanıyordu. Juan'la Mildred sağa döndüler, yamaçtan doğru, otobüse gitmek üzere, yola koyuldular.

Mildred: «Bir şey sorsam söyler misin bana...» dedi, «şey... kendimi satmamın karşılığı olarak?»

Juan güldü:

— «Ne soracağın?»

— «Buraya niye indin sen? Ben de peşinden gelirim diye mi düşündün yoksa?»

Juan: «Doğruyu mu söyle'yim istersin, yoksa numaramı yapayım?» diye sordu.

Mildred: «Valla, ikisini de isterim» dedi. «Yo, yo... şey... önce doğrusunu isterim.»

Juan: «Öyleyse, söyleyim» dedi. «Kaçıyordum. Yolu tutturup tâ Meksika'ya kadar gidecektim, ortadan kaybolacaktım; yolcular ne yaparlarsa yapsınlar, umurumda değildi.»

— «Ya? Niye?»

— «Bilmem» dedi Juan. «İşler aksi gitti. Guadalupe'li Meryem Ana yüz-üstü bıraktı beni. Aldatırım sandımdı ben onu. Aldatılmaya hiç gelemem. İşi kökünden bozdu.»

Mildred, ciddi bir tavırla: «İnanmıyorsun ya sen buna» dedi. «Ben inanmıyorum. Asıl neden neydi?»

— «Neyin nedeni? »

— «Bu boş çiftliğe gelişinin?»

Juan kızın yanı-sıra gidiyordu. Yüzünü geniş bir gülümseyiz kaplamıştı, dudakındaki yara izinden dolayı bu gülümseyiş yampiri bir biçim alıyordu. Yukarıdan aşağı doğru kıza şöyle bir baktı Gözlerinde sıcak bir bakış vardı.

— «Belki sen bir dolaşmaya çıkarsın umuduyla geldim ben buraya. Ozaman belki... belki seni elde edebilirim diye düşündüm.»

Mildred kolunu onun koluna doladı, yanağını koluna dayayıp bastıra bastıra sürttü.

— «Biraz daha sürsün isterdim ama» dedi, «biliyorum, imkânsız Esenkal, Juan.»

Juan: «Güle güle» dedi.

Ağır ağır otobüse doğru yürüdüler.

XI

VAN BRUNT otobüsün en arka sırasına uzanmış yatıyordu. Gözleri kapalıydı ama, uyumuyordu. Başını sağ koluna dayamıştı, başının ağırlığından dolayı, damarları boğulmuş, eline kan gelmez olmuştu.

Camille'le Pritchard otobüsten inince, Ergenlikli'yle Norma bir ara hiç konuşmadılar.

Van Brunt damarlarında yaşlılığın süzülüşünü dinliyordu. Kâğıda dönmüş damarlarında kanın hisirtisini duyuyordu ner'deyse. Hele kalbinin pürüzlü bir ısıklık sesi çıkara çıkara atışını açıkça duyuyordu.

Sağ eli uyusmak üzereydi ama, onu en çok sol eli tasa-

landırıyordu. Sol elinde duygu diye bir şey kalmamıştı. Derisi, sanki kalın bir lâstikmiş gibi, hiç duymuyordu. Yalnız kaldıkça, kan yürüsün diye, elini ovup dururdu. Bunun neden ilerigeldiğini de biliyordu ama, kendi kendine bile pek kabul etmiyordu.

Biriki ay önce, kısa bir baygınlık geçirmişti. Doktor kan basıncına bakmış, «Adırma geçer» demişti. İki hafta oluyordu, başka birşey olmuştı: Başının içinde, gözlerinin arkasına doğru, bir elektrik ışığı parlar gibi olmuştı; bir saniye ancak süren, gözkamaştırıcı mavimtırak beyaz bir ışık. Şimdi hiç okuyamıyordu. Göremediğinden değildi bu; görmesine oldukça açık-seçik görüyordu ama, sayfanın üzerindeki yazılar kaynaşıyor, konuşup birbirinin içine giriyor, yılanlar gibi kımıldanıyordu. O da bunlardan hiçbir şey anlayamıyordu.

İyi biliyordu. Ufak çapta iki inme geçirmişti. Ama, bunu karısından saklıyordu. Karısı da ondan saklıyordu; doktor da her ikisinden. Şimdi, Van Brunt bunların üçüncüsünü bekliyordu. Bu seferki bütün vücudunda çakacaktı; öldürmese bile, bütün duyularını uyutacaktı.

Bunu bildiği için, üzerine bir kızgınlıktır gelmişti; herkese kızıyordu. Çevresinde kim varsa hepsine düşman kesilmişti; onları gördükçe hafakanlar basıyordu.

Denemediği gözlük kalmadı. Gazete okurken büyültücü gözlük kullanıyordu, çünkü kafasının yarısıyla, durumunu kendinden bile saklamaya çalışıyordu. Öfkelerine şimdi bir hal olmuştı: Önceden haber vermeden geliveriyordu.

Ama, onu asıl korkutan, ağlamasıydı; kimi vakit, kendini tutamıyor, başlıyor ağlamaya; birtürlü de durduramıyordu ağlamasını. Geçenlerde bir sabah, kendi kendine: «Neye bekliyorum sanki?» diye uyanmıştı.

Babası da aynı şeyden ölmüştü ama, ölmeden önce onbir ay kara, zavallı bir ağaç kurdu gibi yatakta yatmış yaşlılık

günleri için biriktirdiği bütün paralar hekime ilâca gitmişti.

Van Brunt biliyordu ki kendisine aynı hal olursa banka-daki sekizbin doları gidecek karısı onu gömdükten sonra beş parasız kalacaktı.

Boston Eczanesi'nin sahibi Milton Boston arkadaşıydı, o gün, eczaneler açılır açılmaz, ona gitti.

— «Birkaç sincap var, zehirlemek zorundayım, Milton» dedi. «Biraz siyanür verir misin bana?»

Milton: «Korkunç bir zehirdir o» dedi. «Satmak bile istemem. İstrikcın vereyim ben sana. Aynı işi görür.»

— «Yo» dedi Van Brunt. «Hükümetin çıkardığı bir kitap var bende, yeni ilâçları yazıyor; siyanürü salık veriyor bu kitap.»

Milton: «E, peki» dedi. «Deftere imza atarsın elbet. Yalnız, aman dikkat et, Van. Dikkat et. Açıkta bırakma.»

Eski arkadaştlar. Masonların Mavi Lonca'sına beraber girmişler, derece derece ilerlemişlerdi. San Ysidro Loncası'nın üstatları arasına geçmişlerdi. Sonradan, Milton daha da ilerlemişti ama, Van Brunt üçüncü dereceden yukarı çıkamamıştı. Yalnız, gene de arkadaş kalmışlardı.

— «Nekadar bir şey istiyorsun?»

— «Otuz gram versen en iyi olur».

— «Çoktur otuz gram, Van.»

— «Kullanmadığımı geri getiririm.»

Milton korkuyordu.

— «Elinle tutma sakın, olmaz mı?»

Van Brunt: «Nasıl tutulacağını bilirim ben» dedi.

Sonra, gitti, evinin bodrumundaki çalışma odasına kapandı. Keskin bir çakıyla elinin sırtını çizdi. Biraz kan çıkınca, cam tüpü açtı. Sonra, duraladı. Yapamayacaktı. Zehiri keşiğin üzerine koyamıyordu birtürlü.

Bir saat sonra, tüpü aldı bankaya götürdü, oradaki ka-

sasına vasiyetnamesiyle hayat sigortası poliçesinin yanına koydu. Ufak bir ampul alayım da zehiri içine koyup boynuma asayım, diye düşündü. Asıl inme gelecek olursa, ağzına alıp çiğnerdi, Avrupa'da öyle yaparlarmış. Ama, şimdilik bundan vazgeçti. Belki de hiç lüzum olmazdı.

İçinde, umduğunu bulamamaktan ilerigelen bir eziklik vardı; öfke de vardı. Yakında ölmeyecek olan kimi görse kızıyordu.

Onu üzen bir şey daha vardı. Hastalık onun kendisine yasak ettiği birçok şeyleri canlandırmıştı. Van Brunt birdenbire zorlu istekler duymaya başlamıştı. Genç kadınlara, hat-ta küçük kızlara doğru âdeta soluk soluğa sürükleniyordu. Gözlerini, düşüncelerini onlardan ayıramıyordu. Bu sakat istekleri sırasında ağladığı da oluyordu. Yabancı bir evde korkan çocuk gibi, korkuyordu.

Yaşlıydı; onun için, hastalığının kendisine getirdiği değişikliğe, yeni berliğine uyamıyordu. Eskiden pek kitap falan okumazken, şimdi yazılar gözünün önünde titreyordu ya, bir şeyler okumak için deli oluyordu. Gittikçe de aksileşiyor, haşınlaşıyordu. En sonunda, yıllardan beri tanıdığı kimseler ondan yüz çevirmeye başladılar. .

Damarlarında zamanın akışını dinliyor, ölümün gelmesini bekliyor, bir yandan da bundan korkuyordu.

Yarı kapalı gözlerinin arasından görüyordu: batan güneşin altın ışıkları otobüsün içine vurmıştu. Dudakları kıpırdadı:

— «Akşam, akşam, akşam...» dedi.

Bu kelime pek hoşuna gitti. Sesin fısıltısını kalbinde duyar gibiydi. İçini baştan başa bir duygu doldurdu, göğsünü şişirdi, boğazını şişirdi, başını zonklattı.

Gene ağlayacak gibi oldu. Sağ elini sıkmaya çalıştı ama, uyuşmuştu, birtürlü yumruk olmuyordu.

Bunun üzerine, gerildi, kaskatı oldu. Vücudü, şişirilmiş lâstik eldiven gibi, genişlemişti sanki. Akşam aydınlığı otobüsten içeri dolmuştu. Gözlerinin arkasından doğru titrek bir alev çıktı. Kendini yuvarlanır, loşluğa, karanlığa, karalara. karalar içine yuvarlanır gibi hissetti...

Güneş batıdaki yamaçlara değdi, yassıladı. Işıkları sapsarıydı, billûr gibiydi. Koyak ışığa boğulmuş, tek renk bir aydınlık içinde ışıldıyordu. Yıkılmış, tertemiz hava cam gibiydi.

Tarlalarda, yere yatmış başaklar, yabani yulafların kalın, ağır sapları sıkılaştı, altın gelinciklerin yapracıkları biraz pörsüdü. Sarı ırmak kaynıyor, çevrintiler çeviriyor, domuzuna domuzuna kıyıllara bindiriyordu.

Otobüsün en arka sırasında Van Brunt, damağından doğru, boğuk boğuk horluyordu. Alnı ter içindeydi. Ağza açıktı, gözleri de öyle.

XII

ERGENLİKLİ Norma'nın yanına geçti, oturdu. Kız eteklerini topladı, pencereye doğru biraz daha sokuldu.

Ergenlikli, bir şeyden kuşkulandır gibi bir halle: «Bu moruk kızdan ne istiyor?» diye sordu.

Norma: «Bilmem» dedi. «Yalnız, ben sana bir şey söyleyeyim mi? Camille onu parmağında oynatır. Yaman bir kız o.»

Ergenlikli: «Valla' bilmem» dedi. «Daha başka yaman kızlar da var.»

Norma canlandı.

— «Kimin gibi? diye, alaylı sordu.

— «Senin gibi» dedi Ergenlikli.

Norma: «O!» yaptı.

Bunu hiç beklemiyordu. Başını önüne eğdi, tül eldivenli parmaklarına baktı. Kendini toparlamaya çalışıyordu.

Ergenlikli: «Niye işi bıraktın gidiyorsun?» diye sordu.

— «E, Chicoy'un karısı kaba davrandı bana karşı.»

— «Biliyorum. Herkese karşı kaba davranır o. Ama, ayrılmamalıydın bence. İkimiz anlaşırdık belki.»

Norma bir şey söylemedi.

Ergenlikli: «Senin bir söylemene bakar» dedi, «istersen üzümlü böreklerden birini çıkarırım. Çok güzel onlar.»

— «Yo, teşekkür ederim. Bir şey yiyecek halim yok.»

— «Hasta falan değilsin ya?»

— «Yo.»

— «Valla', eski işine dönsen cumartesi akşamları San Ysidro'ya giderdik, dansa falan.»

Norma: «Eskiden hiç aklına gelmezdi böyle şeyler.» dedi.

— «Benden hoşlandığımı hiç sanmıyordumdu da.»

Norma biraz şuh bir hal almıştı şimdi.

— «Senden hoşlandığıma şimdi ner'den hükmettin?» diye sordu.

Ergenlikli: «E, değiştin şimdi» dedi. «Bambaşka bir kız oldun sanki. Saçının biçimi hoşuma gidiyor.»

Norma: «Ha, o mu!» dedi. «Vallahi, orada kendime çekidüzen vermekte mânâ yoktu ki. Kim görecekti?»

Ergenlikli, çapkın bir tavırla: «Ben» dedi. «Gel dön gene oraya. Eski işini verirler sana gene. Ona emin ol.»

Norma başını iki yana salladı.

— «Hayır. Ben bir kere ayrıldım mı birdaha dönmem. Tükürdüğümü yalamam ben. Kaldıki, ilerim parlak. Bir şeyler tasarladık.»

— «Negibi?»

Norma içinden: «Söylesem mi acaba?» diyordu. Bir bakıma söylerse işin uğuru kaçırdı, biliyordu ama, söylememek de elinde değildi.

— «Küçük bir apartman dairesi tutacağız; içinde güzel bir divanı, radyosu. Sonra, sobamız olacak, buzdolabımız olacak. Ben de dişçilerin yanında çalışan hastabakıcılardan olmak üzere ders alacağım.»

Gözleri ıslıl-ıslıl yanıyordu.

— «Biz dediğin kim?»

— «Kim olacak, Camille Oaks'lan ben. Hastabakıcı olunca iyi giyinirim, operetlere gideriz, belki evde ufak çapta ziyafet falan da veririz.»

Ergenlikli: «Saçmalama» dedi. «Bir şey yapamazsınız.»

— «Neye dayanarak söylüyorsun bunu?»

— «Yapamazsın da ondan. Niye dönmüyorsun bizim oraya? Radar dersi alıyorum ben. Ara-sıra beraber gezmeye gideriz. Sonra, bilinmez... belki anlaşıyoruz. Herkes eninde-sonun da evlenmek ister. Ben de bir delikanlıyım. E... şeydir... iyidir bir delikanlının karısı olması. Şey verir bu ona... çalışma [hırsı verir.]]

Norma onun yüzüne öyle bakıyordu. Dümdüz, meraklı bir bakıştı bu: «Alay mı ediyor yoksa?» der gibiydi.

Öyle gözlerinin içine bakıyordu ki Ergenlikli yanlış anadı bunu, utandı, gözlerini başka yana çevirdi.

Acı acı: «Biliyorum» dedi, «suratında bunlar olan bir delikanlıyla bir yere gidemezsin. Denemediğim kalmadı. Hekime, ilâça yüz dolardan fazla param gitti. Hiçbiri para etmedi. Doktorun biri, geçer, dedi. İki yıl daha böyle gidermiş, sonra geçermiş. Ama, bilmiyorum doğru mu bu dediği.»

Çocuk burada birdenbire alevlendi:

— «Bildığın gibi yap. Sen git o mendebur apartmanına.

Ben başka türlü de eğlenmesini bilirim herhalde, senin aklından bile geçmemiştir. Kimsenin alayına gelemem ben.»

Sesi pek bitikti. Gözlerini de önüne dikmişti.

Norma ona şaşkın şaşkın bakıyordu. Kendisinden başka kimseyi hiç perişan bir halde görmemişti. Kimse ondan sevgi, avunma beklememişti. İçinden doğru bir sıcaklık kabarcığı yükseldi, bir de, minnettarlık gibi bir şey.

— «Böyle düşünme» dedi. «Hiç sebep yok, çünkü seni beyenen bir kız böyle düşünmez. Doktor bilmeseydi mi hiç. Üç delikanlı daha bilirim, o şeyler bir müddet sonra kayboldu.»

Ergenlikli başını gene önünde tutuyordu. Gene perişan bir hali vardı ama, içinde bir kanat çırpınır gibi oldu. Üstünlüğün kendinden yana döndüğünü sezer gibiydi. Bundan faydalanacaktı. Yepyeni bir şeydi bu onun için, yepyeni bir keşif. Kızların karşısında hep övünür, böbürlenirdi, kolay bir şeydi bu onun için. İçinde sinsi bir kuvvet belirmişti.

— «Vallahi, kimi vakit öyle oluyorum ki dayanacak halim kalmıyor artık» dedi. «Kimi vakit kendimi öldüresim geliyor.»

Kendini zorlayarak, hıçkırır gibi yaptı.

Norma: «Hadi, hadi, bırak bunları» dedi.

Onun için de bu yeni bir durumdu ama, belki kendisini en iyi uydurabildiği bir durum.

Ergenlikli: «Kimse hoşlanmıyor benden» dedi. «Kimse istemiyor beni.»

Norma gene: «Söyleme böyle şeyler» dedi. «Hiç de öyle değil. Öteden beri hoşlanırım ben senden.»

— «Yo, hiç hoşlanmazdın.»

Norma: «Hoşlanırdım» dedi.

İnadırmak içinde elini onun koluna koydu.

Delikanlı, görmeden, elini uzattı, onun elini koluna bas-

tırdı. Sonra eli kızın elini kavradı, parmaklarını sıktı, kız da onun parmaklarını sıktı.

Ergenlikli döndü, kollarını kızın boynuna doladı, yüzünü yüzüne doğru uzattı.

Norma: «Yapma!» diye bağırdı. «Olmaz!»

Ergenlikli ona daha sıkı sıkı sarıldı.

Norma: «Olmaz!» dedi. «Olmaz! O yaşlı adam arkada.»

Ergenlikli: «Herif horluyor, baksan-a» diye fısıldadı. «Topatsan duymaz. Gel, hadi.»

Norma, onu kendine yaklaştırmamak için, dirseklerini göğsüne dayadı.

Oğlanın elleri kızın eteklerini sıyırmaya başladı.

Norma: «Yapma!» diye fısıldadı. «Yapma diyorum sana!»

Oyuna geldiğini anlamıştı artık. «Yapma! Bırak beni!»

Oğlan, deli gibi: «Gel!» dedi. «Gel, n'olur!»

Gözleri alev alev, kızın eteklerini açmaya uğraşıyordu.

— «Yapma! N'olur yapma! Ya... ya Camille geliverir-se?»

Ya gördüyse...»

Ergenlikli'nin bakışları bir ân durudu. Kıza kötü kötü bakıyordu.

— «Gördüyse gördü» dedi. «Mendebur serseri kız gördüyse ne çıkar sanki?»

Norma'nın ağzı aralandı, kolları gevşedi. İnanamıyormuş gibi bakıyordu oğlana. Onun söylediklerini işitmemiş gibi bakıyordu. Sonra, içini buz gibi bir öfke kapladı, o ânda adam öldürebilirdi. İşten sertleşmiş elleri kasıldı. Elini delikanlının avucundan çekip kurtardı, ağzına bir tokat indirdi. Sonra ayağa fırladı, yumruklarını sıkarak üzerine yürüdü.

Ergenlikli öyle şaşırmıştı ki, kendini korumak üzere, ellerini yüzüne kapadı.

Norma, kedi gibi, oğlanın üzerine saldırıyordu.

— «Seni mendebur seni!» diyordu. «Ah seni pis mendebur!»

Tekme, yumruk, çocuğu otobüsün sıraları arasındaki geçide kadar sürükledi, kendi de koşa koşa gitti otobüsten aşağı atladı. Ergenlikli'nin ayakları sıraların altına sıkışmıştı, yana devrilip kurtulmaya çalışıyordu.

XIII

NORMA'NIN üzerine bir baygınlık, bir kesiklik gelmişti. Dudakları titriyor, gözlerinden sel gibi yaşlar akıyordu. «Ah! pis mendebur!» diyordu. «Pis mendebur!»

Hendeğin öbür yanına geçti, kendini otların üzerine attı, başını kollarının üzerine koydu.

Ergenlikli, ayağa kalkmış pencereden bakıyordu. Ne yapacağını bilmiyordu.

Camille, yoldan doğru, ağır ağır gelirken, baktı Norma otların üzerinde yüzü-koyun yatıyor, o da hendeği atlayıp öbür yana geçti, geldi kızın üzerine doğru eğildi.

— «Ne oldu?» dedi. «Düştün mü? Ne oldu söylesen-e?»

Norma gözyaşlarına bulanmış yüzünü yukarı doğru dikti.

— «Bir şeyim yok» dedi.

Camille, kısaca: «Kalk» dedi. «Kalk şu ıslak otların üzerinden.»

Eğilip hızla çekti, Norma'yı ayağa kaldırdı, aldı onu götürdü yarin altına, gazete kâğıdının üzerine oturttu.

— «E, şimdi anlat bakalım ne oldu?»

Norma yüzünü elbisenin yemine sildi, dudağında en son kalan boyayı da bozdu.

— «Lafını etmek istemiyorum» dedi.

Camille: «E, sen bilirsin» dedi.

— «Şu Ergenlikli. Üzerime saldırdı benim.»

— «E, sen kendini koruyamaz mısın? Ağlayacak ne var bunda?»

— «Onun için ağlamıyordum.»

— «Ya ne için ağlıyordun?»

Camille bunu sorarken hiç de ilgi duyar gibi değildi. Onun kendi derdi kendine yetiyordu.

Norma kan çanağına dönen gözlerini parmaklarıyla sildi.

— «Dövdüm onu» dedi. «Dövdüm onu, çünkü serseri dedi. sana.»

Camille gözlerini hemen başka yana çevirdi. Dağların ardında kaybolmakta olan güneşin geri kalan parçasına baktı. Elini yanağına sürdü. Gözleri dalgınlasmıştı.

Sonra, kendini zorladı, bakışlarına bir canlılık verdi, gülümsetti, bu gülümseyişi Norma'ya çevirdi.

— «Bana bak, yavrum» dedi. «Bu dediğime inanacaksın, sonra kendinde de göreceksin: Herkese arada-sırada bir serserilik gelir. Herkese. Asıl serseriler buna serserilikten başka bir ad takanlardır.»

— «Ama, sen serseri değilsin ki.»

— «Bırak şimdi bunu» dedi. Camille. «Bırak sen şimdi bunu. Gel, yüzünü bir hale yola koyalım. Dudağına yeniden boya çekmek yüzünü yıkamanın yerini tutmaz ama, hiç yoktan iyidir.»

Çantasını açtı, elini daldırdı, tarak çıkardı.

XIV

JUAN, Mildred ona yetişmekte zorluk çeksin diye, daha hızlı hızlı yürümeye başladı.

Mildred: «Ne koşuyoruz?» dedi.

Juan: «Hava daha aydınlıkken otobüsü hendekten çıkarmak çok daha kolay olur» dedi, «yoksa, karanlıkta bocalar dururuz.»

Mildred onun yanı-sıra sarsıla sarsıla geliyordu.

— «Çıkabilecek misin?» diye sordu.

— «Evet.»

— «Peki, başını alıp gideceğine niye daha önce yapmadın bunu?»

Juan bir ara yavaşladı.

— «Söyledim ya sana,» dedi. «Hem de iki kere söyledim.»

— «Ha, evet. Demek sahiydi o söylediğin?»

— «Benim bütün söylediklerim sahidir.»

Otobüsün yanına geldiklerinde güneş dağların arkasına kaymıştı ama, yüksekteki bulutlar pembe bir ışık içindeydi, yere, yamaçlara pembe bir ısıltı veriyorlardı.

Juan yaklaşınca Ergenlikli otobüsün arka tarafından usulca çıktı. Üzerinde hem aksi, hem boynu-bükük bir hal vardı.

— «Ne zaman geliyorlar?» diye sordu.

Juan, kısaca: «Kimseyi bulamadım!» dedi. «Biz kendimiz çıkaracağız. Yalnız, yardıma ihtiyacımız var. Ne cehenneme gitti bunlar?»

Ergenlikli: «Dağıldılar» dedi.

— «Peki, biranda bezini getir sen bakayım bana.»

— «Onu kadın aldı gitti üzerinde yatıyor yukarıda.»

— «E, git uyandır. Taş da isterim eğer bulabilirsen, sonra kalas da ister, yahut sırık. Çitleri sökmek zorunda kalacağız galiba ama, tellere dokunma ki hayvanlar kaçmasın. Sonra, Ergenlikli...»

Ergenliklinin dudakları sarktı, omuzları çöktü.

— «Şey dedin...»

— «Topla bütün erkekleri. Yardıma ihtiyacım olacak. Ben gideyim arka sıranın altından büyük krikoyu çıkarayım.»

Juan otobüse çıktı. İçerisi şimdi oldukça karanlıktı. Baktı Van Brunt sıranın üzerinde yatıyor.

— «Kalkacaksın» dedi, «krikoyu alacağım çünkü.»

Sonra birdenbire eğilip baktı. Yaşlı adamın gözleri açıktı ama, yana kaymıştı. Boğuk boğuk horluyordu. Ağzının uc- larında da tükürük birikmişti.

Juan adamı sırt-üstü çevirdi. Adamın dili boğazına doğru kaydı, soluğu tıkanı. Juan bu açık duran ağızdan içeri parmaklarını soktu, dili tutup ileri, geri çekistirmeye başladı.

— «Ergenlikli! Ergenlikli!» diye seslendi.

Öteki elindeki altın nikâh yüzüğüyle de cama vuruyordu. Ergenlikli otobüse geldi.

Juan: «Bu adam hasta be!» dedi. «Git birilerini çağır. Kornayı çal!»

Van Brunt'a bakmak işini Pritchard üzerine aldı. Hiç sevmezdi böyle şeyleri ama, başa gelmişti, çekecekti.

Juan ufak bir değnek kesti, dili aşağı doğru bastırıp değneği damağa nasıl dayayacağını gösterdi. Adamın soluk alabilmesi için böyle yapmak gerekiyordu.

Pritchard adamın suratını görünce tiksindi, zorlukla soluyan göğüsten de öyle ekşi bir koku geliyordu ki gönlü bu-

landı. Ama, bunu yapmak zorundaydı. Hiç bir şey düşünmek istemiyordu. Kafasının işlemesi dursa iyi olurdu. Arka arkaya soğuk soğuk ürperdi, baygınlıklar geçirmeye başladı.

Karısı, otobüse gelip de onu görünce, kapının yanındaki ilk sıraya, yani elinden geldiği kadar uzağa oturdu. Pritchard, o loşlukta bile, karısının yüzündeki tırmıkları, yakasındaki kanı gördü. Kadının orunla hiç konuşmuyordu.

Pritchard içinden: «Çıldırılmışım ben» diyordu. «Nasıl yaptım bunu, bilmem. Anlıyorsun, değil mi, yavrucuğum? Deliye dönmüştüm, kendimi kaybetmiştim...»

Karısının istediği o küçük orkide limonluğunu yaptıracaktı; hem de öyle küçük değil. Parayla sağlanabilecek en güzel orkide limonluğunu yaptıracaktı. Ama, bir ara bunun lâfını bile edemezdi.

Meksika'ya gitmeye gelince... bir kere yola çıkmışlardı, gideceklerdi, çaresiz. Pek çekilmez bir şey olacaktı ama, gideceklerdi, başka yolu yoktu bunun. Karısının o bakışı, azarlayışı, iğneleyişi, suçlandırışı ne kadar sürecekti acaba? Günlerce konuşmayacaktı, Pritchard bunu biliyordu. Konuşursa da, son derece resmî bir şekilde konuşurdu; kısa karşılıklar, tatlı bir ses. Sonra, kocasıyla hiç göz göze gelmemeye bakacaktı.

Pritchard: «Aman yarabbim!» diyordu, «nasıl geliyorum. o hallere? Şu adamın yerine niye ben ölmüyorum? Onun başına artık hiçbir şey gelmeyecek.»

Otobüsün altında adamların uğraştıklarını duyuyordu. Kürek saplanıyor, çamur «İllûp!» yapıyordu. Tekerleklerin altına taş koyduklarını da duydu.

Karısı hiç kımıldamadan, öyle, oturuyordu yalnız, dudaklarında hoşgörür gibi bir gülümseme vardı. Durumu nasıl karşılayacaktı, Pritchard bunun henüz bilmiyordu ama, aklına eser, bir şekilde bulurdu elbet.

Bernice üzgündü, kendi kendine şöyle diyordu:

— «Kötü bir şey yapmayayım. Elliott kendini kaybetti, kabalık etti diye benim güzelliği, hoşgörülüğü elden bırakmam doğru olmaz.»

İçinde, üstünlük elde etmiş gibi bir kıpırdama oldu.

— «Öfkeyi yendim» diyordu. «Nefreti yendim. Onun kusurunu bağışlayabilirim. Evet, bağışlayabilirim. Yalnız, onun kendi iyiliği için, bunu çabuk yapmamalıyım... onun iyiliği için. Beklemeliyim.»

Yüzünde hem bir şey ağırına gitmiş, hem de vakarı elden bırakmıyormuş gibi bir hal vardı.

* * *

Dışarıda, Ergenlikli bazı kuvveti bakımından da, azimsebat bakımından da mucizeler yaratıyordu. Ayağındaki iki renkli ince iskarpınler çamurdan mahvolmuştu. Biraz da mahsus kendisi mahvediyordu ayakkaplarını. Çukolata rengi pantolonu da çamura bulanmıştı. Üzerindeki o cânım elbiseleri berbat ediyordu.

Küreği toprağa saphıyor, tekerleklerin arkasından, otobüsün kenarlarını altından çamurları alıyor, dışarı atıyordu. Dizlerinin üzerinde çamura çöküyor, elleriyle de uğraşıyordu. O kurt gözleri çabalamaktan ışıldıyor, altından ter akıyordu. Gözünün kuyruğuyla da Juan'a bakıyordu.

Juan onu unutmuştu, hem de Ergenlikli'nin ona en çok ihtiyaç duyduğu sırada. Delikanlı bunu düşündükçe küreği yere öfkeyle saphıyordu.

Ernest Horton bir kazma aldı, hendeğin öbür yanına geçti. Toprağı kazdı, otların köklerini kesti, en sonunda, aradığını buldu. Çok eskiden, yamaç çökünce devrilen taşlardı bunlar. Taşları aldı, çukurun yanına otların üzerine yığıdı.

Yarına Camille geldi.

— «Ben de yardım edeyim size, verin birkaçını ben götüreyim.»

Ernest: «Üstünüz kirlenir» dedi.

Camille: «Daha kirlenecek yerim kaldı mı sanıyorsunuz?» dedi.

Ernest kazmayı yere dayadı.

— «Telefon numaranızı vermez misiniz bana? Sizi gezmeye götürürüm.»

Camille: «İşin doğrusunu söyledim» dedi. «Şimdilik hiçbir yerde oturmuyorum. Telefon numaram falan yok.»

Ernest: «Siz bilirsiniz» dedi.

— «Yo, açık konuşuyorum. Siz ner'de kalacaksınız?»

— «Hollywood Plaza'da.»

— «E, yarın-değil-öbür-gün saat yediye doğru salonda beklerseniz, gelirim belki.»

Ernest: «Mükemmel» dedi. «Yemeğe Musso-Franck'a götürürüm sizi.»

Camille: «Geleceğim demedim» dedi. «Belki gelirim, dedim. Sonradan ne düşüneceğimi bilmem. Gelmezsem fazla beklemeyin. Fazla havahıymdır, hiçbir şeyi önceden kestiremem ben.»

— «Mükemmel» dedi Ernest. «Yedi-buçuğa kadar beklerim.»

Camille de: «İyi bir çocuksun sen» dedi.

Ernest: «Herkes gibi ben de fırsattan faydalanmaya bakarım» dedi. «Sen alma o büyük taşları. Ben götürürüm. Sen şu küçükleri al.»

Camille iki eline birer taş aldı, otobüse doğru yürüdü.

Juan yıkık çitin altına gitti, yerden direkleri çıkardı. Sekiz tanesini çıkardı ama, dikenliteller düşmesin diye, birer tane atlayarak. Direkleri aldı aşağı götürdü, sonra geldi yenilerini almaya.

Akşamın pembe kızılıtsı soluk pembeye dönmüş, koyağa bir alacakaranlık çökmeye başlamıştı.

Juan krikosunu bir direğin üzerine yerleştirdi, cantın somununun altına sürdü. Arabanın bir yanını kaldırdı. Tekerlek yükseldikçe Ergenlikli de lâstiklerin altında açılan boşluğu taşlarla dolduruyordu.

Juan bir hamle daha etti, biraz daha kaldırdı. Yavaş yavaş otobüsün bir yanı çamurdan kurtuldu. Juan krikosunu aldı, öbür yana geçti, öteki tekerleği kaldırmaya başladı.

Camille'le Norma çukurları doldurmaya taş getiriyorlardı, Ernest de boyuna yeri kazıp yeni yeni taşlar buluyordu.

Mildred: «Benim de yapabileceğim bir iş var mı?» diye sordu.

Juan: «Siz şu direği tutun, ben birdaha zorlayacağım» dedi.

Hava gittikçe karardığı için, deli gibi çalışıyordu. Alın terden parlamıştı.

Ergenlikli, dizlerinin üzerine çamura çökmüş, tekerleklerin altına taş yerleştiriyordu.

Otobüsün öbür yanı da kalktı.

Juan: «Biraz daha kaldıralım ki» dedi, «yeniden uğraşmayalım. Şu direkleri tekerleklerin altına koymak istiyoruz.»

İşi bitirdiklerinde hava hemen hemen kararmıştı.

Juan: «Ben motoru işletince herkes bir olup arabayı itecek.» dedi. «Bir metre kadar ilerletebilirsek mesele kalmaz.»

Ergenlikli: «İleride yol nasıl?» diye sordu.

— «İyi göründü bana. Eyvah! elbiselerini berbat etmişsin!»

Ergenlikli'nin suratı asıldı.

— «Zararı yok» dedi. «Elbisenin ne önemi var ki!»

Sesi öyle üzgün çıkmıştı ki Juan yarı-karanlıkta oğlanın yüzüne baktı. Sonra, dudaklarında hifif bir gülümseyiş belirdi.

— «Ben arabayı sürerken sen arkaya geç, Kit» dedi. «Ötekilere söyle bütün güçleriyle itsinler. Nasıl itecekler bilirsin. Sen bur'da arkada dur, Kit.»

Ergenlikli küreğini yere attı.

— «Gelin bakalım, hepiniz!» diye seslendi. «Gelin, yapışın şuna! Sağdan çıkacağım. Siz de gelin, kızlar! Herkes itecek.»

Adamlarını arabanın arkasına dizdi. İçeride oturan Bernice Pritchard'a bir ân kızgın kızgın baktı.

— «Bu bize engel olacak sanırım» dedi.

Sonra, otobüse girdi.

Pritchard'a: «Hadi siz de gelin itin» dedi.

Motor oldukça kolay aldı. Juan bir ara boşa çalıştırdı. Sonra bire aldı. Otobüsün yanına iki kere vurdu. Ergenlikli de buna karşılık arkadan iki kere vurdu.

Juan arabayı yoldaki çamurdan uzağa aldı, sonra el fire-nini çekti. Yerinden kalktı, yola doğru baktı.

— «Âletleri şuraya topla» dedi. «Sonra gel, yola koyulalım.»

Fenerleri yaktı. Işıklar yolu tâ o ufak yamacın tepesine kadar aydınlattı.

XV

JUAN otobüsü yamaçtan ağır ağır sürdü, suların oyduğu çakıllı yoldan geçirdi, boş evin önüne geldi. Dönerken ışıklar gözleri oyulmuş evi, yıkık yeldeğirmenini, samanlığı aydınlattı.

Gece kapkaranlıktı ama, yeniden bir esinti çıkmıştı, otların salebi andıran kokusunu, kır çiçeklerinin baharlı kokusunu getiriyordu.

Arabanın ışıkları yolun üzerinde karanlığı oyuyordu. Bir baykuş ışıktan kanatları parlaya parlaya uçtu. Tâ ileride, bir tavşan yolun bir yanından öbür yanına geçerken ışığa doğru baktı, gözleri kırmızı kırmızı parıldadı, sonra hendeğe atladı.

Juan arabayı ikinci vitesle sürüyor, suların açtığı çukurlara tekerlekleri sokmamaya bakıyordu.

Arabanın içi karanlıktı, yalnız fenerlerin dışarıdan vuran aydınlığı geliyordu. Juan Meryem Ana'ya bir göz attı.

İçinden: «Birtek şey istiyorum» diyordu. «Ötekinden vaz geçtim ama, n'olur, eve gittiğimde ayık bulayım karımı.»

Bernice Pritchard'ın üzerindeki gerginlik geçmişti. Otobüsün sarsıntıyla başı sallanıyordu. Hayallere dalmıştı: Arkasına... ne, ne giyecekti arkasına? Hafif bir şey. Beyaz bir şey giymeliydi. Sonra, Ellen'i alıyor, orkide limonluğunu gezdiriyor.

— «Niçin eflâtun orkide yetiştiriyorum biliyor musun?» diye soruyor. «E, herkesin eflâtun orkide seven akrabası vardır çünkü. Senin bile var, biliyorsun. Ama, şuraya bak. Bunlar daha yeni açıyor... çok güzel bunlar, kahverengili, ye-

şilli. Elliott bunları Brezilya'dan getirtti. Amazon'un tâ iki-bin kilometre ötesinden gelmiş.»

Otobüsün içinde, yerde, kazma küreğe çarpıyordu.

Ergenlikli Juan'ın kulağına eğildi:

— «Ben geçeyim, istersen, Bay Chicoy» dedi. «Sen yorul-
ruldun.»

— «Hayır teşekkür ederim. Sen çok iş gördün, Kit.»

— «Ama, yorulmadım ki.»

— «Olsun» dedi Juan.

Mildred yola vuran aydınlık üzerinde Juan'ın yüzünü yandan görüyordu .

İçinden: «Ne yapsam da bu günün hâtırasını uzun müddet devam ettirebilsem?» diyordu. «Naneli çiklet gibi. Bunun gibi güzel bir gün buluncaya kadar bu hâtıraya sıkı sıkı sarılmalıyım.»

Pritchard, otobüsün gürültüsü-patırdısı arasından, Van Brunt'un soluyuşunu dinliyordu. Adamın sıraya kapanmış yüzünü hayal-meyal görüyordu. Sonra farkına vardı: Ölmek üzere diye, bu adama karşı içinde bir tiksinti duyuyordu. Bu duygusunu şaşkın şaşkın inceledi. Kılı kıpırdamadan adamı boğup bu işi sona erdirebilirdi.

İçinden: «Ne biçim adamım ben!» diye, âdeta haykırdı. «Ner'den geliyor içimdeki bu korkunç duygular? Deli mi oluyorum yoksa? Belki çok çalıştım da ondan. Sinir buhranı bu belki de.»

Hastanın soluyuşu kesildi mi diye bakmak üzere eğildi. Adamın değneği dayadıkları yerde çok kötü bir yara meydana gelmiş olsa gerekti.

Bir hışırtı işitti, dönüp baktı: Ernest gelmiş, yanındaki sıraya oturmuştu.

— «Biraz da ben bekleyim isterseniz?»

— «Hayır» dedi Pritchard. «Bence bir şeysi yok. Nesi var sizce?»

Ernest: «İnme» dedi. «Bugün sizi istemeyerek kırdım. Sinirliydim çünkü.»

Pritchard: «Böyle aksi günler olur» dedi. «İşler aksi gidinece karım: «İyi günler de gelir» der.»

Ernest: «Vallahi, iyi bir şey böyle görmek» dedi, «insanın elindeyse eğer. Ben Hollywood Plaza'da kalacağım, eğer görüşmek isterseniz. Yahut da bir gece o eve gelin... hani telefon numarasını verdim ya size.»

Pritchard: «İşleri bırakmayacak korkarım» dedi. «Ama, siz bana fabrikaya gelseniz daha iyi olur. Gene de beraber bir iş yapabiliriz.»

Ernest: «A, evet, yapabiliriz» dedi.

Norma şimdi pencerenin önüne oturmuştu, Camille de yanına. Norma dirseğini pencerenin kenarına dayadı, dışarıda dalgalanan karanlığı seyre daldı. Batıdaki dağların üzerinde büyük bir kara bulut vardı, etrafında gökyüzünün daha aydınlık bir parçası görünüyordu. Sonra, bulut sıyrılınca, akşam yıldızı görüldü; yıkanmış, tertemiz kıpırdamadan, öyle, duruyordu.

— «Yıldız, yıldız, bugece gördüğüm ilk yıldız benim; herne niyet tutarsam bugece, olsun isterim.»

Camille, uykulu uykulu başını çevirdi.

— «Ne dedin?»

Norma önce bir şey söylemedi. Sonra alçak sesle sordu:

— «Bakalım durum ne gösterecek, değil mi?»

Camille: «Ya» dedi. «Bakalım durum ne gösterecek.»

Tâ karşıda, biraz sol tarafa doğru, bir öbek ışık görün-

dü: uzaktan uzağa kırpışan, gecenin içinde yolunu kaybetmiş, yapayalnız kalmış, bir köşeye büzülmüş, üşüşmüş zincirlere asılı kırpışıp duran ufacık ışıklar.

Juan o yana doğru baktı.

— «İşte, San Juan göründü» dedi.

